

**ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΕΙΟΝΟΜΙΑΣ, ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

DEPARTMENT OF ARCHIVAL, LIBRARY AND INFORMATION STUDIES

Πτυχιακή Εργασία

**Συστηματική καταγραφή, συγκριτική παρουσίαση και
ανάλυση των προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας στις
ελληνικές και κυπριακές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες**

Όνομα Επώνυμο ΤΣΙΩΝΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ – ΧΡΥΣΟΒΑΛΑΝΤΗΣ

(ΑΜ: 16016)

Επιβλέπων: Κουής Δημήτριος

Αθήνα, Ιούλιος 2021

Επιτροπή Εξέτασης

1. Ονοματεπώνυμο
Δημήτριος Κουής

2. Ονοματεπώνυμο
Φωτεινή Ευθυμίου

3. Ονοματεπώνυμο
Αλέξανδρος Κουλούρης

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο κάτωθι υπογεγραμμένος Τσιώνης Νικόλαος - Χρυσοβαλάντης, με αριθμό μητρώου 16016 φοιτητής του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής της Σχολής Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών του Τμήματος Αρχαιονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης, δηλώνω υπεύθυνα ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της πτυχιακής/διπλωματικής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Ο Δηλών

Νικόλαος – Χρυσοβαλάντης Τσιώνης

Ευχαριστίες – Αφιερώσεις

Η παρούσα εργασία αφιερώνεται στους γονείς μου οι οποίοι με στήριξαν και με στηρίζουν καθ' όλη τη διάρκεια της μέχρι τώρα ζωής μου και στους φίλους που ήταν πάντα δίπλα μου. Ευχαριστώ επίσης τους «διδάσκοντες» στο Τμήμα Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης, κύριο Γ. Στογιαννίδη (επίκουρο καθηγητή) και κυρία Φ. Ευθυμίου (ΕΤΕΠ και Υποψήφια Διδάκτωρ), οι οποίοι με βοήθησαν ιδιαίτερα κατά την φοιτητική περίοδο της ζωής μου, συμβάλλοντας και στην είσοδό μου στην αγορά εργασίας. Επίσης, ευχαριστώ τον κύριο Ν. Λαζαρίδη για τη συμβολή του στη διαμόρφωση της παρουσίασης της πτυχιακής μου. Τέλος, ευχαριστώ τον κύριο Δ. Κουή (επίκουρο καθηγητή), που δέχθηκε να είναι ο επιβλέπων στην πτυχιακή μου εργασία.

Ημερομηνία

12/7/2021

Συγγραφέας

Νικόλαος – Χυσοβαλάντης Τσιώνης

Περίληψη στα ελληνικά

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία γίνεται λόγος για τα προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας που παρέχονται μέσω των ιστοσελίδων των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών της Ελλάδας και της Κύπρου. Αρχικά, γίνεται μία γενική θεώρηση των εννοιών Πληροφοριακή Παιδεία, Πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας, Θεωρία Μάθησης και Διδακτικό Μοντέλο. Στη συνέχεια, αναλύονται τέσσερα από τα βασικότερα μοντέλα Πληροφοριακής Παιδείας, με εστίαση στις δεξιότητες που αναφέρεται το καθένα. Ακολούθως, εντοπίζονται οι ομοιότητες και οι διαφορές τους, οι οποίες παρουσιάζονται σε σχετικό πίνακα. Κατόπιν, αναλύονται οι συχνότερα χρησιμοποιούμενες θεωρίες μάθησης και τα διδακτικά μοντέλα που αυτές προτείνουν. Έπειτα, γίνεται μία συστηματική κατηγοριοποίηση όλων των σχετικών με το θέμα της εργασίας δεδομένων, τα οποία εντοπίστηκαν στις ιστοσελίδες των Ελληνικών και Κυπριακών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Ειδικότερα, ο προαναφερόμενος πίνακας αποτελεί το βασικό μεθοδολογικό εργαλείο για την κατηγοριοποίηση των προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας και του σχετικού με αυτή περιεχομένου, που εντοπίστηκαν κατά την έρευνα στις παραπάνω αναφερόμενες ιστοσελίδες. Για την καταγραφή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το πρόγραμμα MS Excel (δείτε στο Παράρτημα II της πτυχιακής εργασίας). Η αναλυτική πληροφόρηση για την κάθε βιβλιοθήκη χωριστά παρατίθεται στο Παράρτημα I της πτυχιακής εργασίας. Στη συνέχεια, τα αποτελέσματα των βιβλιοθηκών που παρέχουν πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας, των δεξιοτήτων που αυτά προσφέρουν και των μεθόδων εκμάθησης που χρησιμοποιούν παρουσιάζονται με τη μορφή ποσοτικοποιημένων δεδομένων. Τέλος, παρατίθενται τα σημαντικότερα συμπεράσματα, με σύγκριση ανάμεσα στα δύο σύνολα των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών των δύο χωρών, Ελλάδας και Κύπρου.

Λέξεις Κλειδιά: Πληροφοριακή Παιδεία, Μοντέλα Πληροφοριακής Παιδείας, Θεωρίες Μάθησης, Διδακτικά Μοντέλα, Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες Ελλάδας, Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες Κύπρου

Abstract in English

This dissertation discusses the Information Literacy Programs provided through the websites of the Academic Libraries of Greece and Cyprus. First, there is a general overview of the concepts Information Literacy, Information Literacy Program, Learning Theory and Teaching Model. Next, four of the most basic Models of Information Literacy are analyzed, focusing on the skills mentioned in each of them. Following this, their similarities and differences are identified and are presented in a relevant table. Then, the most commonly used learning theories and the teaching models they propose are discussed. All relevant data on the subject of the dissertation, which were located on the websites of the Greek and Cypriot Academic Libraries, are then systematically categorized. In particular, the aforementioned table is the main methodological tool for the categorization of the information literacy programs that were identified during the research on the previously mentioned websites. Furthermore, the MS Excel program was used to record the data (see the Appendix II of the dissertation). Detailed information for each library is provided in Appendix I of the dissertation. Then, the results of the libraries that provide information literacy programs, the skills they offer and the learning methods they use are depicted in the form of quantified data. Finally, the most important conclusions are presented for each library separately, in a comparative way between the two sets of academic libraries of the two countries, Greece and Cyprus.

Keywords: Information Literacy, Information Literacy Models, Learning Theories, Teaching Models, Academic Libraries of Greece, Academic Libraries of Cyprus

Πίνακας περιεχομένων

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ	II
ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	III
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ – ΑΦΙΕΡΩΣΕΙΣ	V
ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ.....	VI
ABSTRACT IN ENGLISH	VII
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.....	VIII
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΕΙΚΟΝΩΝ	XI
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΣΧΗΜΑΤΩΝ	XII
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ.....	XIII
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ	XIV
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1.1 ΠΛΑΙΣΙΟ, ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	1
1.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	2
1.3 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	3
1.4 ΟΡΙΣΜΟΙ	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ – ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ – ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ	8
2.1 ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΗΣ CILIP	8
2.1.1 Πληροφοριακή Παιδεία.....	9
2.1.2 Πληροφοριακή Παιδεία και Καθημερινότητα	11
2.1.3 Πληροφοριακή Παιδεία και Πολίτες	12
2.1.4 Πληροφοριακή Παιδεία και Εκπαίδευση	12
2.1.5 Πληροφοριακή Παιδεία και Εργασιακός χώρος.....	14
2.1.6 Πληροφοριακή Παιδεία και Υγεία	14
2.1.7 Ο ρόλος των επαγγελματιών της πληροφόρησης	15
2.2 ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΗΣ SCONUL	15
2.2.1 Πώς χρησιμοποιούμε το Μοντέλο της SCONUL.....	18
2.2.2 Πυλώνες – Αναγνώριση	18

2.2.3	Πυλώνας – Πεδίο Εφαρμογής.....	19
2.2.4	Πυλώνας – Σχέδιο Δράσης.....	20
2.2.5	Πυλώνας – Συλλογή Πληροφοριών	21
2.2.6	Πυλώνας – Αξιολόγηση.....	23
2.2.7	Πυλώνας – Διαχείριση	24
2.2.8	Πυλώνας – Παρουσίαση.....	25
2.3	ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΗΣ ACRL	27
2.3.1	Εισαγωγή	27
2.3.2	Η Αρχή/ Αυθεντία είναι κατασκευασμένη και εξαρτάται από τα συμφραζόμενα – <i>Authority is Constructed and Contextual</i>	29
2.3.3	Η Δημιουργία Πληροφοριών ως Διαδικασία - <i>Information Creation as a Process</i>	31
2.3.4	Η Πληροφορία έχει αξία – <i>Information has value</i>	32
2.3.5	Η Έρευνα ως Αίτημα για Πληροφορίες και Στοιχεία – <i>Research as Inquiry</i>	34
2.3.6	Η Επιστήμη ως Συνομιλία – <i>Scholarship as Conversation</i>	36
2.3.7	Η Αναζήτηση ως Στρατηγική Εξερεύνηση – <i>Searching as a Strategic Exploration</i>	37
2.4	ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΗΣ ANCIL	40
2.4.1	Ο στόχος του προγράμματος σπουδών σύμφωνα με το μοντέλο της ANCIL	40
2.4.2	Χαρακτηριστικά του Προγράμματος	40
2.4.3	Χρήση του Προγράμματος.....	41
2.4.4	Εφαρμογή του Προγράμματος	45
2.5	Ο ΚΟΙΝΟΣ ΠΑΡΟΝΟΜΑΣΤΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΤΩΝ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΜΟΝΤΕΛΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ	50
2.6	ΘΕΩΡΙΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ.....	55
2.6.1	Συμπεριφορισμός	55
2.6.2	Γνωστικισμός	56
2.6.3	Επικοινωνισμός.....	58
2.7	ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΜΟΝΤΕΛΑ	59
2.7.1	Ενεργή Μάθηση.....	60
2.7.2	Μάθηση βασισμένη στην επίλυση προβλημάτων	60
2.7.3	Αναστροφικό Μοντέλο Μάθησης.....	62
2.7.4	Ομαδοσυνεργατική Μάθηση.....	63
2.8	ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ – ΕΡΕΥΝΕΣ	63
2.9	ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ	66
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ – ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ.....	67

3.1	ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	67
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ – ΕΥΡΗΜΑΤΑ		72
4.1	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ (ΠΠΠ).....	72
4.2	ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ.....	74
4.3	ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ (ΠΠ).....	79
4.4	ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΣΕ ΑΛΛΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ (ΠΠΠ)	80
4.5	ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ.....	81
4.6	ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΠΠ ΠΟΥ ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΝΤΑΙ ΣΤΙΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ	82
4.7	ΕΓΓΥΤΗΤΑ ΠΠΠ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΠΠ ΤΩΝ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ ΜΕ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΜΟΝΤΕΛΑ ΠΠ	86
4.8	ΘΕΩΡΙΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ ΓΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΠΠ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΠΠ.....	89
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ.....		93
5.1	ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ.....	93
5.2	ΣΥΖΗΤΗΣΗ / ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	93
5.3	ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	97
5.4	ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ	99
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ.....		101
ΛΙΣΤΑ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΑΠΟ ΟΠΟΥ ΑΝΑΚΤΗΘΗΚΑΝ ΟΙ ΕΙΚΟΝΕΣ.....		105
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι – ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΠΠ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΥ ΣΧΕΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΑΠΟ ΤΙΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΥΠΡΙΑΚΩΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ ...		106

Ευρετήριο Εικόνων

Εικόνα 1. Ενεργή Μάθηση.....	60
Εικόνα 2. Μάθηση βασισμένη στην επίλυση προβλημάτων.....	61
Εικόνα 3. Αναστροφικό Μοντέλο Μάθησης	62
Εικόνα 4. Ομαδοσυνεργατική Μάθηση	63

Ευρετήριο Σχημάτων

Σχήμα 1. Αναπαράσταση των Οκτώ Δεξιοτήτων του Μοντέλου Πληροφοριακής Παιδείας CILIP	9
Σχήμα 2. Πυλώνες Μοντέλου Πληροφοριακής Παιδείας SCONUL.....	17
Σχήμα 3. Το Μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας της ACRL	28
Σχήμα 4. Η μαθησιακή διαδικασία σύμφωνα με το Μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας της ANCIL	49

Ευρετήριο Πινάκων

Πίνακας 1. Συγκεντρωτικός Πίνακας Κοινών Δεξιότητων 4 Μοντέλων Πληροφοριακής Παιδείας	54
Πίνακας 2. Βασικά Χαρακτηριστικά Συμπεριφορισμού	55
Πίνακας 3. Βασικά Χαρακτηριστικά Γνωστικισμού	56
Πίνακας 4. Βασικά Χαρακτηριστικά Επικοινωνισμού	58
Πίνακας 5. Ολοκληρωμένα Ηλεκτρονικά Προγράμματα ΠΠ ΕΑΒ και ΚΑΒ	73
Πίνακας 6. Μαθήματα ΠΠ για τελικούς χρήστες	74
Πίνακας 7. Μαθήματα ΠΠ για βιβλιοθηκονόμους	77

Ευρετήριο Γραφημάτων

Γράφημα 1. Ηλεκτρονικό Πρόγραμμα ΠΠ – ΕΑΒ	72
Γράφημα 2. Ηλεκτρονικό Πρόγραμμα ΠΠ-ΚΑΒ.....	72
Γράφημα 3. Ιστότοπος ΠΠ ΕΑΒ.....	79
Γράφημα 4. Ιστότοπος ΠΠ ΚΑΒ	79
Γράφημα 5. Παρ/μπή σε άλλο πρόγραμμα ΠΠ-ΕΑΒ.....	80
Γράφημα 6. Παρ/μπή σε άλλο πρόγραμμα ΠΠ-ΚΑΒ.....	80
Γράφημα 7. Ιστότοπος ΒΕ ΕΑΒ	81
Γράφημα 8. Ιστότοπος ΒΕ ΚΑΒ	81
Γράφημα 9. Δεξιότητες Πληροφοριακής Παιδείας που καλλιεργούνται στις 32 Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες ανά αριθμό βιβλιοθηκών.....	82
Γράφημα 10. Δεξιότητες που καλλιεργούνται στις 32 Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες ανά ποσοστό βιβλιοθηκών.....	83
Γράφημα 11. Δεξιότητες Πληροφοριακής Παιδείας που καλλιεργούνται στις 9 Κυπριακές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες ανά αριθμό βιβλιοθηκών.....	83
Γράφημα 12. Δεξιότητες Πληροφοριακής Παιδείας που καλλιεργούνται στις 9 Κυριακές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες ανά ποσοστό βιβλιοθηκών	84
Γράφημα 13. Εγγύτητα προγραμμάτων Πληροφοριακής Παιδείας ΕΑΒ με αντίστοιχα μοντέλα ΠΠ, ανά αριθμό βιβλιοθηκών	86
Γράφημα 14. Εγγύτητα προγραμμάτων Πληροφοριακής Παιδείας ΕΑΒ με αντίστοιχα μοντέλα ΠΠ, ανά ποσοστό βιβλιοθηκών.....	86
Γράφημα 15. Εγγύτητα προγραμμάτων Πληροφοριακής Παιδείας ΚΑΒ με αντίστοιχα μοντέλα ΠΠ, ανά αριθμό βιβλιοθηκών	87
Γράφημα 16. Εγγύτητα προγραμμάτων Πληροφοριακής Παιδείας ΚΑΒ με αντίστοιχα μοντέλα ΠΠ, ανά ποσοστό βιβλιοθηκών.....	87
Γράφημα 17. Θεωρίες Μάθησης που χρησιμοποιούνται στις δράσεις ΠΠ σε 32 ΕΑΒ, ανά αριθμό βιβλιοθηκών	89
Γράφημα 18. Θεωρίες Μάθησης που χρησιμοποιούνται στις δράσεις ΠΠ σε 32 ΕΑΒ, ανά ποσοστό βιβλιοθηκών.....	89

Γράφημα 19. Θεωρίες Μάθησης που χρησιμοποιούνται στις δράσεις ΠΠ σε 9 ΚΑΒ, ανά αριθμό βιβλιοθηκών	90
Γράφημα 20. Θεωρίες Μάθησης που χρησιμοποιούνται στις δράσεις ΠΠ σε 9 ΚΑΒ, ανά ποσοστό βιβλιοθηκών.....	90

Κεφάλαιο 1. Εισαγωγή

Αδιαμφισβήτητα η Πληροφοριακή Παιδεία αποτελεί μέθοδο «επιβίωσης» στην κοινωνία του 21ου αιώνα. Συγκεκριμένα, ο όρος αναφέρεται στην ανάπτυξη δεξιοτήτων εύρεσης, ορθής αξιολόγησης, αξιοποίησης, ηθικής χρήσης, αποτελεσματικής διαχείρισης και διαμοιρασμού πληροφοριών που περιέχονται σε οποιοδήποτε μέσο, όπως έντυπες και ηλεκτρονικές πηγές, εικόνα, ήχος, βίντεο ή και ο συνδυασμός τους.

Όσο η τεχνολογία εξελίσσεται όλο και περισσότερες δραστηριότητες πραγματοποιούνται εξ αποστάσεως. Για αυτόν το λόγο, μέσω της παρούσας εργασίας, ερευνώνται και καταγράφονται τα ηλεκτρονικά προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών της Ελλάδας και της Κύπρου και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τα οποία αυτά φέρουν, αλλά και το λοιπό περιεχόμενο που σχετίζεται με την Πληροφοριακή Παιδεία και είναι αναρτημένο στις ιστοσελίδες των οικείων βιβλιοθηκών.

Η εργασία αυτή αποτελεί μία πρωτοτυπία για τα ελληνικά δεδομένα καθώς προσπαθεί να καλύψει το κενό που εντοπίζεται σήμερα στην ελληνική βιβλιογραφία, δηλαδή μίας συνολικής επισκόπησης των ηλεκτρονικών προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, σε σύγκριση με την κυπριακή πραγματικότητα στον τομέα αυτό. Η συγκριτική ανάλυση των αποτελεσμάτων, ανάμεσα σε αυτές τις δύο χώρες, μπορεί να καταδείξει καλύτερα το βαθμό υιοθέτησης και την ποιότητα αυτών των προγραμμάτων στις ελληνικές αλλά και στις κυπριακές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες. Επομένως, θα μπορέσει να αποτελέσει έναν τρόπο έγκυρης ενημέρωσης για τους βιβλιοθηκονόμους και επιστήμονες της πληροφόρησης, σχετικά με τα προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας, καθώς και τους τρόπους με τους οποίους διδάσκεται η Πληροφοριακή Παιδεία στην εκάστοτε κοινότητα.

1.1 Πλαίσιο, σκοπός και στόχοι της πτυχιακής εργασίας

Σκοπός της πτυχιακής εργασίας είναι μέσα από την επισκόπηση των ηλεκτρονικών προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας των ελληνικών και κυπριακών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών να καταγραφούν με συστηματικό τρόπο τα βασικά "πληροφοριακά" και

παιδαγωγικά χαρακτηριστικά τους, ώστε να παρουσιαστεί μία συγκριτική εικόνα αυτών των προγραμμάτων στις ανωτέρω χώρες.

Στόχος είναι η συγκριτική ανάλυση των αποτελεσμάτων, προκειμένου να καταδειχθεί καλύτερα ο βαθμός υιοθέτησης και η ποιότητα αυτών των προγραμμάτων στις ελληνικές και κυπριακές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες.

Τα ειδικότερα ερωτήματα που στοχεύει να εξετάσει η πτυχιακή είναι:

- (α) Ποια είναι τα "πληροφοριακά" και παιδαγωγικά χαρακτηριστικά των προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας των ελληνικών και κυπριακών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών; Δηλαδή, σε ποια μοντέλα πληροφοριακής παιδείας και σε ποια διδακτικά μοντέλα στηρίζεται ο σχεδιασμός τους;
- (β) Τί ομοιότητες και διαφορές παρουσιάζουν αυτά τα προγράμματα πληροφοριακής παιδείας, ως προς τα ανωτέρω "πληροφοριακά" και παιδαγωγικά χαρακτηριστικά;

1.2 Μεθοδολογία

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την εκπλήρωση του σκοπού και των στόχων της πτυχιακής εργασίας είναι, εν συντομία, η εξής:

- Η βιβλιογραφική επισκόπηση για τα επικρατέστερα μοντέλα πληροφοριακής παιδείας και η συγκριτική παρουσίαση αυτών.
- Η βιβλιογραφική επισκόπηση για τις επικρατέστερες θεωρίες μάθησης και των διδακτικών μοντέλων/προσεγγίσεων που απορρέουν από αυτές και η περιληπτική τους παρουσίαση.
- Η έρευνα στις ιστοσελίδες των ελληνικών και κυπριακών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών για εντοπισμό ηλεκτρονικών προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας, καθώς και λοιπού σχετικού περιεχομένου.
- Ο εντοπισμός των μοντέλων πληροφοριακής παιδείας (π.χ. SCONUL, ACRL, ANZIL κ.λπ.) και του διδακτικού μοντέλου (π.χ. μοντέλων που απορρέουν από τις θεωρίες μάθησης του Συμπεριφορισμού, του Γνωστικισμού και του Επικοινωνισμού) που χρησιμοποιούν οι παραπάνω βιβλιοθήκες στα ηλεκτρονικά τους προγράμματα πληροφοριακής παιδείας.
- Η συστηματική καταγραφή των ηλεκτρονικών προγραμμάτων, καθώς και του λοιπού περιεχομένου Πληροφοριακής Παιδείας, μέσω της μεθόδου της θεματικής ανάλυσης κειμένου και της κατηγοριοποίησης τους σε έγκυρες κατηγορίες.

- Η συγκριτική παρουσίαση και ανάλυση των "πληροφοριακών" και παιδαγωγικών χαρακτηριστικών των ηλεκτρονικών προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας.

1.3 Περιορισμοί

Για την επίτευξη της παρούσας διπλωματικής τέθηκαν εξ αρχής κάποιοι περιορισμοί. Λόγου του μεγάλου αριθμού των Βιβλιοθηκών που υπάρχουν στην Ελληνική και στην Κυπριακή επικράτεια, θεωρήθηκε προτιμότερο να ερευνηθούν οι Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες. Επειδή όμως οι περισσότερες διαθέτουν πολλά παραρτήματα, η έρευνα πραγματοποιήθηκε κυρίως στην Κεντρική Βιβλιοθήκη κάθε ακαδημαϊκού ιδρύματος. Μοναδικές εξαιρέσεις αποτελούν οι Βιβλιοθήκες των δύο ιδρυμάτων του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής και των Βιβλιοθηκών των παραρτημάτων της Διεύθυνσης Βιβλιοθήκης & Κέντρου Πληροφόρησης του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος.

1.4 Ορισμοί

Διάκριση Πληροφοριακής Παιδείας και Πληροφοριακού Γραμματισμού:

Αν και οι όροι Πληροφοριακή Παιδεία και Πληροφοριακός Γραμματισμός θεωρούνται από πολλούς ταυτόσημοι, στις «Κατευθυντήριες Οδηγίες για την Πληροφοριακή Παιδεία στη Διά Βίου Μάθηση» (Κορομπίλη & Τόγια, 2015) αναφέρεται ότι διαφέρουν σημαντικά. Ο Πληροφοριακός Γραμματισμός περιλαμβάνει τις γνώσεις και τις δεξιότητες που είναι απαραίτητες για να μπορεί κάποιος να κατανοεί τις τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας (υλικό, λογισμικό, συστήματα δικτύων) αλλά και όλα τα συστατικά των υπολογιστικών και τηλεπικοινωνιακών συστημάτων.

Η Πληροφοριακή Παιδεία από την άλλη, εμπεριέχει την αναγνώριση, τον εντοπισμό, την αξιολόγηση, τη χρήση και το διαμοιρασμό της πληροφορίας, αλλά επιπλέον και τη δια βίου μάθηση, την ενδυνάμωση του ατόμου, την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και ευημερίας σε παγκόσμιο επίπεδο. Ακόμα, αποτελεί «γραμματισμό επιβίωσης» για τον 21ο αιώνα. Συνοπτικότερα, ο όρος Γραμματισμός αφορά την τεχνική έννοια της διαδικασίας απόκτησης στοιχειωδών γνώσεων και συγκεκριμένων δεξιοτήτων. Αντίθετα ο όρος Παιδεία αναφέρεται στην κουλτούρα για την καλλιέργεια του ατόμου σε τρία βασικά επίπεδα: γνωστικό, συναισθηματικό και ψυχοκινητικό, για να μπορέσει να αποκτήσει αυτές τις γνώσεις και δεξιότητες. Άρα, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι ο όρος Παιδεία είναι ευρύτερος και

περιλαμβάνει την έννοια του Πληροφοριακού Γραμματισμού. Επομένως, από δω και κάτω θα κάνουμε λόγο για τον όρο Πληροφοριακή Παιδεία και μόνο (Κορομπίλη & Τόγια, 2015).

Αναφορικά με τους ορισμούς της Πληροφοριακής Παιδείας, έγινε μία προσπάθεια ανεύρεσης των πλέον σύγχρονων, καθώς η Πληροφοριακή Παιδεία είναι ένα διαρκώς εξελισσόμενο πεδίο.

«Είναι ένα σύνολο από δεξιότητες, συμπεριφορές, προσεγγίσεις και αξίες. Το σύνολο αυτό συνδέεται βαθιά με τις χρήσεις της πληροφορίας έτσι ώστε αυτή, να αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο της μάθησης, της επιστήμης και της έρευνας. Αποτελεί το κύριο χαρακτηριστικό του απαιτητικού μελετητή, του συνετού και ενήμερου πολίτη και του αυτόνομου μαθητή.» (ANCIL, 2011).

Σε μια ευρύτερη ερμηνεία του όρου Πληροφοριακή Παιδεία αναφέρεται ότι «αφενός η έννοια της πληροφορίας πρέπει να αφορά και τα ερευνητικά δεδομένα αφετέρου να εμπεριέχει σαφώς την ικανότητα της διαχείρισης και όποτε απαιτείται της διατήρησης και επιμέλειας των πληροφοριών αλλά και των δεδομένων που παράγει ένα άτομο.» (RIN, 2011).

Πληροφοριακή Παιδεία είναι: «Οι δυνατότητες που αρμόζουν σε κάποιον για να μπορέσει να ζήσει, να μάθει, και να εργαστεί σε μια ψηφιακή κοινωνία.» (Jisc, 2015).

«Είναι η παιδεία που βρίσκεται στον πυρήνα της δια βίου μάθησης. Ενδυναμώνει τους ανθρώπους σε όλες τις πτυχές της ζωής τους προκειμένου να αναζητούν, να αξιολογούν και να χρησιμοποιούν σωστά τα δεδομένα που ανακαλύπτουν. Έτσι οι πληροφορίες που δημιουργούνται οδηγούν στην αποτελεσματική επίτευξη προσωπικών, κοινωνικών, επαγγελματικών και εκπαιδευτικών στόχων. Η Πληροφοριακή Παιδεία εν κατακλείδι, αποτελεί ένα βασικό ανθρώπινο δικαίωμα σε έναν ψηφιακό κόσμο και προωθεί με τη σειρά της την κοινωνική ένταξη όλων των εθνών.» (IFLA, 2005).

Πληροφοριακά Εγγράμματο άτομο:

«Ένα πληροφοριακά εγγράμματο άτομο μπορεί να αναγνωρίζει την “πληροφοριακή του ανάγκη” και είναι στην απόλυτη θέση να εφαρμόζει το σύνολο των μεταβιβάσιμων δεξιοτήτων και συμπεριφορών που απαιτούνται για την εύρεση, ανάκτηση, αξιολόγηση, διαχείριση και εφαρμογή των κατάλληλων πληροφοριών κάτω από οποιαδήποτε κατάσταση, καθ’ όλη τη διάρκεια της ζωής.» (NHS, 2020).

«Απαραίτητη προϋπόθεση για να μπορεί να συμμετέχει ένα άτομο αποτελεσματικά στην Κοινωνία της Πληροφορίας είναι η γνώση της επικαιρότητας αλλά και των πληροφοριακών

αναγκών που έχει το ίδιο. Επιπλέον προϋπόθεση είναι η ικανότητα αναγνώρισης, εντοπισμού, αξιολόγησης, οργάνωσης, σωστής χρήσης και δημιουργίας πληροφοριών ώστε να αντιμετωπίζει αποτελεσματικά προβλήματα και ζητήματα. Ένα ακόμα σημαντικό χαρακτηριστικό είναι η επικοινωνία (διαμοιρασμός) αυτών των παραγόμενων πληροφοριών. Η Κοινωνία της Πληροφορίας αποτελεί μέρος του δικαιώματος της διά βίου μάθησης.» (UNESCO, 2003).

Όπως παρατηρείται, οι παραπάνω ορισμοί παρουσιάζουν ορισμένες ομοιότητες και διαφορές.

Οι ορισμοί που σχετίζονται με την Πληροφοριακή Παιδεία έχουν ως κοινό τόπο τη δημιουργία ενός συνόλου δεξιοτήτων, συμπεριφορών, προσεγγίσεων και αξιών στα άτομα, με σκοπό την αποτελεσματική εύρεση, αξιολόγηση, αξιοποίηση, ηθική χρήση, αποτελεσματική διαχείριση και διαμοιρασμό της πληροφορίας. Αυτές οι ικανότητες είναι πλέον απαραίτητες ώστε ένα άτομο να ζήσει, να εργαστεί και να μάθει σε μια ψηφιακή κοινωνία. Στο σύνολό τους οι ορισμοί υποστηρίζουν ότι απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη των ανωτέρω αναφερόμενων δεξιοτήτων είναι η ύπαρξη και καλλιέργεια της κριτικής σκέψης και η ενδυνάμωση της οργανωμένης ατομικής αλλά και ομαδοσυνεργατικής μάθησης.

Κάποιοι ορισμοί αναφέρουν ότι η Πληροφοριακή Παιδεία βοηθά και στην παροχή υγειονομικής πληροφόρησης. Άλλοι επισημαίνουν ότι αφορά τόσο σε ερευνητικά δεδομένα όσο και σε δεδομένα που παράγει ο άνθρωπος, ενώ μερικοί υπογραμμίζουν ότι ένα άτομο πρέπει να γνωρίζει την επικαιρότητα και να είναι ικανό να εντοπίζει τις πληροφοριακές του ανάγκες του. Με αυτόν τον τρόπο και έχοντας καλλιεργήσει όλες τις απαιτούμενες δεξιότητες, τα άτομα θα μπορούν να βρίσκουν, να αξιολογούν και να χρησιμοποιούν τις πληροφορίες σε διάφορους τομείς της ζωής, τόσο για τους ίδιους όσο και για τους συνανθρώπους τους.

Η Πληροφοριακή Παιδεία σύμφωνα με την UNESCO:

Η Διακήρυξη της Αλεξάνδρειας του 2005 περιγράφει την Πληροφοριακή Παιδεία και τη διά βίου μάθηση ως «φάρους» για την Κοινωνία της Πληροφορίας, οι οποίοι φωτίζουν τα την ανάπτυξη, την ευημερία και την ελευθερία. Η Πληροφοριακή Παιδεία, δίνει τη δυνατότητα σε ανθρώπους, που ενδιαφέρονται για οποιονδήποτε τομέα, να αναζητούν, να αξιολογούν, να χρησιμοποιούν και να δημιουργούν πληροφορίες αποτελεσματικά για να επιτύχουν στόχους σε όλους τους τομείς της ζωής τους, είτε αυτοί είναι προσωπικοί, κοινωνικοί,

επαγγελματικοί ή/και εκπαιδευτικοί. Έτσι, συμπεραίνεται ότι η πληροφοριακή παιδεία και η δια βίου μάθηση είναι ένα βασικό πανανθρώπινο δικαίωμα σε έναν ψηφιακό κόσμο, η οποία προωθεί την κοινωνική ένταξη σε όλα τα έθνη (UNESCO, 2005).

Η Πληροφοριακή Παιδεία επιτρέπει στους ανθρώπους να ερμηνεύουν αποτελεσματικά τις πληροφορίες και να λαμβάνουν τεκμηριωμένες κρίσεις ως χρήστες πηγών πληροφοριών, καθώς και να γίνονται αυτοί οι ίδιοι παραγωγοί πληροφοριών. Τα άτομα με γνώση πληροφοριών μπορούν να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με την υγεία, το περιβάλλον τους, την εκπαίδευση, την εργασία τους, δίνοντάς τους έτσι την δυνατότητα να λαμβάνουν κρίσιμες αποφάσεις για την ίδια τους τη ζωή, όπως για παράδειγμα την ανάληψη μεγαλύτερου μέρους ευθύνης για την εκπαίδευσή τους αλλά ακόμα και για την υγεία τους (UNESCO, 2005).

Σε ένα πλέον ψηφιακό κόσμο, απαιτείται από τους χρήστες της πληροφορίας να έχουν τις απαραίτητες δεξιότητες ώστε να χρησιμοποιούν τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών, καθώς και τις αντίστοιχες εφαρμογές τους για πρόσβαση και δημιουργία πληροφοριών. Για παράδειγμα, η ικανότητα μιας απλής πλοήγησης στον κυβερνοχώρο και ο διαμοιρασμός πολυμεσικών εγγράφων και υπερκειμένων απαιτεί τόσο τεχνικές δεξιότητες για τη χρήση του Διαδικτύου όσο και τις δεξιότητες κατάλληλης παιδείας για την ερμηνεία αυτών (UNESCO, 2005).

Μέσα και Πληροφοριακή Παιδεία (MIL: Media & Information Literacy):

Η ενδυνάμωση των ανθρώπων μέσα από τον ειδικότερο κλάδο της Πληροφοριακής Παιδείας που εστιάζει στα Μέσα Ενημέρωσης αλλά και Πληροφοριών όλων των μορφών, αποτελεί σημαντική προϋπόθεση για την προώθηση της δίκαιης πρόσβασης σε πληροφορίες, γνώσεις και την προώθηση των χωρίς χρέωση, ανεξάρτητων και πολυδιάστατων μέσων και συστημάτων πληροφόρησης (UNESCO, 2005).

Η Πληροφοριακή Παιδεία στα Μέσα Ενημέρωσης/Πληροφοριών αναγνωρίζει τον πρωταρχικό ρόλο που τα Μέσα έχουν στην έμφυτη ανθρώπινη καθημερινή ανάγκη για πληροφόρηση. Η Πληροφοριακή Παιδεία βρίσκεται στον πυρήνα της ελευθερίας, της έκφρασης και της πληροφόρησης, με δεδομένο ότι δίνει τη δυνατότητα στους πολίτες να κατανοούν τις λειτουργίες των Μέσων Ενημέρωσης/Πληροφοριών, ώστε να αξιολογούν με κριτική σκέψη το περιεχόμενό τους και να λαμβάνουν σωστές, τεκμηριωμένες αποφάσεις ως χρήστες και παραγωγοί πληροφοριών και περιεχομένου (UNESCO, n.d.).

Η Πληροφοριακή Παιδεία και η Παιδεία στα Μέσα Ενημέρωσης/Πληροφοριών, θεωρούνται παραδοσιακά δύο ευδιάκριτοι τομείς. Η στρατηγική της UNESCO όμως, είναι να συνενώσει αυτούς τους δύο τομείς ως ένα κατάλληλα συνδυασμένο σύνολο ικανοτήτων (γνώση, δεξιότητες και στάση απέναντι στην πληροφορία π.χ. αξιολόγηση, κρίση), οι οποίες είναι απαραίτητες για τη ζωή και την εργασία σήμερα. Η Πληροφοριακή Παιδεία στα Μέσα Ενημέρωσης/Πληροφοριών (MIL) λοιπόν, εξετάζει όλες τις μορφές μέσων και άλλων παρόχων πληροφοριών, όπως βιβλιοθήκες, αρχεία, μουσεία, διαδίκτυο ανεξάρτητα από τις τεχνολογίες που χρησιμοποιούνται (UNESCO, n.d.).

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ενσωμάτωση των Μέσων και της Πληροφοριακής Παιδείας στη διδασκαλία, στην κατάρτιση των εκπαιδευτικών για να ευαισθητοποιήσουν τους μαθητευόμενους σχετικά με τη σημασία των Μέσων και της Πληροφοριακής Παιδείας στην εκπαιδευτική διαδικασία, και να τους παράσχουν τις κατάλληλες παιδαγωγικές μεθόδους, αναλυτικά προγράμματα και πόρους (UNESCO, n.d.).

Η αποστολή λοιπόν της UNESCO είναι να εμπνεύσει κοινωνίες που είναι εγγράμματες στα Μέσα και την Πληροφοριακή Παιδεία, να καθορίσει μια ολοκληρωμένη στρατηγική που περιλαμβάνει την προετοιμασία ενός υποδειγματικού προγράμματος σπουδών στον τομέα αυτό, να διευκολύνει τη διεθνή συνεργασία, να αναπτύξει κατευθυντήριες γραμμές για την προετοιμασία εθνικών πολιτικών και στρατηγικών Πληροφοριακής Παιδείας στα Μέσα, κλπ.(UNESCO, n.d.).

Κεφάλαιο 2. Θεωρητικό μέρος – Βιβλιογραφική έρευνα – Σχετικές προσπάθειες

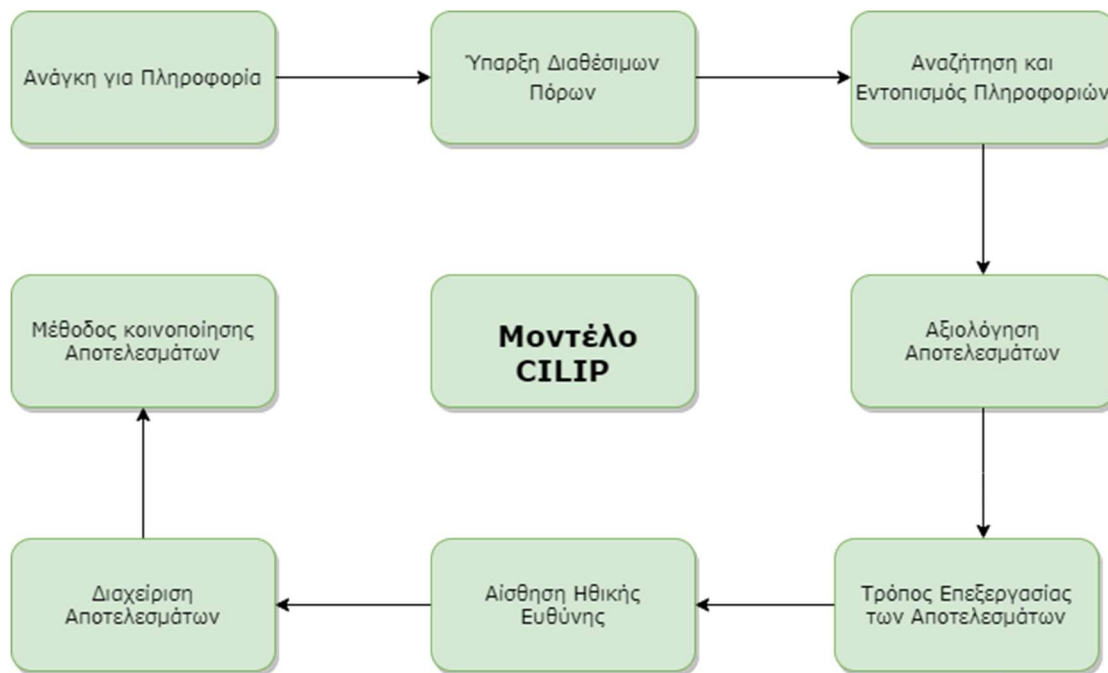
Το κεφάλαιο αυτό παρουσιάζει τη βιβλιογραφική επισκόπηση που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της παρούσας πτυχιακής εργασίας και αφορά στα ακόλουθα:

- Επικρατέστερα μοντέλα και προγράμματα πληροφοριακής παιδείας και συγκριτική παρουσίαση αυτών.
- Επικρατέστερα διδακτικά μοντέλα των διαφόρων θεωριών μάθησης και περιληπτική παρουσίαση αυτών.
- Αναφορά σε σχετικές προσπάθειες επισκόπησης μοντέλων πληροφοριακής παιδείας.

2.1 Το Μοντέλο της CILIP

Ο οργανισμός CILIP (Chartered Institute of Library and Information Professionals in UK) έχει αναπτύξει ένα μοντέλο πληροφοριακής παιδείας το οποίο περιέχει οκτώ (8) δεξιότητες και αντιλήψεις που είναι απαραίτητες ώστε να θεωρείται ένα άτομο πληροφοριακά εγγράμματο. Αυτές είναι:

- Η αντίληψη της πληροφοριακής ανάγκης.
- Η γνώση ύπαρξης διαθέσιμων πόρων.
- Ο τρόπος με τον οποίο πρέπει να αναζητούνται και να εντοπίζονται οι πληροφορίες.
- Η κατανόηση της ανάγκης για αξιολόγηση των παραγόμενων αποτελεσμάτων.
- Ο τρόπος αξιοποίησης και εργασίας των ατόμων με βάση τα ορθώς αξιολογημένα αποτελέσματα.
- Η αίσθηση της ηθικής ευθύνης για τη χρήση των πληροφοριών.
- Η διαχείριση των αποτελεσμάτων της ατομικής έρευνας κάποιου.
- Η επιλογή της κατάλληλης μεθόδου προκειμένου να γνωστοποιηθούν και να διαμοιραστούν τα ευρήματα αυτά (CILIP, 2020a).

Σχήμα 1. Αναπαράσταση των Οκτώ Δεξιοτήτων του Μοντέλου Πληροφοριακής Παιδείας CILIP

Ουσιαστικά το μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας CILIP έχει σχεδιαστεί με τρόπο που να μπορεί να εφαρμοστεί για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων, τις οποίες μας παρουσιάζει, σχεδόν σε όλα τα πεδία της ανθρώπινης δράσης. Στα επόμενα κεφάλαια, ξεκινώντας από την έννοια της πληροφοριακής παιδείας, παρουσιάζεται η φιλοσοφία του μοντέλου ανά τομέα (καθημερινότητα, πολίτες, εργασιακός χώρος, υγεία, εκπαίδευση, τομέας επαγγελματιών πληροφόρησης.)

2.1.1 Πληροφοριακή Παιδεία

Η Πληροφοριακή Παιδεία είναι ένα σύνολο από δεξιότητες και ικανότητες που οφείλουν να έχουν όλοι όσοι πρόκειται να ασχοληθούν σε οποιοδήποτε στάδιο της ζωής τους, προσωπικό, εκπαιδευτικό, επαγγελματικό με την εύρεση, διαχείριση, χρήση, δημιουργία και διάχυση πληροφοριών. Τέτοιες ικανότητες είναι αυτές της ανακάλυψης, πρόσβασης, ερμηνείας, ανάλυσης, διαχείρισης, δημιουργίας πληροφοριών, αποθήκευσης και επικοινωνίας αυτών με την υπόλοιπη κοινότητα. Η Πληροφοριακή Παιδεία είναι κάτι παραπάνω από ένα απλό σύνολο δεξιοτήτων. Απαιτεί την εφαρμογή αυτών καθώς και την ύπαρξη αυτοπεποίθησης ώστε η χρήση και η ερμηνεία των πληροφοριών που θα παραχθούν να γίνει συνετά και με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Επιπλέον, ενσωματώνει την κριτική σκέψη και την απόλυτη

κατανόηση των ηθικών και πολιτικών ζητημάτων που σχετίζονται με τις πληροφορίες (CILIP, 2018).

Η Πληροφοριακή Παιδεία σχετίζεται με πληροφορίες σε όλες τις μορφές της. Όχι μόνο σε έντυπο υλικό αλλά και σε ψηφιακό, ως δεδομένα, εικόνες, ήχος, βίντεο ή ακόμα και απλές προφορικές λέξεις. Σχετίζεται και αλληλοεπιδρά ακόμα και με άλλες μορφές γραμματισμού ή αλλιώς αλφαριθμητισμού. Τέτοιες μορφές είναι ο ψηφιακός γραμματισμός, ο ακαδημαϊκός γραμματισμός και η παιδεία στα μέσα, όπως μέσα ενημέρωσης, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, κλπ.. Δεν είναι δηλαδή μία αυτόνομη έννοια αλλά καθορίζεται και από άλλους τομείς γνώσης. Το να διαθέτει κάποιος Πληροφοριακή Παιδεία τον βοηθά στο να κατανοεί όσα ηθικά και νομικά ζητήματα σχετίζονται με τη χρήση των πληροφοριών όπως είναι το απόρρητο, η προστασία των προσωπικών δεδομένων, η πνευματική ιδιοκτησία και η είσοδος σε πληροφοριακά περιβάλλοντα ανοικτής και ελεύθερης πρόσβασης. Είναι εξόχως σημαντικό, η Πληροφοριακή Παιδεία να αποτελεί έναν ισχυρό δημοκρατικό συντελεστή στις κοινωνίες έτσι ώστε κανένας να μην αποκλείεται από την πληροφορία. Τέλος, όπως ορίζεται και από την UNESCO η Πληροφοριακή Παιδεία, αποτελεί πλέον ένα παγκόσμιο ανθρώπινο δικαίωμα (CILIP, 2018).

2.1.2 Πληροφοριακή Παιδεία και Καθημερινότητα

«Είναι το σύνολο των ενσωματωμένων ικανοτήτων σε έναν άνθρωπο, οι οποίες περιλαμβάνουν την ενεργή ανακάλυψη πληροφοριών, την κατανόηση του τρόπου που οι πληροφορίες παράγονται και αξιολογούνται και τη χρήση τους με σκοπό τη δημιουργία νέων γνώσεων. Τέλος, περιλαμβάνει την ικανότητα για την ηθική συμμετοχή σε μαθησιακές κοινότητες.» (ACRL, 2016).

«Οι άνθρωποι που πορεύονται με γνώμονα την Πληροφοριακή Παιδεία θα δείξουν ότι έχουν συνειδητοποιήσει τον σωστό τρόπο βάση του οποίου θα συλλέγουν, θα χρησιμοποιούν, θα διαχειρίζονται, θα συνθέτουν και θα δημιουργούν πληροφορίες και δεδομένα. Όλα αυτά με αποτελεσματικότητα και με ηθικό τρόπο.» (SCONUL, 2011).

Η Πληροφοριακή Παιδεία μπορεί να αναπτυχθεί στην καθημερινή ζωή χωρίς απαραίτητα τα άτομα να γνωρίζουν ότι κάνουν χρήση της. Για παράδειγμα, με το να ελέγχει κάποιος τα σχόλια για ένα ξενοδοχείο σε ιστοτόπους ταξιδιωτικών υπηρεσιών, εξασκεί ακούσια την ικανότητα εύρεσης και αξιολόγησης πληροφοριών (CILIP, 2018).

Όταν ένα άτομο είναι πληροφοριακά εγγράμματο μπορεί να καταλάβει τότε μία πληροφορία που διαβάζει δημοσιεύεται με σκοπό να χειραγωγήσει και μπορεί να διακρίνει την αξία της και τη σημαντικότητά της. Ακόμα, η Πληροφοριακή Παιδεία σχετίζεται και με τη διεξαγωγή ηλεκτρονικών συναλλαγών αφού τα άτομα οφείλουν να γνωρίζουν την εφαρμογή των απαραίτητων μέτρων ασφαλείας. Επιπλέον, η κριτική ικανότητα που έχει κάποιος οδηγεί στην αποφυγή διαδικτυακών και τηλεφωνικών απατών. Επίσης, οι πληροφορίες που τα άτομα με ανάλογη παιδεία διαβάζουν και μοιράζονται σε διάφορες διαδικτυακές πλατφόρμες, όπως τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, είναι πολύ πιθανότερο να είναι πιο αξιόλογες και να έχουν εξαχθεί με ηθικό τρόπο. Έτσι, τα άτομα καταναλώνουν και παράγουν πληροφορίες συνηθίζοντας σε μία μέθοδο αναζήτησης, διαχείρισης και αξιολόγησης με την οποία νιώθουν άνετα και λαμβάνουν υπόψιν τους ζητήματα απορρήτου και προσωπικής ασφάλειας τόσο για τους ίδιους όσο και τους συνανθρώπους τους (CILIP, 2018).

2.1.3 Πληροφοριακή Παιδεία και Πολίτες

«Είναι η απαιτούμενη ικανότητα κριτικής και ισορροπημένης σκέψης που πρέπει να έχει κάποιος για οποιοσδήποτε πληροφορίες βρίσκει και χρησιμοποιεί. Δίνεται έτσι η δυνατότητα ως άνθρωποι αλλά και ως πολίτες να μπορούμε να προσεγγίζουμε και να εκφράζουμε ενημερωμένες απόψεις και να αλληλοεπιδρούμε ολοκληρωμένα με το υπόλοιπο σύνολο της κοινωνίας.» (CILIP, 2018).

Η πληροφοριακή παιδεία επιτρέπει στα άτομα να αποκτούν και να αναπτύσσουν μία βαθύτερη κατανόηση του κόσμου γύρω τους, να αναζητούν ενημερωμένες απόψεις, οι οποίες ενδέχεται να προκαλούν αλλαγές στον τρόπο σκέψης τους και σε όσα θεωρούν δεδομένα. Επιπρόσθετα τους επιτρέπει να αναγνωρίζουν την προκατάληψη και την παραπληροφόρηση έτσι ώστε να καθίστανται πολίτες ικανοί να διαδραματίζουν ενεργό ρόλο σε μία δημοκρατική κοινωνία. Αυτό γιατί η Πληροφορική Παιδεία βοηθά στην αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού, παρέχοντας στις περιθωριοποιημένες ομάδες ή στις ομάδες που μειονεκτούν σε διάφορους τομείς της ζωής σε σχέση με το λοιπό κοινωνικό σύνολο, τα ίδια μέσα με τα οποία θα μπορούσαν να καταλάβουν και εκείνες τον κόσμο, καθώς και να αναζητούν, να μαθαίνουν και να αξιοποιούν τις πληροφορίες που βρίσκουν, έτσι ώστε να συμμετέχουν ενεργά στα κοινά. Σε έναν κόσμο όπου οι ψεύτικες ειδήσεις αποτελούν αναγνωρισμένο όρο, η ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας για την εύρεση αξιόλογων και κυρίως έγκυρων και αξιόπιστων πηγών μέσω του διαδικτύου, είναι ζωτικής σημασίας. Είτε πρόκειται για συμβατικά ειδησεογραφικά πρακτορεία, είτε για κοινωνικά μέσα, είτε για διαδικτυακές αναζητήσεις, είτε για πληροφορίες που μεταδίδονται προφορικά, η Πληροφοριακή Παιδεία ενισχύει τη δημοκρατία και ενώνει τους πολίτες. Τέλος, ο συνδυασμός της Πληροφοριακής Παιδείας και της παιδείας στα μέσα ενημέρωσης υποστηρίζει και την ηθική δημοσιογραφία (CILIP, 2018).

2.1.4 Πληροφοριακή Παιδεία και Εκπαίδευση

Η Πληροφοριακή Παιδεία εφαρμόζεται σε όλα τα στάδια τόσο της τυπικής όσο και μη τυπικής και άτυπης μάθησης. Αναλυτικότερα, καλύπτει όλες τις βαθμίδες της τυπικής εκπαίδευσης από την πρωτοβάθμια ως και την τριτοβάθμια και συνεχίζει ακόμα και μετά από την επίσημη εκπαίδευση. Μπορεί να βελτιώσει και να εμπλουτίσει μία σειρά από διάφορα διδακτικά προγράμματα στο σχολικό πρόγραμμα σπουδών, με ενσωματωμένο ως αναπόσπαστο κομμάτι τους, την ανάπτυξη δεξιοτήτων κριτικής σκέψης και γνώσης (CILIP, 2018).

Έχει ιδιαίτερη σημασία για όσους λαμβάνουν μέρος σε έρευνες σχετικές με τις θεωρίες μάθησης να αποκτούν σχετικά πιστοποιητικά όπως είναι το International Baccalaureate και το Extended Project Qualification. Το τελευταίο αποτελεί ένα εκτεταμένο έργο πάνω σε ένα θέμα που επιλέγει ένας μαθητής και εποπτεύεται από τους δασκάλους του. Συνεπώς, η Πληροφοριακή Παιδεία αποτελεί έναν αποτελεσματικό τρόπο βοήθειας για τους μαθητές ώστε να επιτύχουν τη σωστή μετάβαση από τη σχολική στην ανώτερη εκπαίδευση (CILIP, 2018).

Ειδικότερα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, η Πληροφοριακή Παιδεία συμβάλλει στην ανάπτυξη ακαδημαϊκών ικανοτήτων, που μεταξύ άλλων αφορούν σε κατανόηση και αποτελεσματική χρήση των ερευνητικών μεθοδολογιών καθώς και στην κατανόηση της βαρύτητας της αποφυγής της λογοκλοπής. Η Ένωση Βιβλιοθηκών Κολλεγίων και Ερευνητικών Βιβλιοθηκών των ΗΠΑ (ACRL), θεωρεί την εκπαίδευση στον τομέα της πληροφοριακής παιδείας ως μία σειρά από «προκαταρκτικές έννοιες» που επιτρέπουν στους μαθητές να ανακαλύψουν νέους τρόπους σκέψης και να εξάγουν νέες γνώσεις. Οι ικανότητες που απαιτούνται για την πληροφοριακή παιδεία είναι μεταβιβάσιμες και αφορούν σε δεξιότητες που θα καταστήσουν τους μαθητές/φοιτητές κατάλληλα εξοπλισμένους για την είσοδό τους στη διά βίου μάθηση. Για τα επίσημα εκπαιδευτικά προγράμματα η Πληροφοριακή Παιδεία μπορεί να θεωρηθεί και ως η ικανότητα κατανόησης του νοήματος ενός κειμένου (CILIP, 2018).

Επιπροσθέτως, επιτρέπει στους μαθητές να εμπλακούν στην βαθύτερη μάθηση να αντιλαμβάνονται δηλαδή σχέσεις μεταξύ σημαντικών ιδεών, κάνοντας αφηρημένες ερωτήσεις και επιδιώκοντας καινοτόμες διαδρομές σκέψης, άρα και απαντήσεις. Με αυτόν τον ενεργητικό και παράλληλα κριτικό τρόπο μάθησης, οι μαθητές ενθαρρύνονται να γίνουν ταχύτερα κάτοχοι των κύριων περιγραφικών στοιχείων ενός περιεχομένου. Με τις ερωτήσεις «τι» και «πώς» οδηγούνται στη διερεύνηση πτυχών υψηλότερου επιπέδου όπως η πηγή, η πιθανότητα προκατάληψης και τι σημαίνει το ευρύτερο πλαίσιο. Για παράδειγμα, το Αγγλικό Εθνικό Πρόγραμμα Σπουδών έχει ως στόχο να καλλιεργήσει στους μαθητές του την ικανότητα να κάνουν ερωτήσεις αντίληψης, να σκέφτονται κριτικά, να συγκρίνουν τα αποδεικτικά στοιχεία, να αναλύουν τα επιχειρήματα και να αναπτύσσουν προοπτικές και προσωπικές κρίσεις (CILIP, 2018).

Είναι πολύ σημαντικό η Πληροφοριακή Παιδεία να εξοπλίζει μαθητές/φοιτητές οποιουδήποτε επιπέδου με διανοητικές στρατηγικές και εργαλεία, όπως η υιοθέτηση

πρωτευόντων ερωτημάτων και προσεγγίσεων, όχι μόνο για επίλυση συνηθισμένων προβλημάτων αλλά και για την εύρεση τρόπων αντιμετώπισης νέων. Η ικανότητα αυτή είναι κρίσιμη και πέραν της απλής εκπαίδευσης. Μόνο έτσι άτομο θα μπορεί να ανταποκρίνεται στο κάθε στάδιο της ζωής του, όπως για παράδειγμα στον εκάστοτε χώρο εργασίας του (CILIP, 2018).

2.1.5 Πληροφοριακή Παιδεία και Εργασιακός χώρος

Όσον αφορά το χώρο εργασίας η Πληροφοριακή Παιδεία χρησιμεύει στο πότε και πώς να χρησιμοποιήσει κάποιος πληροφορίες με απώτερο σκοπό να συμβάλλει στην επίτευξη στόχων και να προσθέσει αξία στις οποιεσδήποτε εργασιακές και οργανωτικές δραστηριότητες. Αυτό ισχύει ανεξάρτητα από την ιεραρχία και τη θέση του χώρου εργασίας ή από το αν το εργασιακό περιβάλλον ανήκει στον ιδιωτικό, εμπορικό, δημόσιο τομέα ή στο φάσμα των μη κερδοσκοπικών οργανισμών. Η ακριβής φύση της Πληροφοριακής Παιδείας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το πλαίσιο στο οποίο βρίσκεται εντός του εργασιακού χώρου και αποτελεί αντικατοπτρισμό του χώρου αυτού, της πολιτικής του, της κουλτούρας του και των εμπειριών του. Επιπλέον, βοηθά στην ερμηνεία πληροφοριών σχετικών με εργασίες αλλά και την κοινοποίηση αυτών των πληροφοριών τόσο εντός των οργανισμών όσο και εκτός (ενδιαφερόμενα μέλη, πελάτες). Με αυτόν το τρόπο οι πληροφορίες αυτές μετατρέπονται σε γνώση. Κατόπιν, γίνεται αντιληπτή μέσα από τις συμπεριφορές των εργαζομένων, τις εταιρικές πολιτικές και στρατηγικές και τις δραστηριότητες των οργανισμών. Τέλος, συμβάλλει στην καταγραφή των βασικών χαρακτηριστικών και δεξιοτήτων των εργαζομένων όπως είναι η ομαδικότητα και η επίλυση προβλημάτων, με σκοπό οι εργασίες που θα ανατίθενται σε αυτά τα άτομα να είναι ανάλογες με τα χαρακτηριστικά τους και να τις επιτελούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο (CILIP, 2018).

2.1.6 Πληροφοριακή Παιδεία και Υγεία

«Η Πληροφοριακή Παιδεία υποστηρίζει την ατομική και τυπική/οργανωμένη μάθηση, τη δημιουργικότητα και την καινοτομία ενώ επίσης, συμβάλλει στη βελτίωση της παροχής υγειονομικής περίθαλψης μέσα από μία συνεχώς εξελισσόμενη και αξιόπιστη βάση πληροφοριών.» (NHS, 2020).

Η Πληροφορική Παιδεία μερικές φορές αναφέρεται και ως παιδεία για την υγεία. Αυτό συμβαίνει διότι συμμετέχει ενεργά στην ενημέρωση σχετικά με τις κατάλληλες επιλογές που πρέπει να κάνει κάποιος για την μεγαλύτερη δυνατή εξασφάλιση της υγείας και της

ευημερίας του ίδιου και της οικογένειάς του. Με την εύρεση δηλαδή αξιόπιστων πηγών μπορούμε να διαχειριστούμε αρκετές συνθήκες υγείας. Η προληπτική συμπεριφορά λόγω της ευρύτερης γήρανσης του παγκόσμιου πληθυσμού σημαίνει ότι πρέπει να χρησιμοποιούμε αξιόπιστες πηγές σχετικές με την υγειονομική περίθαλψη, τη θεραπεία και την πρόγνωση των ασθενειών και ποικίλων προβλημάτων υγείας. Οι ασθενείς επωφελούνται από την πληροφοριακή παιδεία αφού αν μπορούν να ενημερωθούν σωστά θα μπορούν να πραγματοποιήσουν έναν εποικοδομητικό και γόνιμο διάλογο με τους επαγγελματίες της υγείας και κατ' επέκταση να λαμβάνουν ορθότερες αποφάσεις για την υγεία τους (CILIP, 2018).

2.1.7 Ο ρόλος των επαγγελματιών της πληροφόρησης

Οι επαγγελματίες της πληροφόρησης έχουν καίριο ρόλο στην υποστήριξη, την ενίσχυση και την εφαρμογή της Πληροφοριακής Παιδείας. Αυτό μπορεί να γίνει αντιληπτό μέσα στο εκπαιδευτικό πλαίσιο όπου οι ακαδημαϊκοί βιβλιοθηκονόμοι διδάσκουν το φοιτητή και τον υποστηρίζουν σε προγράμματα εκμάθησης σωστών μεθοδολογιών και εργαλείων έρευνας (CILIP, 2018).

Οι βιβλιοθηκονόμοι των δημόσιων βιβλιοθηκών από την άλλη, ενδυναμώνουν τα άτομα στο να χρησιμοποιούν ορθά πληροφορίες στην καθημερινότητα. Αυτό σημαίνει ότι κατέχουν ένα μεγάλο μερίδιο ευθύνης απέναντι στην κάλυψη των πληροφοριακών αναγκών του κοινού (CILIP, 2018).

Αξιοσημείωτο είναι πως οι βιβλιοθηκονόμοι έχουν ρόλο-κλειδί στην εύρεση, παράδοση και ερμηνεία πληροφοριών και δεδομένων στους κλινικούς ιατρούς. Τέλος, συμμετέχουν ενεργά στην εξασφάλιση επικαιροποιημένης ενημέρωσης του ιατρικού προσωπικού, των ασθενών αλλά και του ευρύτερου κοινού με πληροφορίες που μπορεί να είναι καθοριστικές για την ζωή κάποιου (CILIP, 2018).

2.2 Το Μοντέλο της SCONUL

Η Ομάδα Εργασίας της SCONUL για την Πληροφοριακή Παιδεία, δημοσίευσε το 1999 ένα άρθρο με τίτλο «Οι δεξιότητες της πληροφορίας στην ανώτατη εκπαίδευση: Ένα έγγραφο της θέσης της SCONUL.» (SCONUL, 2011). Στο συγκεκριμένο δημοσίευμα έγινε αναφορά και παρουσίαση των Επτά Πυλώνων του Πληροφοριακού Μοντέλου Δεξιοτήτων του παραπάνω οργανισμού. Αυτό το μοντέλο εύρεσης ορθών πληροφοριών υιοθετήθηκε από πολλούς

βιβλιοθηκονόμους και καθηγητές ανά τον κόσμο ως δίαυλος, μέσα από τον οποίο θα βοηθούσαν τους μαθητές/φοιτητές τους να αποκτήσουν όλες εκείνες τις απαραίτητες ικανότητες για τον σκοπό αυτό. Ωστόσο, το 2011, ενώ οι βασικές αρχές του μοντέλου με τους Επτά Πυλώνες παρέμειναν έγκυροι, θεωρήθηκε απαραίτητο το μοντέλο να ενημερωθεί και να επεκταθεί κατάλληλα ώστε να αντικατοπτρίζει με μεγαλύτερη σαφήνεια το διαρκώς εξελισσόμενο φάσμα των πολλών και διαφορετικών ορολογιών και εννοιών με το οποίο εμείς κατανοούμε πλέον τον όρο Πληροφοριακή Παιδεία. Έτσι, για να μπορέσει το μοντέλο να είναι συμβατό με τις διαφορετικές κοινότητες χρηστών και ηλικιών, αναδιατυπώθηκε με τρόπο ώστε να μπορεί να προσαρμόζεται στις απαιτούμενες κάθε φορά συνθήκες. Παρουσιάζεται λοιπόν ένα γενικό μοντέλο με το όνομα “Core”, το οποίο θα αποτελέσει τον «Πυρήνα» για την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Επιπλέον, για να μπορεί το μοντέλο να ανταπεξέρχεται και στις απαιτήσεις κάθε μαθητή/φοιτητή άρχισαν να δημιουργούνται υποδιαίρεσεις του μοντέλου υπό τον όρο “Lenses”. Ο όρος στα ελληνικά αποδίδεται ως «Φακοί» και υπονοεί το πρίσμα μέσα από το οποίο βλέπει ο κάθε μαθητής/φοιτητής ή όποιος χρησιμοποιεί το μοντέλο, τί πληροφορία του είναι αναγκαία ανάλογα με την ασχολία του. Άρα θα μπορούσε να αποδοθεί και ως «Προσομοιώσεις». Κατά τη δημοσίευση αυτή, τον Απρίλιο του 2011, γνωστοποιήθηκε ότι διατίθεται μόνο το Core Model και η υποδιαίρεσή του το Research Lenses. Η ομάδα - ευελπιστεί πως στην συνέχεια εκπαιδευτικοί και βιβλιοθηκονόμοι που εκπροσωπούν και άλλες ομάδες μαθητών/φοιτητών θα συμμετάσχουν στην ανάπτυξη και άλλων «Προσομοιώσεων» του μοντέλου (SCONUL, 2011) (Bent & Stubbings, 2011).

Η Πληροφοριακή Παιδεία σύμφωνα με το SCONUL είναι όρος ο οποίος περιλαμβάνει έννοιες όπως τις ψηφιακές και αντιληπτικές ικανότητες για τα μέσα ενημέρωσης, την ακαδημαϊκή και δια βίου παιδεία, καθώς και τις δεξιότητες εύρεσης πληροφοριών και δεδομένων και την αντίστοιχη διαχείρισή τους. Από την άλλη, οι άνθρωποι που είναι γνώστες της πληροφορίας θα επιδείξουν εμπράκτως ότι έχουν συνειδητοποιήσει τον τρόπο συλλογής, χρήσης, διαχείρισης, σύνθεσης και δημιουργίας πληροφοριών και δεδομένων με απόλυτα ηθικό και αποτελεσματικό τρόπο (SCONUL, 2011).

Σήμερα, η Πληροφοριακή Παιδεία αποτελεί ένα χαρακτηριστικό σύνολο δεξιοτήτων το οποίο πρέπει όλοι να κατέχουν, ανεξαιρέτως ηλικίας ή εμπειρίας. Η ανάπτυξη των γνώσεων σχετικά με τις πληροφορίες είναι μία συνεχής και ολιστική διαδικασία με συχνά ταυτόχρονες δραστηριότητες ή διαδικασίες που μπορούν να περιληφθούν στους Επτά Πυλώνες της Πληροφοριακής Παιδείας. Μέσα από κάθε Πυλώνα κάποιος μπορεί να εξελιχθεί και από

«αρχάριος» να γίνει «ειδικός». Επειδή, ο κόσμος της πληροφορίας είναι συνεχώς μεταβαλλόμενος είναι πολύ πιθανόν όσο «εξειδικευμένος» και να είναι κάποιος, να πρέπει συνεχώς να εναλλάσσεται μεταξύ «χαμηλότερων» και «υψηλότερων» Πυλώνων. Οι προσδοκίες των επιδόσεων που επιτυγχάνονται σε κάθε Πυλώνα μπορεί να είναι διαφορετικές σε διαφορετικά περιβάλλοντα και ανάλογες με την ηλικία και το επίπεδο του εκάστοτε μαθητευόμενου. Επιπλέον, εξαρτάται από την εμπειρία, το πόσο σημαντικές είναι πληροφορίες που πρέπει να εξαχθούν καθώς και το είδος αυτών. Ένας επιστήμονας της πληροφόρησης για παράδειγμα, μπορεί πολύ γρήγορα να βρει πληροφορίες να ένα επείγον ζήτημα, αλλά αν αυτό το ζήτημα είναι ιατρικής φύσεως και ο επιστήμονας δεν είναι συνηθισμένος σε τέτοιες αναζητήσεις, τότε μπορεί να χρειαστεί περισσότερο χρόνο από το χρόνο που θα χρειαζόταν για ένα πιο απλό θέμα. Επομένως, η ανάπτυξη της πληροφοριακής παιδείας πρέπει να αφορά μία αρκετά μεγάλη ευρύτητα θεμάτων και να μην εστιάζει μόνο σε έναν τομέα ενδιαφέροντος (Bent, 2008). Στο παρόν κεφάλαιο θα ασχοληθούμε με τους Επτά Πυλώνες του Μοντέλου Πληροφοριακής Παιδείας της SCONUL και συγκεκριμένα με το Core Model ή Μοντέλο του Πυρήνα. Το μοντέλο λοιπόν αυτό καθορίζει τις βασικές δεξιότητες, και τις απαραίτητες συμπεριφορές, αλλά και την κατανόηση όλων αυτών. Με αυτόν τον τρόπο θα μπορέσει να αναπτυχθεί η Πληροφοριακή Παιδεία τόσο στην τριτοβάθμια εκπαίδευση όσο και στην δια βίου μάθηση (SCONUL, 2011).

Σχήμα 2. Πυλώνες Μοντέλου Πληροφοριακής Παιδείας SCONUL

2.2.1 Πώς χρησιμοποιούμε το Μοντέλο της SCONUL

Το μοντέλο έχει σχεδιαστεί σαν ένα τρισδιάστατο κυκλικό σύνολο το οποίο βρίσκεται μέσα στο «οικοσύστημα» της πληροφορίας. Μέσα σε αυτό το πληροφορικό οικοσύστημα, εντοπίζεται η εκάστοτε πληροφοριακή ανάγκη, όπως αυτή γίνεται αντιληπτή από ένα άτομο σε μία δεδομένη χρονική στιγμή. Με άλλα λόγια η ικανότητα, το υπόβαθρο και οι εμπειρίες του καθενός, επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο ανταποκρίνονται τα άτομα σε οποιαδήποτε μορφή ανάπτυξης της πληροφοριακής παιδείας. Η κυκλική θέση του μοντέλου δείχνει αυτό ακριβώς, ότι δηλαδή το να γίνει κάποιος πληροφοριακά εγγράμματος δεν είναι μία γραμμική διαδικασία επεξεργασίας. Αντιθέτως, ένα άτομο μπορεί να αναπτυχθεί σε αρκετούς Πυλώνες ταυτόχρονα και ανεξάρτητα. Κάποιος μπορεί πολύ εύκολα να καταλάβει, με την πρακτική εφαρμογή, ότι μερικοί από αυτούς του Πυλώνες συνδέονται αρκετά συχνά. Κάθε ένας από τους Πυλώνες περιγράφεται περαιτέρω μέσα από μία σειρά αναφορών που σχετίζονται με ένα σύνολο δεξιοτήτων, ικανοτήτων, στάσεων και αντιλήψεων. Είναι αναμενόμενο λοιπόν, ότι όσο ένα άτομο αποκτά μεγαλύτερη εμπειρία, τόσο περισσότερα χαρακτηριστικά του θα εφαρμόζει. Τα ονόματα των Πυλώνων μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο για να γίνει αντιληπτό το πλαίσιο ή για να καταδειχθεί μέρος από τη μαθησιακή διαδικασία. Το μοντέλο του «πυρήνα» περιγράφει ένα σύνολο γενικών δεξιοτήτων και τρόπων κατανόησης. Για διαφορετικές κοινότητες χρηστών, υπάρχει, όπως προαναφέρθηκε, η δυνατότητα προσομοίωσης του μοντέλου ανάλογα με τις εκάστοτε απαιτήσεις και μέσω αυτού αναδεικνύονται διαφορετικά χαρακτηριστικά, προστίθενται άλλα πιο περίπλοκα ή πιο απλά. Παράλληλα, χρησιμοποιείται η γλώσσα που είναι αναγνωρισμένη από τη κοινότητα που το χρησιμοποιεί κάθε φορά. Δημιουργείται έτσι η ελπίδα ότι το μοντέλο αυτό, που προσφέρει ευελιξία, θα χρησιμοποιηθεί από βιβλιοθηκονόμους και εκπαιδευτικούς, οι οποίοι θα το προσαρμόσουν κατάλληλα ανάλογα με τις περιστάσεις (SCONUL, 2011).

2.2.2 Πυλώνας – Αναγνώριση

Σε αυτό το στάδιο απαραίτητη προϋπόθεση είναι τα άτομα να έχουν την αντίληψη να προσδιορίζουν μία προσωπική ανάγκη για πληροφορίες. Αρχικά, στο επίπεδο της κατανόησης, πρέπει να αντιλαμβάνονται τις πληροφορίες και τα δεδομένα που παράγονται συνεχώς για τις ήδη υπάρχουσες πληροφορίες καθώς και ότι πάντα θα υπάρχουν όλο και περισσότερα στοιχεία να βρουν και να μάθουν. Κατόπιν, πρέπει να γνωρίζουν ότι το να είναι κάποιος πληροφοριακά εγγράμματος συνεπάγεται την ανάπτυξη μίας νέας μαθησιακής

συνήθειας, οπότε η εύρεση αυτών των νέων πληροφοριών θα είναι κάτι οικείο για αυτούς. Επιπλέον, θα αντιληφθούν ότι οι νέες ιδέες και ευκαιρίες δημιουργούνται με τη διερεύνηση και την αναζήτηση πληροφοριών και θα καταλάβουν ότι οι απαντήσεις σε πολλά ζητήματα κρύβονται ανάμεσα στις κοινοποιημένες και μη πληροφορίες και δεδομένα. Όσον αφορά τις ικανότητες, θα πρέπει ο μαθητευόμενος να μπορεί να προσδιορίσει την έλλειψη ή την πληθώρα πληροφοριών που μπορεί να βρει πάνω σε ένα θέμα. Έπειτα, θα πρέπει να μπορεί να προσδιορίζει ένα θέμα με μία κατάλληλη, ακριβή και σαφή ερώτηση σε οποιαδήποτε μηχανή αναζήτησης, χρησιμοποιώντας την αντίστοιχη ορολογία. Στη συνέχεια, θα μάθει να πλαισιώνει την ανάγκη για πληροφορία. Θα πρέπει δηλαδή να είναι ικανός να αναγνωρίζει τι είναι σημαντικό και τι όχι, ώστε να μπορεί κάθε φορά, να εντοπίζει ακριβώς την πληροφορία που χρειάζεται να εξαχθεί και η οποία θα πρέπει να είναι πάντα εντός των ορίων της πληροφοριακής ανάγκης και όχι να ξεφεύγει από αυτή. Επιπροσθέτως, σημαντικό είναι να κάνει χρήση όλων των βασικών πληροφοριών και δεδομένων που μπορεί ο ίδιος να γνωρίζει για το θέμα και να τις στηρίζει με ανάλογη βιβλιογραφία. Τέλος, σε αυτό το επίπεδο της αναγνώρισης, ο επιστήμονας της πληροφόρησης έχει προσωπική ευθύνη για την αναζήτηση πληροφοριών και την αποτελεσματική διαχείριση αυτών σε μικρό ή ικανοποιητικό χρόνο ολοκλήρωσης της αναζήτησης (SCONUL, 2011) .

Παράδειγμα 1α.

Για παράδειγμα, όταν ένας φοιτητής καλείται να συγγράψει μία ακαδημαϊκή εργασία, θα πρέπει να αναλύει το θέμα της εργασίας του στα επιμέρους ζητήματα, έτσι ώστε να εντοπίσει ποιες πληροφορίες ήδη γνωρίζει και ποιες πληροφορίες οφείλει να εντοπίσει προκειμένου να συμπληρώσει αυτό το κενό.

2.2.3 Πυλώνας – Πεδίο Εφαρμογής

Στο δεύτερο στάδιο ο μαθητευόμενος θα κατανοήσει ότι πρέπει να γίνει ικανός να βρίσκει την πραγματική αιτία δημοσίευσης της πληροφορίας και του αντίστοιχου κόστους απόκτησής της. Δηλαδή τον λόγο που υπήρξε η πληροφοριακή ανάγκη για να εξεταστεί ένα θέμα, το κατά πόσο οι πληροφορίες είναι σχετικές με το θέμα που κάποιος ερευνά, το αν είναι αξιόπιστες και αν το κόστος πρόσβασης είναι ανάλογο της σημαντικότητας των πληροφοριών. Επίσης, να αντιλαμβάνεται τι είδους πληροφορίες είναι διαθέσιμες, τα διαφορετικά χαρακτηριστικά των πηγών πληροφόρησης και το κατά πόσον αυτά

επηρεάζονται από την μορφή στην οποία βρίσκονται, δηλαδή αν είναι σε ψηφιακή ή συμβατική μορφή. Ακόμα, όταν υπάρχει δυσκολία στην εύρεση δεδομένων πρέπει το άτομο να έχει εκπαιδευτεί κατάλληλα ώστε να είναι γνώστης των διαθέσιμων βοηθητικών υπηρεσιών και των τρόπων πρόσβασης σε εκείνες. Προνόμιο αποτελεί ότι ο μαθητευόμενος θα συνηθίζει να εντοπίζει εύκολα την υπάρχουσα γνώση και να αντιλαμβάνεται τυχόν κενά που μπορεί να υπάρχουν. Αφού λοιπόν εξοικειωθεί με τον εντοπισμό αυτό, θα είναι σε θέση να προσδιορίζει και ποιοι τύποι πληροφοριών ανταποκρίνονται καλύτερα στα εκάστοτε ζητούμενα. Πέρα από αυτό, θα ξέρει ποια από τα διαθέσιμα εργαλεία αναζήτησης θα χρησιμοποιήσει ανάλογα με το αν το θέμα σχετίζεται με κάτι γενικό ή αποτελεί κάποια ειδικότερη περίπτωση, όπως θέματα υγείας. Βέβαια, οι διαφορετικές μορφές παροχής πληροφοριών είναι και αυτές που αποδεικνύουν την ικανότητα των πληροφοριακά πεπαιδευμένων ατόμων αλλά και δείχνουν την πιθανότητα δημιουργίας νέων εργαλείων έρευνας (SCONUL, 2011).

Παράδειγμα 1β.

Αφού λοιπόν ο φοιτητής εντοπίσει την πληροφοριακή του ανάγκη, πρέπει να μπορεί να χρησιμοποιεί μία πληθώρα εργαλείων για την εύρεση πληροφοριών σε οποιαδήποτε μορφή και αν αυτές εντοπίζονται εύκολα ή μέσω μίας συνθετότερης διαδικασίας, π.χ. μέσω δια-δανεισμού. Επίσης πρέπει να αντιλαμβάνεται γρήγορα αν είναι χρήσιμες, έγκυρες και σχετικές με το θέμα.

2.2.4 Πυλώνας – Σχέδιο Δράσης

Σε αυτόν τον πυλώνα ο εν δυνάμει ικανός χρήστης της πληροφορίας θα μάθει να κατασκευάζει στρατηγικές για τον εντοπισμό πληροφοριών και δεδομένων.

Για την επίτευξη του στόχου αυτού θα πρέπει πρώτα να κατανοήσει το εύρος των διαθέσιμων τεχνικών αναζήτησης για την εύρεση πληροφοριών, τις διαφορές μεταξύ των εργαλείων αυτών ως προς τα πλεονεκτήματα και τους περιορισμούς τους, με σκοπό να χρησιμοποιεί το κατάλληλο εργαλείο τη σωστή στιγμή. Ακολούθως, θα καταλάβει ότι οι σύνθετες στρατηγικές αναζήτησης μπορούν να επιφέρουν μεγαλύτερο βάθος και εύρος πληροφοριακού αποτελέσματος. Συμπληρωματικά, θα αντιληφθεί την ανάγκη αποδόμησης της αναζητούμενης πληροφορίας σε επιμέρους ερωτήματα. Για την εύρεση των υποερωτημάτων θα εκπαιδευτεί στο να αναζητά και με νέα εργαλεία και όχι να βασίζεται απαραίτητα μόνο στους γνωστούς πόρους. Αξίζει να σημειωθεί ότι αυτό ενδέχεται να

σημαίνει και την αναγκαιότητα αναθεώρησης των λέξεων – κλειδιών και της κατάλληλης προσαρμογής των στρατηγικών αναζήτησης ανάλογα με τους πόρους που είναι διαθέσιμοι κάθε φορά και τα αποτελέσματα που προκύπτουν. Έτσι θα συνειδητοποιήσει και την αξία των ελεγχόμενων λεξιλογίων και ταξινομιών στη διαδικασία της αναζήτησης.

Εφόσον λοιπόν, γίνουν κατανοητά όλα τα παραπάνω και αποκτήσει αυτές τις δεξιότητες, ο χρήστης τη πληροφορία θα είναι ικανός να περιορίζει τις ερωτήσεις αναζήτησης ώστε να είναι ακριβείς, σαφείς και σε κατάλληλη γλώσσα. Θα μπορεί πλέον να ορίζει μία στρατηγική αναζήτησης χρησιμοποιώντας τις σωστές λέξεις – κλειδιά και τις έννοιες που πρέπει, ώστε αυτές να αποτελούν τα «όρια» της αναζήτησης. Επιπροσθέτως, θα είναι πλέον σε θέση να επιλέγει τα απαραίτητα εργαλεία, τις μηχανές και τις τεχνικές αναζήτησης και να προσδιορίζει με ακρίβεια τα ελεγχόμενα λεξιλόγια και τις ταξινομίες για να κάνει την αναζήτηση πιο γρήγορη, εύκολη και αποτελεσματική. Τέλος, θα έχει την προνοητικότητα να σκεφτεί ότι μπορεί να προκύψουν ειδικές ανάγκες πληροφοριών ώστε να επιλέξει από πριν και τα ανάλογα εξειδικευμένα εργαλεία αναζήτησης (SCONUL, 2011).

Παράδειγμα 1γ.

Μετά την αντίληψη της πληροφοριακής ανάγκης, ο φοιτητής πρέπει εδώ να σκεφτεί έναν τρόπο δράσης ώστε να εντοπίσει την επιθυμητή και μόνο πληροφορία γρήγορα και αποτελεσματικά θέτοντας «όρια» σε αυτήν. Αυτό θα μπορούσε να γίνει με λέξεις κλειδιά ώστε να περιορίζει τον πολύ «θόρυβο» στα αποτελέσματα των αναζητήσεών του. Με τη βοήθεια των περιορισμών, ο φοιτητής θα καταλαβαίνει έγκαιρα το ενδεχόμενο της ανάγκης χρησιμοποίησης εξειδικευμένων εργαλείων αναζήτησης.

2.2.5 Πυλώνες – Συλλογή Πληροφοριών

Στο συγκεκριμένο στάδιο ο μαθητευόμενος θα αποκτήσει την ικανότητα εντοπισμού και απόκτησης πρόσβασης στις πληροφορίες και στα δεδομένα που χρειάζεται.

Για να μπορέσει να υλοποιηθεί αυτό, πρώτα από όλα θα πρέπει να καταλάβει τον τρόπο με τον οποίο οργανώνονται οι πληροφορίες και τα αντίστοιχα δεδομένα. Αυτό εξαρτάται και από το επίπεδο στο οποίο βρίσκονται οι πληροφορίες, αν δηλαδή η μορφή τους είναι ψηφιακή ή αναλογική. Ακόμα, πρέπει να εξοικειωθεί με το πώς οι βιβλιοθήκες και οι βιβλιοθηκονόμοι παρέχουν στην κοινότητα που εξυπηρετούν, πρόσβαση σε πόρους. Έπειτα, σημαντικό είναι να λάβει γνώση για τον τρόπο που οι ψηφιακές τεχνολογίες παρέχουν

συνεργατικά εργαλεία με σκοπό τη δημιουργία και την κοινή χρήση πληροφοριών. Γίνεται λοιπόν έτσι εύκολα αντιληπτό, ότι θα διδαχθεί να επιλύει ζητήματα που εμπλέκονται με τη συλλογή νέων δεδομένων, όπως αυτά των πνευματικών δικαιωμάτων και να εξάγει συμπεράσματα για τα όσα του είναι απαραίτητα με ηθικό τρόπο. Επόμενο βήμα αποτελεί το καταλαβαίνει τα διαφορετικά στοιχεία μίας παραπομπής, αλλά και να δημιουργεί ο ίδιος παραπομπές και φυσικά να είναι σε θέση να περιγράψει έναν πληροφοριακό πόρο, συντάσσοντας ορθά τη σχετική βιβλιογραφική αναφορά. Σημαντικό κομμάτι αποτελεί και το να διδαχθεί πώς να γράφει μικρές και συνοπτικές περιλήψεις των πληροφοριών που βρίσκει ώστε να μπορεί να τις συγκρίνει, να καταλαβαίνει την εγκυρότητα τους, το αν είναι ενημερωμένες και αν αυτά που αναγράφονται επαναλαμβάνονται και αλλού ή αν είναι μοναδικά. Επιπλέον, είναι ανάγκη να μάθει να βρίσκεται πάντα σε ετοιμότητα για τυχόν ενημερώσεις επίκαιρων θεμάτων με νέες πληροφορίες. Είναι βέβαιο πως θα μάθει και τις διαφορές μεταξύ των πόρων που η πρόσβαση σε αυτούς απαιτεί πληρωμή και σε όσους είναι δωρεάν και έτσι θα είναι πολύ προσεκτικός στην επιλογή που θα κάνει. Αυτονόητο θεωρείται το γεγονός της απόκτησης ικανοτήτων αποφυγής των κινδύνων του διαδικτύου, όπως το «ηλεκτρονικό ψάρεμα» και η εισαγωγή κακόβουλου λογισμικού. Τέλος, θα αντιληφθεί πλήρως την αξία της εκτίμησης και της αξιολόγησης όλων των αποτελεσμάτων που θα προκύπτουν από την αναζήτηση.

Αφότου κατανοήσει και αποκτήσει αυτές τις δεξιότητες ο εκπαιδευόμενος θα είναι πλέον ικανός να χρησιμοποιεί απολύτως αποτελεσματικά μία σειρά εργαλείων και πόρων ανάκτησης δεδομένων και να δημιουργεί σύνθετες αναζητήσεις ανάλογα με την πληροφοριακή ανάγκη που υπάρχει κάθε φορά και το αν αυτή πρέπει να εξαχθεί ηλεκτρονικά ή συμβατικά. Η πρόσβαση πλέον που θα μπορεί να έχει με αυτόν τον τρόπο στις πηγές πληροφόρησης θα είναι πλήρης σε οποιαδήποτε μορφή και αν αυτές μπορούν να εντοπιστούν και θα μπορεί να διαβάσει ή ακόμα και να κατεβάσει αν χρειάζεται το υλικό που επιθυμεί και τα μεταδεδομένα του. Γνωρίζοντας και χρησιμοποιώντας λοιπόν τις κατάλληλες τεχνικές για τη συλλογή πληροφοριών και με το να μένει πάντα ενημερωμένος με την όλο ένα και περισσότερο αυξανόμενη καινούρια βιβλιογραφία πάνω σε επίκαιρα θέματα, θα αλληλοεπιδρά αποτελεσματικότερα με την εκάστοτε κοινότητα που θα εξυπηρετεί, θα κοινοποιεί τις πληροφορίες που αυτή επιθυμεί και δε θα κατακλύζει τους συμμετέχοντες σε μία κοινότητα με ανούσιες ειδήσεις. Επίσης θα μπορεί να κρίνει αν έχει καταφέρει να ικανοποιήσει τις πληροφοριακές ανάγκες της κάθε φορά. Τέλος, σε πολύ σπάνιες

περιπτώσεις, που δεν μπορεί να ανταπεξέλθει στις απαιτούμενες συνθήκες, θα ξέρει ότι «σωσίβια λέμβος» του θα είναι η τυχόν ηλεκτρονική και έντυπη βοήθεια από κάποιον συνάδελφο ή κάποιον ειδικό πάνω στο θέμα που θα επεξεργάζεται (SCONUL, 2011).

Παράδειγμα 1δ.

Εν συνεχεία, ο φοιτητής εφόσον πλέον γνωρίζει αποτελεσματικά την πληροφοριακή του ανάγκη, τα εργαλεία έρευνας, τις λειτουργίες τους και έχει σκεφτεί ένα πρώτο σχέδιο δράσης, θα χρησιμοποιεί όλες αυτές τις γνώσεις ώστε να εντοπίσει τις πληροφορίες που χρειάζεται και να αποδώσει την πνευματική υπευθυνότητα στους δημιουργούς με ορθό τρόπο. Σε ελάχιστες περιπτώσεις μόνο θα του είναι απαραίτητη η βοήθεια από κάποιον πολύ πιο έμπειρο.

2.2.6 Πυλώνας – Αξιολόγηση

Σε αυτόν τον πυλώνα ο μαθητευόμενος θα εξοικειωθεί με τον έλεγχο της διαδικασίας έρευνας, με τη σύγκριση των πληροφοριών και των δεδομένων που βρίσκει και με την αξιολόγησή τους (SCONUL, 2011).

Αυτό θα συμβεί μόνο αν συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις. Αρχικά, οι μαθητευόμενοι θα πρέπει να εξασκηθούν στην αναγνώριση του ευρύτερου μαθησιακού ή ερευνητικού πλαισίου στο οποίο ανήκουν οι πληροφορίες που έχουν βρεθεί. Στη συνέχεια, σημαντικό είναι να έχει υπάρξει τριβή ως προς την αναγνώριση της ποιότητας, της ακρίβειας, της συνάφειας και της αξιοπιστίας των πληροφοριών και των δεδομένων ή αν απλά τα όσα έχουν βρεθεί είναι αποτέλεσμα κάποιας φήμης ή προκατάληψης. Επιπροσθέτως, απαραίτητο είναι το άτομο να γνωρίζει τον τρόπο που αξιολογούνται και δημοσιεύονται οι πληροφορίες ώστε να είναι έτοιμο να ανταπεξέλθει στη διαδικασία αξιολόγησης και επεξεργασίας που θα χρειαστεί να πραγματοποιήσει. Τέλος, πρέπει να έχει συνειδητοποιήσει τη σημασία της συνέπειας στη συλλογή δεδομένων αλλά και αυτήν της παραπομπής τόσο στο μαθησιακό όσο και στο ερευνητικό πλαίσιο (SCONUL, 2011).

Αποτέλεσμα όλων αυτών θα είναι το άτομο να γίνει ικανό ώστε να διακρίνει μέσα από πολλούς και διαφορετικούς πόρους πληροφοριών, εκείνες τις πληροφορίες που του είναι πραγματικά χρήσιμες. Κατόπιν, θα χρησιμοποιεί τα σωστά κριτήρια ώστε να επιλέξει το κατάλληλο υλικό ανάλογα με το θέμα της αναζήτησης. Εφόσον βρίσκει τους σωστούς

πόρους, θα είναι σε θέση να αξιολογεί και περαιτέρω την ποιότητα, την αξιοπιστία, την συνέπεια και την αμεροληψία των πόρων αλλά και των πηγών εντός των οποίων αυτές βρέθηκαν. Αναμφίβολα, θα έχει αναπτύξει και την κριτική του ικανότητα σε τέτοιο βαθμό ώστε πλέον να εντοπίζει τα βασικά σημεία και επιχειρήματα σε ένα κείμενο την ώρα που το διαβάζει. Έτσι, θα κρίνει αν οι πληροφορίες που κατέχει ταιριάζουν και ανταπεξέρχονται στην αρχική στρατηγική αναζήτησης. Τέλος, αν υπάρχουν πληροφοριακά ευρήματα και αποτελέσματα από προηγούμενες έρευνες θα μπορεί να αξιολογεί και αυτές και κατά συνέπεια ακόμα καλύτερα και τη δική του έρευνα (SCONUL, 2011).

Παράδειγμα 1ε.

Κατόπιν, αφού ο φοιτητής βρει την πληροφορία που χρειάζεται πρέπει να ελέγξει αν όντως η πληροφορία που βρήκε είναι σχετική με το θέμα, αν του είναι απαραίτητη και αν αποτελεί κάτι το οποίο ή δεν ήξερε μέχρι τώρα ή αποτελεί μία πρόσφατη προσθήκη δεδομένων. Επίσης, πρέπει να αναρωτηθεί αν η πληροφορία είναι πρόσφατη, έγκυρη και αν ο δημιουργός και η πηγή προέλευσής της είναι αξιόπιστα.

2.2.7 Πυλώνας – Διαχείριση

Εδώ, ο ενδιαφερόμενος θα αποκτήσει την δεξιότητα να οργανώνει τις πληροφορίες σαν επαγγελματίας και με ηθικό τρόπο (SCONUL, 2011).

Για αυτό πρέπει πρώτα απ' όλα να αντιληφθεί την ευθύνη του να είναι ειλικρινής σε όλες τις ευαίσθητες πτυχές της διαχείρισης και της διάδοσης πληροφοριών, όπως είναι για παράδειγμα τα πνευματικά δικαιώματα, η λογοκλοπή και τα ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Το γεγονός αυτό θα φέρει και την ανάγκη υιοθέτησης κατάλληλων μεθόδων χειρισμού δεδομένων, καθώς αυτά διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην διευκόλυνση τρίτων ατόμων να αναζητήσουν την πληροφορία και να την επεξεργάζονται. Ακόμα, θα εμπεδώσει την ανάγκη για τη συστηματική τήρηση αρχείων αλλά και τη σημασία της ηθικής αποθήκευσης και ανταλλαγής πληροφοριών και δεδομένων. Πρέπει ακόμα να μάθει πως ο ρόλος των επαγγελματιών της πληροφόρησης είναι ταυτόσημος με εκείνον των βιβλιοθηκονόμων και των διαχειριστών δεδομένων, οι οποίοι μπορούν να συμβουλεύουν, να βοηθούν και να υποστηρίξουν όλες τις πτυχές της διαχείρισης πληροφοριών (SCONUL, 2011).

Αφού λοιπόν γίνουν αντιληπτά όλα τα παραπάνω, ο ικανός χρήστης της πληροφορίας θα πρέπει να εκπαιδευτεί στη χρήση βιβλιογραφικού λογισμικού όπου και εάν χρειάζεται. Επιπροσθέτως, θα αναφέρει τις ηλεκτρονικές και τις έντυπες πηγές από όπου άντλησε το υλικό του, και θα χρησιμοποιεί ανάλογα με την περίπτωση, την κατάλληλη μορφή αναφοράς τους. Παράλληλα, θα δημιουργεί και θα μορφοποιεί σωστά τις ανάλογες βιβλιογραφίες. Τέλος, θα επιδεικνύει ευαισθητοποίηση για θέματα σχετικά με τα δικαιώματα άλλων, συμπεριλαμβανομένης και της ηθικής προστασίας δεδομένων, πνευματικών δικαιωμάτων, της λογοκλοπής και πολλών ακόμα ζητημάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Για να μπορέσουμε να καταλάβουμε πόσο σημαντικό είναι αυτό, αρκεί να πούμε πως σε περιπτώσεις που οι πληροφορίες αντλούνται από ακαδημαϊκά περιβάλλοντα ή ακαδημαϊκούς επιστήμονες, εφόσον τηρούνται οι ηθικοί αυτοί κώδικες δεοντολογίας και τα σωστά πρότυπα, διατηρείται και η ακαδημαϊκή ακεραιότητα (SCONUL, 2011).

Παράδειγμα 1στ.

Αφού, ο μαθητευόμενος ελέγξει – αξιολογήσει τις πληροφορίες που βρήκε, τότε είτε μπορεί να ακολουθήσει ξανά όλα τα προαναφερθέντα βήματα για να βρει περισσότερες πληροφορίες, είτε μπορεί να περάσει στο στάδιο της διαχείρισής τους. Δηλαδή, μπορεί να οργανώσει και να χρησιμοποιήσει κατάλληλα και προς όφελός του τις πληροφορίες, σεβόμενος πάντα τα πνευματικά δικαιώματα των συγγραφέων των πληροφοριών που χρησιμοποίησε.

2.2.8 Πυλώνας – Παρουσίαση

Σε αυτόν τον πυλώνα ο μαθητής θα διδαχθεί τον τρόπο να εφαρμόζει σωστά όλες τις μέχρι τώρα γνώσεις που αποκόμισε, να συνθέτει νέες και παλιές πληροφορίες και δεδομένα, να παρουσιάζει τα αποτελέσματα της έρευνάς του και να διαδίδει με ποικίλους τρόπους τις γνώσεις που ανακάλυψε (SCONUL, 2011).

Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί αφού πρώτα ο εκπαιδευόμενος αντιληφθεί τη διαφορά της σύνοψης και της σύνθεσης. Στην πρώτη περίπτωση δημιουργείται ένα κείμενο σαν περίληψη, το οποίο προκύπτει μετά από ανάγνωση πολλών άλλων. Ενώ στη δεύτερη περίπτωση, το κείμενο που δημιουργείται είναι εκτενές, προκύπτει μετά από έρευνα, αναφέρεται σε όλες τις σημαντικές και βασικές πληροφορίες κάθε κειμένου που βρέθηκε και ήταν σχετικό με το θέμα, κάθε πληροφορία που περιέχει είναι μοναδική και δεν

επαναλαμβάνεται, ενώ είναι πάντα απαραίτητες οι βιβλιογραφικές παραπομπές. Επίσης, πρέπει να καταφέρνει να γίνεται ευέλικτος και να χρησιμοποιεί διαφορετικές μορφές γραφής και παρουσίασης ανάλογα με την κοινότητα στην οποία απευθύνεται. Πρόσθετα, ο χρήστης οφείλει να αποδεχθεί ότι είναι προσωπική του ευθύνη η διάδοση πληροφοριών και γνώσεων, επομένως κάθε εργασία του θα αξιολογείται από ειδικούς στον τομέα. Τέλος, να θα πρέπει να μάθει τρόπους να ωθεί και άλλα άτομα να συμμετάσχουν ενεργά στη δημιουργία και διάδοση πληροφοριών, είτε μέσω παραδοσιακών εκδόσεων (πληροφοριών από εγκυκλοπαίδειες), είτε μέσω των νεότερων ψηφιακών τεχνολογιών (συμπλήρωση ή διόρθωση ιστολογίων, wikis κ.α.) (SCONUL, 2011).

Μετά από την όλη διαδικασία ο χρήστης της πληροφορίας θα είναι πλέον ικανός να χρησιμοποιεί τις πληροφορίες και τα δεδομένα που βρήκε ώστε να απαντήσει την ή τις αρχικές του ερωτήσεις, να τα συνοψίζει είτε προφορικά, είτε γραπτά και να δημοσιεύει εκθέσεις για αυτά. Επιπλέον, θα είναι σε θέση να ενσωματώνει τα όσα εντόπισε στην ήδη υπάρχουσα γνώση, καθώς και να συνθέτει και να αξιολογεί πληροφορίες από διαφορετικές πηγές. Αυτονόητο είναι ότι θα έχει μάθει να αναλύει και να παρουσιάζει τις γνώσεις του στην σωστή μορφή (στυλ γραφής) ανάλογα με τον εκάστοτε δέκτη, ώστε να επιτυγχάνεται μία αποτελεσματική επικοινωνία. Τέλος, θα είναι ικανός να επιλέγει τα κατάλληλα σημεία και τρόπους διάδοσης των αποτελεσμάτων του. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η υλοποίηση προσωπικού προφίλ, ανοικτού στην κοινότητα και μέσω των κατάλληλων ψηφιακών τεχνολογιών (π.χ. λίστες συζητήσεων, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ιστολόγια), ο διαμοιρασμός της πληροφορίας και των δεδομένων και εν τέλει η γνώση που θα κατέχει (SCONUL, 2011).

Παράδειγμα 1ζ.

Τέλος, ο μαθητευόμενος, εφόσον έχει ακολουθήσει όλα τα βήματα που θα έχει μάθει θα έχει πλέον ολοκληρώσει την εργασία που του έχει ζητηθεί με επιτυχία. Μπορεί τώρα, να την μορφοποιήσει ανάλογα με τα πρότυπα του δέκτη ή να την δημοσιοποιήσει ώστε να μπορούν και άλλοι ενδιαφερόμενοι με το σχετικό θέμα να πληροφορηθούν για την έρευνά του. Με αυτόν τον τρόπο ο μαθητευόμενος είναι πλέον ένας ικανός χρήστης της πληροφορίας.

Εν κατακλείδι, μπορούμε να πούμε πως το μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας της SCONUL είναι ιδιαίτερα χρήσιμο και αποτελεσματικό όχι μόνο για όσους θέλουν να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες στην αναζήτηση, αξιολόγηση, χρήση και διαμοιρασμό ορθών και έγκυρων πληροφοριών, αλλά και για όποιον ενδιαφέρεται να μπορεί να ενημερώνεται για διάφορα θέματα άμεσα, γρήγορα και αποτελεσματικά, αποφεύγοντας έτσι και την παραπληροφόρηση του σήμερα.

2.3 Το Μοντέλο της ACRL

«Η Πληροφοριακή Παιδεία είναι το σύνολο των ενσωματωμένων ικανοτήτων που περιλαμβάνει την συνεχόμενη ανακάλυψη πληροφοριών, την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο παράγονται και αξιολογούνται οι πληροφορίες, τη χρήση των πληροφοριών για τη δημιουργία νέων γνώσεων και την ηθική συμμετοχή σε κοινότητες μάθησης.» (ACRL, 2016).

2.3.1 Εισαγωγή

Τόσο η κατανόηση όσο και η εφαρμογή του Νέου Πλαισίου Πληροφοριακής Παιδείας για την Ανώτατη Εκπαίδευση, το οποίο υιοθετήθηκε από την Επιτροπή του Συνδέσμου Πανεπιστημιακών και Ερευνητικών Βιβλιοθηκών (Association of College and Research Libraries) της ALA (American Library Association) το 2015, εξαρτάται από μία σειρά προϋποθέσεων και παραγόντων.

Το εν λόγω Πλαίσιο απορρέει από την πεποίθηση ότι η Πληροφοριακή Παιδεία ως εκπαιδευτικό μεταρρυθμιστικό κίνημα, θα διαδοθεί και θα εφαρμοστεί δυναμικά μέσα από ένα σύνολο βασικών ιδεών. Αναλυτικότερα, οι ιδέες που διαπραγματεύεται, αντί να παρουσιαστούν ως ένα σύνολο προτύπων ή μαθησιακών αποτελεσμάτων ή τυποποιημένης απарίθμησης δεξιοτήτων, βασίζονται πλέον σε μία δέσμη αλληλοσυνδεόμενων βασικών εννοιών αποτελούμενη από ευέλικτες πρακτικές εφαρμογής. Μάλιστα, στο επίκεντρο αυτού του Πλαισίου, υπάρχουν εννοιολογικές αντιλήψεις που οργανώνουν πολλές άλλες έννοιες και ιδέες για την πληροφόρηση, την έρευνα και την επιστήμη σε ένα συνεκτικό σύνολο. Τα στοιχεία που απεικονίζουν τους σημαντικότερους μαθησιακούς στόχους σχετικά με τις ανωτέρω έννοιες είναι δύο: 1) οι Πρακτικές Γνώσης – Knowledge Practices, οι οποίες αποτελούν επίδειξη τρόπων με τους οποίους οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να αυξήσουν την κατανόησή τους στις διάφορες έννοιες της Πληροφοριακής Παιδείας και 2) οι Τάσεις –

Dispositions, οι οποίοι περιγράφουν τρόπους αντιμετώπισης των συναισθηματικών και συμπεριφορικών διαστάσεων της μάθησης, καθώς και των διαστάσεων αποτίμησής της.

Το Πλαίσιο λοιπόν αυτό είναι οργανωμένο σε έξι «κάδρα», το καθένα από τα οποία αποτελείται από α) μια κεντρική ιδέα για την πληροφοριακή παιδεία, β) ένα σύνολο μαθησιακών στόχων και γ) ένα σύνολο πρακτικών εκμάθησης. Στο παρόν έγγραφο, οι έξι έννοιες που στερεώνουν τα κάδρα παρουσιάζονται με τη σειρά που εκδόθηκαν από την ACRL. Ακόμα στην εισαγωγή του Πλαισίου της ACRL δηλώνεται ρητά ότι ούτε οι πρακτικές γνώσης, ούτε οι τάσεις που υποστηρίζουν κάθε έννοια έχουν σκοπό να καθορίζουν τι πρέπει να κάνουν τα τοπικά ιδρύματα και φορείς για την χρήση του Πλαισίου. Ο καθένας θα πρέπει να αναπτύξει με το δικό του μοναδικό τρόπο το Πλαίσιο, έτσι ώστε να το εφαρμόζει στη δική του κατάσταση και στις δικές του ανάγκες, συμπεριλαμβανομένου πάντα και του σχεδιασμού μαθησιακών αποτελεσμάτων. Για τον ίδιο λόγο, τα θέματα που περιλαμβάνει το Πλαίσιο δεν πρέπει να θεωρούνται εξαντλητικοί (ACRL, 2016).

Η Αρχή/ Αυθεντία είναι κατασκευασμένη και εξαρτάται από τα συμφραζόμενα – Authority is Constructed and Contextual

Η Δημιουργία Πληροφοριών ως Διαδικασία - Information Creation as a Process

Η Πληροφορία έχει αξία – Information has value

Η Έρευνα ως Αίτημα για Πληροφορίες και Στοιχεία – Research as Inquiry

Η Επιστήμη ως Συνομιλία – Scholarship as Conversation

Η Αναζήτηση ως Στρατηγική Εξερεύνηση – Searching as a Strategic Exploration

Σχήμα 3. Το Μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας της ACRL

2.3.2 Η Αρχή/ Αυθεντία είναι κατασκευασμένη και εξαρτάται από τα συμφραζόμενα – Authority is Constructed and Contextual

Εξουσία: (< αρχ. < ἔξεστι < ἔξ + ἐστί) : Εδώ με την έννοια του ποιος είναι υπεύθυνος για την πληροφορία, η πηγή προέλευσής της η οποία αξιολογείται άλλοτε ως αξιόπιστη και ορθή και άλλοτε όχι.

Η καθολική αρχή σημαίνει ότι οι πληροφοριακοί πόροι αντικατοπτρίζουν την εμπειρία αλλά και την αξιοπιστία των δημιουργών τους, αξιολογείται με βάση την πληροφοριακή ανάγκη που υπάρχει και το πλαίσιο στο οποίο θα χρησιμοποιηθούν οι πληροφορίες. Η ρίζα της φιλοσοφίας αυτής βρίσκεται στο ότι διαφορετικές κοινότητες μπορεί να μην αναγνωρίζουν αυτή την «αρχή» ως μόνη και να αναζητούν ή να δημιουργούν άλλες. Η προαναφερθείσα λοιπόν αρχή εξαρτάται άμεσα από τα συμφραζόμενά της, δηλαδή από την ίδια την ανάγκη για πληροφορία και το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα χρησιμοποιηθεί, το οποίο με τη σειρά του συμβάλει στον προσδιορισμό της αρχής που θα χρησιμοποιηθεί για την εύρεσή τους.

Οι ειδικοί κατανοούν ότι η αρχή/αυθεντία αυτή, είναι ένας τύπος επιρροής που αναγνωρίζεται από μια κοινότητα ή επιβάλλεται σε αυτήν. Οι εμπειρογνώμονες βλέπουν την αρχή/αυθεντία από το πρίσμα του ενημερωμένου σκεπτικισμού και της ανοικτότητας σε νέες προοπτικές και επιπλέον φωνές και αλλαγές στις σχολές σκέψης. Οι εξειδικευμένοι στο αντικείμενο κατανοούν την ανάγκη να εξακριβωθεί η εγκυρότητα των πληροφοριών που δημιουργούνται από διαφορετικές αρχές και να καταδειχθούν τυχόν προκαταλήψεις που ευνοούν κάποιες πηγές εξουσίας σε σχέση πάντα με άλλους, ιδίως σε ό,τι έχει να κάνει με τις κοσμοθεωρίες, το φύλο, τον σεξουαλικό προσανατολισμό και τους πολιτιστικούς προσανατολισμούς των άλλων. Η κατανόηση αυτής της έννοιας δίνει τη δυνατότητα στους αρχάριους να εξετάσουν με κριτικό πνεύμα όλα τα αποδεικτικά στοιχεία – είτε πρόκειται για μια σύντομη ανάρτηση σε ιστολόγιο είτε για μια διαδικασία αξιολόγησης από ομότιμους – και να θέσουν σαφείς ερωτήσεις σχετικά με την προέλευση, το πλαίσιο και την καταλληλότητα για την τρέχουσα ανάγκη πληροφόρησης. Οι ειδικοί γνωρίζουν τον τρόπο να αναζητούν έγκυρες και αξιόπιστες φωνές, αλλά παραδέχονται ότι οι «αταίριαστες» φωνές μπορεί να είναι επίσης έγκυρες/αξιόπιστες, ανάλογα με την ανάγκη. Οι αρχάριοι στο τομέα μπορεί να χρειαστεί να στηριχθούν σε στοιχειώδεις δείκτες εξουσίας, όπως είναι ο τύπος της

δημοσίευσης ή τα διαπιστευτήρια συγγραφέων, εκεί δηλαδή που οι ειδικοί αναγνωρίζουν σχολές σκέψης ή ειδικά επιστημονικά παραδείγματα (ACRL, 2016).

Πρακτικές Γνώσης: Οι εκπαιδευόμενοι που αναπτύσσουν τις γνώσεις τους με γνώμονα την πληροφορία θα καλούνται να ορίσουν διαφορετικούς τύπους αρχών ανάλογα την περίστασή, όπως συμβαίνει με θέματα εμπειρογνωμοσύνης (π.χ. υποτροφία), κοινωνικής θέσης (π.χ. δημόσια αρχή ή τίτλος) ή ειδική εμπειρία (π.χ. συμμετοχή σε ιστορικό γεγονός). Επίσης, πρέπει να είναι ικανοί να χρησιμοποιήσουν ερευνητικά εργαλεία και δείκτες εξουσίας για να προσδιορίσουν την αξιοπιστία των πηγών ώστε να μπορούν να κατανοήσουν τα στοιχεία που ενδέχεται να μετριάσουν την αξιοπιστία της πληροφορίας. Επιπλέον, πρέπει να έχουν αφομοιώσει ότι πολλοί κλάδοι έχουν αναγνωρίσει τις αρχές με την έννοια των γνωστών μελετών και δημοσιεύσεων που θεωρούνται ευρέως «τυπικές». Ακόμα και τότε όμως, σε πολλές περιπτώσεις ορισμένοι μελετητές θα κληθούν να αμφισβητήσουν την εξουσία αυτών των πηγών. Είναι επίσης απαραίτητο οι αρχάριοι να μάθουν να αναγνωρίζουν ότι το έγκυρο περιεχόμενο μπορεί να παρουσιάζεται επίσημα ή ανεπίσημα και να περιλαμβάνει πηγές και σε έντυπη αλλά και σε ηλεκτρονική μορφή. Κατά τη διαδικασία εκμάθησης οι εκπαιδευόμενοι αναπτύσσουν τις δικές τους έγκυρες φωνές σε έναν συγκεκριμένο τομέα και αναγνωρίζουν τις ευθύνες που έχουν και οι οποίες είναι η ακρίβεια και η αξιοπιστία της πληροφορίας και της πηγής προέλευσής της, ο σεβασμός των πνευματικών δικαιωμάτων και η συμμετοχή σε κοινές πρακτικές. Τέλος, θα πρέπει να κατανοήσουν τον ολοένα και περισσότερο κοινωνικό χαρακτήρα του οικοσυστήματος της πληροφορίας όπου οι διαφορετικές «αρχές» συνδέονται μεταξύ τους και οι πηγές αναπτύσσονται με την πάροδο του χρόνου (ACRL, 2016).

Τάσεις: Οι εκπαιδευόμενοι που αναπτύσσουν την Πληροφοριακή τους Παιδεία, εξοικειώνονται με τις διαφορετικές και ορισμένες φορές αντιφατικές προοπτικές και το διατηρούν ανοιχτή τη ματιά τους. Πρέπει έτσι, να παρακινηθούν και να βρουν έγκυρες πηγές αναγνωρίζοντας ότι η εξουσία μπορεί να ανατεθεί ή να εκδηλωθεί με απροσδόκητους τρόπους. Για αυτόν λοιπόν τον λόγο είναι αναγκαίο να έχουν την επίγνωση της σημασίας της αξιολόγησης του περιεχομένου με μια σκεπτικιστική – κριτική στάση και με μια αυτογνωσία για τις δικές τους προκαταλήψεις και κοσμοθεωρία. Επιπροσθέτως, μαθαίνουν να αμφισβητήσουν τις παραδοσιακές έννοιες της εξουσίας και να αναγνωρίζουν την αξία των διαφορετικών ιδεών και των κοσμοθεωριών έχοντας επίγνωση ότι η διατήρηση αυτών των στάσεων και ενεργειών απαιτεί συχνά αυτό-αξιολόγηση (ACRL, 2016).

2.3.3 Η Δημιουργία Πληροφοριών ως Διαδικασία - Information Creation as a Process

Οι πληροφορίες, σε οποιαδήποτε μορφή και εάν παράγονται, για τη μεταφορά μηνύματος, κοινοποιούνται μέσω μιας επιλεγμένης μεθόδου. Οι επαναληπτικές διαδικασίες έρευνας, αξιολόγησης και διάδοσης πληροφοριών ποικίλλουν και το προϊόν που προκύπτει αντικατοπτρίζει αυτές τις διαφορές (ACRL, 2016).

Η διαδικασία δημιουργίας πληροφοριών θα μπορούσε να οδηγήσει σε μια σειρά μορφών πληροφοριών και μεθόδων διάθεσης, με τέτοιο τρόπο που οι ειδικοί να βλέπουν πέρα από τη μορφή των πηγών που θα χρησιμοποιήσουν. Οι μοναδικές δυνατότητες αλλά και οι περιορισμοί κάθε διαδικασίας δημιουργίας, όπως και η συγκεκριμένη ανάγκη πληροφοριών, καθορίζουν κάθε φορά τον τρόπο χρήσης της παραγόμενης πληροφορίας. Οι ειδικοί αναγνωρίζουν ότι η δημιουργία πληροφοριών αξιολογείται με διαφορετικό τρόπο σε διαφορετικά περιβάλλοντα, όπως είναι ο ακαδημαϊκός χώρος ή ο χώρος εργασίας. Στοιχεία που επηρεάζουν ή αντανακλούν τη δημιουργία πληροφοριών, όπως είναι μια διαδικασία επεξεργασίας ή αναθεώρησης (πριν ή μετά τη δημοσίευση), μπορεί να είναι δείκτες ποιότητας. Η δυναμική φύση της δημιουργίας και της διάδοσης πληροφοριών, απαιτεί συνεχή προσοχή στην κατανόηση των εξελισσόμενων διαδικασιών δημιουργίας τους. Αναγνωρίζοντας τη φύση της δημιουργίας πληροφοριών, οι ειδικοί εξετάζουν τις υποβόσκουσες διαδικασίες δημιουργίας, καθώς και το τελικό προϊόν για να αξιολογήσουν κριτικά τη χρησιμότητα των πληροφοριών. Οι αρχάριοι όταν ξεκινούν να αναγνωρίζουν τη σημασία της διαδικασίας δημιουργίας πληροφοριών, οδηγούνται σε όλο και πιο εξελιγμένες επιλογές, όταν αντιστοιχίζουν τα προϊόντα των πληροφοριών με τις ανάγκες πληροφόρησής τους (ACRL, 2016).

Πρακτικές Γνώσης: Σε αυτό το «κάδρο» οι εκπαιδευόμενοι θα μάθουν να διατυπώνουν τις δυνατότητες και τους περιορισμούς των πληροφοριών, οι οποίες αναπτύχθηκαν μέσω διαφορετικών διαδικασιών δημιουργίας. Ακόμα, θα εκπαιδευτούν στην εύρεση των διαφορών μεταξύ της διαδικασίας δημιουργίας ενός πληροφοριακού προϊόντος και της ανάγκης για πληροφορία. Επίσης, θα εξοικειωθούν στον διαχωρισμό των παραδοσιακών και των αναδυόμενων διαδικασιών δημιουργίας και διάδοσης πληροφοριών και θα

κατανοήσουν πως οι πληροφορίες μπορεί να γίνουν αντιληπτές με διαφορετικούς τρόπους ανάλογα με την μορφή που κατασκευάζονται. Επιπλέον, θα αντιληφθούν ότι ανάλογα τη μορφή που έχει μια πληροφορία και αν αυτή είναι στατική ή δυναμική, καθορίζεται και η αξία που δίνεται στην κάθε πληροφορία, σε συνάρτηση πάντα και με το περιβάλλον στο οποίο αυτή βρίσκεται. Βέβαιο είναι ότι οι διδασκόμενοι θα αποκτήσουν την ικανότητα μεταφοράς γνώσεων, από και προς νέους τύπους πληροφοριακών προϊόντων, ώστε να αναπτύξουν τις δικές τους διαδικασίες δημιουργίας. Έτσι, θα κατανοήσουν ότι οι επιλογές που θα κάνουν στο μέλλον πρόκειται να επηρεάζουν κάθε φορά τους σκοπούς για τους οποίους ένα πληροφορικό προϊόν θα χρησιμοποιείται και θα διαδίδει κάποιο μήνυμα (ACRL, 2016).

Τάσεις: Σε αυτό το «κάδρο» οι εκπαιδευόμενοι θα μάθουν να διατυπώνουν τις δυνατότητες και τους περιορισμούς των πληροφοριών, οι οποίες αναπτύχθηκαν μέσω διαφορετικών διαδικασιών δημιουργίας. Ακόμα, θα εκπαιδευτούν στην εύρεση των διαφορών μεταξύ της διαδικασίας δημιουργίας ενός πληροφοριακού προϊόντος και της ανάγκης για πληροφορία. Επίσης, θα εξοικειωθούν στον διαχωρισμό των παραδοσιακών και των αναδυόμενων διαδικασιών δημιουργίας και διάδοσης πληροφοριών και θα κατανοήσουν πως οι πληροφορίες μπορεί να γίνουν αντιληπτές με διαφορετικούς τρόπους ανάλογα με την μορφή που κατασκευάζονται. Επιπλέον, θα αντιληφθούν ότι ανάλογα τη μορφή που έχει μια πληροφορία και αν αυτή είναι στατική ή δυναμική, καθορίζεται και η αξία που δίνεται στην κάθε πληροφορία, σε συνάρτηση πάντα και με το περιβάλλον στο οποίο αυτή βρίσκεται. Βέβαιο είναι ότι οι διδασκόμενοι θα αποκτήσουν την ικανότητα μεταφοράς γνώσεων, από και προς νέους τύπους πληροφοριακών προϊόντων, ώστε να αναπτύξουν τις δικές τους διαδικασίες δημιουργίας. Έτσι, θα κατανοήσουν ότι οι επιλογές που θα κάνουν στο μέλλον πρόκειται να επηρεάζουν κάθε φορά τους σκοπούς για τους οποίους ένα πληροφορικό προϊόν θα χρησιμοποιείται και θα διαδίδει κάποιο μήνυμα (ACRL, 2016).

2.3.4 Η Πληροφορία έχει αξία – Information has value

Οι πληροφορίες έχουν πολλές «διαστάσεις» αξίας όπως είναι αυτές του εμπορεύματος, του μέσου εκπαίδευσης αλλά και της κατανόησης του κόσμου. Τα νομικά και κοινωνικοοικονομικά συμφέροντα επηρεάζουν τόσο την παραγωγή όσο και την διάδοση πληροφοριών (ACRL, 2016).

Η αξία των πληροφοριών εκδηλώνεται με ποικίλους τρόπους, συμπεριλαμβανομένων των πρακτικών δημοσίευσης, της πρόσβασης σε πληροφορίες, της εμπορευματοποίησης προσωπικών πληροφοριών και των νόμων περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Ο αρχάριος μπορεί να δυσκολευτεί στο να κατανοήσει τις διαφορετικές αξίες της πληροφορίας σε ένα περιβάλλον όπου οι «ελεύθερες» πληροφορίες και οι συναφείς υπηρεσίες είναι άφθονες και η έννοια της πνευματικής ιδιοκτησίας αντιμετωπίζεται για πρώτη φορά μέσω κανόνων αναφοράς ή προειδοποιήσεων σχετικά με τη λογοκλοπή και τη νομοθεσία περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Έτσι λοιπόν, ως δημιουργοί και χρήστες των πληροφοριών, οι ειδικοί καταλαβαίνουν τα δικαιώματα και τις ευθύνες τους όταν συμμετέχουν σε μια κοινότητα επιστημόνων, ερευνητών ή επαγγελματιών. Επίσης κατανοούν ότι η αξία μπορεί να ασκείται από ισχυρά συμφέροντα με τρόπους που περιθωριοποιούν ορισμένες φωνές. Ωστόσο, η αξία μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί από ιδιώτες και οργανισμούς για την πραγματοποίηση αλλαγών αλλά και για πολιτικά, οικονομικά, κοινωνικά ή προσωπικά οφέλη. Οι ειδικοί αναγνωρίζουν επίσης ότι το άτομο είναι υπεύθυνο του εαυτού του, για την ενημέρωσή του, σχετικά με τις σκόπιμες και ενημερωμένες επιλογές του αναφορικά με το πότε πρέπει να αμφισβητήσει τις τρέχουσες νομικές και κοινωνικοοικονομικές πρακτικές, αναφορικά με την αξία των πληροφοριών ή με το πότε πρέπει να συμμορφωθεί με αυτές (ACRL, 2016).

Πρακτικές Γνώσης: Οι εκπαιδευόμενοι εδώ θα μάθουν ότι πρέπει να αποδίδουν τις πρωτότυπες ιδέες των άλλων μέσω κατάλληλης αναφοράς και παραπομπής. Θα κατανοήσουν ακόμα ότι η πνευματική ιδιοκτησία είναι μία νομική και κοινωνική δομή που διαφέρει ανάλογα με τον πολιτισμό. Αυτό συμβαίνει διότι σε διαφορετικά πολιτιστικά περιβάλλοντα διατυπώνονται διαφορετικά ο σκοπός και τα διακριτικά χαρακτηριστικά των πνευματικών δικαιωμάτων, της ορθής χρήσης, της ανοικτής πρόσβασης και του δημόσιου τομέα. Αυτό συνεπάγεται ότι οι αρχάριοι πρέπει από νωρίς να αντιληφθούν πως ορισμένες ομάδες ατόμων ενδέχεται να υπό-εκπροσωπούνται ή ακόμα και να περιθωριοποιούνται από τα συστήματα που παρέχουν πληροφορίες. Επιπροσθέτως, είναι ανάγκη να κατανοήσουν ότι η εμπορευματοποίηση των προσωπικών πληροφοριών και των διαδικτυακών αλληλεπιδράσεων επηρεάζει τις πληροφορίες που λαμβάνουν, που παράγουν και που διαδίδουν στο διαδίκτυο. Τέλος, θα είναι απαραίτητο να είναι ικανοί να προβαίνουν σε ενημερωμένες επιλογές σχετικά με τις διαδικτυακές τους ενέργειες, με πλήρη επίγνωση των

θεμάτων που σχετίζονται με το απόρρητο και την εμπορευματοποίηση των προσωπικών πληροφοριών (ACRL, 2016).

Τάσεις: Με βάση τα παραπάνω οι εκπαιδευόμενοι θα σέβονται πλέον τις αρχικές ιδέες των άλλων. Θα εκτιμούν δηλαδή τις δεξιότητες, το χρόνο και την προσπάθεια που απαιτούνταν και κατέβαλαν εκείνοι για την παραγωγή της εκάστοτε γνώσης. Με τον τρόπο αυτό θα βλέπουν τον εαυτό τους ως ειδικό που συνεισφέρει στην «αγορά» πληροφοριών και όχι μόνο ως καταναλωτή, ώστε να μπορούν και αυτοί στο μέλλον να ασκήσουν τα δικά τους δικαιώματα στην «αγορά» πληροφοριών (ACRL, 2016).

2.3.5 Η Έρευνα ως Αίτημα για Πληροφορίες και Στοιχεία – Research as Inquiry

Η έρευνα είναι μία επαναληπτική πράξη και εξαρτάται από την υποβολή ολοένα και πιο περίπλοκων ή νέων ερωτήσεων των οποίων οι απαντήσεις με τη σειρά τους αναπτύσσουν επιπλέον ερωτήσεις στο προς έρευνα πεδίο ή ακόμα και σε άλλα πεδία (ACRL, 2016).

Οι ειδικοί θεωρούν την έρευνα ως μία διαδικασία που επικεντρώνεται σε προβλήματα ή ερωτήσεις πάνω σε ένα επιστημονικό αντικείμενο ή ανάμεσα σε διάφορα επιστημονικά αντικείμενα, και είναι ανοιχτές ή ανεπίλυτες. Οι εμπειρογνώμονες αναγνωρίζουν τη συνεργατική προσπάθεια μέσα σε έναν επιστημονικό τομέα για να επεκτείνουν τις γνώσεις σε αυτόν τον τομέα. Πολλές φορές όμως, αυτή η διαδικασία περιλαμβάνει και σημεία διαφωνίας, για τα οποία η συζήτηση και ο διάλογος συνεισφέρουν στο να εμβαθύνουν τις συνομιλίες γύρω από τη γνώση. Αυτή η διαδικασία διερεύνησης εκτείνεται πέρα από τον ακαδημαϊκό κόσμο, δηλαδή στην ευρύτερη κοινότητα, ενώ η διαδικασία της αναζήτησης για πληροφορίες και στοιχεία μπορεί να επικεντρωθεί σε προσωπικές, επαγγελματικές ή κοινωνικές ανάγκες. Το φάσμα της αναζήτησης κυμαίνεται από τη διατύπωση απλών ερωτήσεων, που εξαρτώνται από τη βασική ανακεφαλαίωση της γνώσης, μέχρι ολοένα και πιο εξελιγμένες ικανότητες τελειοποίησης των ερευνητικών ερωτημάτων και χρήσης πιο προηγμένων μεθόδων έρευνας και διερεύνησης πιο διαφοροποιημένων επιστημονικών προοπτικών. Οι αρχάριοι αποκτούν λοιπόν, στρατηγικές προοπτικές για την έρευνα και μεγαλύτερο εύρος/ρεπερτόριο μεθόδων έρευνας (ACRL, 2016).

Πρακτικές Γνώσης: Οι νέοι χρήστες της πληροφορίας θα μάθουν αρχικά να διατυπώνουν σωστά ερωτήσεις για έρευνα με βάση τις ελλείψεις των πληροφοριών ή θα επανεξετάζουν

τις υπάρχουσες γνώσεις, έχοντας πάντα στο μυαλό τους ότι μπορεί και να συναντήσουν αντικρουόμενες πληροφορίες. Ακόμα θα εξασκηθούν στο να καθορίζουν κάθε φορά το κατάλληλο πεδίο έρευνας ώστε να αντιμετωπίζουν πολύπλοκες έρευνες. Αυτό θα το επιτυγχάνουν χωρίζοντας τα πολύπλοκα θέματα σε πολλές απαλότερες ερωτήσεις, ώστε να περιορίσουν το πεδίο της έρευνας και να χρησιμοποιήσουν διαφορετικές ερευνητικές μεθόδους. Οι ερευνητικές αυτές μέθοδοι, θα επιλέγονται με τη σειρά τους, με βάση την ανάγκη, την περίπτωση και τον τύπο της έρευνας. Επιπλέον, ο εκπαιδευόμενος θα μάθει να παρακολουθεί σωστά τις πληροφορίες που συγκεντρώνει, να τις αξιολογεί για τυχόν κενά, αδυναμίες ή ασάφειες και κατόπιν, να τις οργανώνει με ουσιαστικό τρόπο. Τέλος, θα κατανοήσει τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να συνθέτει ιδέες οι οποίες προέρχονται από πολλές διαφορετικές πηγές και να εξαγάγει λογικά συμπεράσματα με βάση την ανάλυση και την ερμηνεία των πληροφοριών (ACRL, 2016).

Τάσεις: Εφόσον γίνουν κατανοητά όλα τα παραπάνω και αναπτυχθούν οι αντίστοιχες δεξιότητες, οι εκπαιδευόμενοι πλέον θα αναγνωρίζουν ότι η έρευνα είναι μία διαδικασία ανοικτού τύπου που σχετίζεται με πληροφορίες. Θε αντιλαμβάνονται ότι μία ερώτηση όσο απλή και αν φαίνεται μπορεί στην πραγματικότητα να είναι δισεπίλυτη. Φυσικό είναι ότι θα αναπτύξουν την πνευματική τους καλλιέργεια αλλά και «περιέργεια» για να τις χρησιμοποιήσουν κατά την ανάπτυξη ερωτήσεων καθώς και κατά την εκμάθηση νέων μεθόδων έρευνας. Θα μπορούν δηλαδή να διατηρούν το μυαλό τους πάντα ανοικτό σε ερεθίσματα και να τα φιλτράρουν, στη συνέχεια, με την κριτική τους σκέψη. Επιπλέον, θα έχουν την επιμονή, την προσαρμοστικότητα και την ευελιξία να κινηθούν σωστά σε διαφορετικά περιβάλλοντα για να βρουν τις σωστές πληροφορίες, και θα είναι γνώστες του ότι η ασάφεια τελικά μπορεί να βοηθήσει την ερευνητική διαδικασία. Κατά τη συλλογή και αξιολόγηση πληροφοριών θα αναζητούν πολλαπλές προοπτικές και όταν και όποτε χρειαστούν θα ζητούν βοήθεια από κάποιον πιο έμπειρο ή πιο εξειδικευμένο. Τέλος, είναι αδιαμφισβήτητο ότι θα ακολουθούν όλες τις νομικές και ηθικές οδηγίες σχετικά με τη χρήση πληροφοριών (ACRL, 2016).

2.3.6 Η Επιστήμη ως Συνομιλία – Scholarship as Conversation

Οι κοινότητες των ερευνητών, των μελετητών και των επαγγελματιών της πληροφόρησης ασχολούνται με το συνεχή διάλογο πάνω σε νέες ιδέες και ανακαλύψεις που συμβαίνουν με την πάροδο του χρόνου ως αποτέλεσμα διαφορετικών προοπτικών και ερμηνειών (ACRL, 2016).

Η έρευνα σε επιστημονικά και επαγγελματικά πεδία αποτελεί μία συλλογιστική και εκτενή πρακτική κατά την οποία διατυπώνονται, εξετάζονται και αντιπαρατίθενται ιδέες, για μεγάλες χρονικές περιόδους. Αντί να αναζητούν διακριτές απαντήσεις σε σύνθετα προβλήματα, οι ειδικοί καταλαβαίνουν ότι ένα συγκεκριμένο ζήτημα μπορεί να χαρακτηρίζεται από πολλές ανταγωνιστικές προ-οπτικές, ως μέρος μίας συνεχιζόμενης συνομιλίας, κατά την οποία οι δημιουργοί και οι χρήστες πληροφοριών συναντώνται σε διάφορους «τόπους» και διαπραγματεύονται το νόημα της κάθε ιδέας. Οι ειδικοί κατανοούν ότι, ενώ για ορισμένα θέματα έχουν καταδειχθεί απαντήσεις μέσω αυτής της διαδικασίας, ένα ερώτημα ενδέχεται τελικά να μην έχει μόνο μία ενιαία, μη αμφισβητούμενη απάντηση. Συνεπώς, οι ειδικοί έχουν την τάση να αναζητούν πολλές προ-οπτικές και όχι μόνο αυτές με τις οποίες είναι εξοικειωμένοι. Αυτές οι προ-οπτικές μπορεί να υπάρχουν στη δική τους επιστήμη ή επαγγελματικό κλάδο, ή, μπορεί να απαντώνται σε άλλους τομείς. Ενώ όλοι, αρχάριοι, αλλά και εμπειρογνώμονες σε όλα τα επίπεδα, μπορούν να συμμετέχουν στη συνομιλία, οι καθιερωμένες δομές εξουσίας και αρχών/αυθεντίας έχουν τη δυνατότητα να επηρεάσουν την ικανότητά τους για συμμετοχή καθώς και να ευνοήσουν ορισμένες μόνο φωνές και πληροφορίες. Η ανάπτυξη εξοικείωσης με τις πηγές αποδεικτικών στοιχείων, μεθόδων και τρόπων συνομιλίας στον κάθε τομέα, βοηθά τους αρχάριους να εισέλθουν στη συζήτηση. Νέες μορφές επιστημονικών και ερευνητικών συνομιλιών παρέχουν πλέον περισσότερες οδούς, όπου μία ευρεία ποικιλία ατόμων μπορεί να αποκτήσει φωνή στη συνομιλία. Η με ενδεδειγμένους τρόπους αναφορά σε σχετικές προηγούμενες έρευνες, αποτελεί επίσης υποχρέωση κάποιου κατά τη συμμετοχή του στη συνομιλία. Αυτό επιτρέπει στην επιστημονική συνομιλία να προχωρήσει και στον συμμετέχοντα να ενισχύει τη φωνή του (ACRL, 2016).

Πρακτικές Γνώσης: Οι εκπαιδευόμενοι θα μάθουν να αναφέρουν τη συμβολή των άλλων στη δική τους παραγωγή πληροφοριών και θα συμμετέχουν ενεργά στην επιστημονική συζήτηση. Η επιστημονική συζήτηση μπορεί να γίνει σε μία τοπική διαδικτυακή κοινότητα ή να είναι

μία καθοδηγούμενη συζήτηση σε προπτυχιακό ή σε ερευνητικό επίπεδο, με σκοπό τη δημοσίευση άρθρου σε επιστημονικό περιοδικό ή παρουσίαση σε κάποιο συνέδριο. Επίσης, με την εξάσκηση στην επικοινωνία θα καταλάβουν και το πώς να αποφεύγουν εμπόδια στην επιστημονική επικοινωνία και να αξιολογούν κριτικά τις συνεισφορές των άλλων σε συμμετοχικά περιβάλλοντα. Τέλος, θα μάθουν την συμβολή που προσφέρουν άρθρα τα οποία έχουν παραχθεί από ένα σύνολο επιστημόνων, τις αλλαγές που αυτά μπορεί να φέρουν στον επιστημονικό κόσμο και θα αντιληφθούν ότι ένα επιστημονικό έργο μπορεί και να μην αντιπροσωπεύει τη μόνη ή την πλειοψηφική προοπτική ενός θέματος (ACRL, 2016).

Τάσεις: Έτσι, οι εκπαιδευόμενοι θα αναγνωρίζουν πλέον ότι οι περισσότερες επιστημονικές συνομιλίες στις οποίες εισέρχονται ή πρόκειται να εισέρθουν είναι στην ουσία συνεχιζόμενες επιστημονικές συνομιλίες και όχι μία τελική συνομιλία για κάθε ζήτημα. Με αυτόν τον τρόπο θα αναζητούν συνομιλίες που πραγματοποιούνται στον ερευνητικό τους χώρο και θα βλέπουν τον εαυτό τους ως άτομα που συνεισφέρουν στην παραγωγή γνώσης και όχι μόνο ως καταναλωτές. Θα λαμβάνουν την πρωτοβουλία να αναστέλλουν τις διάφορες τυχόν κρίσεις σχετικά με την αξία ενός συγκεκριμένου έργου μέχρι να κατανοηθεί καλύτερα το ευρύτερο πλαίσιο της επιστημονικής συνομιλίας. Επιπλέον, θα γνωρίζουν έμπρακτα την ευθύνη που έρχεται με την είσοδο της συνομιλίας μέσω συμμετοχικών καναλιών και ως αποτέλεσμα αυτού θα εκτιμούν την συνεισφορά των άλλων στην διαδικασία της παραγωγής γνώσης. Τέλος, θα συνειδητοποιήσουν πως για να μπορείς να συμμετέχεις σε επιστημονικές συζητήσεις πρέπει να έχεις όλες τις δεξιότητες που θα καλλιεργήσουν διότι αν δεν έχουν αυτά τα «προνόμια» και την ευχέρεια έκφρασης, τότε δεν έχουν και την βασική ικανότητα συμμετοχής σε τέτοιους διαλόγους.

2.3.7 Η Αναζήτηση ως Στρατηγική Εξερεύνηση – Searching as a Strategic Exploration

Η αναζήτηση πληροφοριών συχνά είναι μη γραμμική αλλά επαναληπτική, απαιτώντας την αξιολόγηση μίας σειράς πηγών πληροφοριών και την διανοητική ευελιξία για την αναζήτηση εναλλακτικών οδών εύρεσης και αξιολόγησης καθώς αναπτύσσεται μια νέα πλευρά κατανόησης (ACRL, 2016).

Η πράξη της αναζήτησης συχνά αρχίζει με μία ερώτηση που κατευθύνει την πράξη της εύρεσης των απαραίτητων πληροφοριών. Περιλαμβάνοντας έρευνα, ανακάλυψη και καλή συγκυρία, η αναζήτηση εντοπίζει τόσο τις πιθανές σχετικές πηγές, όσο και τα μέσα πρόσβασης στις πηγές αυτές. Οι ειδικοί συνειδητοποιούν ότι η αναζήτηση πληροφοριών είναι μία συγκυριακή, πολύπλοκη εμπειρία που επηρεάζει και επηρεάζεται από τις γνωστικές, συναισθηματικές και κοινωνικές διαστάσεις του ερευνητή. Οι αρχάριοι μπορούν να αναζητήσουν ένα περιορισμένο σύνολο πηγών, ενώ οι ειδικοί μπορούν να αναζητήσουν ευρύτερα και βαθύτερα για να προσδιορίσουν τις καταλληλότερες πληροφορίες εντός του πεδίου εφαρμογής ενός έργου. Ομοίως, οι αρχάριοι έχουν την τάση να χρησιμοποιούν λίγες στρατηγικές αναζήτησης, ενώ οι εμπειρογνώμονες επιλέγουν από διάφορες στρατηγικές αναζήτησης, ανάλογα με τις πηγές, το πεδίο εφαρμογής και το πλαίσιο της πληροφόρησης (ACRL, 2016).

Πρακτικές Γνώσης: Οι εκπαιδευόμενοι θα μάθουν να προσδιορίζουν το αρχικό πεδίο της εργασίας που απαιτείται για την κάλυψη των αναγκών πληροφόρησης ξεκινώντας από τον καθορισμό των ενδιαφερόμενων μερών, όπως οι μελέτες, οι οργανισμοί, οι κυβερνήσεις και οι βιομηχανίες που ενδέχεται να παράγουν πληροφορίες σχετικά με ένα θέμα, και στη συνέχεια να ορίζουν τον τρόπο πρόσβασης σε αυτές χρησιμοποιώντας αποκλίνουσες (ανταλλαγή απόψεων) και συγκλίνουσες (επιλέγοντας την καλύτερη πηγή) μεθόδους κατά την αναζήτηση. Επιπλέον, θα γνωρίσουν τρόπους να αντιστοιχούν τις πληροφοριακές ανάγκες και τις στρατηγικές αναζήτησης με τα κατάλληλα εργαλεία αναζήτησης. Δηλαδή τις ανάγκες αυτές, θα εκπαιδευτούν να τις καλύπτουν με το να βρίσκουν τα σωστά αποτελέσματα στην αναζήτησή τους και στην συνέχεια θα πρέπει να τις κατανοήσουν και να τις οργανώνουν με την βοήθεια συστημάτων. Πιο συγκεκριμένα θα συλλέγουν καταγεγραμμένες πληροφορίες και θα χρησιμοποιούν κατάλληλους τύπους γλώσσας – αναζήτησης (ελεγχόμενα λεξιλόγια, λέξεις κλειδιά ή και φυσική γλώσσα), για να μπορούν να διαχειριστούν αποτελεσματικά τις διαδικασίες αναζήτησης και τα αντίστοιχα αποτελέσματα (ACRL, 2016).

Τάσεις: Με την παραπάνω εξάσκηση οι νέοι χρήστες της πληροφορίας θα κατανοήσουν ότι είναι φυσικό οι πρώτες προσπάθειες αναζήτησης να μην είναι πάντα επαρκείς και μπορεί να μην παράγουν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Από την άλλη, θα συνειδητοποιήσουν ότι μερικές φορές οι πηγές πληροφοριών που ποικίλλουν σε μεγάλο βαθμό στο περιεχόμενο και τη μορφή έχουν διαφορετική συνάφεια και αξία ανάλογα με τις ανάγκες και τη φύση της

αναζήτησης. Στην αρχή λοιπόν είναι βέβαιο πως θα ζητούν βοήθεια και καθοδήγηση από ειδικούς, όπως βιβλιοθηκονόμους, ερευνητές και επαγγελματίες, αναγνωρίζοντας την αξία της περιήγησης και άλλων τυχαίων μεθόδων συλλογής πληροφοριών. Έτσι θα επιμένουν μπροστά στις προκλήσεις αναζήτησης και θα πετυχαίνουν πάντα τον στόχο τους (ACRL, 2016).

Εν κατακλείδι θα μπορούσαμε να πούμε ότι το μοντέλο της ACRL αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο ανάπτυξης δεξιοτήτων Πληροφοριακής Παιδείας, το οποίο μαθαίνει στον νέο χρήστη της πληροφορίας όλες τις απαραίτητες τεχνικές ώστε να μπορεί να κινείται σωστά στον κόσμο της πληροφορίας και να λάβει τη βασική εκπαίδευση και τις γνώσεις για να μπορέσει και ο ίδιος να συμμετέχει ενεργά στην παραγωγή γνώσης και πληροφορίας (συμμετοχή σε συνέδρια, επιστημονικές συζητήσεις). Τις αναζητήσεις του, θα τις «οριοθετεί» με ανάλογες τεχνικές (ερωτήματα, λέξεις κλειδιά, ελεγχόμενα λεξιλόγια κ.α.) και θα μπορεί να λαμβάνει μόνο τα αποτελέσματα που του είναι πραγματικά χρήσιμα. Στη συνέχεια, αυτά θα τα αξιολογεί με βάση τις υπάρχουσες γνώσεις και την κριτική του σκέψη, την οποία και θα έχει αναπτύξει στο έπακρο, και έτσι θα είναι σίγουρος πως η γνώση που «κρατά» στα χέρια του είναι έγκυρη και μπορεί τόσο να την αφομοιώσει ο ίδιος όσο και να τη διαδώσει στην κοινωνία. Τέλος, θα αναφέρει, με την μορφή παραπομπών, τις γνώσεις τις οποίες δανείστηκε από άλλους επιστήμονες, και με αυτόν το ηθικό τρόπο θα προβαίνει σε οποιαδήποτε δημοσίευση των πληροφοριών τόσο στην κοινότητα που θα εξυπηρετεί όσο και στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. Έτσι και θα συμμετέχει ενεργά και θα προασπίζει την ηθική παραγωγή γνώσης και πληροφορίας.

2.4 Το Μοντέλο της ANCIL

Πληροφοριακή Συμπεριφορά: Είναι το σύνολο της ανθρώπινης συμπεριφοράς σε σχέση με τις πηγές και τα κανάλια της πληροφόρησης, η οποία περιλαμβάνει τόσο την ενεργητική όσο και την παθητική αναζήτηση και χρήση της πληροφορίας.

2.4.1 Ο στόχος του προγράμματος σπουδών σύμφωνα με το μοντέλο της ANCIL

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα σπουδών πληροφοριακής παιδείας περιγράφει αυτό που πιστεύουμε πως είναι ένα σύνολο δεξιοτήτων, ικανοτήτων και συμπεριφορών το οποίο διατρέχεται από λειτουργικές δεξιότητες και πνευματικές λειτουργίες. Ο συνδυασμός αυτός αποτελεί το φάσμα της πληροφοριακής γνώσης. Πρωταρχικός στόχος του προγράμματος είναι να βοηθήσει τους προπτυχιακούς φοιτητές να αναπτύξουν ένα υψηλό επίπεδο αλληλεπίδρασης και κατανόησης των πληροφοριών και των θεμάτων, με στόχο να ενδυναμωθούν στο χειρισμό νέων καταστάσεων και πληροφοριών, στη δημιουργία στρατηγικών για την αξιολόγηση, την ανάλυση και την εξομοίωση των πληροφοριών, ανάλογα το με τι απαιτείται να βρεθεί την εκάστοτε στιγμή. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην εξέλιξη του φοιτητή ώστε να γίνει μελλοντικά ένας απαιτητικός μελετητής και πέρα από την ακαδημαϊκή κοινότητα ένας πλήρως ενημερωμένος και αυτόνομος πολίτης και ένας άνθρωπος αφιερωμένος στην δια βίου μάθηση (Secker & Coonan, 2011).

2.4.2 Χαρακτηριστικά του Προγράμματος

Αυτό το πρόγραμμα σπουδών έχει διαμορφωθεί έτσι ώστε να είναι αρκετά ευέλικτο και προσαρμόσιμο και να μπορεί να εφαρμοστεί σε οποιοδήποτε εκπαιδευτικό ίδρυμα στο πλαίσιο του προπτυχιακού επιπέδου. Σύμφωνα με το όραμα της CILIP και της UNESCO, το πρόγραμμα αυτό στηρίζεται στην άποψη ότι η Πληροφοριακή Παιδεία κατέχει θεμελιώδη σημασία για τη συνεχιζόμενη ανάπτυξη του ατόμου τόσο σε ακαδημαϊκό όσο και σε κοινωνικό πλαίσιο. Ο σχεδιασμός του βασίστηκε στις ακόλουθες αρχές (Secker & Coonan, 2011):

- Ολιστική: Η υποστήριξη ολόκληρης της διαδικασίας μελέτης και έρευνας και όχι απλά μία διδασκαλία παραδοσιακών βιβλιοθηκονομιών δεξιοτήτων.

- Αρθρωτή: Αποτελείται από συνεχόμενα μαθήματα για την κάλυψη των αναπτυσσόμενων αναγκών των μαθητών καθ' όλη τη διάρκεια της προπτυχιακής τους διαδρομής και όχι μόνο με μία απλή συνάντηση συνεδρίας.
- Ενσωμάτωση: Να εισάγεται δηλαδή το μάθημα της Πληροφοριακής Παιδείας στην ακαδημαϊκή εκπαίδευση ως ένα σημαντικό μέρος της διδασκαλίας ή να συγχρονίζεται παράλληλα με αυτήν κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους, μαζί με άλλες δραστηριότητες και ενασχολήσεις που σχετίζονται άμεσα με τα προγράμματα των φοιτητών.
- Ενεργή Μάθηση και Αξιολόγηση: Η αρχή αυτή περιέχει τα σημαντικά στοιχεία της ενεργής και στοχαστικής μάθησης και συμπεριλαμβάνει την εξοικείωση στην αξιολόγηση πληροφοριών.
- Ευελιξία: Όστε να μπορεί το πρόγραμμα αυτό να χρησιμοποιείται, να εκτελείται και να προσαρμόζεται αποτελεσματικά σε όλα τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης και κυρίως στο Ηνωμένο Βασίλειο.
- Διαμόρφωση: το πρόγραμμα στηρίζεται σε μία ευρεία αντίληψη της Πληροφοριακής Παιδείας που τη βλέπει όχι απλά ως ένα σύνολο ικανοτήτων αλλά και ως θεμελιώδες χαρακτηριστικό του απαιτητικού μελετητή και ως ένα κρίσιμο κοινωνικό και προσωπικό χαρακτηριστικό στην ψηφιακή εποχή.

2.4.3 Χρήση του Προγράμματος

Το εν λόγω πρόγραμμα σπουδών αποτελείται από δέκα θεματικά σκέλη που περιλαμβάνουν το πλήρες φάσμα των πτυχών που εσωκλείονται στην Πληροφοριακή Παιδεία. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα σκέλη δεν προορίζονται να αποτελέσουν τη βάση μεμονωμένων συνεδριών διδασκαλίας αλλά να προσδιορίσουν ολόκληρη τη πολύπλοκη αλληλεπίδραση των στοιχείων που περιλαμβάνονται στην Πληροφοριακή Παιδεία (Secker & Coonan, 2011).

- Σκέλος 1 και 10: Τα σκέλη αυτά κλείνουν το πρόγραμμα σπουδών και συνδέουν την αμφίροπη μάθηση με συγκεκριμένα σημεία μετάβασης στην προπτυχιακή καριέρα. Πιο συγκεκριμένα, το 1^ο σκέλος επικεντρώνεται στη μετάβαση από το σχολείο στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η διαδικασία αυτή αποτελεί την τέλεια στιγμή για την ενεργότερη συμμετοχή των μαθητών στη ίδια τους την εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς τους παρέχει μία αναλυτική δομή μέσω της οποίας θα

αντιμετωπίσουν τις σημαντικές αλλαγές στις προσδοκίες τους, δηλαδή θα τους βοηθήσει να κατανοήσουν τί από τις επιδιώξεις τους, στο κομμάτι της διδασκαλίας και όχι μόνο, είναι πραγματοποιήσιμο, ποιες μορφές μπορεί να πάρει η διδασκαλία και ποιες στάσεις υπάρχουν απέναντι στη μάθηση. Το 10^ο σκέλος ασχολείται με την καλλιέργεια δεξιοτήτων, συμπεριφορών και χαρακτηριστικών Πληροφοριακής Παιδείας και τη μεταφορά αυτών στην καθημερινή ζωή, σύμφωνα πάντα με τις αρχές της δια βίου μάθησης (Secker & Coonan, 2011).

- Το 2^ο σκέλος σε αντίθεση με το προηγούμενο, δε συνδέεται με ένα συγκεκριμένο σημείο μετάβασης, αλλά περικλείεται από την ιδέα ότι αλλαγές συμβαίνουν καθ' όλη τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας, ως μία εντελώς φυσική, αναπόφευκτη και κάποιες φορές απαιτητική πτυχή της ίδιας της μάθησης. Δηλαδή, ένα άτομο όσο εκπαιδεύεται και αποκτά γνώσεις τόσο εξελίσσεται. Το περιεχόμενο του 2^{ου} σκέλους είναι επαναληπτικό και στοχαστικό, και σκοπεύει στο να παρέχει στους μαθητές συνεχή, δυναμική υποστήριξη, καθώς αυτοί αναπτύσσουν την εννοιολογική και πνευματική τους υποδομή για την αποδοχή και εξομίωση νέων πληροφοριών κατά τη διάρκεια της προπτυχιακής τους καριέρας (Secker & Coonan, 2011).

Η εστίαση στα σκέλη 1, 2 και 10 είναι στην κουλτούρα της μάθησης ή στη μάθηση πάνω στη μάθηση.

- Το 3^ο σκέλος στοχεύει στη διερεύνηση και την ανάπτυξη των ακαδημαϊκών γνώσεων έκφρασης και γραφής και δύο λειτουργιών διαδικαστικού επιπέδου. Αυτές είναι οι στρατηγικές γρήγορης «σάρωσης» και αντίληψης περιεχομένου ώστε να αναγνωρίζονται και να χρησιμοποιούνται πάντα οι κατάλληλες δεξιότητες σε πέντε δραστηριότητες υψηλότερου επιπέδου όπως είναι η ενδεδειγμένη αξιολόγηση του κειμένου, η κατασκευή επιχειρημάτων με κριτική σκέψη, η πλήρης κατανόηση και ο σεβασμός στην πειθαρχημένη επιστημονική δομή και τις αξίες του κλάδου (Secker & Coonan, 2011).
- Τα σκέλη 4 και 5 εστιάζουν στην αντιμετώπιση συγκεκριμένων πληροφοριών για το θέμα. Αναλυτικότερα, το 4^ο σκέλος επικεντρώνεται στην ανάπτυξη της ευαισθητοποίησης και κατανόησης του ποσοστού εύρους των διαθέσιμων τύπων των πηγών και του τρόπου αξιολόγησής τους, όσον αφορά την αξιοπιστία και την

καταλληλότητά τους για τον εκάστοτε σκοπό του μαθητή. Αντίθετα, το 5^ο σκέλος προορίζεται για να εξοικειώσει και να πειθαρχήσει τους εκπαιδευόμενους πάνω σε ειδικούς πόρους πληροφόρησης, διαφόρων τύπων και περιεχομένου. Ο βασικός σκοπός αυτών των πυλώνων είναι να καταστήσουν του μαθητές ενεργά ικανούς και πλήρως εξοικειωμένους με το πληροφοριακό τοπίο στο οποίο και πρέπει να πειθαρχούν (Secker & Coonan, 2011).

- Το 6^ο σκέλος προσανατολίζεται κυρίως σε πρακτικές και λειτουργικές δεξιότητες, πολλές από τις οποίες θα είναι ήδη γνωστές από τις υπάρχουσες οδηγίες της βιβλιοθήκης στο μαθησιακό πρόγραμμα. Αυτές οι δεξιότητες παραμένουν ως βασικές αφού αποτελούν «κλειδί» για τους μαθητές ώστε να μπορούν εύκολα να βρίσκουν, να επιλέγουν, να διαχειρίζονται και να επεξεργάζονται ακαδημαϊκές πληροφορίες αποτελεσματικά. Σε πολλές περιπτώσεις βέβαια υπάρχει τεράστιο φάσμα λογισμικού και διαδικτυακών εργαλείων για την απλούστευση αυτών των διαδικασιών. Αρχικά, τα εργαλεία αυτά δεν ορίζονται ως πανάκεια ώστε πρώτα να διδαχθούν και να αφομοιωθούν οι απαραίτητες φυσικές δεξιότητες. Αυτό συμβαίνει γιατί πρώτον η τεχνολογία κινείται με πολύ γρήγορους ρυθμούς, οπότε και τα τεχνολογικά εργαλεία αλλάζουν και εξελίσσονται διαρκώς, και δεύτερον, προκειμένου να τονιστεί ότι η κατανόηση της ίδιας της διδασκαλίας και της Πληροφοριακής Παιδείας είναι εξίσου, αν όχι πιο σημαντική με την τεχνολογία χειρισμού τέτοιων εργαλείων και προγραμμάτων που έχουν σχεδιαστεί για να βοηθήσουν τη διαδικασία (Secker & Coonan, 2011).
- Τα σκέλη 7, 8 και 9 ασχολούνται με τις υψηλού επιπέδου γνωστικές και πνευματικές λειτουργίες του χειρισμού πληροφοριών. Αυτές περιλαμβάνουν κρίση και ανάλυση του υπάρχοντος υλικού, σύνθεση απόψεων, διατύπωση ερευνητικών ερωτημάτων και ηθική διάσταση της χρήσης και της παραγωγής πληροφοριών. Αυτές οι πτυχές θεωρείται ότι παραδοσιακά τουλάχιστον, ανήκουν στην ακαδημαϊκή δικαιοδοσία διδασκαλίας. Παρόλα αυτά όπως συζητείται, στο θεωρητικό υπόβαθρο και σε εκθέσεις εμπειρογνομόνων, υπάρχει μία ολιστική άποψη της Πληροφοριακής Παιδείας που υποστηρίζει ότι ο διαχωρισμός των «λειτουργικών» δεξιοτήτων και των υψηλής τάξεως ικανοτήτων, δυσχεραίνει τόσο την ερευνητική διαδικασία όσο και τον όποιο εκπαιδευόμενο (Secker & Coonan, 2011).

Κατά αυτόν τον τρόπο, τα σκέλη εμπίπτουν σε πέντε ευρείες κατηγορίες μάθησης, που περιέχουν πολλαπλά επίπεδα ανάπτυξης (Secker & Coonan, 2011):

- Βασικές Δεξιότητες
- Ακαδημαϊκή Παιδεία
- Μάθηση Ειδικών Ικανοτήτων
- Προηγμένος Χειρισμός Πληροφοριών
- Κουλτούρα Μάθησης (Μαθαίνω να Μαθαίνω)

Οι διδακτικές συνεδρίες μπορούν να δημιουργηθούν με την επιλογή ενός στοιχείου από κάθε κατηγορία για να ταιριάζει με τη συνολική μάθηση και τα αποτελέσματα που θέλει να έχει η εκάστοτε συνεδρία. Με αυτόν τον τρόπο κάθε συνεδρία θα περιλαμβάνει (Secker & Coonan, 2011):

- Μια πρακτική δεξιότητα.
- Ένα συγκεκριμένο πλαίσιο ειδικού θέματος γύρω από το οποίο θα τοποθετηθεί και θα αναπτυχθεί η ικανότητα, συμπεριλαμβανομένης της ενίσχυσης της ευαισθητοποίησης σχετικά με τις ακαδημαϊκές αντιλήψεις για την πειθαρχία απέναντι στον τρόπο γραφής και έκφρασης στον κάθε κλάδο.
- Ένα στοιχείο προηγμένου χειρισμού πληροφοριών που θα επιτρέπει στον εκπαιδευόμενο να χρησιμοποιεί εξελιγμένες και αναθεωρημένες τεχνικές εντοπισμού, αξιολόγησης, αφομοίωσης και σύνθεσης πληροφοριών.
- Μια αμφίδρομη συνιστώσα που θα επιτρέψει στον εκπαιδευόμενο να εκτιμήσει πώς θα επηρεάσει η νέα δεξιότητα την διορατικότητά και τη συμπεριφορά του, αλλά και πώς θα εμπλουτίσει τις υπάρχουσες πρακτικές του (Secker & Coonan, 2011).

Εκτός από το ίδιο το πρόγραμμα σπουδών, έχει δημιουργηθεί και ένα σύνολο υποστηρικτικών πόρων για την υποβοήθηση στην εφαρμογή του. Το σύνολο αυτό περιλαμβάνει (4) τέσσερα παραρτήματα (Secker & Coonan, 2011):

- Παράρτημα 1: Χαρτογράφηση του υπάρχοντος πλαισίου και προτύπων Πληροφοριακής Παιδείας.
- Παράρτημα 2: Σύνολο εργαλείων τα οποία θα αποδεικνύουν την εφαρμογή του προγράμματος σπουδών.
- Παράρτημα 3: Έξι συμβουλές για τη μετατροπή της διδασκαλίας σε ενεργητική.
- Παράρτημα 4: Ορθή πρακτική εφαρμογή της Πληροφοριακής Παιδείας.

Άλλοι σχετικοί πόροι που δημιουργήθηκαν κατά τη διάρκεια του έργου περιλαμβάνουν (Secker & Coonan, 2011):

- Θεωρητικό υπόβαθρο.
- Έκθεση Διαβούλευσης.

2.4.4 Εφαρμογή του Προγράμματος

Ποιος διδάσκει - Το νέο αναλυτικό πρόγραμμα διαφέρει από τα ήδη υπάρχοντα πλαίσια και μοντέλα γνώσης, ιδίως από εκείνα που περιλαμβάνουν μεταβατικά και συναισθηματικά στοιχεία, όπως επίσης και όποια προσπάθεια διαμόρφωσης του ευρέος φάσματος δεξιοτήτων, ικανοτήτων, συμπεριφορών και χαρακτηριστικών που συνθέτουν τη συνεχόμενη διαδικασία της Πληροφοριακής Παιδείας και αποτελούν θεμέλιο λίθο της αυτόνομης μάθησης. Ως εκ τούτου, το πρόγραμμα σπουδών αυτό δεν προορίζεται να είναι προϊόν που θα ανήκει στη βιβλιοθήκη. Η διαφορά είναι ότι εδώ σε πρακτικές συνθήκες κατά τον χρόνο διδασκαλίας, είναι πιθανό να παρέχονται πόροι από τη βιβλιοθήκη. Αυτό είναι ζωτικής σημασίας και για την ολιστική φύση της Πληροφοριακής Παιδείας διότι θεωρείται ότι διαπερνά κάθε πτυχή των πληροφοριών και δεν πρέπει θεωρείται συνώνυμη της βιβλιογραφικής εκπαίδευσης. Η εφαρμογή του προγράμματος σπουδών είναι πιθανό να απαιτήσει βοήθεια από ορισμένους επιστήμονες/επαγγελματίες συμπεριλαμβανομένων και των βιβλιοθηκονόμων αλλά και μελετητών, συμβούλων, επιβλεπόντων προγραμματισμού εκπαιδευτικής ύλης, εποπτών και καθηγητών και ατόμων που έχουν εμπειρία πάνω σε παρόμοια θέματα. Ενώ λοιπόν το περιεχόμενο του προγράμματος σπουδών μπορεί να μοιραστεί μεταξύ των επιστημόνων/επαγγελματιών κατά αυτόν τον τρόπο, είναι σημαντικό οι εκπαιδευόμενοι να είναι σε θέση να βλέπουν την εκπαίδευσή τους στην Πληροφοριακή Παιδεία ως ένα συνεκτικό σύνολο. Δηλαδή, να αποκομίζουν στοιχεία σχετικά με αυτή από κάθε ειδικότητα ξεχωριστά και στη συνέχεια να τα ενώσουν σε ένα ενιαίο σύνολο. Εάν τα στοιχεία του προγράμματος σπουδών δεν καταφέρουν να εναρμονιστούν, τότε οι ευκαιρίες για πολλούς και αμφίδρομους συσχετισμούς μεταξύ των διαφόρων πτυχών που παρέχονται, θα χαθούν. Για το λόγο αυτό, η Πληροφοριακή Παιδεία θα πρέπει, όπου είναι δυνατόν να ενσωματωθεί στο ακαδημαϊκό πρόγραμμα σπουδών και να διδαχθεί είτε σε συνδυασμό με το ακαδημαϊκό προσωπικό ή ακόμα και εξολοκλήρου από αυτούς, με καθοδήγηση και υποστήριξη από άλλους επιστήμονες /επαγγελματίες (Secker & Coonan, 2011).

Πότε πρέπει να πραγματοποιούνται συνεδρίες - Το πρόγραμμα σπουδών έχει σχεδιαστεί για να είναι αρθρωτό, να έχει δηλαδή διάρθρωση (δομή) και να εφαρμόζεται σε όλη τη διάρκεια της προπτυχιακής περιόδου. Οι συνεδρίες που γίνονται μία φορά και ιδιαίτερα οι συνεδρίες επαγωγής και προσανατολισμού στην αρχή του ακαδημαϊκού έτους είναι κατάλληλες για την εισαγωγή στο περιεχόμενο του προγράμματος αυτού, το οποίο πρέπει να χωριστεί στη συνέχεια σε προοδευτικές ενότητες που θα προορίζονται για συγκεκριμένα διαδοχικά καθήκοντα. Μετά δηλαδή από κάθε βήμα, θα ακολουθεί το αμέσως επόμενο με λογική σειρά. Τα διαδοχικά αυτά καθήκοντα βασίζονται όλα στην αμέσως προηγούμενη μάθηση, οπότε θα μπορούσαμε να τα παρομοιάσουμε με αλυσίδα σε σπειροειδές σχήμα. Έτσι, θα είναι δυνατή η εφαρμογή και η δυναμική υποστήριξη του μοντέλου και θα επιτραπεί στους εκπαιδευόμενους να αναπτύξουν μία ενημερωμένη και ανακλαστική κατανόηση της Πληροφοριακής Παιδείας και της σημαντικότητάς της, τόσο για τους ίδιους όσο και για την κοινωνία, ώστε να μπορούν να συνεισφέρουν κάποτε και εκείνοι παράγοντες πληροφορίες. Καθώς ο εκπαιδευόμενος προοδεύει, η βοήθεια που δέχεται αποσύρεται σιγά – σιγά ώστε να διευκολυνθεί η αυτόνομη μάθηση. Η αλυσιδωτή αυτή εξέλιξη αποδεικνύεται και από τη στρατηγική για τη δημιουργία και την ανάπτυξη δεξιοτήτων και συμπεριφορών που αποκτήθηκαν σε προηγούμενα στάδια. Αυτή η δυναμική αρθρωτή ανάπτυξη απαιτεί από τους εμπλεκόμενους να προσδιορίσουν πρώτα τις ανάγκες που υπάρχουν στο εκάστοτε ίδρυμα, αλλά και σε μεμονωμένες ομάδες του, ώστε να προσαρμοστεί το πρόγραμμα σπουδών σε αυτές. Κατά αυτόν τον τρόπο θα μπορέσουν οι εμπλεκόμενοι να προετοιμάσουν το κατάλληλο χρονοδιάγραμμα ανάπτυξης σε κάθε ακαδημαϊκό κλάδο. Για παράδειγμα, μπορεί να είναι χρήσιμο να διδαχθούν κάποιες ερευνητικές δεξιότητες στους μαθητές ιστορίας κατά το πρώτο έτος τους, ενώ αντίστοιχα αυτές θα απαιτούνταν να αναπτυχθούν από φοιτητές χημείας πολύ αργότερα στην προπτυχιακή διαδρομή τους ή ακόμα και μετά τη λήψη του πτυχίου (Secker & Coonan, 2011).

Πώς πρέπει να διδαχθεί - Το πρόγραμμα σπουδών έχει ως στόχο να απεικονίσει όλο το εύρος των πλευρών της Πληροφοριακής Παιδείας, και να δείξει πως μερικές από αυτές θα πρέπει να αποτελέσουν μέρος της διδασκαλίας στα περισσότερα ιδρύματα, όπως για παράδειγμα σε βιβλιοθήκες ή σεμινάρια ανάπτυξης δεξιοτήτων μελέτης. Φυσικά, δεν υπάρχει καμία υπόνοια ότι οι επαγγελματίες θα πρέπει να εγκαταλείψουν τα υπάρχοντα σχέδια διδασκαλίας ή συνεδρίας. Αντίθετα, θα πρέπει απλά να ελέγξουν τις τρέχουσες πρακτικές τους απέναντι στα μαθησιακά και στα θεματικά σκέλη που επιλέγονται να διδαχθούν, και

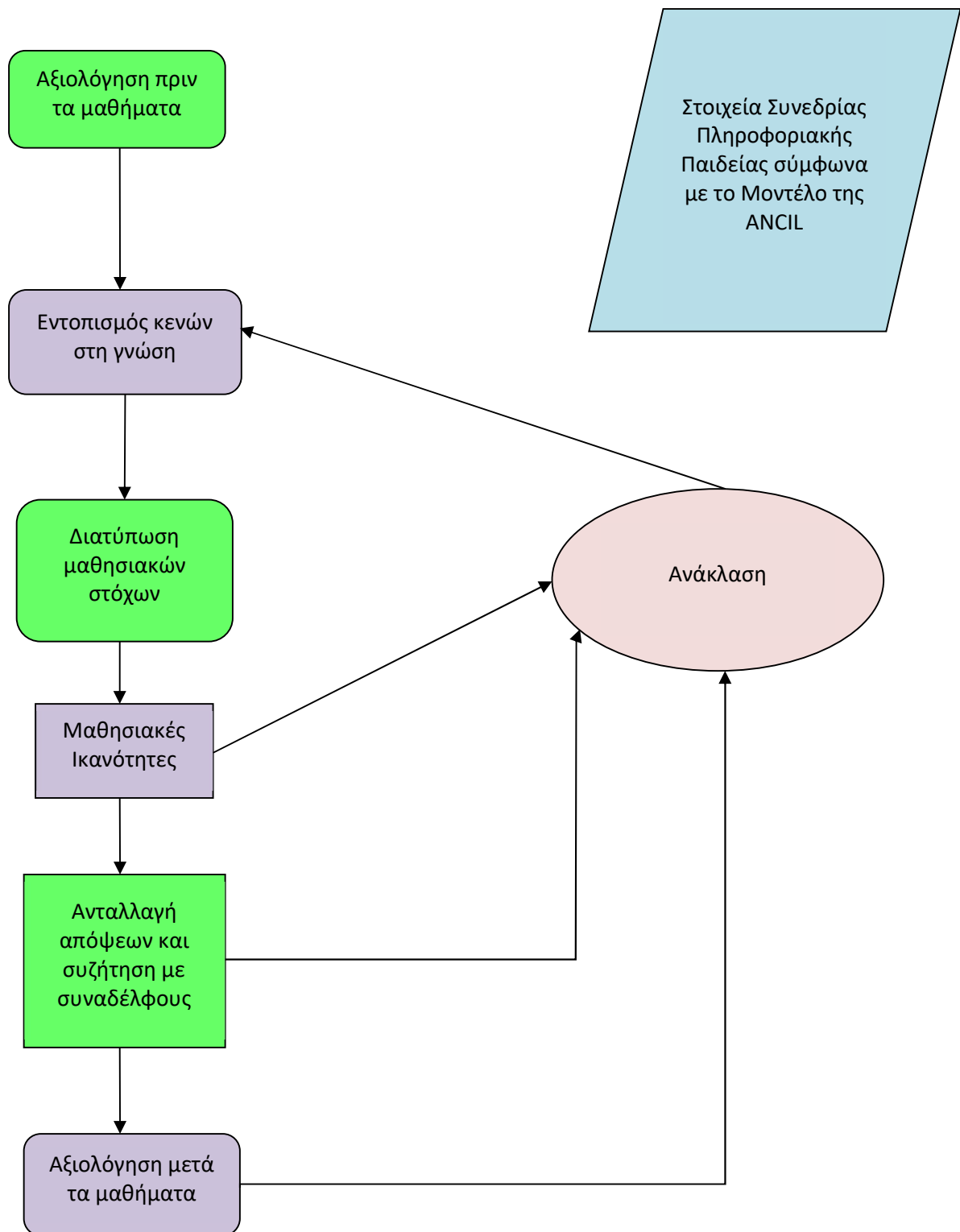
στη συνέχεια να κρίνουν αν πρέπει να τα εμπλουτίσουν, συμπληρώνοντας ή και αυξάνοντας, την υπάρχουσα διδακτέα ύλη. Η ενεργητική ή βασισμένη στην έρευνα μάθηση είναι ένα ζωτικής σημασίας κομμάτι για την ανάπτυξη της Πληροφοριακής Παιδείας. Ο σχεδιασμός του προγράμματος λοιπόν, καθοδηγείται από την αρχή της εποικοδομητικής ευθυγράμμισης που περιγράφεται από τον Biggs (1996) και η οποία βασίζεται στο ότι η κατανόηση είναι ένα λειτουργικό φαινόμενο. Η αρχή αυτή ορίζει ότι οι δραστηριότητες και οι αξιολογήσεις αυτές πρέπει να είναι βασισμένες στα μαθησιακά αποτελέσματα της συνεδρίας. Επομένως, οι εμπλεκόμενοι δεν πρέπει να αισθάνονται υποχρεωμένοι να διαμορφώνουν συνεχώς την διδακτέα τους ύλη, αλλά να χρησιμοποιούν τη δημιουργικότητά τους και την εμπειρία τους για να σχεδιάσουν ενεργά την εκπαιδευτική διαδικασία και στη συνέχεια να αξιολογήσουν τα αποτελέσματά της. Ανάλογα και με την επιλογή του χρονικού σημείου που θα γίνει η συνεδρία, το περιεχόμενο θα πρέπει να ενημερώνεται και να συμμορφώνεται με τις ανάγκες που προκύπτουν από συγκεκριμένες ομάδες φοιτητών σε διάφορα σημεία της προπτυχιακής τους διαδρομής (Secker & Coonan, 2011).

Επιπλέον, συνίσταται ανεπιφύλακτα η χρήση προκαταρκτικών ελέγχων για τον προσδιορισμό των ήδη υπάρχοντων δεξιοτήτων των εκπαιδευόμενων και της πληροφοριακής συμπεριφοράς που έχουν. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό κατά το στάδιο της μετάβασης από τη δευτεροβάθμια στην τριτοβάθμια εκπαίδευση γιατί οι μαθητές που εισέρχονται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση θεωρείται ότι έχουν ή ότι θα αποκτήσουν ένα τεράστιο φάσμα μαθησιακής εμπειρίας, ακόμα και όσοι δεν καταφέρουν να επιτύχουν υψηλούς βαθμούς. Το οξύμωρο είναι ότι οι εκπαιδευόμενοι με υψηλότερους βαθμούς επιθυμούν λιγότερο την ανεξάρτητη μάθηση και την έρευνα διότι επαναπαύονται στη σκέψη ότι εφόσον έχουν καλούς βαθμούς δεν χρειάζονται παραπάνω εκπαίδευση. Για αυτό το λόγο πρέπει να γίνονται προπαρασκευαστικοί έλεγχοι όχι μόνο στην αρχή της προπτυχιακής διαδρομής αλλά καθ' όλη τη διάρκειά της (Secker & Coonan, 2011).

Προκειμένου να είναι αποτελεσματικό το πρόγραμμα σπουδών πάνω στην Πληροφοριακή Παιδεία, όπως κάθε άλλο πρόγραμμα μάθησης, πρέπει να αξιολογείται το πόσο έχουν κατανοηθεί οι έννοιές της. Η αξιολόγηση αυτή βέβαια αποτελεί πρόκληση. Για αυτόν τον σκοπό είναι ανάγκη να συμπεριληφθούν, όπου είναι δυνατόν, δειγματοληπτικές αξιολογήσεις βασισμένες σε καινοτόμες τεχνικές, όπως είναι η αξιολόγηση από ομότιμους δηλαδή πληροφοριακά εγγράμματα άτομα. Τέτοιου είδους αξιολογήσεις προσφέρουν χρήσιμες ευκαιρίες να προβληματίσουν ακόμα περισσότερο τόσο τους εκπαιδευόμενους

όσο και τους καθηγητές σχετικά με τη μαθησιακή διαδικασία. Ο προβληματισμός αυτός, αποτελεί βασικό στοιχείο του αναλυτικού προγράμματος καθώς επιτρέπει στο μαθητή να αναπτύξει ένα αυτόνομο πλαίσιο μάθησης. Θα ήταν χρήσιμο να υπάρξει μία περίοδος σύνδεσης ώστε να λαμβάνονται υπόψη όλα αυτά τα στοιχεία. Όσοι ασχολούνται με την εφαρμογή του προγράμματος σπουδών έχουν μία εξόχως σημαντική ευθύνη να ενημερώνονται σχετικά με εξελίξεις πάνω σε αυτό, όπως για παράδειγμα νέα εργαλεία και τεχνικές αναζήτησης πληροφοριών, συζήτηση με άλλους συναδέλφους, τεχνολογικές προόδους και εξελίξεις σχετικά με παιδαγωγικά θέματα όπως είναι οι θεωρίες μάθησης. Μπορούμε να συμπεράνουμε λοιπόν, ότι το πρόγραμμα σπουδών απαιτεί το στοιχείο της συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης προκειμένου εκείνοι που το διδάσκουν να δημιουργούν μοντέλα όσο γίνεται βέλτιστων πρακτικών στη διδασκαλία τους (Secker & Coonan, 2011).

Τέλος, ενώ τα διαδικτυακά μαθήματα προσφέρουν ευχάριστη ενίσχυση για μαθητές που μπορεί να χρειαστούν άμεση βοήθεια κάποια στιγμή, πιστεύεται ότι επειδή η Πληροφοριακή Παιδεία αποτελεί θεμελιώδες εργαλείο του εκπαιδευόμενου και της εξέλιξής του, είναι καλύτερο να διδάσκεται δια ζώσης. Το φάσμα της Πληροφοριακής Παιδείας προαπαιτεί ένα ευρύ γνωστικό επίπεδο και λειτουργίες υψηλού επιπέδου όπως η ανάλυση και η εις βάθος κατανόηση σύνθετου και πολύπλοκου υλικού, η δημιουργία ερευνητικών ερωτημάτων και η πνευματική ευστροφία. Η ανάπτυξη αυτών των ικανοτήτων είναι τόσο δύσκολη όσο και μετασχηματιστική. Πρέπει δηλαδή ο φοιτητής να διαμορφώσει και να εξελίξει τις ικανότητές του και ορισμένες φορές στοιχεία του χαρακτήρα του ή συνήθειές του, ώστε να συμβάλει στη δημιουργία ενός στιβαρού και ανακλαστικού πλαισίου μάθησης. Πάνω σε αυτό βασίζεται και η πεποίθηση της δια ζώσης διδασκαλίας, διότι έτσι προσεγγίζεται το άτομο καλύτερα και μπορούν ευκολότερα και αποτελεσματικότερα να χρησιμοποιηθούν οι ενεργητικές και αμφίδρομες στρατηγικές μάθησης, σε ένα περιβάλλον ομότιμων πλέον ατόμων, όπου η συζήτηση, η αξιολόγηση και η αμοιβαία υποστήριξη προσφέρει το πιο γόνιμο περιβάλλον για να καταστεί δυνατή αυτή η μετασχηματιστική – διαμορφωτική διαδικασία (Secker & Coonan, 2011).

Σχήμα 4. Η μαθησιακή διαδικασία σύμφωνα με το Μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας της ANCIL

2.5 Ο κοινός παρονομαστής και οι διαφορές των Τεσσάρων Μοντέλων Πληροφοριακής Παιδείας

Το καθένα από τα παραπάνω αναφερόμενα μοντέλα Πληροφοριακής Παιδείας στηρίζεται σε ένα σύνολο δεξιοτήτων, η κάθε μία από τις οποίες συναρτάται στενά με την πληροφορία. Παρόλο που τα μοντέλα υπογραμμίζουν περισσότερο ή λιγότερο αυτές τις δεξιότητες, η ανάλυσή τους φέρνει στην επιφάνεια έναν κοινό παρονομαστή δεξιοτήτων που είναι οι ακόλουθες:

- **Η αντίληψη πληροφοριακής ανάγκης**, καθώς και ο σκοπός αυτής, δηλαδή να καταλαβαίνει το άτομο τι ακριβώς ψάχνει και γιατί. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί αφού μελετηθούν οι ήδη υπάρχουσες γνώσεις και αφού αποδομηθεί το ερευνητικό ερώτημα σε λιγότερο σύνθετα ερωτήματα, σε θεματικούς όρους και σε λέξεις κλειδιά.
- **Η γνώση των διαθέσιμων πόρων**, δηλαδή το άτομο να είναι ικανό να εντοπίζει ποιοι είναι οι πόροι που περιέχουν την απαιτούμενη πληροφορία, αλλά και ποιος είναι ο καταλληλότερος τρόπος πρόσβασης σε αυτούς, π.χ. ελεύθεροι από πνευματικά δικαιώματα πόροι, (ανοιχτοί πόροι), πόροι στους οποίους η πρόσβαση επιτρέπεται ύστερα από οικονομική συμφωνία (π.χ. συνδρομή σε περιοδικά, βάσεις δεδομένων), πόροι στους οποίους η πρόσβαση επιτρέπεται ύστερα από ένταξη ως μέλος σε κάποια κοινότητα (π.χ. κάρτα μέλους βιβλιοθήκης για δανεισμό υλικού, κλπ.).
- **Η αναζήτηση και ο εντοπισμός πληροφοριών**, μέσα από ένα σχέδιο δράσης για την ανάκτηση των απαιτούμενων πληροφοριών, π.χ. κατάλληλοι όροι αναζήτησης, απλές ή/και σύνθετες τεχνικές αναζήτησης, γνώση του τρόπου αναζήτησης σε διαφορετικά περιβάλλοντα, όπως διαδίκτυο, κατάλογοι βιβλιοθηκών, βάσεις δεδομένων, κλπ.
- **Η αξιολόγηση περιεχομένου**, δηλαδή των ανακτηθέντων πληροφοριών ως προς την καταλληλότητά τους για την ορθή και πλήρη απάντηση στο συγκεκριμένο ζητούμενο. Ο ικανός χρήστης της πληροφορίας προβαίνει σε περαιτέρω αξιολόγηση των πληροφοριών, γεγονός που προϋποθέτει μία καλή ακαδημαϊκή παιδεία ώστε το άτομο να μπορεί να διακρίνει εύκολα, γρήγορα και αποτελεσματικά την αξιοπιστία και την επικαιρότητα των πληροφοριών. Αν κριθεί ότι η αναζήτηση δεν έφερε τα επιθυμητά αποτελέσματα, τότε η διαδικασία επαναλαμβάνεται, με αναδιατύπωση των ερωτημάτων και με αναζήτηση σε ειδικά λογισμικά και πηγές πληροφοριών,

χαρακτηριστικά που αφορούν σε ειδικές δεξιότητες του χρήστη της πληροφορίας, όπως είναι για παράδειγμα ο προηγμένος χειρισμός συστημάτων πληροφόρησης.

- **Η αξιοποίηση περιεχομένου** που περιλαμβάνει την περαιτέρω επεξεργασία του, την πιθανή στατιστική του ανάλυση, την θεματική ανάλυση και σύνθεση, προκειμένου να προκύψει ένα νέο ολοκληρωμένο σύνολο πληροφοριών, είτε σε μορφή κειμένου, είτε σε οποιαδήποτε άλλη μορφή όπως βίντεο, ήχος, εικόνα, κλπ. Αυτό το στάδιο μπορεί να αποτελεί μέρος συνδυασμού μίας καλής ακαδημαϊκής παιδείας και των ειδικών δεξιοτήτων του ικανού χρήστη της πληροφορίας. Υπάρχει βέβαια και η περίπτωση ένα θέμα να είναι πολύπλοκο και να απαιτηθεί επεξεργασία από ολόκληρη επιστημονική ομάδα ώστε να παραχθούν οι κατάλληλες πληροφορίες.
- **Η ηθική χρήση περιεχομένου**, δεξιότητα σύμφωνα με την οποία το άτομο αντιλαμβάνεται πώς να εφαρμόζει τις όποιες επιταγές περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Ουσιαστικά, εδώ γίνεται κατανοητό ότι πρέπει να αποδίδεται η πνευματική υπευθυνότητα στον αρχικό δημιουργό μίας πληροφορίας ή άλλου είδους περιεχομένου με σύνταξη κατάλληλων κάθε φορά παραπομπών και αναφορών και να αποφεύγεται η λογοκλοπή.
- **Η διαχείριση περιεχομένου**, που περιλαμβάνει τη διαχείριση των αποτελεσμάτων της έρευνας, όπως την αποθήκευσή τους στα κατάλληλα μέσα, την επεξεργασία και τη μορφοποίησή τους προκειμένου να διαμοιραστούν στο στοχευόμενο κάθε φορά κοινό.
- **Η επιλογή μεθόδου διαμοιρασμού νέου περιεχομένου**, που αφορά στη δημοσίευση της πληροφορίας είτε αυτή είναι προς ένα άτομο, είτε προς μία ευρύτερη κοινότητα, για παράδειγμα σε επιστημονικά περιοδικά, συνέδρια, σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης και άλλα. Παράλληλα, απαιτείται γνώση των πιθανών κανονισμών περί πνευματικής ιδιοκτησίας.

Βασικός όμως παράγοντας για να λειτουργήσει σωστά η Πληροφοριακή Παιδεία είναι η δημιουργία και ανάπτυξη της κουλτούρας των ανθρώπων προς τη συνεχή μάθηση και αυτό είναι απαραίτητο τόσο για τον τελικό χρήστη όσο και τον επιστήμονα της πληροφόρησης.

Ωστόσο, εκτός από ομοιότητες, υπάρχουν και διαφορές ανάμεσα στα παραπάνω μοντέλα πληροφοριακής παιδείας. Αναλυτικότερα, το μοντέλο της CILIP προσομοιάζει με κανονιστικό μοντέλο διδασκαλίας αφού δίνει πολύ συγκεκριμένες κατευθύνσεις και στόχους για την ανάπτυξη οχτώ δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας, ορίζοντάς τες επακριβώς. Ουσιαστικά,

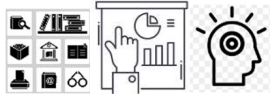

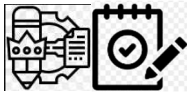

οι δεξιότητες αυτές είναι πανομοιότυπες με τις δεξιότητες που αναφέρονται παραπάνω ως κοινός παρονομαστής των τεσσάρων μοντέλων. Από αυτό καταδεικνύεται ότι το μοντέλο της CILIP διατυπώνει με τον επαρκέστερο τρόπο τις δεξιότητες που εμπεριέχουν όλα τα υπό εξέταση μοντέλα και μάλιστα το προεκτείνει σε όλους τους τομείς της ζωής.

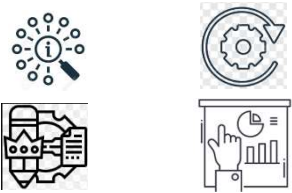

Το μοντέλο της SCOUNL είναι επίσης κανονιστικό και είναι έτσι δομημένο που να εστιάζει στο κοινό της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ οι δεξιότητες που κατονομάζει είναι επτά. Το εν λόγω μοντέλο δίνει μεγαλύτερη έμφαση στη δεξιότητα της αναζήτησης και εντοπισμού πληροφοριών, διαπλέκοντας την και με τις δεξιότητες περί γνώσης των διαθέσιμων πόρων και περί αξιοποίησης του περιεχομένου. Επίσης, το μοντέλο της CILIP δίνει μεγαλύτερη έμφαση στην κυκλική και επαναλαμβανόμενη διαδικασία απόκτησης των επτά δεξιοτήτων του.

Από την άλλη, το πλέον επικαιροποιημένο από τα τέσσερα μοντέλα, αυτό της ACRL, χαρακτηρίζεται από μία πιο θεωρητική, ακαδημαϊκή αλλά και φιλοσοφική προσέγγιση των δεξιοτήτων της πληροφοριακής παιδείας, επειδή αφήνει μεγάλο περιθώριο στον τρόπο υλοποίησης των όποιων σχετικών προγραμμάτων. Δεν παραλείπει όμως να ορίσει ένα γενικό, ολιστικό πλαίσιο για επτά ευρείες ενότητες, οι οποίες επιτρέπουν την πλήρη ανάπτυξη όλων των δεξιοτήτων που αναφέρονται ως κοινός παρονομαστής παραπάνω.

Τέλος, το μοντέλο της ANCIL υπογραμμίζει ιδιαίτερα την παιδαγωγική προοπτική της πληροφοριακής παιδείας καθώς εξηγεί αναλυτικά τί μπορούν να μάθουν οι εκπαιδευόμενοι αλλά και τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να το μάθουν σε κάθε στάδιο της εκπαίδευσης. Τα δέκα σκέλη που χρησιμοποιεί ως δείκτες των δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας που προσφέρει, καλύπτουν με μεγάλη επάρκεια όλες τις δεξιότητες που αναφέρονται ως κοινός παρονομαστής στην παρούσα εργασία.

Οι ομοιότητες και οι διαφορές των τεσσάρων μοντέλων πληροφοριακής παιδείας που εξετάστηκαν αποτυπώνονται με ειδικά επιλεγμένα σχήματα στον πίνακα που ακολουθεί. Ο συγκεκριμένος πίνακας θα χρησιμοποιηθεί ως το βασικό μεθοδολογικό εργαλείο για την κατηγοριοποίηση των προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας που θα εντοπιστούν στις υπό εξέταση βιβλιοθήκες.

Συγκεντρωτικός Πίνακας Κοινών Δεξιότητων 4 Μοντέλων Πληροφοριακής Παιδείας	CILIP	SCONUL	ACRL	ANCIL
ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ 	Ανάγκη για πληροφορία 	Αναγνώριση 	Η Αρχή/Αυθεντία είναι κατασκευασμένη και εξαρτάται από τα συμφραζόμενα 	Σκέλος 1
ΓΝΩΣΗ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ ΠΟΡΩΝ 	Ύπαρξη διαθέσιμων πόρων 	Πεδίο εφαρμογής 	Δημιουργία Πληροφοριών ως Διαδικασία 	Σκέλος 2
ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ 	Αναζήτηση και εντοπισμός πληροφοριών 	Σχέδιο Δράσης 	Η Πληροφορία έχει αξία 	Σκέλος 3
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ 	Αξιολόγηση αποτελεσμάτων 	Συλλογή Πληροφοριών 	Η Έρευνα ως Αίτημα για Πληροφορίες και Στοιχεία 	Σκέλος 4

<p>ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ</p> 	<p>Τρόπος επεξεργασίας αποτελεσμάτων</p> 	<p>Αξιολόγηση</p> 	<p>Η Επιστήμη ως Συνομιλία</p> 	<p>Σκέλος 5</p>
<p>ΗΘΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ</p> 	<p>Αίσθηση ηθικής ευθύνης</p> 	<p>Διαχείριση</p> 	<p>Η Αναζήτηση ως Στρατηγική Εξερεύνηση</p> 	<p>Σκέλος 6</p>
<p>ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ</p> 	<p>Διαχείριση αποτελεσμάτων</p> 	<p>Παρουσίαση</p> 		<p>Σκέλος 7-8-9</p>
<p>ΕΠΙΛΟΓΗ ΜΕΘΟΔΟΥ ΔΙΑΜΟΙΡΑΣΜΟΥ ΝΕΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ</p> 	<p>Μέθοδος κοινοποίησης αποτελεσμάτων</p> 			<p>Σκέλος 10</p>

Πίνακας 1. Συγκεντρικός Πίνακας Κοινών Δεξιοτήτων 4 Μοντέλων Πληροφοριακής Παιδείας

2.6 Θεωρίες Μάθησης

Θεωρία Μάθησης: «Είναι ένα συνεπές εννοιολογικό σύνολο το οποίο στοχεύει στο να περιγράψει και να εξηγήσει τους μηχανισμούς της ανθρώπινης μάθησης να παρουσιάσει δηλαδή μια συνεπή εξήγηση του πως μαθαίνει ο άνθρωπος» (Δημητριάδης, 2015). Άρα Θεωρία Μάθησης είναι ένα περιγραφικό θεωρητικό μοντέλο, που κυρίως περιγράφει το ίδιο το φαινόμενο της μάθησης, εισάγοντας τα κατάλληλα εννοιολογικά εργαλεία, διερευνά πειραματικά τη σχέση μεταξύ των βασικών παραμέτρων του φαινομένου και διατυπώνει συμπεράσματα τα οποία είναι ερευνητικά θεμελιωμένα και φωτίζουν έστω τις βασικές πτυχές της μάθησης (Δημητριάδης, 2015).

2.6.1 Συμπεριφορισμός

Πίνακας 2. Βασικά Χαρακτηριστικά Συμπεριφορισμού

Χαρακτηριστικά του Συμπεριφορισμού
Ευρεία χρήση
Εστίαση σε συμπεριφορές
Ανάλυση μαθησιακών στόχων
Σχεδιασμός διδακτικών προσεγγίσεων με επιμέρους βήματα
Δοκιμή διδακτικών προσεγγίσεων και εύρεση καταλληλότερης
Συνεχής ενίσχυση και επιβράβευση για «σωστές-αποτελεσματικές» συμπεριφορές
Αξιολόγηση επίτευξης στόχων διδασκαλίας κυρίως με τη μέθοδο της αναπαραγωγής της γνώσης

Ο Συμπεριφορισμός είναι μία θεωρία μάθησης που χρησιμοποιείται τόσο στα άλογα όσο και στα έλλαγα όντα. Εστιάζει κυρίως σε αντικειμενικά παρατηρήσιμες συμπεριφορές και πολύ λιγότερο στις ψυχικές διεργασίες. Μία επιθυμητή εργασία αναλύεται πρώτα στους μαθησιακούς της στόχους. Στη συνέχεια, σχεδιάζονται οι κατάλληλες διαδικασίες για τη διδασκαλία κάθε δευτερεύουσας εργασίας και δοκιμάζονται για να μπορέσει να βρεθεί ο καλύτερος δυνατός τρόπος ώστε να αφομοιωθούν όσο το δυνατόν πιο εύκολα και γρήγορα τα όσα πρόκειται να διδαχθούν σε κάθε ξεχωριστό στάδιο μάθησης. Οι μαθητές, εργάζονται με το δικό τους ρυθμό, αλλά λαμβάνουν συνεχώς ενίσχυση και επιβράβευση για τις συμπεριφορές που αναπτύσσουν και οδηγούν στην επίτευξη της εκάστοτε εκπαιδευόμενης εργασίας. Η συμπεριφορά διαμορφώνεται προς τον τελικό στόχο χρησιμοποιώντας στην

ουσία μοντελοποίηση του επιθυμητού αποτελέσματος, με τη χρήση παραγραμματισμένων ακολουθιών από οδηγίες, σε μικρά βήματα, με άμεση ενίσχυση από τους καθηγητές ή επέμβασή τους για τροποποίηση οποιασδήποτε μη αποδεκτής συμπεριφοράς. Άρα ενισχύονται και ανταμείβονται συμπεριφορές επιλεκτικά (Grassian & Karlowitz, 2001).

Για παράδειγμα ξεκινάμε μία εργασία με το να τη χωρίσουμε σε μικρότερες μονάδες. Στη συνέχεια χρησιμοποιούνται πρακτικές ενεργής μαθησιακής άσκησης ώστε τα άτομα να εκπαιδευτούν στο εκάστοτε μαθησιακό αντικείμενο και διαμορφώνονται προτιμήσεις για τις μαθησιακές συμπεριφορές που θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν. Κατόπιν πραγματοποιείται άσκηση εμπέδωσης των όσων διδάχθηκαν. Με την ολοκλήρωση αυτού, παρέχονται απαντήσεις σε τυχόν απορίες που υπάρχουν, και δίνονται οι απαντήσεις. Οι σωστές απαντήσεις επαινούνται ώστε η συμπεριφορά που ανέπτυξαν οι επιτυχόντες να διατηρηθεί και να αναπτυχθεί για να μπορέσει να επιτευχθεί και ο τελικός στόχος της διδασκαλίας. Οι μαθητές θα συνεχίσουν να εργάζονται μέσω ασκήσεων μέχρι να είναι σε θέση να εφαρμόζουν επανειλημμένα τις επιθυμητές συμπεριφορές μάθησης. Στον τομέα της Πληροφοριακής παιδείας αυτές οι συμπεριφορές μπορεί να αφορούν για παράδειγμα σε θέματα αναζήτησης, όπως η σωστή χρήση των εισαγωγικών, φίλτρων και εντολών σε μηχανές αναζήτησης, η περικοπή συμβολοσειρών, η ορθή, άμεση και γρήγορη αναζήτηση σε βάσεις δεδομένων ή η εφαρμογή ή τροποποίηση στοιχείων κάποιας συγκεκριμένης μορφοποίησης σε συγκεκριμένο είδος παραπομπής (CILIP, 2020b).

2.6.2 Γνωστικισμός

Πίνακας 3. Βασικά Χαρακτηριστικά Γνωστικισμού

Χαρακτηριστικά Γνωστικισμού
Γνώση μέσω εγκεφαλικών διεργασιών μάθησης
Απόκτηση και αναδιοργάνωση γνωστικών δομών
Παρακολούθηση και κατεύθυνση των μαθητών προς την ενεργή μάθηση
Χρήση όλων των υπαρχόντων γνώσεων
Χωρισμός εργασιών σε ενότητες (πχ. εννοιολογικοί χάρτες)
Εσωτερική μοντελοποίηση των όσων διδάσκονται από τους μαθητές
«Αποθήκευση» γνώσεων και τρόπων μάθησης – επίτευξη στόχου

Η γενική θέση του γνωστικισμού είναι ότι οι άνθρωποι αναπτύσσουν γνώση και νοήματα μέσω της ανάπτυξης των ατομικών τους γνωστικών ικανοτήτων, όπως π.χ. οι νοητικές διεργασίες πρόσληψης, επεξεργασίας, κωδικοποίησης και ανάκλησης πληροφορίας. Στο πλαίσιο του γνωστικισμού οι έννοιες μάθηση και γνώση συνδέονται ουσιαστικά με τις γνωστικές διεργασίες του εγκεφάλου (Δημητριάδης, 2015):

- Μάθηση: Δυναμική διαδικασία επεξεργασίας πληροφοριών και αναπαραστάσεων (representations) μέσω γνωστικών διεργασιών (cognitive processes).
- Γνωστικές διεργασίες (cognitive processes): Διεργασίες επεξεργασίας της πληροφορίας και των εσωτερικών αναπαραστάσεων στον εγκέφαλο.
- Γνώσεις: Γνωστικές δομές εγκατεστημένες στη μακροπρόθεσμη μνήμη (long-term memory).

Οι θεωρητικοί του γνωστικισμού πιστεύουν ότι η μάθηση περιλαμβάνει την απόκτηση ή/και την αναδιοργάνωση των γνωστικών δομών μέσω των οποίων οι άνθρωποι επεξεργάζονται και αποθηκεύουν τις πληροφορίες (Good & Brophy, 1990).

Η θεωρία της γνωστικής μάθησης χρησιμοποιεί στρατηγικές σύμφωνα με τις οποίες οι διδάσκοντες μπορούν να βοηθήσουν τους μαθητές στο να παρακολουθούν και να κατευθύνουν οι ίδιοι την μάθησή τους. Να κάνουν δηλαδή τη μάθηση μία ενεργητική διαδικασία. Αυτές οι στρατηγικές, στον τομέα της Πληροφοριακής Παιδείας μπορεί να περιλαμβάνουν την πρόβλεψη των αποτελεσμάτων, τον προγραμματισμό των βημάτων έρευνας, τη διαχείριση του χρόνου, τη λήψη αποφάσεων και άλλες εναλλακτικές στρατηγικές όταν για παράδειγμα μία στρατηγική αναζήτησης αποτυγχάνει (CILIP, 2020b).

Πρέπει να τονιστεί ότι οι ενεργητικές τεχνικές μάθησης και το παρακινητικό μαθησιακό μοντέλο πρέπει να χρησιμοποιούνται και για την επίλυση τυχόν προβλημάτων που αντιμετωπίζονται κάθε φορά. Παράλληλα είναι αναγκαίο να σχεδιάζονται μαθήματα γύρω από τα εννοιολογικά πλαίσια τα οποία αποδεικνύονται χρήσιμα για τις ερευνητικές διαδικασίες. Επιπλέον, θεωρείται απαραίτητο να χρησιμοποιούνται οι ήδη υπάρχουσες γνώσεις για ένα θέμα. Η οργάνωση του υλικού πρέπει να ξενικά με την εργασία να χωρίζεται αρχικά σε μέρη και με γνώμονα τη καλύτερη απόδοση των επισκοπήσεων του υλικού, είναι καλό να σχεδιάζονται πρώτα εννοιολογικοί χάρτες. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι να πραγματοποιείται την ώρα της εκπαίδευσης, συζήτηση, καθώς εξασκούνται οι διανοητικές διαδικασίες του ατόμου και πραγματοποιείται μια εσωτερική μοντελοποίηση του πώς πραγματοποιείται μία αναζήτηση και πώς το αποτέλεσμά της θα χρησιμοποιηθεί σωστά. Έτσι οι μαθητές «αποθηκεύουν» μέσα τους θεωρητικά τις ενέργειες που διδάσκονται και

μπορούν σιγά – σιγά να τις εντάξουν στην πράξη σε οποιαδήποτε περίπτωση κατά τη διάρκεια των μαθημάτων αλλά και στη μετέπειτα καριέρα τους (CILIP, 2020b).

2.6.3 Εποικοδομισμός

Πίνακας 4. Βασικά Χαρακτηριστικά Εποικοδομισμού

Χαρακτηριστικά Εποικοδομισμού
Μοναδικός τρόπος εργασίας από κάθε μαθητή
Ενεργητική διαδικασία μάθησης
Μάθηση βασισμένη σε ήδη υπάρχουσες γνώσεις
Ανάπτυξη κριτικής σκέψης
Ανάθεση εργασιών βασισμένες σε επίκαιρα θέματα
Συζήτηση και αφομοίωση γνώσεων και τρόπων μάθησης
Συνεργατική εργασία, γνώση διαφορετικών τρόπων σκέψης – επίτευξη στόχου

Η φιλοσοφία αυτής της μάθησης βασίζεται στην προϋπόθεση ότι, ανάλογα με τις εμπειρίες μας, χτίζουμε και τη δική μας κατανόηση για τον κόσμο όπου ζούμε. Ο καθένας έτσι, δημιουργεί τους δικούς του «κανόνες» και τα δικά του «πνευματικά μοντέλα», τα οποία θα χρησιμοποιήσει για να κατανοήσει τις εμπειρίες αυτές. Η εκμάθηση επομένως είναι η διαδικασία προσαρμογής των διανοητικών μοντέλων για να δεχθούμε, να αποθηκεύσουμε και να χρησιμοποιήσουμε την εμπειρία που θα λάβουμε (Schunk, 2008).

Οι μαθητές με αυτόν τον τρόπο καταλαβαίνουν πως πρέπει να δουλεύουν με τον δικό τους μοναδικό τρόπο, και άρα δεν επεξεργάζονται παθητικά και δεν μεταφέρουν απλά τα όσα διδάσκονται. Ο διδάσκων λοιπόν, είναι υποχρεωμένος να τους αναθέτει εργασίες που να τους επιτρέπουν να αναλύουν και να αντιλαμβάνονται πληροφορίες. Για παράδειγμα, στον τομέα της Πληροφοριακής Παιδείας, μία εργασία θα μπορούσε να αφορά στην αναζήτηση μίας πληροφορίας σε ένα ευρετήριο και στην καταγραφή των τεχνικών που συμβάλουν στην βελτίωση της αναζήτησης που πραγματοποιήθηκε.

Η μάθηση πρέπει να βασίζεται σε προηγούμενες γνώσεις ώστε οι μαθητές να μπουν στην διαδικασία να κρίνουν, να συγκρίνουν και να αντιπαραβάλλουν παλιά και νέα δεδομένα ώστε να δημιουργήσουν νέες συνδέσεις μεταξύ τους. Ακόμα, η εκπαίδευση ενισχύεται από την κοινωνική αλληλεπίδραση. Οι μαθητές αφομοιώνουν καλύτερα πληροφορίες σε κοινωνικά περιβάλλοντα όπου μπορούν να συζητήσουν αντιφατικές ιδέες και να ανταλλάξουν απόψεις. Εδώ θα ήταν χρήσιμο να χωριστούν οι ενδιαφερόμενοι σε μικρές

ομάδες ώστε να διευκολυνθεί η συζήτηση εντός της τάξης σχετικά με την εξερεύνηση και τη διατύπωση διαδικασιών και μεθόδων αναζήτησης. Όταν οι μαθητές εργάζονται ομαδικά σε ένα έργο ή με σκοπό την εύρεση λύσεων σε προβλήματα και υπό τη σωστή καθοδήγηση του εκπαιδευτή, επιτυγχάνεται ένα υψηλότερο επίπεδο μάθησης, από αυτό που προκύπτει με την ατομική δουλειά, λόγω της συνεργατικής δουλειάς και της συζήτησης που πραγματοποιείται μεταξύ συναδέλφων και εκπαιδευτικών. Αυτό είναι γνωστό ως «ζώνη εγγύς ανάπτυξης» του Vygotsky (CILIP, 2020b).

Η ουσιαστική μάθηση αναπτύσσεται μέσω «πραγματικών» εργασιών. Για παράδειγμα, θα ήταν ορθότερο να επιλεγούν δραστηριότητες από τον πραγματικό και καθημερινό κόσμο που αξίζουν διερεύνησης. Θα μπορούσαν να εξεταστούν τα τρέχοντα θέματα των ειδήσεων ή θέματα που ενδιαφέρουν συγκεκριμένες ηλικιακές ομάδες. Έτσι, με την σωστή αξιοποίηση της επικοινωνίας των συμμετεχόντων μέσω πινάκων ανακοινώσεων, διαζώσης συνομιλιών και δημιουργία λιστών και άλλων μέσων, μπορούν να διαμοιραστούν και να γίνουν γνωστές οι διαφορετικές απόψεις και η διαφορετική κατανόηση των απόμων πάνω σε ένα θέμα (Cooperstein & Kocevar-Weidinger, 2004).

2.7 Διδακτικά Μοντέλα

Διδακτικό Μοντέλο: Ένα διδακτικό μοντέλο είναι ένα σύνολο προδιαγραφών, ρυθμίσεων και κανόνων (δηλ. κανονιστικών προτάσεων) που προσδιορίζουν το είδος και τη σειρά των ενεργειών που πρέπει να υλοποιηθούν κατά την εκπαιδευτική διαδικασία, ώστε να δημιουργηθούν ευνοϊκές και αποδοτικές συνθήκες μάθησης. Ένα διδακτικό μοντέλο, λοιπόν, είναι ένα «κανονιστικό» (prescriptive) θεωρητικό μοντέλο, σε αντίθεση με μια θεωρία μάθησης που είναι «περιγραφικό» (descriptive) μοντέλο (Δημητριάδης, 2015).

Ένα απλό παράδειγμα για να μπορέσουμε να κατανοήσουμε καλύτερα τη σχέση θεωρίας μάθησης και διδακτικού μοντέλου είναι η παρακάτω πρόταση η οποία διατυπώνει τον πυρήνα μίας θεωρίας μάθησης: «Οι άνθρωποι μαθαίνουν δημιουργώντας συνδέσεις ανάμεσα σε ένα ερώτημα-πρόβλημα και σε μία απάντηση-λύση γι' αυτό το πρόβλημα». Η πρόταση απλά περιγράφει έναν μηχανισμό που σύμφωνα με τη θεωρία εξηγεί το πώς συμβαίνει η μάθηση. Το αντίστοιχο διδακτικό μοντέλο για αυτή τη θεωρία μάθησης είναι η εφαρμογή συγκεκριμένων κανόνων για την οργάνωση της εκπαίδευσης, ώστε να επιτυγχάνεται η μάθηση σύμφωνα με τον μηχανισμό που περιγράφει η θεωρία μάθησης. Ένα τέτοιο διδακτικό μοντέλο θα μπορούσε να προτείνει τα εξής: «Παρουσιάστε στους μαθητές την ύλη με μια λογική σειρά με μικρά και καλά οργανωμένα τμήματα γνώσης. Σε κάθε τμήμα

ασκήστε με συστηματικό τρόπο τους μαθητές ώστε να δημιουργήσουν συνδέσεις ανάμεσα σε ερωτήματα/ασκήσεις και τις αντίστοιχες σωστές απαντήσεις» (Δημητριάδης, 2015).

2.7.1 Ενεργή Μάθηση

Ενεργή μάθηση θεωρείται οποιαδήποτε προσέγγιση με την οποία οι μαθητές συμμετέχουν σε δραστηριότητες, όπως αυτή της ανάγνωσης, της γραφής, της συζήτησης ή της επίλυσης προβλημάτων που προωθούν την ανάλυση, τη σύνθεση και την αξιολόγηση του περιεχομένου. Η ενεργή μάθηση αποτελείται από αρκετές προσεγγίσεις όπως αυτές της ομαδο-συνεργατικής μάθησης, της μάθησης που βασίζεται στη λύση προβλημάτων και η μάθηση που βασίζεται στη έρευνα και στη χρήση μεθόδων και προσομοιώσεων περιπτώσεων (CILIP, 2020b). Το συγκεκριμένο διδακτικό μοντέλο απορρέει κυρίως από τη θεωρία μάθησης του εποικοδομισμού αλλά περιέχει και στοιχεία από εκείνη του γνωστικισμού.

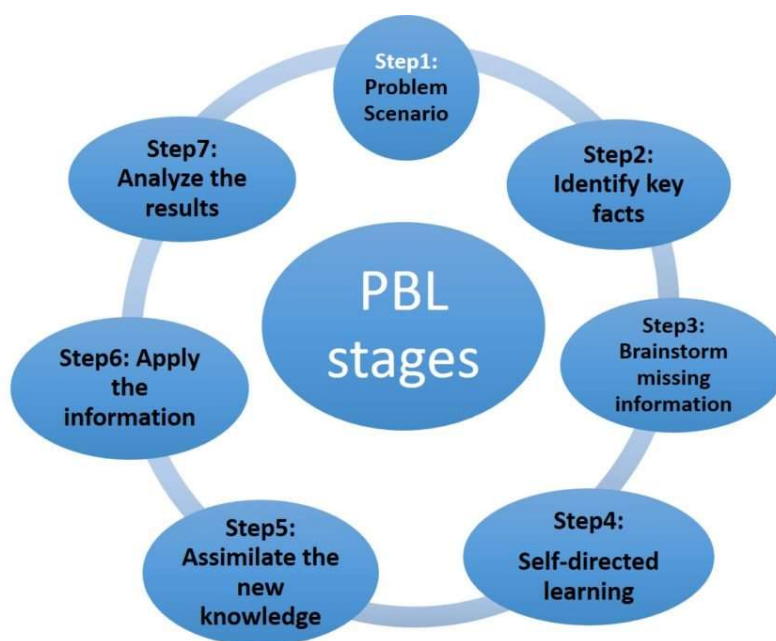

Εικόνα 1. Ενεργή Μάθηση

2.7.2 Μάθηση βασισμένη στην επίλυση προβλημάτων

Η μάθηση που βασίζεται στην επίλυση προβλημάτων είναι μία προσέγγιση για την προώθηση της ενεργούς μάθησης. Το Κέντρο Αριστείας στη Διδασκαλία και τη Μάθηση του Manchester Metropolitan περιγράφει τη διαδικασία ως εξής:

Οι μαθητές αρχικά εκπαιδεύονται σε μικρές ομάδες και υποστηρίζονται από έναν διαμεσολαβητή, χρησιμοποιώντας μία δομημένη προσέγγιση και ένα συγκεκριμένο μοντέλο μάθησης βασισμένο στην επίλυση προβλημάτων. Στην συνέχεια, εισάγεται ένα θέμα μέσα από υποθετικά ή πραγματικά σενάρια ή προβλήματα που πρόκειται να οδηγήσουν σε μία ποιοτική και σε βάθος συνεργατική έρευνα. Κατόπιν, στα μέλη της ομάδας ανατίθενται συγκεκριμένοι ρόλοι. Έναν ρόλο μπορεί να τον έχουν παραπάνω από ένα άτομα ώστε οι μαθητές να αναπτύξουν διαφορετικές πτυχές της εργασίας με ομαδική συζήτηση και συνεργατική δουλειά. Αποτέλεσμα αυτού είναι η καλύτερη κατανόηση του θέματος, το αποτέλεσμα της εργασία θα είναι υψηλού επιπέδου και τελικά θα υπάρχουν και τα επιθυμητά αποτελέσματα από το μάθημα που πραγματοποιήθηκε (CILIP, 2020b). Το συγκεκριμένο διδακτικό μοντέλο απορρέει κυρίως από τη θεωρία μάθησης του γνωστικισμού αλλά περιέχει και στοιχεία από εκείνη του εποικοδομισμού.

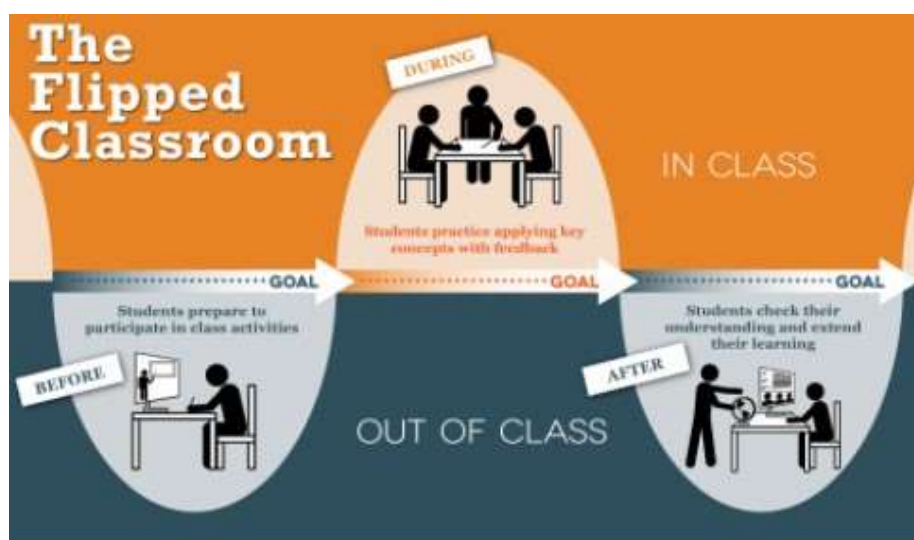

Εικόνα 2. Μάθηση βασισμένη στην επίλυση προβλημάτων

2.7.3 Αναστροφικό Μοντέλο Μάθησης

Ως Αναστροφικό Μοντέλο Μάθησης ορίζεται μία παιδαγωγική προσέγγιση κατά την οποία η άμεση διδασκαλία μετακινείται από τον ομαδικό χώρο μάθησης στον ατομικό. Ως εκ τούτου ο νέος ομαδικός χώρος που προκύπτει μετατρέπεται σε ένα δυναμικό, διαδραστικό μαθησιακό περιβάλλον όπου ο εκπαιδευτικός καθοδηγεί τους μαθητές όσο αυτοί εφαρμόζουν έννοιες και εμβαθύνουν δημιουργικά στο θέμα της εργασίας ή της ύλης του μαθήματος (CILIP, 2020b).

Οι θεωρίες ή οι οδηγίες μπορούν να αφαιρεθούν από την τάξη και να μεταδοθούν εκ των προτέρων. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω οπτικοακουστικών μεθόδων όπως σύντομα βίντεο ή μέσω διαδικτυακών σεμιναρίων. Έτσι, ελευθερώνεται περισσότερο ο διαθέσιμος χρόνος, για να μπορέσει αυτός να αφιερωθεί στην αλληλεπίδραση των μαθητών, σε εργασίες και στη διεξαγωγή του μαθήματος, τόσο μεταξύ τους όσο και με τους διδάσκοντες. Οι μαθητές επίσης μπορούν να ελέγξουν το περιεχόμενο της αναστροφικής διδασκαλίας όσες φορές χρειάζεται για να κατανοήσουν το θέμα και να έρθουν στην τάξη έτοιμοι να ασχοληθούν με πρακτικές ασκήσεις, να λύσουν απορίες, να εργαστούν συνεργατικά σε διάφορες έρευνες και να εξερευνήσουν περαιτέρω το διδακτικό περιεχόμενο. Το Αναστροφικό Μοντέλο Μάθησης λειτουργεί κυρίως για εκπαιδευτικούς που ενδιαφέρονται για την προσέγγιση αυτή, συνδέοντας τους με την έρευνα, την πρακτική εφαρμογή της έρευνας και τους πόρους της εκάστοτε διδασκαλίας και εργασίας (CILIP, 2020b). Το συγκεκριμένο διδακτικό μοντέλο συνδυάζει τόσο τη θεωρία μάθησης του συμπεριφορισμού, αφού το αρχικό μαθησιακό περιεχόμενο προσφέρεται στους μαθητές με πολύ δομημένο τρόπο, όσο και εκείνη του επικοινωνισμού, επειδή οι μαθητές σε δεύτερο χρόνο εντάσσονται σε ένα δυναμικό και διαδραστικό μαθησιακό περιβάλλον για την εμβάθυνση των γνώσεών τους.

Εικόνα 3. Αναστροφικό Μοντέλο Μάθησης

2.7.4 Ομαδοσυνεργατική Μάθηση

Η ομαδοσυνεργατική μάθηση είναι μία συγκεκριμένη προσέγγιση για την εκμάθηση. Είναι στην ουσία μία στρατηγική συλλογικής διδασκαλίας μάθησης βασισμένη σε στοιχεία που σχεδιάζονται γύρω από έναν κύκλο τριών βημάτων που εκτείνεται σε μία τάξη ή ενότητα διδασκαλίας. Αυτά τα βήματα είναι οι δραστηριότητες προετοιμασίας, μία εξέταση διασφάλισης ετοιμότητας στην τάξη και μία άσκηση εστιασμένη στην εφαρμογή της θεωρίας (CILIP, 2020b). Παρόλο που ο τίτλος του μοντέλου παραπέμπει κατευθείαν στη θεωρία μάθησης του εποικοδομισμού, το μοντέλο είναι ευέλικτο και μπορεί να χρησιμοποιεί στοιχεία και από τις άλλες δύο θεωρίες μάθησης, δηλαδή του συμπεριφορισμού και του γνωστικισμού, ανάλογα με τους στόχους του μαθήματος.

Εικόνα 4. Ομαδοσυνεργατική Μάθηση

2.8 Σχετικές προσπάθειες – έρευνες

Στην ενότητα αυτή γίνεται μία σύντομη αναφορά σε παρόμοιες προσπάθειες ή/και έρευνες για το επιστημονικό θέμα που εξετάζεται. Ωστόσο, κατά την αναζήτηση της σχετικής βιβλιογραφίας είναι γεγονός ότι δεν εντοπίστηκαν παρά ελάχιστες έρευνες, οι οποίες κρίθηκαν συναφείς με το θέμα της πτυχιακής μόνο σε ένα γενικότερο πλαίσιο και είναι οι παρακάτω:

Τον Οκτώβριο του 2020 πραγματοποιήθηκε μια έρευνα για τα Προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας σε φοιτητές της Λατινικής Αμερικής. Σκοπός αυτής της έρευνας ήταν η ανάλυση των προγραμμάτων Πληροφοριακής Παιδείας στο ανώτερο εκπαιδευτικό σύστημα λαμβάνοντας υπόψιν τους παρακάτω έξι τομείς.

- Στόχοι Προγράμματος

- Επίπεδο Ικανότητας Προγράμματος
- Κοινός Στόχος
- Τρόπος Κατάρτισης
- Στρατηγικές
- Εκπαίδευση
- Πόροι
- Αποτελέσματα που εξήχθησαν.

Αρχικά πραγματοποιήθηκε μία ανασκόπηση για να βρεθούν τα προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας που προσφέρονταν από τα Πανεπιστήμια της Λατινικής Αμερικής, τα οποία αναφέρονταν σε επιστημονικά περιοδικά. Κατόπιν πραγματοποιήθηκε ανάλυση κάθε προγράμματος από τις διαδικτυακές «πύλες» των πανεπιστημίων οι οποίες κατηγοριοποιήθηκαν σε 6 τομείς. Αναλύθηκαν συνολικά 46 Πανεπιστημιακά Προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας σε 12 χώρες της περιοχής. Τα αποτελέσματα από αυτήν την έρευνα αντικατοπτρίζουν τη μέθοδο που κυριαρχεί στα προγράμματα πληροφοριακής παιδείας που είναι η διαζώσης, δηλαδή πρόσωπο με πρόσωπο, και ως δεύτερη ακολουθεί η συνδυασμένη μάθηση. Επίσης, φάνηκε ότι το 7% των προγραμμάτων καθιστούν σαφές το επίπεδο ικανοτήτων που επιδιώκουν. Τα περισσότερα από τα προγράμματα, δηλαδή το 67%, σχεδιάστηκαν για την πανεπιστημιακή κοινότητα στο σύνολό της, αλλά οι φοιτητές είναι η πλειοψηφούσα ομάδα παρακολούθησής τους, σε ποσοστό 86,8%. Τέλος, έγινε αντιληπτό ότι το εργαστήριο κυριαρχεί ως στρατηγική μάθησης και τα σεμινάρια ως εκπαιδευτικός παράγοντας (Coronel, Rengifo, Coronel, Fernández, & Reyes, 2020).

Μια ακόμα έρευνα έγινε στο Cardiff University της Ουαλίας. Εκεί πραγματοποιήθηκε μια συστηματική ανασκόπηση των προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και τις επιδράσεις που τα προγράμματα αυτά έχουν στη διαζώσης, στην εξ αποστάσεως και στις συνδυασμένες μορφές μάθησης δεξιοτήτων στους φοιτητές. Στόχος της έρευνας ήταν η επικαιροποίηση των δεδομένων παλαιότερων τέτοιων ερευνών, η βελτίωση των υπάρχοντων προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας και η διεύρυνση των απόψεων των μαθητευόμενων σχετικά με τις διάφορες μορφές μοντέλων που χρησιμοποιούνται. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι η πλειονότητα των μελετών δεν βρήκε καμία σημαντική στατιστική διαφορά μεταξύ των μορφών στα αποτελέσματα δεξιοτήτων για τους μαθητές. Επίσης, φάνηκε μια πιθανή διχοτομία μεταξύ των αποτελεσμάτων που μετρήθηκαν μέσω δοκιμής δεξιοτήτων και ανάθεσης εργασιών, γεγονός το οποίο χρήζει περαιτέρω διερεύνησης. Ακόμα, η θεματική ανάλυση των απόψεων των φοιτητών δεν εντόπισε καμία προτίμηση σε σχέση με τη μορφή εκπαίδευσης. Δηλαδή, διαπιστώθηκε ότι οι φοιτητές

αντιλήφθηκαν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα για κάθε μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας, αλλά δεν είχαν γενική προτίμηση (Weightman, Farnell, Morris, Strange, & G., 2017). Αξιόλογο είναι και το Βιβλίο του Wilkinson και Bruch με τίτλο “Transforming Information Literacy Programs: Intersecting Frontiers of Self, Library Culture, and Campus Community”. Το πραγματευόμενο θέμα του βιβλίου είναι ο μετασχηματισμός της Πληροφοριακής Παιδείας, καθώς οι βιβλιοθήκες εξακολουθούν να είναι διχασμένες μεταξύ του παραδοσιακού τους ρόλου ως οργανωμένες υπηρεσίες και της συνεχώς εξελισσόμενης ιδέας της βιβλιοθήκης ως ίδρυμα, που όμως ασχολείται πλέον ουσιαστικά και με τη διδασκαλία και με τη μάθηση. Παράλληλα το βιβλίο ερευνά το τρέχον τοπίο της ανάπτυξης της Πληροφοριακής Παιδείας και προσπαθεί να εντοπίσει πού αλλού μπορεί να χρησιμεύσει ώστε να διευρυνθούν περισσότερο τα σύνορα των βιβλιοθηκών και να υπάρξει ενδεχόμενο για περαιτέρω μετασχηματισμούς. Παράλληλα, γίνεται και μία ανασκόπηση βιβλιογραφίας σχετικά με την αλλαγή της θεσμικής κουλτούρας της βιβλιοθήκης, ώστε να επικεντρωθεί η βιβλιοθήκη στην Πληροφοριακή Παιδεία και να παραχθεί μία λίστα με συστάσεις για τους ηγέτες της ACRL, τους αξιωματούχους της πανεπιστημιούπολης, τους βιβλιοθηκονόμους μεμονωμένης διδασκαλίας, καθώς να δοθούν και οδηγίες για την ανάπτυξη της Πληροφοριακής Παιδείας που προωθεί τον πολιτισμό. Στο δεύτερο κεφάλαιο του βιβλίου, μέσω μιας εθνογραφικής μελέτης, σκιαγραφούνται τα σημερινά όρια της βιβλιοθήκης, η οποία μπορεί να διευρύνει τον πολιτισμό μέσω της Πληροφοριακής Παιδείας (Wilkinson & Bruch, 2012).

Μία ακόμα εργασία είναι αυτή της Christine Bruce, με τίτλο “Information Literacy Programs and Research: An International Review”. Αυτή η εργασία παρέχει μια επισκόπηση της σύγχρονης έρευνας και πρακτικής της Πληροφοριακής Παιδείας. Το περιεχόμενο είναι αρκετά επιλεκτικό και αυτό γιατί η πρόθεση ήταν να επισημανθούν οι διεθνείς και κυρίως οι Αυστραλιανές εξελίξεις που έχουν επιτύχει σημαντική αναγνώριση, οι οποίες είναι αντιπροσωπευτικές παρόμοιων τάσεων σε άλλα μέρη του κόσμου, ενώ μερικές από αυτές είναι μοναδικές. Η εργασία αυτή αποτελείται από τρεις κύριες εστίες. Πρώτη εστία είναι η εξερεύνηση τρόπων ερμηνείας της ιδέας της Πληροφοριακής Παιδείας, δεύτερη είναι η σύνθεση διάφορων προσπαθειών για αναζήτηση νέων κατευθύνσεων σε εκπαιδευτικά, κοινοτικά και εργασιακά περιβάλλοντα, ξεκινώντας με τις σημαντικές πρωτοβουλίες που λαμβάνουν χώρα στις ΗΠΑ. Τρίτη εστίαση είναι μια περίληψη έρευνας για διάφορους τρόπους βίωσης της Πληροφοριακής Παιδείας στην καθημερινή ζωή (Bruce, 2013).

2.9 Ερευνητικές υποθέσεις

Τα ειδικότερα ερωτήματα που στοχεύει να εξετάσει η πτυχιακή είναι:

(α) Ποια είναι τα "πληροφοριακά" και παιδαγωγικά χαρακτηριστικά των προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας των ελληνικών και κυπριακών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών; Δηλαδή, σε ποια μοντέλα πληροφοριακής παιδείας και σε ποια διδακτικά μοντέλα στηρίζεται ο σχεδιασμός τους;

(β) Τί ομοιότητες και διαφορές παρουσιάζουν αυτά τα προγράμματα πληροφοριακής παιδείας, ως προς τα ανωτέρω "πληροφοριακά" και παιδαγωγικά χαρακτηριστικά;

Κεφάλαιο 3. Μεθοδολογία – Υλοποίηση

Παρακάτω θα γίνει μία αναλυτική παρουσίαση της μεθοδολογίας που έλαβε χώρα κατά την εκπόνηση της παρούσας πτυχιακής εργασίας. Πιο συγκεκριμένα, θα αναλυθούν τα βήματα για τον εντοπισμό, τη συστηματική καταγραφή, τη συγκριτική παρουσίαση και την ανάλυση των προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας και του λοιπού, σχετικού με αυτή περιεχομένου, που είναι αναρτημένο στις ιστοσελίδες του συνόλου των Ελληνικών και Κυπριακών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.

3.1 Το σχέδιο υλοποίησης της έρευνας

Η μεθοδολογία που υιοθετήθηκε για την υλοποίηση της παρούσας πτυχιακής αποτελεί ουσιαστικά την εφαρμογή των πληροφοριακών δεξιοτήτων, όπως αυτές ορίζονται από τα τέσσερα μοντέλα πληροφοριακής παιδείας που συζητούνται στο κεφάλαιο 2 της βιβλιογραφικής επισκόπησης. Πιο συγκεκριμένα, ακολουθήθηκαν τα παρακάτω:

A. Η αντίληψη της πληροφοριακής ανάγκης, μέσα από την καταγραφή και την ανάλυση του σκοπού και των στόχων της εργασίας σε απλούστερα ερωτήματα. Αναλυτικότερα, προέκυψαν τα ακόλουθα ερωτήματα:

- (1) Τί είναι πληροφοριακή παιδεία;
- (2) Ποια είναι τα επικρατέστερα μοντέλα πληροφοριακής παιδείας;
- (3) Τί ομοιότητες και διαφορές παρουσιάζουν αυτά τα μοντέλα πληροφοριακής παιδείας;
- (4) Ποιες είναι οι βασικότερες θεωρίες μάθησης;
- (5) ποια είναι κάποια από τα αντιπροσωπευτικότερα διδακτικά μοντέλα που προκύπτουν από αυτές τις θεωρίες μάθησης;
- (6) Ποιες ελληνικές και κυπριακές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες προσφέρουν προγράμματα πληροφοριακής παιδείας και λοιπό περιεχόμενο σχετικό με την Πληροφοριακή Παιδεία, αναρτημένο στις ιστοσελίδες τους;
- (7) Ποιες είναι οι βασικές δεξιότητες που διδάσκονται στο κάθε πρόγραμμα πληροφοριακής παιδείας που θα εντοπιστεί;
- (8) Με βάση τις δεξιότητες που διδάσκονται στο κάθε πρόγραμμα πληροφοριακής παιδείας, σε ποιο από τα μοντέλα ΠΠ προσομοιάζει το κάθε πρόγραμμα;

- (9) Με ποια από τις θεωρίες μάθησης φαίνεται να διδάσκονται οι δεξιότητες του κάθε προγράμματος ΠΠ που θα εντοπιστεί;
- (10) Σε περίπτωση έλλειψης προγράμματος πληροφοριακής παιδείας, τί άλλες σχετικές με αυτή υπηρεσίες έχει αναπτύξει η κάθε βιβλιοθήκη;
- (11) Ποια είναι η συνολική συγκριτική εικόνα των ελληνικών και κυπριακών βιβλιοθηκών ως προς τα προγράμματα πληροφοριακής παιδείας που αυτές προσφέρουν;

Με βάση τα παραπάνω δημιουργήθηκαν φράσεις και λέξεις κλειδιά που χρησιμοποιήθηκαν ως όροι αναζήτησης των πηγών της βιβλιογραφικής επισκόπησης. Η φράση κλειδί που έφερε τα καταλληλότερα αποτελέσματα για τη βιβλιογραφική επισκόπηση είναι η ακόλουθη: "information literacy programs" +review [title].

Επιπρόσθετα, με βάση τα παραπάνω ερωτήματα αποφασίστηκε το κύριο είδος έρευνας για την εκπλήρωση του σκοπού και των επιμέρους στόχων της πτυχιακής εργασίας. Αναλυτικότερα, η απάντηση στα ερωτήματα 6 έως 11 παραπάνω, απαιτούσε (α) την έρευνα στο σύνολο των ιστοσελίδων των ελληνικών και κυπριακών βιβλιοθηκών για τον εντοπισμό των προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας, αλλά και άλλων σχετικών με αυτήν υπηρεσιών ή/και περιεχομένου, (β) στη συνέχεια, την ανάλυση του περιεχομένου των ιστοσελίδων για την κατηγοριοποίηση των προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας με βάση τις δεξιότητες που προσφέρουν και τις παιδαγωγικές προσεγγίσεις που χρησιμοποιούν και (γ) τη συνολική, συγκριτική ποσοτική παρουσίαση αυτών.

Για το λόγο αυτό, ως καταλληλότερη μέθοδος έρευνας επιλέχθηκε η θεματική ανάλυση περιεχομένου, η οποία είναι μία επιστημονική μέθοδος που αφορά στη μελέτη του περιεχομένου και των πληροφοριών που σχετίζονται με το θεωρητικό υπόβαθρο του υπό εξέταση θέματος. Αφού γίνει αυτό, το επόμενο στάδιο, στο πλαίσιο της μεθόδου της θεματικής ανάλυσης, είναι η συγγραφή μίας αναφοράς, ή αλλιώς βιβλιογραφικής επισκόπησης για τα σημαντικότερα σημεία του, ο εντοπισμός των κυριότερων θεμάτων, ο ορισμός τους και η απόδοση συγκεκριμένων κωδικών ονομασιών, κωδικές ονομασίες που θα έχουν θέση ευρύτερης, στενότερης ή σχετικής κατηγορίας. Ουσιαστικά πρόκειται για τη δημιουργία και περιγραφή ενός θεματικού χάρτη του περιεχομένου ή αλλιώς ενός μεθοδολογικού εργαλείου που θα επιτρέψει την έγκυρη ταξινόμηση του περιεχόμενου από το υλικό που εξετάζεται. Το περιεχόμενο είναι συνήθως κείμενο, αλλά μπορεί να είναι και βίντεο, ήχος, εικόνα, συνδυασμός όλων των παραπάνω, κλπ. (Riffe, Lacy, & Watson, 2019).

Στη συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία το περιεχόμενο που θα εξεταζόταν ήταν αυτό των ιστοσελίδων των Ελληνικών και Κυπριακών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.

Β. Η γνώση των διαθέσιμων πόρων, δηλαδή το άτομο να είναι ικανό να εντοπίζει ποιοι είναι οι πόροι που περιέχουν την απαιτούμενη πληροφορία, αλλά και ποιος είναι ο καταλληλότερος τρόπος πρόσβασης σε αυτούς, π.χ. ελεύθεροι από πνευματικά δικαιώματα πόροι, (ανοιχτοί πόροι), πόροι στους οποίους η πρόσβαση επιτρέπεται ύστερα από οικονομική συμφωνία (π.χ. συνδρομή σε περιοδικά, βάσεις δεδομένων), πόροι στους οποίους η πρόσβαση επιτρέπεται ύστερα από ένταξη ως μέλος σε κάποια κοινότητα (π.χ. κάρτα μέλους βιβλιοθήκης για δανεισμό υλικού, κλπ.). Για την παρούσα πτυχιακή χρησιμοποιήθηκαν πηγές που είναι ελεύθερης πρόσβασης, αλλά σε ορισμένες περιπτώσεις για την πρόσβαση στο πλήρες περιεχόμενο της πηγής απαιτήθηκε η χρήση του open VPN του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής (ΠΑΔΑ), καθώς επρόκειτο για πηγές που απαιτούσαν οικονομική συμφωνία με τον δημιουργό/εκδότη κλπ. (π.χ. συνδρομή). Επιπρόσθετα θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί και έντυπο υλικό από τη βιβλιοθήκη του ΠΑΔΑ και άλλων βιβλιοθηκών, μέσω δια-δανεισμού, αλλά κατά την περίοδο εκπόνησης της εργασίας, οι περιορισμοί κατά του COVID-19 δεν το επέτρεψαν.

Γ. Η αναζήτηση και ο εντοπισμός πληροφοριών, (α) μέσα από τη μηχανή αναζήτησης Google και Google Scholar για τις πηγές της βιβλιογραφικής επισκόπησης και (β) αφού ο σκοπός της εργασίας ήταν η καταγραφή, συγκριτική παρουσίαση και ανάλυση των προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών της Ελλάδας και της Κύπρου, αρχικά έπρεπε να σχεδιαστεί ο τρόπος βάση του οποίου θα εντοπιζόταν τα εν λόγω προγράμματα. Η σελίδα της ΜΟΔΙΠΑΒ αποτέλεσε την εγκυρότερη πηγή για τον εντοπισμό των ιστοσελίδων των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, ενώ η Wikipedia επιλέχθηκε για τον εντοπισμό των αντίστοιχων κυπριακών ιστοσελίδων. Στη συνέχεια, προκειμένου για τον εντοπισμό των προγραμμάτων Πληροφοριακής Παιδείας σε κάθε ιστοσελίδα, πραγματοποιήθηκε εξαντλητική αναζήτηση που ακολουθούσε, κατά κύριο λόγο, την εξής διαδρομή: [Αρχική σελίδα>Υπηρεσίες>Υπηρεσίες Εκπαίδευσης Χρηστών>Πληροφοριακή Παιδεία].

Δ. Η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων αναζήτησης, δηλαδή των ανακτηθέντων πληροφοριών έγινε με βάση το κριτήριο της συνάφειάς τους με το θέμα, της εγκυρότητάς τους και της χρονολογίας δημοσίευσής τους, που οδήγησαν σε μία ορθή απάντηση στο

συγκεκριμένο ζητούμενο. Μία από τις πιο χρήσιμες πηγές που ανακτήθηκαν για τη βιβλιογραφική επισκόπηση είναι η ιστοσελίδα INFORMATION LITERACY GROUP (<https://infolit.org.uk/>), η οποία παρουσιάζει ολιστικά και συνοπτικά τα επικρατέστερα μοντέλα πληροφοριακής παιδείας, καθώς και τις παιδαγωγικές προσεγγίσεις που απορρέουν από τις κυριότερες θεωρίες μάθησης και μπορούν να εφαρμοστούν για την διδασκαλία αυτών των μοντέλων. Σημαντικό είναι επίσης ότι η συγκεκριμένη ιστοσελίδα περιέχει συνδέσμους που οδηγούν σε αξιόπιστο υλικό για τα παραπάνω θέματα, όπως επιστημονικά άρθρα, αναφορές, καλές πρακτικές, βίντεο και άλλα.

Ε. Η αξιοποίηση του περιεχομένου που εντοπίστηκε και που περιλαμβάνει τη διαχείριση των αποτελεσμάτων της έρευνας, όπως την αποθήκευσή τους στα κατάλληλα μέσα, την περαιτέρω επεξεργασία τους, την πιθανή στατιστική τους ανάλυση, την θεματική ανάλυση και σύνθεση, προκειμένου να προκύψει ένα νέο ολοκληρωμένο σύνολο πληροφοριών είτε σε μορφή κειμένου, είτε σε οποιαδήποτε άλλη μορφή όπως βίντεο, ήχος, εικόνα, κλπ. Αρχικά, για την αξιοποίηση των βιβλιογραφικών πηγών με σκοπό τη σύνταξη της βιβλιογραφικής επισκόπησης, πραγματοποιήθηκε μελέτη του υλικού που κρίθηκε σχετικό με την εργασία από την ιστοσελίδα INFORMATION LITERACY GROUP και ύστερα έγινε μία ελεύθερη απόδοσή του στα Ελληνικά. Στη συνέχεια, δημιουργήθηκε συγκριτικός πίνακας με τον κοινό παρονομαστή των δεξιοτήτων των μοντέλων πληροφοριακής παιδείας που μελετήθηκαν. Ο πίνακας αποτέλεσε το κύριο μεθοδολογικό εργαλείο ταξινόμησης των προγραμμάτων Πληροφοριακής Παιδείας που εντοπίστηκαν στις ιστοσελίδες των βιβλιοθηκών. Ειδικότερα, δημιουργήθηκε αρχείο Excel, το οποίο περιλαμβάνει τις ακόλουθες κατηγορίες: α/α Βιβλιοθήκης, ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, ΙΣΤΟΤΟΠΟΣ, Πρόγραμμα ΠΛΠ, ΤΙΤΛΟΣ Π-ΠΛΠ, ΤΙΤΛΟΣ Βιβλιογραφικής Εκπαίδευσης (ΒΕ), Online ΙΣΤΟΤΟΠΟΣ ΠΛΠ ΙΣΤΟΤΟΠΟΣ ΒΕ, Παραπομπή σε Ιστοσελίδα εκτός της Βιβλιοθήκης, Ηλεκτρονικό Πρόγραμμα ΠΛΠ, Αντίληψη Πληροφοριακής Ανάγκης, Γνώση Διαθέσιμων Πόρων, Αναζήτηση και Εντοπισμός Πληροφοριών, Αξιολόγηση Περιεχομένου, Αξιοποίηση Περιεχομένου, Ηθική Χρήση Περιεχομένου, Διαχείριση Περιεχομένου, Επιλογή Μεθόδου Διαμοιρασμού Νέου Περιεχομένου, Εγγύτητα με Μοντέλο ΠΛΠ, Συμπεριφορισμός, Γνωστικισμός, Επικοινωνισμός, Αταξινόμητο (Αναλυτικότερα δείτε στο Παράρτημα II).

Επόμενο βήμα ήταν η μελέτη και η κωδικοποίηση του περιεχομένου των ιστοσελίδων, που κρίθηκε ότι ήταν σχετικό με το θέμα. Κατά τη μελέτη του περιεχομένου, καταγράφηκαν περιληπτικά οι υπηρεσίες Πληροφοριακής Παιδείας που παρείχε κάθε βιβλιοθήκη (δείτε Παράρτημα I). Ωστόσο, κατά την κωδικοποίηση προέκυψε η ανάγκη προσθαφαίρεσης των

κατηγοριών κωδικοποίησης στο αρχείο Excel, καθώς πολλές βιβλιοθήκες προσφέρουν μόνο βιβλιογραφική εκπαίδευση και όχι αμιγώς πρόγραμμα ανάπτυξης δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας, όπως φαίνεται και στις κατηγορίες που αναφέρονται παραπάνω.

ΣΤ. Η ηθική χρήση πληροφοριών, δεξιότητα σύμφωνα με την οποία το άτομο αντιλαμβάνεται πώς να εφαρμόζει τις όποιες επιταγές περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Κατά τη συγγραφή της πτυχιακής εργασίας έγιναν οι κατάλληλες αναφορές εντός του κειμένου και παράλληλα στο τέλος καταγράφηκε όλη η βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε, σε μορφή APA. Τέλος, παρατίθεται και λίστα με τους συνδέσμους απ' όπου ανακτήθηκαν όσες εικόνες χρησιμοποιήθηκαν στην εργασία.

Ζ. Η διαχείριση του περιεχομένου, δηλαδή η τεχνική θα λέγαμε και στατιστική επεξεργασία των αποτελεσμάτων, η αποθήκευση και η κωδικοποίηση των πληροφοριών που έγιναν στο πρόγραμμα MS Word και MS Excel, ενώ για την ενσωμάτωση των εικόνων χρησιμοποιήθηκε το πρόγραμμα lightshot. Τέλος, για την περαιτέρω επεξεργασία και παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας χρησιμοποιήθηκαν και τα προγράμματα MS Power Point.

Η. Η επιλογή μεθόδου διαμοιρασμού νέου περιεχομένου, που στην περίπτωση της πτυχιακής εργασίας αφορά στην παρουσίασή της προς μία συγκεκριμένη επιστημονική κοινότητα, αλλά και στη δημοσίευσή της στο ιδρυματικό αποθετήριο του ΠαΔΑ.

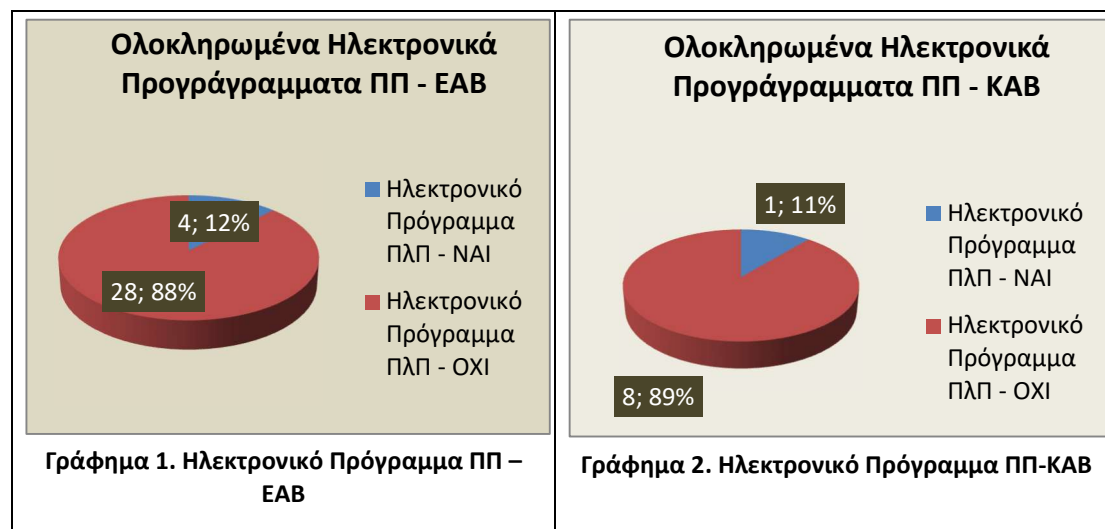
Κεφάλαιο 4. Αποτελέσματα – Ευρήματα

Το συγκεκριμένο κεφάλαιο αφιερώνεται στην αναλυτική παρουσίαση των αποτελεσμάτων που προέκυψαν μετά την έρευνα στο σύνολο των ιστοσελίδων των Ελληνικών και Κυπριακών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Πιο συγκεκριμένα, παρουσιάζονται τα συγκριτικά αποτελέσματα ανάμεσα στα δύο σύνολα βιβλιοθηκών (32 Ελληνικές, κεντρικές και παραρτήματα και 9 Κυπριακές), αναφορικά με την ύπαρξη ή όχι προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας και πρόσθετου, πάντα σχετικού με αυτή περιεχομένου. Για την αποτελεσματικότερη παρουσίαση της σύγκρισης παρατίθενται κάθε φορά δύο γραφήματα δίπλα-δίπλα, ένα για κάθε σύνολο βιβλιοθηκών, με τον αριθμό αλλά και το ποσοστό εμφάνισης της κάθε δράσης και υπηρεσίας σχετικής με την πληροφοριακή παιδεία.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο αναγνώστης μπορεί να ανατρέξει στο Παράρτημα Ι της παρούσας πτυχιακής για αναλυτικότερη πληροφόρηση σχετικά με την κάθε μία βιβλιοθήκη χωριστά.

4.1 Ολοκληρωμένα Ηλεκτρονικά Προγράμματα

Πληροφοριακής Παιδείας (ΠΠ)

Οι Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες της Ελληνικής επικράτειας που προσφέρουν ολοκληρωμένο ηλεκτρονικό πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας στο κοινό είναι οι ακόλουθες τέσσερις (4): Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Κεντρική Βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας Πανεπιστημιούπολης του Διεθνούς Πανεπιστημίου Ελλάδος, Κεντρική Βιβλιοθήκη Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου και Βιβλιοθήκη και Κέντρο

Πληροφόρησης Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, η οποία έχει αναπτύξει και φιλοξενεί το Πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας του Συνδέσμου Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Σημειώνεται ότι το Κέντρο Πληροφόρησης Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης δεν παρέχει ελεύθερα το ολοκληρωμένο ηλεκτρονικό πρόγραμμα [Εκπαίδευση Χρηστών](#) καθώς το φοιτητικό κοινό του οικείου Πανεπιστημίου οφείλει να κάνει εγγραφή ώστε να έχει πρόσβαση στο πλήρες περιεχόμενο. Αντίστοιχα από τις Κυπριακές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες η μία (1) βιβλιοθήκη που προσφέρει Ηλεκτρονικό Πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας είναι αυτή του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου.

Στην προκειμένη περίπτωση, όταν κάνουμε λόγο για προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας εννοούμε τόσο αυτά που πραγματοποιούνται δια ζώσης, κατά δήλωση της οικείας βιβλιοθήκης, όσο και αυτά που μπορούν να πραγματοποιηθούν εξ αποστάσεως με τη βοήθεια του ολοκληρωμένου ηλεκτρονικού προγράμματος Πληροφοριακής Παιδείας που παρέχει η κάθε βιβλιοθήκη. Συνεπώς, στον παρακάτω πίνακα απεικονίζονται οι τέσσερις Ελληνικές και η μία Κυπριακή Βιβλιοθήκη που προσφέρουν πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας με φυσικό ή ψηφιακό τρόπο. Η αναλυτικότερη παρουσίαση αυτών των προγραμμάτων παρατίθεται στο Παράρτημα Ι της παρούσας πτυχιακής, εκτός από το πρόγραμμα Πληροφοριακή Παιδεία - ΣΕΑΒ, για το οποίο γίνεται μνεία παρακάτω.

Πίνακας 5. Ολοκληρωμένα Ηλεκτρονικά Προγράμματα ΠΠ ΕΑΒ και ΚΑΒ

ΕΑΒ	ΤΙΤΛΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΠ	ΚΥΡΙΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης	Εκπαίδευση Χρηστών	Δια ζώσης
Κεντρική Βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας Πανεπιστημιούπολης του Διεθνούς Πανεπιστημίου Ελλάδος	ΩΡΙΩΝ	Εξ αποστάσεως
Κεντρική Βιβλιοθήκη Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου	Εργαστήρια Πληροφοριακής Παιδείας	Εξ αποστάσεως
Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Πανεπιστημίου Θεσσαλίας	Πληροφοριακή Παιδεία - ΣΕΑΒ	Εξ αποστάσεως
ΚΑΒ	ΤΙΤΛΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΠ	ΚΥΡΙΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
Βιβλιοθήκη και Υπηρεσία Πληροφόρησης Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου	Ιχνηλάτης	Εξ αποστάσεως

4.2 Το παράδειγμα ηλεκτρονικού προγράμματος

Πληροφοριακής Παιδείας του Συνδέσμου Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών

Ο Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών παρέχει στην κοινότητά του Ολοκληρωμένο Ηλεκτρονικό Πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας, στο οποίο μπορεί κανείς να εγγραφεί ώστε να έχει πλήρη πρόσβαση στο περιεχόμενό του. Το πρόγραμμα αυτό χωρίζεται αρχικά σε δύο κύριες κατηγορίες: στο πρόγραμμα μαθημάτων για τελικούς χρήστες και στα μαθήματα για Βιβλιοθηκονόμους.

Όσον αφορά τους τελικούς χρήστες υπάρχει μία διαίρεση των μαθημάτων ανάλογα με τον επιστημονικό κλάδο για τον οποίο ενδιαφέρεται ο τελικός χρήστης και ειδικότερα: (α) κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες, (β) οικονομικές, (γ) θετικές και επιστήμες μηχανικών και (δ) επιστήμες ζωής. Για παράδειγμα, ένας φοιτητής χημείας θα παρακολουθήσει μαθήματα σχετικά με τις θετικές επιστήμες. Σε περίπτωση όμως που τον ενδιαφέρει και η αναζήτηση σε κάποιον άλλο κλάδο, τότε μπορεί να συμμετέχει και σε πρόγραμμα εκπαίδευσης διαφορετικής κατηγορίας. Άλλωστε, οι δεξιότητες που αναπτύσσουν οι χρήστες και στις τέσσερις αυτές κατηγορίες είναι οι ίδιες, απλά αλλάζει το θεματικό πεδίο.

Εν συνεχεία, οι κατηγορίες αυτές χωρίζονται σε δύο υπο-κατηγορίες μαθημάτων, σε αυτά που αφορούν τους προπτυχιακούς φοιτητές και σε αυτά που αφορούν μεταπτυχιακούς φοιτητές και διδάσκοντες. Εδώ και πάλι δεν υπάρχει κάποια διαφοροποίηση ως προς τα μαθήματα που παρέχονται και τις αντίστοιχες δεξιότητες που καλλιεργούνται. Κάθε υπο-κατηγορία περιλαμβάνει ένα εισαγωγικό μάθημα και 8 κύριες διδακτικές ενότητες, οι οποίες εν συνεχεία χωρίζονται σε υπο-ενότητες. Συγκεκριμένα δείτε τον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 6. Μαθήματα ΠΠ για τελικούς χρήστες

Προπτυχιακοί/Μεταπτυχιακοί Φοιτητές και Διδάσκοντες	
Ενότητα	Δεξιότητα/-ες
Εισαγωγή	-
Κατανόηση Ερευνητικού Ερωτήματος	Αντίληψη Πληροφοριακής Ανάγκης
Διαμόρφωση Στρατηγικής	Χρήση & Διαχείριση Περιεχομένου
Γνώση των Πληροφοριών	Γνώση Διαθέσιμων Πόρων
Αναζήτηση των Πληροφοριών	Αναζήτηση και Εντοπισμός Πληροφοριών
Συγκέντρωση των Πληροφοριών	Αξιολόγηση των πληροφοριών

Διαχείρισης Πληροφοριών	Αξιοποίηση Περιεχομένου & Επιλογή Μεθόδου Διαμοιρασμού Νέου Περιεχομένου
Χρήση Πληροφοριών	Ηθική Χρήση Περιεχομένου
Ανάπτυξη περιεχομένου δοκιμίου	Αξιοποίηση & Διαχείριση Περιεχομένου

Από τον παραπάνω πίνακα αντιλαμβανόμαστε ότι αρχικά γίνεται ένα εισαγωγικό μάθημα στο οποίο οι ενδιαφερόμενοι θα μάθουν τι θα διδαχθούν σε αυτό το πρόγραμμα, θα δουν τι ακριβώς περιλαμβάνουν αυτά τα μαθήματα και πόσο χρόνο θα τους πάρει για να πραγματοποιήσουν μία εργασία ακαδημαϊκού επιπέδου.

Κατόπιν, στην πρώτη ενότητα «Κατανόηση Ερευνητικού Ερωτήματος», ο εκάστοτε χρήστης θα αντιληφθεί πώς να βρίσκει την ουσία της πληροφοριακής ανάγκης, να δημιουργεί «λέξεις κλειδιά», θα γνωρίσει τα είδη των πηγών πληροφόρησης και θα μάθει να αναγνωρίζει είδη βιβλιογραφικών αναφορών.

Έπειτα, στη δεύτερη ενότητα «Διαμόρφωση στρατηγικής», ο ενδιαφερόμενος θα μάθει να χρησιμοποιεί στρατηγικές χρήσης των ιδεών που έχει ο ίδιος, θα διδαχθεί τρόπους να καθορίζει και να επιλέγει όρους, να αναλύει έννοιες και να δημιουργεί και να χρησιμοποιεί πίνακες, να διαχειρίζεται τον χρόνο του σωστά και να γίνεται σταδιακά πιο αποτελεσματικός σε αυτό που θέλει να κάνει. Επομένως, θα μπορούσαμε να πούμε ότι όλα αυτά ανήκουν στον τρόπο χρήσης αλλά και διαχείρισης των πληροφοριών, εφόσον οι ιδέες, οι όροι, οι έννοιες αποτελούν ένα είδος πληροφορίας και ο χρόνος που θα αφιερώσουμε σε αυτό το πρώτο μέρος της προετοιμασίας μίας εργασίας είναι ιδιαίτερα σημαντικός.

Επιπλέον, στην τρίτη ενότητα «Γνώση των Πληροφοριών», ο φοιτητής ή ο διδάσκοντας θα γνωρίσει τους διαθέσιμους πόρους που του παρέχει ο Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, σε τι τον ωφελεί η γνώση και τι είναι πληροφορία, θα εντυφήσει αναλυτικότερα στα είδη των πηγών πληροφόρησης (πρωτογενείς, δευτερογενείς, τριτογενείς), τις μορφές και τους τύπους των δημοσιευμάτων, ενώ τέλος υπάρχουν οδηγίες για πηγές που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι χρήστες, ανάλογα με το γνωστικό τους ενδιαφέρον. Για παράδειγμα, αν κάποιος παρακολουθεί μαθήματα Πληροφοριακής Παιδείας στις ανθρωπιστικές επιστήμες, σε αυτήν την ενότητα θα βρει, μεταξύ άλλων και οδηγίες για πηγές που αναφέρονται αποκλειστικά και μόνο σε αυτό το είδος επιστημών. Αντίστοιχα, το ίδιο συμβαίνει και για τα υπόλοιπα επιστημονικά πεδία που αναφέρθηκαν παραπάνω.

Στην τέταρτη ενότητα «Αναζήτηση των πληροφοριών» ο εκάστοτε ενδιαφερόμενος μαθαίνει τεχνικές και τρόπους αναζήτησης και εντοπισμού πληροφοριών άμεσα και γρήγορα, εργαλεία αναζήτησης, χειρισμό καταλόγων και βάσεων δεδομένων και μέσων, ώστε πάντα να ενημερώνεται για τυχόν νέα βιβλιογραφία και νέα θέματα συζητήσεων στο επιστημονικό πεδίο του ενδιαφέροντός του.

Στην πέμπτη ενότητα «Συγκέντρωση των πληροφοριών» ο χρήστης μαθαίνει να αξιολογεί τα αποτελέσματα των αναζητήσεών του ως προς την ποιότητα και τη σχετικότητα. Επίσης, μαθαίνει να αξιολογεί τις πηγές πληροφόρησης από τις οποίες αντλεί τις πληροφορίες, ανάλογα με την αξιοπιστία της πηγής, την εγκυρότητα των δεδομένων, την ακρίβεια, το κύρος του συγγραφέα, το πόσο επίκαιρη είναι η κάθε πληροφορία και την οπτική γωνία από την οποία εκφέρεται μία άποψη ή παρέχεται μία πληροφορία για ένα θέμα. Τέλος, μαθαίνει να αναθεωρεί και την ίδια τη στρατηγική και τα εργαλεία που χρησιμοποίησε σε όλα τα παραπάνω βήματα, καθώς και να ελέγχει τα όσα δεδομένα έχει συλλέξει.

Στην έκτη ενότητα «Διαχείριση των πληροφοριών» εμβαθύνει στη δεξιότητα της χρήσης των πληροφοριών καθώς εδώ, είτε ο φοιτητής είτε ο διδάσκοντας έρχεται σε επαφή με στρατηγικές διαχείρισης πληροφοριών, τεχνικές ανάγνωσης, τεχνικές καταγραφής και απόδοσης, συστήματα παραπομπών και αναφορών και τέλος σύνθεση και κοινοποίηση ιδεών. Επομένως, έχουμε και τη διδασχή της δεξιότητας περί κατάλληλων τρόπων διαμοιρασμού των πληροφοριών που έχουν παραχθεί.

Στην έβδομη ενότητα «Χρήση πληροφοριών» γίνεται λόγος για ζητήματα ηθικής χρήσης των πληροφοριών, για ζητήματα συμπεριφοράς και ασφάλειας στο διαδίκτυο, νομικά, πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά ζητήματα (π.χ. ψηφιακό χάσμα, ελευθερία του λόγου, κοινωνία και πληροφόρηση, πνευματική ιδιοκτησία κ.ά.), και τέλος θέματα ακαδημαϊκής δεοντολογίας όπως η ηθική έρευνα και η λογοκλοπή.

Τέλος, στην όγδοη ενότητα «Ανάπτυξη περιεχομένου δοκιμίου» δίνονται οδηγίες για τον τρόπο γραφής και σύνταξης μιας ακαδημαϊκής εργασίας επιστημονικού επιπέδου. Επομένως διδάσκεται η ικανότητα διαχείρισης των αποτελεσμάτων ατομικής έρευνας, δηλαδή τόσο η χρήση όσο και η αξιοποίηση του περιεχομένου.

Αξιοσημείωτο είναι ότι ανά υπο-ενότητα υπάρχουν λυμένες ασκήσεις και παραδείγματα για την καλύτερη κατανόηση των διδασκόμενων θεμάτων. Επιπροσθέτως, πρέπει να τονιστεί ότι στην ουσία ολόκληρο αυτό το πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας αποτελεί έναν οδηγό εκμάθησης συγγραφής και εκπόνησης υψηλού επιπέδου ακαδημαϊκών εργασιών.

Από όλα αυτά μπορούμε να συμπεράνουμε ότι το μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας που φαίνεται να ακολουθείται από το εν λόγω πρόγραμμα δεν είναι αποκλειστικά ένα, αλλά

συνδυασμός του SCONUL και του ANCIL, καθώς υπάρχει ένα ξεκάθαρο σχέδιο δράσης πάνω σε ένα άμεσο πεδίο εφαρμογής π.χ. εργασίες (SCONUL) σε συνδυασμό με την έμφαση που δίνεται στην επιστημονική επικοινωνία (ANCIL) και συγκεκριμένα στο κομμάτι που αφορά τη δημιουργία ορθών και προσεγγμένων εργασιών υψηλού επιπέδου.

Όσον αφορά τη θεωρία μάθησης με βάση την οποία δομείται η ύλη του προγράμματος, αυτή είναι μάλλον του Συμπεριφορισμού, η οποία πρεσβεύει ότι μία επιθυμητή εργασία πρέπει να αναλύεται πρώτα στους μαθησιακούς της στόχους. Η ευδιάκριτη αποτύπωση των επικεφαλίδων σε κάθε επιμέρους ενότητα και υποενότητα των οδηγιών εκτιμάται ότι εκπληρώνει ως ένα βαθμό αυτό το στόχο.

Παρόλα αυτά, οι οδηγίες θα μπορούσαν να συνδεθούν και με τη θεωρία μάθησης του Εποικοδομισμού, αφού κάλλιστα μπορούν να χαρακτηριστούν ως υλικό ενός ελεύθερου, προσωποποιημένου μαθήματος, βασισμένου σε ένα εννοιολογικό πλαίσιο, όπως ένα μοντέλο ερευνητικής διαδικασίας, που στην περίπτωση του ΣΕΑΒ είναι βασισμένο στα μοντέλα Πληροφοριακής Παιδείας της SCONUL και της ANCIL (Kobelski and Reichel, 1981). Συνεπώς, ο ενδιαφερόμενος μπορεί να ακολουθήσει τις οδηγίες τόσο για να μάθει με το δικό του μοναδικό τρόπο όσο και για να εφαρμόσει το μοντέλο που θα έχει ακολουθήσει ανάλογα με την εμπειρική γνώση που θα δημιουργήσει.

Από την άλλη μεριά, το ηλεκτρονικό πρόγραμμα που αφορά τους Βιβλιοθηκονόμους, αποτελείται κυρίως από οδηγίες για το πώς μπορεί να διδαχθεί η Πληροφοριακή Παιδεία στους χρήστες. Ο κύκλος λοιπόν αυτών των μαθημάτων απαρτίζεται από έξι (6) βασικές ενότητες, ενώ έπειτα από αυτές υπάρχει η δυνατότητα αξιολόγησης του βιβλιοθηκονόμου μέσω κουίζ, για τον έλεγχο των όσων αποκόμισε. Επίσης, παρέχεται η δυνατότητα για σχεδιασμό υποενότητας ή/και δραστηριότητας για κάποια έρευνα, και αν ο ενδιαφερόμενος βιβλιοθηκονόμος την ολοκληρώσει τότε του δίνεται αυτόματη έκδοση επίδοσης. Επιπλέον δίνεται κατάλογος με συγκεντρωμένα Προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας, καθώς και πληροφορίες σχετικά με σεμινάρια/ξεναγήσεις/οδηγίες χρήσης των Βιβλιοθηκών μελών του ΣΕΑΒ, και τέλος υπάρχει ειδικό πεδίο υποβολής αρχείων με σχόλια, παρατηρήσεις, διορθώσεις, με απώτερο σκοπό τη βελτίωση του όλου προγράμματος.

Πίνακας 7. Μαθήματα ΠΠ για βιβλιοθηκονόμους

Ενότητα	Δεξιότητα/-ες
ΠΠ – Η πορεία στο χρόνο	Εισαγωγή: Αναδρομές, Ορισμοί, Πρότυπα ΠΠ, Οργανισμοί & Ενώσεις ΠΠ
ΠΠ & Παιδαγωγικές προσεγγίσεις	Θεωρίες Μάθησης, Διδασκαλία & ΠΠ

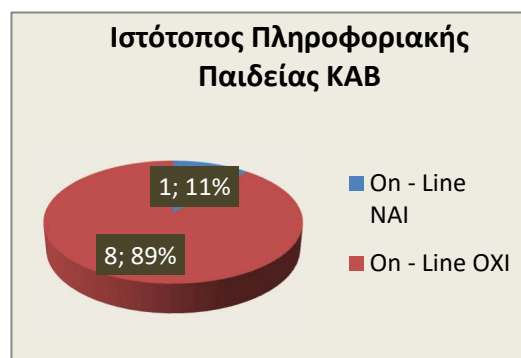
ΠΠ – καλές πρακτικές & αξιοποίηση νέων τεχνολογιών	Καλές πρακτικές, tutorials, εργαλεία πληροφόρησης
ΠΠ & Target Groups	Καλές πρακτικές, οδηγοί και παραδείγματα Προγραμμάτων ΠΠ ανάλογα με το που απευθυνόμαστε
ΠΠ – Σχεδιασμός ΠΠΠ	Βασικός σχεδιασμός μαθημάτων, σενάρια για φοιτητές, τί πρέπει να διδαχθεί
Ολοκληρωμένο ΠΠΠ	Παρουσίαση εκπαιδευτικού περιεχομένου ολοκληρωμένου μαθήματος σε πραγματικές συνθήκες και σε επτά (7) βήματα

Από τον παραπάνω πίνακα συμπεραίνουμε ότι το πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας για τους Βιβλιοθηκονόμους είναι στην ουσία η ενημέρωσή τους για το πώς να αναπτύσσουν και να παραδίδουν οι ίδιοι, με σωστό και αποτελεσματικό τρόπο μαθήματα Πληροφοριακής Παιδείας και όχι πώς να αποκτούν δεξιότητες Πληροφοριακής Παιδείας, καθώς αυτές υποτίθεται πως τις κατέχουν ήδη, ως επιστήμονες της πληροφόρησης. Άρα, δεν μπορούμε να κρίνουμε τα μαθήματα αυτά με τις ίδιες παραμέτρους που κρίναμε όλα τα προηγούμενα σεμινάρια ή προγράμματα, καθώς εκείνα απευθύνονταν σε τελικούς χρήστες της πληροφορίας και σχετιζόνταν με δεξιότητες Πληροφοριακής Παιδείας. Επομένως, δεν μπορεί να γίνει λόγος ούτε για το δεξιότητες Πληροφοριακής Παιδείας, ούτε για εγγύτητα με μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας, ούτε για κάποια θεωρία μάθησης, τα οποία και πραγματεύεται η παρούσα πτυχιακή εργασία. Ωστόσο, αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι στο επίπεδο του σχεδιασμού μαθημάτων το πρόγραμμα προτρέπει τους μελλοντικούς διδάσκοντες να δουν και να αντλήσουν έμπνευση από το πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας Καλλιστώ, και μάλιστα να παροτρύνουν και οι ίδιοι με τη σειρά τους, το κοινό τους να συμμετέχει στα σεμινάρια που διοργανώνονται από το πρώην πια ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης, σημερινό Τμήμα του ΔΙΠΑΕ, καθώς θα εκπαιδευτούν σε σημαντικά και απαραίτητα εργαλεία που θα τους φανούν χρήσιμα στις έρευνές τους [βλέπε επίσης (Κλαψόπουλος et al., 2016)].

4.3 Ιστότοποι Πληροφοριακής Παιδείας (ΠΠ)

Γράφημα 3. Ιστότοπος ΠΠ ΕΑΒ

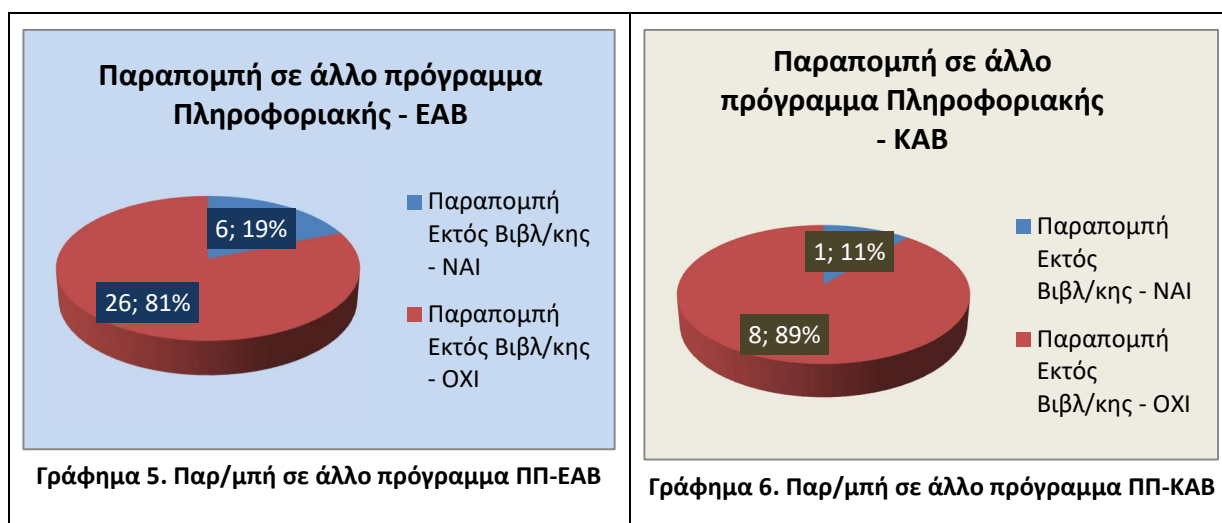

Γράφημα 4. Ιστότοπος ΠΠ ΚΑΒ

Ιστότοπο αφιερωμένο αποκλειστικά στην Πληροφοριακή Παιδεία, εκτός από τις τέσσερις (4) Ελληνικές και τη μία (1) Κυπριακή Βιβλιοθήκη που είδαμε παραπάνω, παρέχουν άλλες δύο (2) Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες, η Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών, καθώς και η Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Πειραιώς, οι οποίες έχουν αναπτύξει πλήρες περιεχόμενο, παρόμοιο με αυτό των ολοκληρωμένων προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας. Μάλιστα, το παρουσιάζουν με τόσο δομημένο τρόπο που θα μπορούσε ίσως να σταθεί και ως πρόγραμμα πληροφοριακής παιδείας.

Για παράδειγμα Η Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών έχει αναρτήσει στην ιστοσελίδα της οδηγίες που ακολουθούν τη λογική των μοντέλων της Πληροφοριακής Παιδείας ώστε να υποστηρίζει τους χρήστες της στο επίπεδο της έρευνας και εκπόνησης ακαδημαϊκών εργασιών. Για τον λόγο αυτό έχει ονομάσει τις παραπάνω οδηγίες «Υποστήριξη στην Έρευνα» (δείτε αναλυτικότερα στο Παράρτημα Ι).

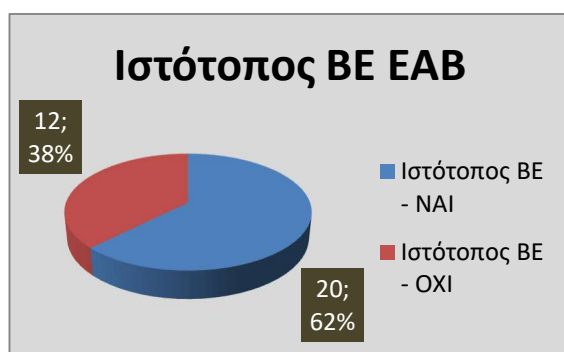
4.4 Παραπομπή σε άλλο Πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας (ΠΠΠ)

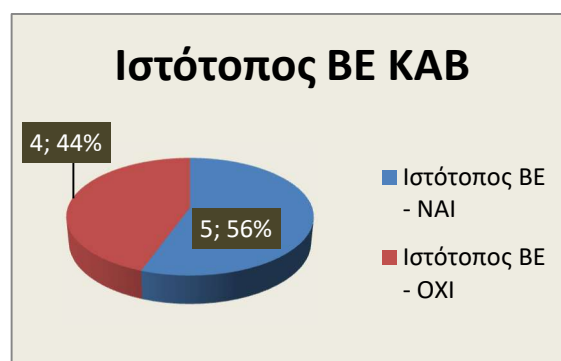
Παραπομπή σε ιστοσελίδα εκτός Βιβλιοθήκης, δηλαδή σε άλλο ΠΠΠ κάνουν μόνο έξι (6) Ελληνικές και μόνο μια (1) Κυπριακή από το σύνολο των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών. Αυτές οι Βιβλιοθήκες παραπέμπουν σε εξωτερική ιστοσελίδα κυρίως λόγω του ότι δεν παρέχουν οι ίδιες κάποιο πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας ή λοιπού περιεχομένου που να σχετίζεται με αυτή. Επιπρόσθετα, όποιες διαθέτουν περιεχόμενο σχετικό με την Πληροφοριακή Παιδεία εικάζεται ότι με την παραπομπή σε εξωτερικό σύνδεσμο καλύπτουν «κενά» που έχει το περιεχόμενο των δικών τους ιστοσελίδων.

Για παράδειγμα, η Βιβλιοθήκη και το Κέντρο Πληροφόρησης του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών παρέχει υπηρεσίες υπό τον τίτλο «Εκπαίδευση Χρηστών» που περιλαμβάνουν διαζώσης σεμινάρια. Για τα μέλη της κοινότητάς του όμως που επιθυμούν εξ αποστάσεως εκπαίδευση, παραπέμπει στο ολοκληρωμένο ηλεκτρονικό πρόγραμμα πληροφοριακής παιδείας του ΣΕΑΒ, αλλά και στον Ιχνηλάτη, το αντίστοιχο πρόγραμμα που έχει αναπτύξει η Βιβλιοθήκη του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου (δείτε αναλυτικότερα στο Παράρτημα Ι).

4.5 Ιστότοποι Βιβλιογραφικής Εκπαίδευσης

Γράφημα 7. Ιστότοπος ΒΕ ΕΑΒ

Γράφημα 8. Ιστότοπος ΒΕ ΚΑΒ

Όπως παρατηρείται εδώ είκοσι (20) από τις συνολικά τριάντα δύο (32) Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες προσφέρουν πρόγραμμα Βιβλιογραφικής Εκπαίδευσης, η οποία σήμερα πια αποτελεί υποσύνολο της έννοιας πληροφοριακή παιδεία, καθώς επικεντρώνεται κυρίως στην αναζήτηση και τον εντοπισμό των πηγών πληροφόρησης. Όσον αφορά την Κύπρο από τις συνολικά εννέα (9) Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες οι πέντε (5) δίνουν τη δυνατότητα παρακολούθησης τέτοιου είδους προγραμμάτων.

Για να γίνει πιο κατανοητό τι είναι Βιβλιογραφική Εκπαίδευση αρχικά δίνεται ο ορισμός της και στη συνέχεια ένα παράδειγμα Βιβλιοθήκης που προσφέρει ΒΕ, αλλά και ένα παράδειγμα Βιβλιοθήκης που προσφέρει Πληροφοριακή Παιδεία.

Βιβλιογραφική Εκπαίδευση ή Bibliographic Instructions, είναι η διδασκαλία και παρουσίαση πληροφοριών στους χρήστες της βιβλιοθήκης, σχετικά με τους πόρους, τις πηγές της βιβλιοθήκης και της κάθε είδους πληροφορίας, με συστηματικό τρόπο. Ο τρόπος πρόσβασης, χρήσης, ανάλυσης και κριτικής της πληροφορίας είναι όλα χαρακτηριστικά της Βιβλιογραφικής Εκπαίδευσης (Elizabeth Buchanan, 2009).

Για παράδειγμα, η Βιβλιοθήκη και το Κέντρο Πληροφόρησης του Δημοκρίτειο Πανεπιστημίου Θράκης, παρέχει υπηρεσίες υπό τον τίτλο «Εκπαίδευση Χρηστών», που μεταξύ άλλων περιλαμβάνουν «Αναζητήσεις στον Ηλεκτρονικό Κατάλογο της Κεντρικής Βιβλιοθήκης και παρουσίαση τρόπων εύρεσης βιβλιογραφίας» και «Αναζήτηση βιβλιογραφίας σε εξειδικευμένες ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων». Εδώ είναι ξεκάθαρο ότι πρόκειται για καθοδήγηση των χρηστών στην αναζήτηση της βιβλιογραφίας (bibliographic instruction) καθώς περιλαμβάνει εκπαίδευση σε βασικές ικανότητες, σε βιβλιογραφική παιδεία και χειρισμό εξειδικευμένων συστημάτων, όπως είναι ο κατάλογος της Βιβλιοθήκης, η

αναζήτηση και η εύρεση υλικού σε βάσεις δεδομένων (δείτε αναλυτικότερα στο Παράρτημα I).

Αντίθετα, η Κεντρική Βιβλιοθήκη του Εθνικού Μετσόβειου Πολυτεχνείου παρέχει πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας. Πιο αναλυτικά, παρέχει ένα αυτοματοποιημένο ηλεκτρονικό σύστημα επεξηγηματικών βημάτων με βάση το οποίο ο χρήστης μαθαίνει να αντιλαμβάνεται την πληροφοριακή του ανάγκη, να γνωρίζει τους διάφορους διαθέσιμους πόρους, να αναζητά και να εντοπίζει τις πληροφορίες που του είναι απαραίτητες, να αξιολογεί τα αποτελέσματα της αναζήτησής του, να τα χρησιμοποιεί σωστά και με ηθικό τρόπο και να διαχειρίζεται τα αποτελέσματα της ατομικής τους έρευνας. Το πρόγραμμα ομοιάζει με τη δομή του μοντέλου πληροφοριακής παιδείας SCONUL, ενώ ο διαδραστικός τρόπος παρουσίασης του περιεχομένου αντλεί στοιχεία από τις θεωρίες μάθησης του συμπεριφορισμού και του εποικοδομισμού (δείτε αναλυτικότερα στο Παράρτημα I).

Κατά συνέπεια, η κύρια διαφορά μεταξύ Βιβλιογραφικής Εκπαίδευσης και Πληροφοριακής Παιδείας είναι ότι η πρώτη περίπτωση αφορά στο τι πρέπει να κάνει κάποιος για να έχει πρόσβαση σε έγκυρες πληροφορίες και πώς να χειρίζεται εξειδικευμένα συστήματα βάσεων δεδομένων, ενώ σε ένα πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας, ο χρήστης εκπαιδεύεται διεξοδικά σε όλα τα θέματα που σχετίζονται με την πληροφορία, με στόχο να γίνει πληροφοριακά εγγράμματος και να μαθαίνει πως να μαθαίνει.

4.6 Δεξιότητες ΠΠ που καλλιεργούνται στις Βιβλιοθήκες

Γράφημα 9. Δεξιότητες Πληροφοριακής Παιδείας που καλλιεργούνται στις 32 Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες ανά αριθμό βιβλιοθηκών

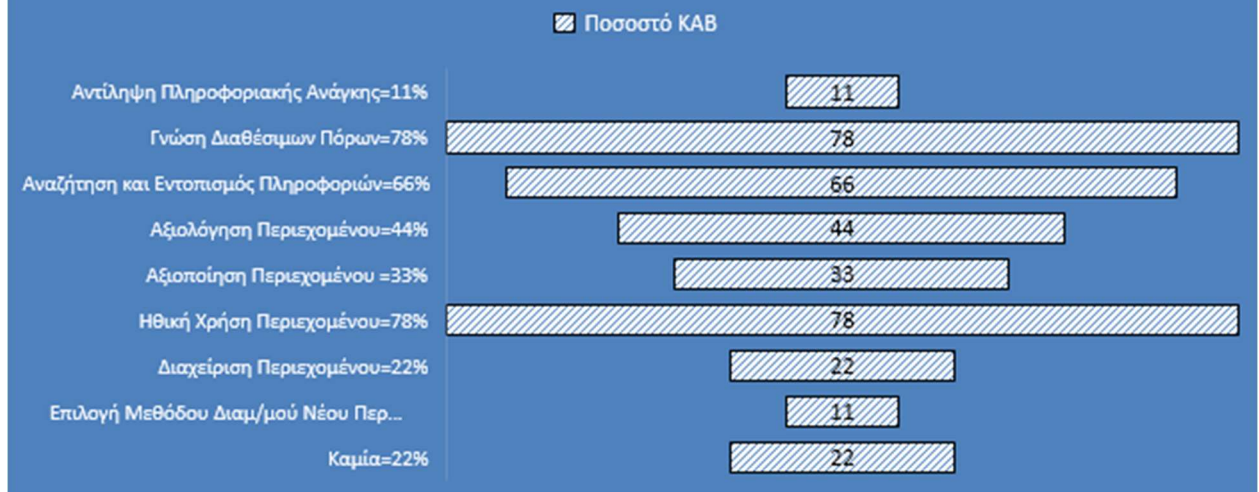

Γράφημα 10. Δεξιότητες που καλλιεργούνται στις 32 Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες ανά ποσοστό βιβλιοθηκών

Γράφημα 11. Δεξιότητες Πληροφοριακής Παιδείας που καλλιεργούνται στις 9 Κυπριακές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες ανά αριθμό βιβλιοθηκών

Δεξιότητες Πληροφοριακής Παιδείας που καλλιεργούνται στις 9 Κυριακές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες ανά ποσοστό βιβλιοθηκών

Γράφημα 12. Δεξιότητες Πληροφοριακής Παιδείας που καλλιεργούνται στις 9 Κυριακές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες ανά ποσοστό βιβλιοθηκών

Για το σύνολο των Ελληνικών και Κυπριακών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, οι δεξιότητες που καλλιεργούνται στο πλαίσιο προγραμμάτων Πληροφοριακής Παιδείας, ή/και λοιπού περιεχομένου που είναι σχετικό με αυτή, ή/και της Βιβλιογραφικής Εκπαίδευσης, κατά την οποία όμως η ανάπτυξη αυτών των δεξιοτήτων λαμβάνει χώρα αποσπασματικά, είναι οι οχτώ ακόλουθες:

1. Αντίληψη Πληροφοριακής Ανάγκης
2. Γνώση Διαθέσιμων Πόρων
3. Αναζήτηση και Εντοπισμός Πληροφοριών
4. Αξιολόγηση Περιεχομένου
5. Αξιοποίηση Περιεχομένου
6. Ηθική Χρήση Περιεχομένου
7. Διαχείριση Περιεχομένου
8. Επιλογή Μεθόδου Διαμοιρασμού Νέου Περιεχομένου

Αναλυτικότερα, οι Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες που διδάσκουν την αντίληψη της πληροφοριακής ανάγκης είναι επτά (7) ενώ από τις Κυπριακές εντοπίστηκε μόνο μία (1), δηλαδή σε ποσοστό 22% του συνόλου των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών στην Ελλάδα και σε 11% του συνόλου των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών στην Κύπρο. Τα χαμηλά αυτά ποσοστά

εξηγούνται κατά μία έννοια και από τα επίσης χαμηλά ποσοστά ύπαρξης προγραμμάτων Πληροφοριακής Παιδείας στις υπό εξέταση βιβλιοθήκες, καθώς αυτή η δεξιότητα εύκολα παραγνωρίζεται από τους μη ειδικούς στην Πληροφοριακή Παιδεία.

Κατόπιν, τη γνώση των διαθέσιμων πόρων της βιβλιοθήκης την προσφέρουν είκοσι-τέσσερις (24) Ελληνικές και επτά (7) Κυπριακές βιβλιοθήκες, σε ποσοστό 75% και 78% αντίστοιχα. Αυτό που εκφράζει η συγκεκριμένη δεξιότητα βρίσκεται στο κέντρο των λειτουργιών μίας βιβλιοθήκης και έχει ενσωματωθεί από νωρίς στην λεγόμενη Βιβλιογραφική Εκπαίδευση, την οποία συζητήσαμε νωρίτερα. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο παρατηρούνται τόσο αυξημένα ποσοστά αναφοράς σε αυτή τη δεξιότητα. Περίπου το ίδιο ισχύει και για τη δεξιότητα αναζήτησης και εντοπισμού πληροφοριών που διδάσκεται σε εικοσιπέντε (25) Ελληνικές και έξι (6) Κυπριακές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες, δηλαδή σε ποσοστό 78% και 66% αντίστοιχα.

Η αξιολόγηση περιεχομένου βλέπουμε ότι προσφέρεται σε δέκα (10) Ελληνικές και τέσσερις (4) Κυπριακές Βιβλιοθήκες, δηλαδή σε ποσοστό 31% και 44% αντίστοιχα. Η δεξιότητα αυτή πέφτει σχεδόν στα μισά σε σχέση με τα ποσοστά των αμέσως δύο προηγούμενων δεξιοτήτων (δεξιότητες 2 και 3) και αυτό οφείλεται τουλάχιστον σε δύο λόγους. Ο πρώτος είναι πως με βάση τα δεδομένα που συγκεντρώθηκαν, η συντριπτική πλειοψηφία των βιβλιοθηκών και των δύο χωρών παρέχει μόνο Βιβλιογραφική Εκπαίδευση, η οποία δεν εστιάζει ιδιαίτερα στην παραπάνω δεξιότητα. Ο δεύτερος είναι ότι όπως και με την πρώτη δεξιότητα της αντίληψης της πληροφοριακής ανάγκης, το προσωπικό των βιβλιοθηκών που δεν είναι εξειδικευμένο στην Πληροφοριακή Παιδεία, πιθανώς να μη μπορεί να την υποστηρίξει. Με περίπου το ίδιο ποσοστό εμφανίζεται και η δεξιότητα της αξιοποίησης του περιεχομένου με έντεκα (11) Ελληνικές και τρεις (3) Κυπριακές βιβλιοθήκες να την προσφέρουν.

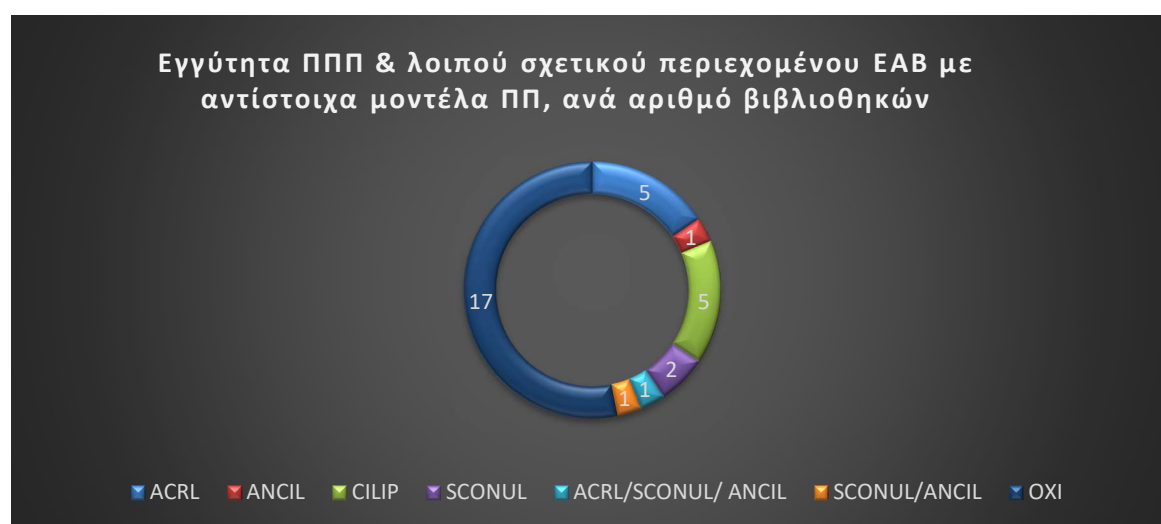
Η δεξιότητα της ηθικής χρήσης του περιεχομένου ανεβαίνει σε ποσοστό, καθώς φαίνεται ότι «διδάσκεται» περίπου στο 50% των Ελληνικών, δηλαδή σε δεκαπέντε (15) από τις τριάντα-δύο, και στο 78% των Κυπριακών, δηλαδή σε επτά (7) από τις εννέα (9) Κυπριακές Βιβλιοθήκες. Αυτό συμβαίνει γιατί η συγκεκριμένη δεξιότητα συνδέεται στενά με την εκμάθηση δημιουργίας αναφορών και παραπομπών, για την οποία οι βιβλιοθηκονόμοι ήταν και εξακολουθούν να είναι οι πλέον αρμόδιοι εντός μίας ακαδημαϊκής κοινότητας.

Ακολούθως, η διαχείριση περιεχομένου «διδάσκεται» σε δώδεκα (12) Ελληνικές και δύο (2) Κυπριακές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες, δηλαδή σε ποσοστό 37% και 22% αντίστοιχα, ενώ ακόμα χαμηλότερα νούμερα παρατηρούνται αναφορικά με την επιλογή μεθόδου διαμοιρασμού νέου περιεχομένου. Την τελευταία, οι Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες που ενδιαφέρονται να τη διδάξουν στους φοιτητές τους, είναι πέντε (5), δηλαδή το 16% και

από τις Κυπριακές μόνο μια (1), δηλαδή το 11%, μπαίνει σε μια τέτοια διαδικασία, ουσιαστικά περίπου όσες προσφέρουν και πρόγραμμα πληροφοριακής παιδείας.

Τέλος, οι βιβλιοθήκες οι οποίες δεν παρέχουν καθόλου πληροφορίες για την ανάπτυξη δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας είναι επτά (7) στην Ελλάδα και δύο (2) στην Κύπρο, δηλαδή το 22% και για τις δύο χώρες.

4.7 Εγγύτητα ΠΠΠ και λοιπού περιεχομένου ΠΠ των ιστοσελίδων των βιβλιοθηκών με αντίστοιχα μοντέλα ΠΠ

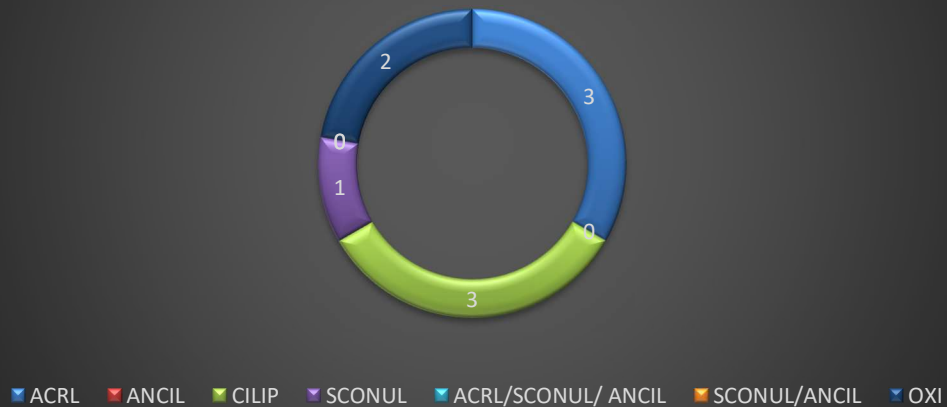

Γράφημα 13. Εγγύτητα προγραμμάτων Πληροφοριακής Παιδείας ΕΑΒ με αντίστοιχα μοντέλα ΠΠ, ανά αριθμό βιβλιοθηκών

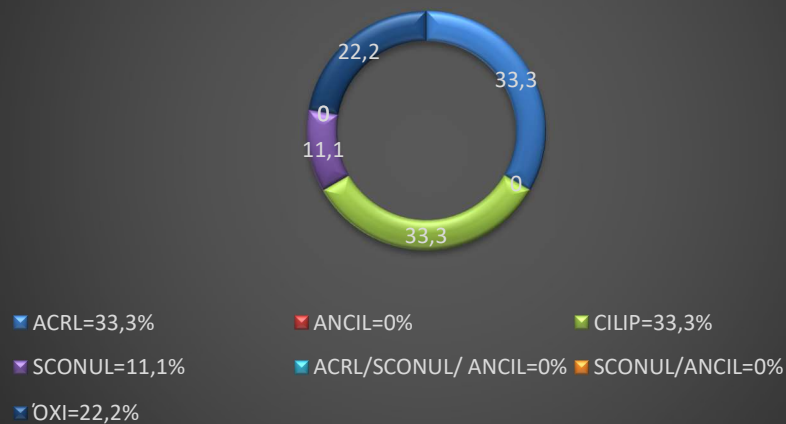
Γράφημα 14. Εγγύτητα προγραμμάτων Πληροφοριακής Παιδείας ΕΑΒ με αντίστοιχα μοντέλα ΠΠ, ανά ποσοστό βιβλιοθηκών

Εγγύτητα ΠΠ & λοιπού σχετικού περιεχομένου ΚΑΒ με αντίστοιχα μοντέλα ΠΠ, ανά αριθμό βιβλιοθηκών

Γράφημα 15. Εγγύτητα προγραμμάτων Πληροφοριακής Παιδείας ΚΑΒ με αντίστοιχα μοντέλα ΠΠ, ανά αριθμό βιβλιοθηκών

Εγγύτητα ΠΠ & λοιπού σχετικού περιεχομένου ΚΑΒ με αντίστοιχα μοντέλα ΠΠ, ανά ποσοστό βιβλιοθηκών

Γράφημα 16. Εγγύτητα προγραμμάτων Πληροφοριακής Παιδείας ΚΑΒ με αντίστοιχα μοντέλα ΠΠ, ανά ποσοστό βιβλιοθηκών

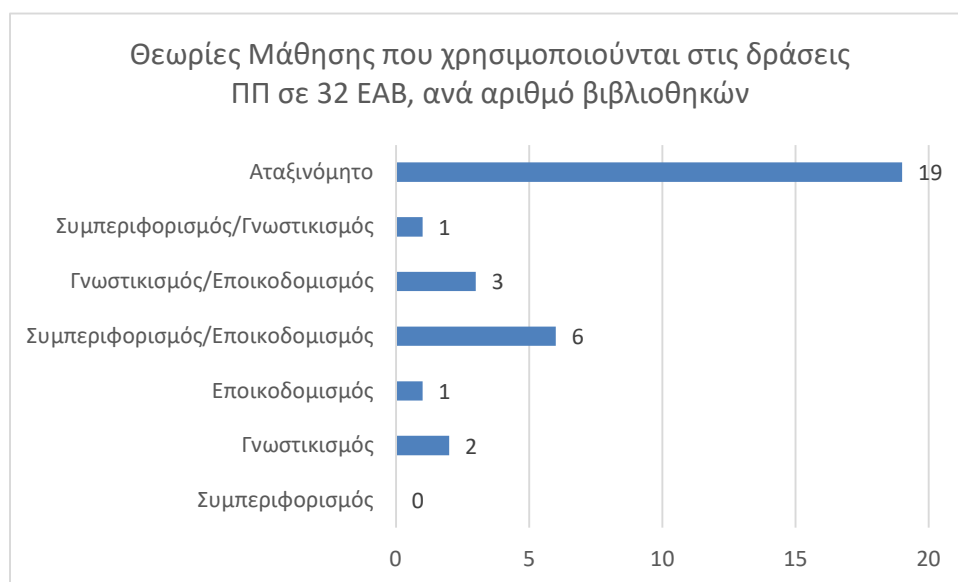
Όσον αφορά την εγγύτητα των προγραμμάτων Πληροφοριακής Παιδείας, αλλά και του λοιπού περιεχομένου που σχετίζεται με αυτή, όπως οργανωμένων ιστοσελίδων, καθώς και της Βιβλιογραφικής Εκπαίδευσης που προσφέρει η κάθε βιβλιοθήκη, με τα μοντέλα Πληροφοριακής Παιδείας, παρατηρούμε ότι πέντε (5), με ποσοστό 16%, Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες και τρεις (3), με ποσοστό 33,3%, Κυπριακές χρησιμοποιούν το μοντέλο ΠΠ της ACRL. Το ίδιο ακριβώς ισχύει και για το μοντέλο ΠΠ της CILIP.

Στη συνέχεια, παρατηρούμε ότι δύο (2), με ποσοστό 6%, Ελληνικές Βιβλιοθήκες χρησιμοποιούν το μοντέλο ΠΠ SCONUL, έναντι μίας (1), με ποσοστό 11,1%, Κυπριακής. Ενώ το μοντέλο ΠΠ με τη μικρότερη εμφάνιση είναι αυτό της ANCIL, το οποίο χρησιμοποιεί μόνο μία (1) Ελληνική, με ποσοστό 3% και καμία Κυπριακή Ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη.

Επίσης, γίνεται φανερό ότι στην Ελλάδα συναντάμε και συνδυασμούς χρήσης μοντέλων ΠΠ. Συγκεκριμένα μία (1), με ποσοστό 3%, βιβλιοθήκη χρησιμοποιεί το συνδυασμό ACRL/SCONUL/ANCIL και ακόμα μία (1), με ποσοστό 3%, το συνδυασμό SCONUL/ANCIL. Κάτι τέτοιο δεν φαίνεται να συμβαίνει στις Κυπριακές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες.

Τέλος, δεκαεπτά (17) βιβλιοθήκες στην Ελλάδα και δύο (2) στην Κύπρο, δηλαδή σε ποσοστό 53% και 22% αντίστοιχα, δεν φαίνεται να χρησιμοποιούν κανένα από τα προαναφερθέντα μοντέλα ΠΠ ή και συνδυασμό αυτών για να υλοποιήσουν το όποιο πρόγραμμα ή/και λοιπό περιεχόμενο ΠΠ. Εξάλλου, σύμφωνα με τα δεδομένα που συλλέχθηκαν ένα συντριπτικό 81% στην Ελλάδα και ένα 89% στην Κύπρο, δεν παρέχει στους χρήστες του κανένα πρόγραμμα ΠΠ. Αν σε αυτά τα ποσοστά προστεθεί και ένα 12% για την Ελλάδα και 44% για την Κύπρο, που δεν παρέχουν ούτε και κάποιου είδους Βιβλιογραφικής Εκπαίδευσης, τότε μπορούμε να καταλάβουμε γιατί οι αριθμοί των βιβλιοθηκών που δεν μπορούν να κατηγοριοποιηθούν με βάση κάποιο μοντέλο ΠΠ είναι τόσο αυξημένοι (αναλυτικότερα για κάθε βιβλιοθήκη δείτε το Παράρτημα Ι).

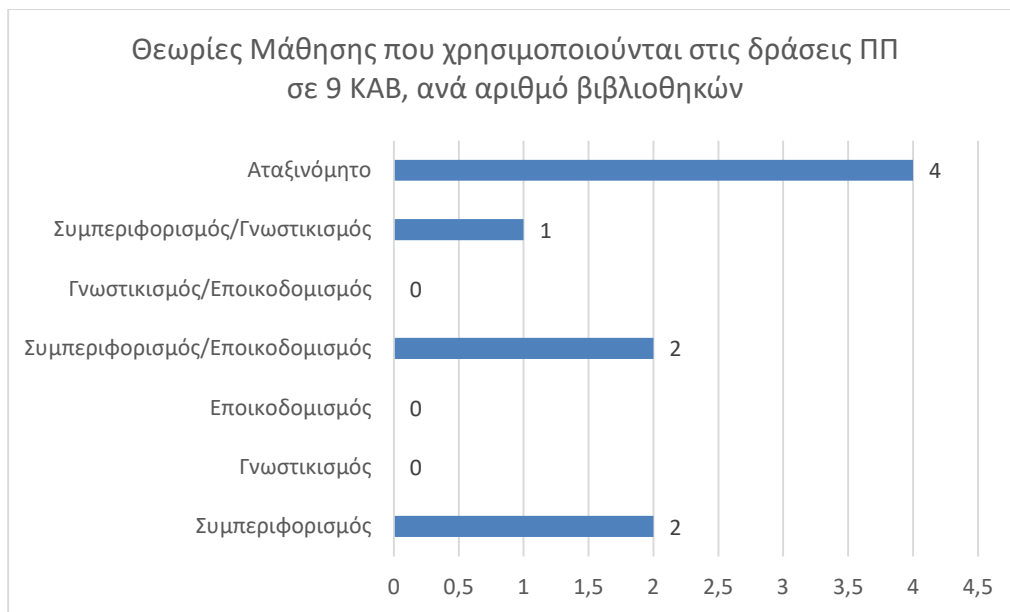
4.8 Θεωρίες Μάθησης που χρησιμοποιούνται από τις βιβλιοθήκες για υλοποίηση ΠΠΠ και λοιπού περιεχομένου ΠΠ

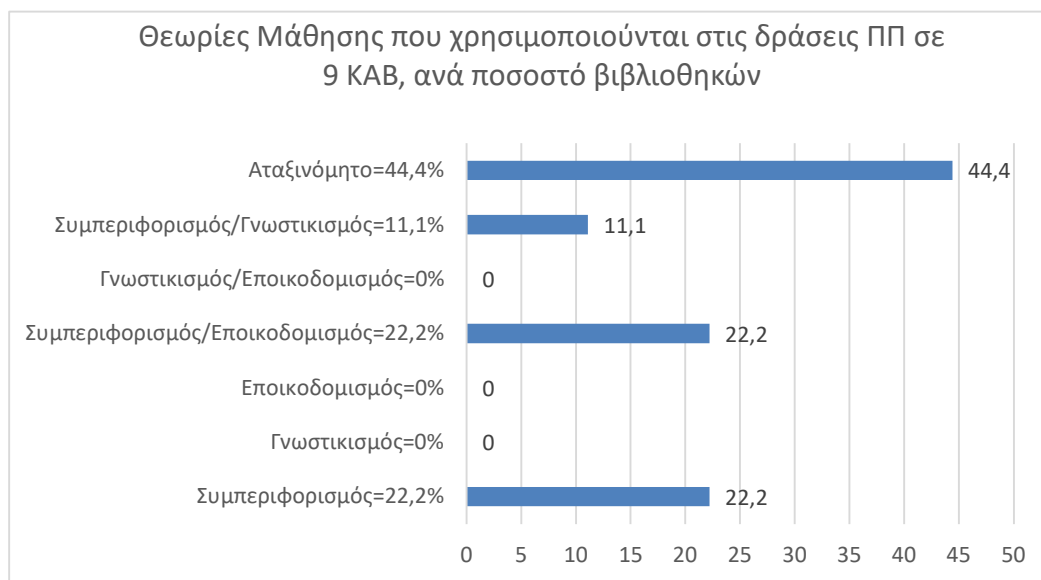
Γράφημα 17. Θεωρίες Μάθησης που χρησιμοποιούνται στις δράσεις ΠΠ σε 32 ΕΑΒ, ανά αριθμό βιβλιοθηκών

Γράφημα 18. Θεωρίες Μάθησης που χρησιμοποιούνται στις δράσεις ΠΠ σε 32 ΕΑΒ, ανά ποσοστό βιβλιοθηκών

Γράφημα 19. Θεωρίες Μάθησης που χρησιμοποιούνται στις δράσεις ΠΠ σε 9 ΚΑΒ, ανά αριθμό βιβλιοθηκών

Γράφημα 20. Θεωρίες Μάθησης που χρησιμοποιούνται στις δράσεις ΠΠ σε 9 ΚΑΒ, ανά ποσοστό βιβλιοθηκών

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία εξετάστηκε επίσης το κατά πόσο χρησιμοποιούνται από τις βιβλιοθήκες που παρέχουν προγράμματα και περιεχόμενο ΠΠ, οι κυριότερες θεωρίες μάθησης, δηλαδή ο Συμπεριφορισμός, ο Γνωστικισμός και Εποικοδομισμός, αλλά και συνδυασμοί αυτών, ώστε να «διδάξουν» στο κοινό τους τις δεξιότητες της ΠΠ.

Ουσιαστικά, 19 από τις 32 Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες, σε ποσοστό 60% και 4 από τις αντίστοιχες Κυπριακές, σε ποσοστό 44,4% δεν ήταν δυνατόν να κατηγοριοποιηθούν με βάση τη θεωρία μάθησης ή τον συνδυασμό θεωριών μάθησης που χρησιμοποιούν ώστε να διδάξουν τις δεξιότητες της Πληροφοριακής Παιδείας. Αυτό είναι λογικό καθώς, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, σύμφωνα με τα δεδομένα η πλειοψηφία των βιβλιοθηκών δεν προσφέρει προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας ή σε κάποιες περιπτώσεις ούτε καν Βιβλιογραφική Εκπαίδευση.

Ωστόσο, στις περιπτώσεις που η κατηγοριοποίηση κατέστη εφικτή, έχουμε τα ακόλουθα αποτελέσματα. Ξεκινώντας από τον Συμπεριφορισμό, εντοπίσαμε ότι χρησιμοποιείται μόνο από δύο (2) από τις εννέα Κυπριακές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες και από καμία από τις 32 Ελληνικές, δηλαδή σε ποσοστό 22,2% και 0% αντίστοιχα.

Συνεχίζοντας με τη θεωρία μάθησης πρώτον του Γνωστικισμού και δεύτερον του Εποικοδομισμού, παρατηρήθηκε ότι τη χρησιμοποιούν μόνο οι Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες και καθόλου οι Κυπριακές. Αυτές οι Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες είναι στον αριθμό δύο (2), με ποσοστό 6% και μία (1), με ποσοστό 3% αντίστοιχα για κάθε θεωρία μάθησης.

Αναφορικά με τους συνδυασμούς των παραπάνω θεωριών μάθησης αυτές που συναντάμε είναι ο Συμπεριφορισμός-Γνωστικισμός, σε μία (1) Ελληνική, με ποσοστό 3% και μία (1) Κυπριακή βιβλιοθήκη, με ποσοστό 11,1%, ο Γνωστικισμός-Εποικοδομισμός, ο οποίος συναντάται αποκλειστικά σε τρεις (3) Ελληνικές, με ποσοστό 9% και ο Συμπεριφορισμός-Εποικοδομισμός τον οποίο βρίσκουμε σε έξι (6) Ελληνικές, σε ποσοστό 19% και δύο (2) Κυπριακές Βιβλιοθήκες, σε ποσοστό 22,2%.

Για παράδειγμα, η Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης που εκτός από πρόγραμμα πληροφοριακής παιδείας, προσφέρει και άλλο σχετικό περιεχόμενο, όπως είναι ο «Οδηγός Σύνταξης Εργασίας», φαίνεται σε αυτή τη δράση να ακολουθεί ένα διδακτικό μοντέλο που απορρέει από τη θεωρία μάθησης του Συμπεριφορισμού, ο οποίος πρεσβεύει ότι μία επιθυμητή εργασία πρέπει να αναλύεται πρώτα στους μαθησιακούς της στόχους. Η ευδιάκριτη αποτύπωση των επικεφαλίδων των βημάτων και των υποενοτήτων στην ιστοσελίδα εκτιμάται ότι εκπληρώνει ως ένα βαθμό αυτό το στόχο. Οι εκπαιδευόμενοι εργάζονται με το δικό τους ρυθμό. Η συμπεριφορά

διαμορφώνεται προς τον τελικό στόχο χρησιμοποιώντας μοντελοποίηση του επιθυμητού αποτελέσματος και προγραμματισμένες ακολουθίες οδηγιών σε μικρά βήματα. Παρόλα αυτά, οι οδηγίες θα μπορούσαν να συνδεθούν και με τη θεωρία μάθησης του Εποικοδομισμού, αφού κάλλιστα μπορούν να χαρακτηριστούν ως υλικό ενός ελεύθερου και προσωποποιημένου μαθήματος, βασισμένου σε ένα εννοιολογικό πλαίσιο, όπως ένα μοντέλο της ερευνητικής διαδικασίας, που στην περίπτωσή μας είναι βασισμένο στο μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας της ANCIL (Kobelski and Reichel, 1981). Συνεπώς ο εκάστοτε διδασκόμενος μπορεί να ακολουθήσει τις οδηγίες τόσο για να μάθει με τον δικό του μοναδικό τρόπο όσο και να για να εφαρμόσει το μοντέλο που θα έχει ακολουθήσει ανάλογα με την εμπειρική γνώση που θα δημιουργήσει. Αναλυτικότερα για κάθε βιβλιοθήκη δείτε στο Παράστημα I της παρούσας πτυχιακής εργασίας.

Κεφάλαιο 5. Συζήτηση – Συμπεράσματα – Μελλοντικές επεκτάσεις

Το τελευταίο κεφάλαιο αφιερώνεται σε μία συνοπτική ανακεφαλαίωση και συζήτηση επί των ευρημάτων της παρούσας έρευνας και γίνεται μία προσπάθεια σύγκρισης με άλλες ερευνητικές προσπάθειες, οι οποίες όμως ήταν πολύ λίγες. Επίσης, γίνεται μία αναφορά σε μελλοντική αξιοποίηση και σε μελλοντικές προεκτάσεις της έρευνας.

5.1 Ανακεφαλαίωση

Ανακεφαλαιώνοντας, η παρούσα πτυχιακή εργασία αποτελεί μία αναλυτική καταγραφή των σημαντικότερων μοντέλων πληροφοριακής παιδείας, των βασικών θεωριών μάθησης και κάποιων εκ των διδακτικών μοντέλων που σχετίζονται με αυτές. Αναλύεται εξονυχιστικά η παρουσία ή απουσία προγραμμάτων Πληροφοριακής Παιδείας, καθώς και άλλου συναφούς περιεχομένου από όλες τις Ελληνικές και Κυπριακές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες, όπως και τί προσφέρουν αυτά, αλλά και με ποιόν διδακτικό τρόπο, στον εκάστοτε ενδιαφερόμενο (δείτε Παράρτημα I και II). Σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι η μετά την ανάλυση αυτή τα παραπάνω προγράμματα και περιεχόμενο που εντοπίστηκαν στις ιστοσελίδες των οικείων βιβλιοθηκών, κατηγοριοποιήθηκαν θεματικά, έτσι ώστε να επιτευχθεί κατά το δυνατόν, ο απώτερος σκοπός της εργασίας, δηλαδή η συστηματική καταγραφή, συγκριτική παρουσίαση και ανάλυση των προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας στις ελληνικές και κυπριακές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες

5.2 Συζήτηση / Συμπεράσματα

Συνολικά, με βάση τα δεδομένα που εντοπίστηκαν (δείτε αναλυτικά στα Παραρτήματα I και II) μπορούμε να συμπεράνουμε τα εξής:

- Μόνο το 12% του συνόλου των Ελληνικών (ΕΑΒ) και το 11% του αντίστοιχου συνόλου των Κυπριακών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (ΚΑΒ) προσφέρει Ολοκληρωμένα Ηλεκτρονικά Προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας.
- Ιστότοπο αφιερωμένο αποκλειστικά στην Πληροφοριακή Παιδεία παρέχει το 19% των ΕΑΒ και το 11% των ΚΑΒ.
- Παραπομπή σε άλλο Πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας κάνει επίσης το ίδιο ποσοστό, δηλαδή το 19% των ΕΑΒ και το 11% των ΚΑΒ.

- Ιστότοπο αφιερωμένο στη Βιβλιογραφική Εκπαίδευση παρέχει το 62% των ΕΑΒ και το 56% των ΚΑΒ.
- Για το σύνολο των ΕΑΒ και των ΚΑΒ, οι δεξιότητες που καλλιεργούνται στο πλαίσιο προγραμμάτων Πληροφοριακής Παιδείας, ή/και λοιπού περιεχομένου που είναι σχετικό με αυτή, ή/και της Βιβλιογραφικής Εκπαίδευσης, κατά την οποία όμως η ανάπτυξη αυτών των δεξιοτήτων λαμβάνει χώρα αποσπασματικά, είναι οι οχτώ ακόλουθες:
 1. Αντίληψη Πληροφοριακής Ανάγκης σε ποσοστό 22% για τις ΕΑΒ και σε ποσοστό 11% για τις ΚΑΒ.
 2. Γνώση Διαθέσιμων Πόρων σε ποσοστό 75% για τις ΕΑΒ και σε ποσοστό 78% για τις ΚΑΒ.
 3. Αναζήτηση και Εντοπισμός Πληροφοριών σε ποσοστό 78% για τις ΕΑΒ και σε ποσοστό 66% για τις ΚΑΒ.
 4. Αξιολόγηση Περιεχομένου σε ποσοστό 31% για τις ΕΑΒ και σε ποσοστό 44% για τις ΚΑΒ.
 5. Αξιοποίηση Περιεχομένου σε ποσοστό 34% για τις ΕΑΒ και σε ποσοστό 33% για τις ΚΑΒ.
 6. Ηθική Χρήση Περιεχομένου σε ποσοστό 50% για τις ΕΑΒ και σε ποσοστό 78% για τις ΚΑΒ.
 7. Διαχείριση Περιεχομένου σε ποσοστό 37% για τις ΕΑΒ και σε ποσοστό 22% για τις ΚΑΒ.
 8. Επιλογή Μεθόδου Διαμοιρασμού Νέου Περιεχομένου σε ποσοστό 16% για τις ΕΑΒ και σε ποσοστό 11% για τις ΚΑΒ.

Καμία από τις παραπάνω δεξιότητες δεν φάνηκε να καλλιεργείται και μάλιστα σε ποσοστό 22% για τις ΕΑΒ και σε ποσοστό 22% για τις ΚΑΒ.

- Η εγγύτητα των προγραμμάτων Πληροφοριακής Παιδείας, αλλά και του λοιπού περιεχομένου που σχετίζεται με αυτή, όπως ειδικά οργανωμένου περιεχομένου των ιστοσελίδων, καθώς και της Βιβλιογραφικής Εκπαίδευσης που προσφέρουν οι ΕΑΒ και οι ΚΑΒ, με τα 4 μοντέλα Πληροφοριακής Παιδείας, που εξετάστηκαν στην παρούσα πτυχιακή, ή τον συνδυασμό τους, παρατηρήθηκε ότι είναι η ακόλουθη:
 - Μοντέλο ΠΠ ACRL με ποσοστό 16% στις ΕΑΒ και με ποσοστό 33,3% στις ΚΑΒ
 - Μοντέλο ΠΠ CILIP με ποσοστό 16% στις ΕΑΒ και με ποσοστό 33,3% στις ΚΑΒ
 - Μοντέλο ΠΠ SCONUL με ποσοστό 6% στις ΕΑΒ και με ποσοστό 11,1% στις ΚΑΒ
 - Μοντέλο ΠΠ ANCIL με ποσοστό 3% στις ΕΑΒ και με ποσοστό 0% στις ΚΑΒ

- Συνδυασμός Μοντέλων ΠΠ ACRL/SCONUL/ANCIL με ποσοστό 3% στις ΕΑΒ και με ποσοστό 0% στις ΚΑΒ
- Συνδυασμός Μοντέλων ΠΠ SCONUL/ANCIL με ποσοστό 3% στις ΕΑΒ και με ποσοστό 0% στις ΚΑΒ
- Κανένα μοντέλο ΠΠ με ποσοστό 53% στις ΕΑΒ και με ποσοστό 22% στις ΚΑΒ
- Η θεωρία μάθησης ή ο συνδυασμός θεωριών μάθησης που εξετάστηκαν στην παρούσα πτυχιακή εργασία και χρησιμοποιούνται από τις βιβλιοθήκες ώστε να διδάξουν τις δεξιότητες της Πληροφοριακής Παιδείας παρατηρήθηκε ότι είναι οι ακόλουθες:
 - Συμπεριφορισμός με ποσοστό χρήσης 22,2% για τις ΕΑΒ και 0% για τις ΚΑΒ.
 - Γνωστικισμός με ποσοστό χρήσης 6% για τις ΕΑΒ και 0% για τις ΚΑΒ.
 - Επικοινωνισμός με ποσοστό χρήσης 3% για τις ΕΑΒ και 0% για τις ΚΑΒ.
 - Συμπεριφορισμός & Γνωστικισμός με ποσοστό χρήσης 3% για τις ΕΑΒ και 11,1% για τις ΚΑΒ.
 - Γνωστικισμός & Επικοινωνισμός με ποσοστό χρήσης 9% για τις ΕΑΒ και 0% για τις ΚΑΒ.
 - Συμπεριφορισμός & Επικοινωνισμός με ποσοστό χρήσης 19% για τις ΕΑΒ και 22,2% για τις ΚΑΒ.

Καμία θεωρία μάθησης δεν παρατηρήθηκε να χρησιμοποιείται στο 60% για τις ΕΑΒ και στο 44,4% για τις ΚΑΒ. Αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι, σύμφωνα με τα δεδομένα που εντοπίστηκαν, η συντριπτική πλειοψηφία των βιβλιοθηκών δεν προσφέρει προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας ή ακόμη και σε σημαντικό ποσοστό, στο 38% στις ΕΑΒ και στο 44% στις ΚΑΒ, δεν προσφέρει καν Βιβλιογραφική Εκπαίδευση.

Εν κατακλείδι λοιπόν βλέπουμε ότι αρχικά υπάρχει μία σχεδόν ίδια κουλτούρα ως προς τη διαβίωση μάθησης και την Πληροφοριακή Παιδεία και στις δύο χώρες. Επίσης, παρά το γεγονός ότι στην Ελλάδα υπάρχουν σχεδόν οι τριπλάσιες σε αριθμό Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες και άρα είναι λογικό αριθμητικά να παρέχονται περισσότερα προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας, Βιβλιογραφικής εκπαίδευσης και παρόμοιων υπηρεσιών από ότι στην Κύπρο, αυτό ποσοστιαία μόνο εμφανίζεται κάποιες φορές αντίθετα.

Τέλος, κάτι ακόμα που πρέπει να σημειωθεί είναι το γεγονός ότι επειδή είναι αρκετά επίκαιρη η προσφορά προγραμμάτων Πληροφοριακής Παιδείας, οι δεξιότητες της οποίας είναι κρίσιμες για τη σύγχρονη κοινωνία της πληροφορίας, πολλές Βιβλιοθήκες που αναφέρουν ότι παρέχουν κάποιο τέτοιο πρόγραμμα, το κάνουν είτε για να υπογραμμίσουν την τάση τους προς τον εκσυγχρονισμό τους, είτε γιατί δεν γνωρίζουν τί ακριβώς είναι η

πληροφοριακή παιδεία, είτε ακόμη γιατί δεν διαθέτουν τα μέσα, δηλαδή το κατάλληλα εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό και τις απαραίτητες υλικοτεχνικές υποδομές για να υλοποιήσουν ολοκληρωμένα προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας.

Στην πραγματικότητα, πολλές φορές «προγράμματα πληροφοριακής παιδείας» που αναφέρονται ως τέτοια δεν σχετίζονται αμιγώς με αυτή, αλλά αποτελούν ένα στοιχειώδες σύνολο βιβλιογραφικών οδηγιών (bibliographic instructions), ενώ άλλα είναι ουσιαστικά απλά σεμινάρια γενικής ενημέρωσης και ξεναγήσεων στους χώρους και τις συλλογές της εκάστοτε βιβλιοθήκης για να μπορεί ο φοιτητής ή ο χρήστης να εντοπίσει κάποιο βιβλίο ή περιοδικό σχετικό με το θέμα που ψάχνει εύκολα και γρήγορα μόνος του.

Η παρούσα έρευνα δεν είναι εύκολο να συγκριθεί με τις σχετικές προσπάθειες που εντοπίστηκαν στη διεθνή βιβλιογραφία, καθώς είτε πρόκειται για χώρες με μεγαλύτερο πληθυσμό είτε για χώρες που διαθέτουν ήδη μία πολύχρονη παράδοση στην Πληροφοριακή Παιδεία. Για παράδειγμα, σύμφωνα με την έρευνα των Coronel, Rengifo, Coronel, Fernández, & Reyes, η Λατινική Αμερική παρέχει 46 Πανεπιστημιακά Προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας σε συνολικά 12 χώρες, με το 67% αυτών να έχουν σχεδιαστεί για την πανεπιστημιακή κοινότητα στο σύνολό της, και το 86,8% ειδικά για τους φοιτητές τους και μάλιστα η διδασκαλία γίνεται κυρίως δια ζώσης (Coronel, Rengifo, Coronel, Fernández, & Reyes, 2020). Ουσιαστικά, η κάθε χώρα παρέχει κατά μέσο όρο περίπου 4 προγράμματα πληροφοριακής παιδείας, κάτι που ισχύει και για την Ελλάδα με επίσης 4 ολοκληρωμένα προγράμματα, όχι όμως και για την Κύπρο που παρέχει μόνο 1. Ωστόσο πρόκειται για έρευνα στις ιστοσελίδες των Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων της Λατινικής Αμερικής και όχι σε αυτές των βιβλιοθηκών τους ώστε να μπορεί να γίνει μία ασφαλής σύγκριση.

Από τη σχετική βιβλιογραφία θα λέγαμε ότι μάλλον το βιβλίο του Wilkinson και Bruch (Wilkinson & Bruch, 2012), το οποίο έχει εκδοθεί εδώ και μία δεκαετία είναι πιο κοντά στην Ελληνική και Κυπριακή πραγματικότητα. Όπως αναφέρθηκε και στη βιβλιογραφική επισκόπηση, το θέμα του βιβλίου είναι ο μετασχηματισμός της Πληροφοριακής Παιδείας, αφού οι βιβλιοθήκες του εξωτερικού, τουλάχιστον μία δεκαετία πίσω, εξακολουθούσαν να είναι «διχασμένες» ανάμεσα στον παραδοσιακό τους ρόλο, ως υπηρεσίες διαχείρισης της πληροφορίας και των πηγών της και στη συνεχώς ανερχόμενη τάση της ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης, ως θεσμού που ασχολείται ενεργότερα και με τη διδασκαλία και τη μάθηση. Αυτή η εικόνα εμφανίζεται έντονα σήμερα στην Ελλάδα και την Κύπρο, καθώς οι ακαδημαϊκές τους βιβλιοθήκες, μόλις τα τελευταία χρόνια προσπαθούν να αναπτύξουν την κουλτούρα της μάθησης, μέσω της πληροφοριακής παιδείας, είτε με τα προγράμματα που

υλοποιούν είτε ακόμα και με την ορολογία που υιοθετούν, έστω και για υπηρεσίες που αφορούν κυρίως τη Βιβλιογραφική Εκπαίδευση και όχι αμιγώς την Πληροφοριακή Παιδεία.

5.3 Αξιοποίηση της έρευνας

Η παρούσα εργασία αποτελεί καθαρά πρωτότυπο υλικό αφού ποτέ πριν δεν είχε γίνει μια ενδελεχής μελέτη για τον εάν οι Ελληνικές και Κυπριακές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες προσφέρουν προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας. Επιπλέον, αφού πρώτα ελέγχεται ποσοτικά ποιες Βιβλιοθήκες προσφέρουν τέτοιου είδους προγράμματα ή και άλλο περιεχόμενο σχετικό με την Πληροφοριακή Παιδεία, στη συνέχεια, μελετάται και το ποιες δεξιότητες μαθαίνει ο εκάστοτε ενδιαφερόμενος και με ποιόν τρόπο. Ουσιαστικά, μέσω της θεματικής κατηγοριοποίησης γίνεται και μια ποιοτική έρευνα σε ένα πρώτο επίπεδο. Έτσι, είναι ευκολότερο να καταλάβει κάποιος και το κατά πόσο αξιόλογο, αποδοτικό και αποτελεσματικό είναι ένα τέτοιο παρεχόμενο πρόγραμμα. Επομένως, κάποιος μπορεί να αντιληφθεί σε ποια Βιβλιοθήκη πρέπει να απευθυνθεί εάν και εφόσον ενδιαφέρεται να εξελιχθεί σε ένα πλήρως καταρτισμένο πληροφοριακά εγγράμματο άτομο, αλλά μπορεί και να ασκήσει εποικοδομητική κριτική με σκοπό τη βελτίωση των υπαρχόντων προγραμμάτων, τη δημιουργία νέων προγραμμάτων Πληροφοριακής Παιδείας στις Βιβλιοθήκες εκείνες που δεν τα διαθέτουν.

Καθένας λοιπόν που διαβάσει αυτή την εργασία είναι πιθανό να παρακινηθεί και να παρακολουθεί ένα τέτοιο πρόγραμμα και θα έχει την ευκαιρία να μετατραπεί σε έναν ικανό αναζητητή, μελετητή και αξιολογητή πληροφοριών. Μέσα σε έναν κόσμο που μαστίζεται από την παραπληροφόρηση και τα λεγόμενα «fake news», εκείνος θα μπορεί να εντοπίζει της ψευδείς και μη αξιόλογες πληροφορίες και δεδομένα και θα βρίσκει αυτό που ψάχνει γρήγορα και αποτελεσματικά ενώ θα είναι πιο σίγουρος για την ορθότητα των όσων διαβάσει, αφού τα κρίνει με τα κατάλληλα κριτήρια που θα διδαχθεί. Πέρα από αυτό, αν το επιθυμεί κάποιος μπορεί να εξελιχθεί ακόμα και σε συνθέτη – συγγραφέα πληροφοριών ή ακόμα και σε ερευνητή εφόσον οι πληροφορίες που θα καταγράφει θα χρησιμοποιούνται σωστά και σύμφωνα με τους κατάλληλους κανόνες ηθικής και δεοντολογίας της έρευνας. Έτσι όχι μόνο θα ανταπεξέρχεται αποτελεσματικά στις καθημερινές του ανάγκες για πληροφόρηση, αλλά θα μαθαίνει περισσότερα από όσα φανταζόταν και θα ενισχύει και την διεθνή έρευνα με δεδομένα.

Επιπλέον, ένας ενδιαφερόμενος ο οποίος έχει συμμετάσχει σε ένα επιτυχημένο πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας αποτελεί το πλέον κατάλληλο μέσο για να προωθηθεί η αξία της Βιβλιοθήκης ως θεσμού, όσο και η σημαντικότητα της Πληροφοριακής Παιδείας στη

σημερινή ζωή. Με αυτόν τον τρόπο αυτόματα προωθείται, ενισχύεται και αναγνωρίζεται η συμβολή των Βιβλιοθηκών στην εκπαιδευτική διαδικασία και ο απαραίτητος ρόλος που πρέπει να έχουν στη ζωή των κάθε είδους εκπαιδευόμενων στα Εκπαιδευτικά Κέντρα και Ιδρύματα όλων των ειδών. Η εργασία λοιπόν αυτή δείχνοντας ακριβώς αυτό, θέλει να ωθήσει σε μια αμοιβαία σύμπραξη και συνεργασία Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και Βιβλιοθηκών, εκπαιδευτικών και βιβλιοθηκονόμων, οδηγώντας έτσι και σε άνοιγμα θέσεων εργασίας.

Επιπροσθέτως, η παρούσα εργασία, λόγω των πρωτογενών πληροφοριών τις οποίες συγκεντρώνει και προσφέρει και της άνευ προηγουμένου χαρτογράφησης που γίνεται τόσο στην Ελληνική όσο και στην Κυπριακή επικράτεια, για τα προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας που παρέχονται και τον τρόπο με τον οποίο υλοποιούνται, αποτελεί απαραίτητη γνώση και εργαλείο για όλο το ανθρώπινο δυναμικό των εν λόγω βιβλιοθηκών. Ειδικότερα, για όσους θέλουν να ασχοληθούν με τη διδασκαλία της Πληροφοριακής Παιδείας στις Βιβλιοθήκες τους ή σε Βιβλιοθήκες που δεν διαθέτουν κάποιο υπάρχον πρόγραμμα, η εργασία αυτή αποτελεί ένα μέσο για να μάθει κάποιος τους τρόπους με τους οποίους μπορεί αυτή να πραγματοποιηθεί (βασικά μοντέλα Πληροφοριακής Παιδείας, βασικές θεωρίες μάθησης και διδακτικά μοντέλα), τί αυτή περιλαμβάνει ακριβώς (δεξιότητες) και ποια είναι τα απαραίτητα χαρακτηριστικά που θα πρέπει να διαθέτει ένα επιτυχημένο πρόγραμμα.

Πιθανά η παρούσα πτυχιακή να αποτελεί και έναν επικαιροποιημένο οδηγό γνώσης που θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψιν τους και όλοι όσοι διδάσκουν βιβλιοθηκονομικά μαθήματα σε Πανεπιστημιακά Ιδρύματα και ειδικά όσοι καθηγητές ασχολούνται με το μάθημα της Πληροφοριακής Παιδείας. Με αυτόν τον τρόπο θα μπορούν να παίρνουν ιδέες και να συμβουλευονται, τόσο την εργασία αυτή, όσο και τα προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας των Βιβλιοθηκών, όπως ο «ΩΡΙΩΝ», η «Καλλιστώ», ο «Ιχνηλάτης» και το πρόγραμμα που προσφέρει ο Ελληνικός Σύνδεσμος Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (ILSEAB).

Από την άλλη, η εν λόγω εργασία μπορεί να αποτελέσει πολύ καλό καθοδηγητή όχι μόνο για έναν φοιτητή της Βιβλιοθηκονομίας, αλλά και για έναν απλό μαθητή, φοιτητή ή ακόμα για έναν απλό ενδιαφερόμενο, ο οποίος θέλει να μαθαίνει. Για να το κάνει αυτό χρειάζεται απαραίτητα τις βασικές ικανότητες που καταγράφονται στον πίνακα με τον κοινό παρονομαστή των δεξιοτήτων των τεσσάρων από τα σημαντικότερα μοντέλα Πληροφοριακής Παιδείας που υπάρχουν σήμερα, δηλαδή το να αντιλαμβάνεται την ουσία της πληροφοριακής ανάγκης, να βρίσκει εύκολα και γρήγορα τις πληροφορίες που του είναι αναγκαίες, να ξέρει να τις αξιολογεί, να τις αξιοποιεί και να τις διαχειρίζεται δημιουργικά, να τις χρησιμοποιεί ηθικά και να γνωρίζει πώς να τις διαμοιράζει αποτελεσματικότερα (δείτε στο κεφάλαιο 2). Τέτοιου είδους δεξιότητες σπάνια διδάσκονται στην πρωτοβάθμια και

δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα και στην Κύπρο, αν και ακόμα και εκεί είναι αμφιλεγόμενο το κατά πόσο αυτό πραγματοποιείται με σωστό και αποτελεσματικό τρόπο.

Η συγκεκριμένη λοιπόν εργασία δείχνει στον αναγνώστη γιατί αυτές οι δεξιότητες είναι απαραίτητες και τον καθοδηγεί στα σωστά μονοπάτια για να αποκτήσει όχι μόνο αυτές αλλά και ακόμα περισσότερες δεξιότητες σε περίπτωση που θελήσει να ασχοληθεί και με την παραγωγή πληροφοριών. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι με την ανάγνωση και μόνο αυτής της εργασίας αυτομάτως ακόμα και ένας μαθητής μπορεί να συμμετέχει περισσότερο στην εκπαιδευτική διαδικασία, χάρη στις γνώσεις που αποκτά για τις θεωρίες μάθησης και τις μεθόδους διδασκαλίας, ώστε να μπορεί να προτείνει λύσεις και ιδέες και να βοηθήσει ώστε μια στείρα και ανιαρή εκπαιδευτική διαδικασία να μετατραπεί σε μια πλήρως λειτουργική ενεργητική μάθηση με μεγαλύτερη συμμετοχή των εκπαιδευόμενων.

Σημαντικό επίσης είναι το γεγονός ότι η έρευνα δείχνει την κουλτούρα της Πληροφοριακής Παιδείας και δια βίου μάθησης που υπάρχει ανάμεσα στις δύο μοναδικές ελληνόφωνες ευρωπαϊκές χώρες. Έτσι κάποιος μπορεί να δει τη σύγκριση που υπάρχει και να θελήσει να συνεχίσει την παρούσα εργασία συλλέγοντας αντίστοιχα δεδομένα από άλλες χώρες και στη συνέχεια να τα συγκρίνει με αυτά που εξήχθησαν από την συγκεκριμένη έρευνα.

5.4 Μελλοντικές επεκτάσεις της Έρευνας

Ο νέος ερευνητής που θα ενδιαφερθεί για ένα παρόμοιο θέμα, προτείνεται να εξετάσει τις Βιβλιοθήκες που αναφέρουν πολύ λίγες ή ασαφείς πληροφορίες στις ιστοσελίδες τους σχετικά με υπηρεσίες Πληροφοριακής Παιδείας, μέσω ποιοτικής, ποσοτικής ή και μεικτής έρευνας, δηλαδή μέσω συνεντεύξεων και ερωτηματολογίων, με σκοπό να εμβαθύνει στους λόγους και στους παράγοντες που τις εμποδίζουν να αναπτύξουν σχετικές υπηρεσίες.

Επίσης εάν μία επόμενη έρευνα που τυχόν θα χρησιμοποιήσει την παρούσα, ως βάση σύγκρισης των Ελληνικών και Κυπριακών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών με Βιβλιοθήκες του εξωτερικού, θα ήταν καλό πρώτα να ελεγχθεί αν κάποια Βιβλιοθήκη, Ελληνική ή Κυπριακή που δεν προσφέρει μέχρι σήμερα πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας έχει αναπτύξει κάποιο ως τότε.

Ενδιαφέρον θα ήταν να μελετηθούν ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες γειτονικών χωρών της Ελλάδας και της Κύπρου όπως είναι η Τουρκία και οι χώρες των Βαλκανίων. Έτσι, θα μπορούσαν να εξαχθούν συγκριτικά αποτελέσματα σχετικά με τη σημασία που δίνεται στην Πληροφοριακή Παιδεία και σε αυτές τις χώρες. Ουσιαστικά, θα μπορούσε να κριθεί το πόσο μπροστά ή πίσω βρίσκονται η Ελλάδα και η Κύπρος, σε τέτοιους τομείς, συγκριτικά με τους

γείτονές τους, ώστε να μελετηθούν και οι παράγοντες, όπως εκπαιδευτικές πολιτικές, κοινωνικοοικονομικοί και άλλοι, που θα οδηγούν στην αντίστοιχη κατάσταση.

Μια ακόμα επιλογή συνέχισης της έρευνας αυτής είναι η σύγκριση Ελληνικών και Κυπριακών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών με αντίστοιχες βιβλιοθήκες χωρών που έχουν βαθιά ριζωμένη στην κουλτούρα τους τη χρήση τους ως εκπαιδευτικά κέντρα. Τέτοιες χώρες είναι το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γαλλία και η Ισπανία. Με τα αποτελέσματα μιας τέτοιας έρευνας θα βλέπαμε σημαντικές διαφορές τόσο στον τρόπο που λειτουργούν οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες σε τέτοιες χώρες όσο και στην κουλτούρα των ανθρώπων σχετικά με την παιδεία. Έτσι, και οι δικές μας Βιβλιοθήκες αλλά και των Κυπρίων θα μπορούσαν να παραδειγματιστούν θετικά και να αλλάξουν ριζικά τον τρόπο λειτουργίας τους προς το καλύτερο και να βελτιστοποιήσουν όλες τις υπηρεσίες που προσφέρουν πόσο μάλλον εκείνες που σχετίζονται με την εκπαίδευση.

Επίσης, άλλη μια ενδιαφέρουσα ιδέα θα ήταν η σύγκριση Ελλάδας και Κύπρου με χώρες μεγάλου πολιτισμικού παρελθόντος και παρόντος της άπω ανατολής όπως η Κίνα και η Ιαπωνία. Τα αποτελέσματα μιας έρευνας σαν και αυτής θα ήταν σίγουρα πρωτόγνωρα, πρωτοποριακά και πολύ ενδιαφέροντα.

Τέλος, θα ήταν αρκετά χρήσιμο να υπάρξει και σύγκριση Ελληνικών και Κυπριακών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών με αυτές χωρών της Αμερικανικής Ηπείρου. Τέτοιες θα μπορούσαν να είναι στο Βορά ο Καναδάς και σημαντικές πολιτείες των Ηνωμένων Πολιτειών όπως η Βιρτζίνια, Φλώριδα, Ουάσινγκτον, ενώ στο Νότο η Αργεντινή και το Μεξικό. Μέσα από μια τέτοια έρευνα θα βλέπαμε πως λειτουργούν και τι προσφέρουν στην εκπαίδευση οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες που βρίσκονται στο άλλο ημισφαίριο.

Συνοψίζοντας λοιπόν, κάποιος που θα διαβάσει την εργασία και θα ενδιαφερθεί για περαιτέρω συνέχιση της έρευνας έχει όλες τις παραπάνω προτάσεις και αμέτρητες ακόμα επιλογές για να τη συνεχίσει, να την εμπλουτίσει και να χαρίσει ακόμα περισσότερη γνώση και ερευνητικά δεδομένα την Ελληνική, Κυπριακή και Διεθνή επιστημονική κοινότητα.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- ACRL. (2016). ACRL: Framework for Information Literacy for Higher Education. Retrieved January 11, 2016, from <http://www.ala.org/acrl/standards/ilframework>
- ANCIL. (2011). ANCIL definition of information literacy. Retrieved August 1, 2020, from <https://newcurriculum.wordpress.com/2012/01/13/blue-skies-a-new-definition-of-information-literacy/>
- Bent, M. (2008). *Perceptions of Information Literacy in the transition to higher education*. Newcastle. Retrieved from http://eprint.ncl.ac.uk/%0Apub_details2.aspx?pub_id=55850. An updated image of the IL Landscape can be downloaded from <http://moirabent.blogspot.com/p/information-literacy-landscape.html>
- Bent, M., & Stubbings, R. (2011). On behalf of the SCONUL Working Group on Information Literacy.
- Biggs, J. (1996). Enhancing teaching through constructive alignment. *Higher Education*, 32(3), 347–364.
- Braun, V., & Clarke, V. (2012). Thematic analysis. In *APA handbook of research methods in psychology, Vol 2: Research designs: Quantitative, qualitative, neuropsychological, and biological*. (pp. 57–71). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/13620-004>
- Bruce, C. (2013). Information Literacy Programs and Research: An International Review. *The Australian Library Journal*, 60(4), 326–333. <https://doi.org/10.1080/00049670.2011.10722652>
- CILIP. (2018). CILIP Definition of Information Literacy 2018. Retrieved from <https://infolit.org.uk/ILdefinitionCILIP2018.pdf>
- CILIP. (2020a). Information Literacy Group - Definitions and Models (Models & Framework). Retrieved from <https://infolit.org.uk/definitions-models/>
- CILIP. (2020b). Pedagogic Theory: Learning Theory. Retrieved from <https://infolit.org.uk/teaching/developing-your-teaching/pedagogic-theory/>
- Cooperstein, S. E., & Kocevar-Weidinger, E. (2004). Beyond active learning: a constructivist approach to learning. *Reference Services Review*, 32(2), 144–148. <https://doi.org/10.1108/00907320410537658>

- Coronel, P. H., Rengifo, T. A. L., Coronel, M. A. H., Fernández, I. F., & Reyes, J. P. T. (2020). Information Literacy in Latin America students: a review of programs and proposes. In *2020 XV Conferencia Latinoamericana de Tecnologías de Aprendizaje (LACLO)* (p. pp.1-7). IEEE. <https://doi.org/10.1109/LACLO50806.2020.9381144>
- Good, T. L., & Brophy, J. E. (1990). *Educational psychology: A realistic approach* (4th ed.). New York, NY: White Plains. Retrieved from <https://infolit.org.uk/teaching/developing-your-teaching/pedagogic-theory/>
- Grassian, E. S., & Kaplowitz, J. R. (2001). *Information literacy instruction: Theory and practice*. New York, NY: Neal-Schuman. Retrieved from <https://infolit.org.uk/teaching/developing-your-teaching/pedagogic-theory/>
- IFLA. (2005). Beacons of the Information Society: The Alexandria Proclamation on Information Literacy and Lifelong Learning. Retrieved from <https://www.ifla.org/publications/beacons-of-the-information-society-the-alexandria-proclamation-on-information-literacy>
- Jisc. (2015). Developing students' digital literacy. Retrieved August 1, 2020, from <https://www.jisc.ac.uk/guides/developing-students-digital-literacy#>
- NHS. (2020). The Knowledge Network. Retrieved August 1, 2020, from <https://infolit.org.uk/definitions-models/>
- RIN. (2011). The role of research supervisors in information literacy. Retrieved August 1, 2020, from http://www.rin.ac.uk/system/files/attachments/Research_supervisors_report_for_screen.pdf
- Schunk, D. H. (2008). *Learning theories: An educational perspective* (5th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson. Retrieved from <https://infolit.org.uk/teaching/developing-your-teaching/pedagogic-theory/>
- SCONUL. (2011). SCONUL Seven Pillars model. Retrieved August 1, 2020, from <https://www.sconul.ac.uk/sites/default/files/documents/coremodel.pdf>
- Secker, D. J., & Coonan, D. E. (2011). A New Curriculum for Information Literacy: transitional transferable transformational: Curriculum and Supportin Documents. *ARCADIA*, 41. Retrieved from http://ccfil.pbworks.com/f/ANCIL_final.pdf
- UNESCO. (n.d.). Media and Information Literacy. Retrieved from <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/media-development/media-literacy/mil-as-composite-concept/>

- UNESCO. (2003). TOWARDS AN INFORMATION LITERATE SOCIETY. Retrieved from <http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CI/CI/pdf/PragueDeclaration.pdf>
- UNESCO. (2005). Information Literacy. Retrieved from <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/access-to-knowledge/information-literacy/>
- Weightman, A. L., Farnell, D. J. J., Morris, D., Strange, H., & G., H. (2017). A Systematic Review of Information Literacy Programs in Higher Education: Effects of Face-to-Face, Online, and Blended Formats on Student Skills and Views. *Evidence Based Library and Information Practice*, 12(3), 20–55. [https://doi.org/12\(3\), 20–55](https://doi.org/12(3), 20–55). <https://doi.org/10.18438/B86W90>
- Wilkinson, W., & Bruch, C. (2012). *Transforming Information Literacy Programs: Intersecting Frontiers of Self, Library Culture, and Campus Community*. Chicago: Association of College and Research Libraries. Retrieved from <https://www.semanticscholar.org/paper/Transforming-Information-Literacy-Programs%3A-of-and-Moore/d87686c499905aea6090d79b1921f7b075770c0e>
- Αρκούδη, Π., & Γεωργακοπούλου, Μ. (2016). ΕΙΔΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ. ΑΝΩΤΑΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΕΙΡΑΙΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ. Retrieved from http://oceanis.lib.puas.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/3109/ΕΙΔΗ_ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ_ΕΡΕΥΝΑΣ_ΚΑΙ_ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Δημητριάδης, Σ. Ν. (2015). *Θεωρίες Μάθησης & Εκπαιδευτικό Λογισμικό*. (Θ. Τσιάτος, Δ. Κονάχος, & Α. Καρακώστας, Eds.). Ζωγράφου: ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ. Retrieved from <https://repository.kallipos.gr/pdfviewer/web/viewer.html?file=/bitstream/11419/3397/2/finalpdf.pdf>
- Δημητρόπουλος, Ε. (2004). *Εισαγωγή στη μεθοδολογία της επιστημονικής έρευνας: προς ένα συστηματικό δυναμικό μοντέλο μεθοδολογίας επιστημονικής έρευνας*. Αθήνα: Έλλην.
- Κορομπίλη, Σ., & Τόγια, Α. (2015). *Πληροφοριακός Γραμματισμός :ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΧΡΗΣΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ ΓΙΑ ΕΠΙΒΙΩΣΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ*. (Ν. Κιοσέογλου & Μ. Α. Φωτεινόπουλος, Eds.). Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Retrieved from <https://repository.kallipos.gr/pdfviewer/web/viewer.html?file=/bitstream/11419/2701>

/1/00_master_document.pdf

Τσιώλης, Γ. (2017). *ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΟΙΟΤΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ*. ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ (ΕΑΠ). Retrieved from http://www.amarkos.gr/material/Thematic_Analysis.pdf

Λίστα συνδέσμων από όπου ανακτήθηκαν οι εικόνες

Λίστα συνδέσμων από όπου ανακτήθηκαν οι εικόνες που περιέχονται εντός της πτυχιακής εργασίας

Εικόνα για Ενεργή Μάθηση: <https://images.app.goo.gl/qYBQjarth2HpxL3F7> (Ανακτήθηκε 12/6/21).

Εικόνα για Problem-Based Learning: <https://images.app.goo.gl/jPGSsh4sEjJKQQu9> (Ανακτήθηκε 13/6/2021)

Εικόνα για Αναστροφική Μάθηση: <https://images.app.goo.gl/t7LNNagWKsm8fFqh7> (Ανακτήθηκε 13/6/2021)

Εικόνα για Ομαδοσυνεργατική Μάθηση: <https://images.app.goo.gl/t9BXZjJNBsNbxLce9> (Ανακτήθηκε 13/6/2021).

Παράρτημα Ι – Αναλυτική Παρουσίαση ΠΠΠ και λοιπού σχετικού περιεχομένου από τις Ιστοσελίδες του συνόλου των Ελληνικών και Κυπριακών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών

[Σημειώνεται ότι το Παράρτημα ΙΙ με τα δεδομένα από τις Ιστοσελίδες του συνόλου των Ελληνικών και Κυπριακών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών επισυνάπτεται σε χωριστό αρχείο Excel με όνομα lb_59916016_tsionis_dissertation_AnnexII.xlsx].

Πίνακας περιεχομένων Παραρτήματος Ι

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ Ι Ι

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΛΟΙΠΟΥ ΣΧΕΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΤΩΝ ΕΑΒ 1

1.1	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ	1
1.2	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	3
1.3	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ – ΟΔΗΓΟΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	5
1.4	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΓΕΩΠΟΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ.....	9
1.5	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΡΑΚΗΣ.....	10
1.6	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ & ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	11
1.6.1	<i>Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης</i>	<i>11</i>
1.6.2	<i>Τμήμα Βιβλιοθήκης Πανεπιστημιακού Κέντρου Διεθνών Προγραμμάτων Σπουδών – International Hellenic University Library and Information Centre</i>	<i>20</i>
1.6.3	<i>Βιβλιοθήκη Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Κεντρικής Μακεδονίας - Σερρών .</i>	<i>21</i>
1.6.4	<i>Τμήμα Εκδόσεων και Βιβλιοθήκης Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.....</i>	<i>22</i>
1.6.5	<i>Τμήμα Εκδόσεων Ιδρύματος Αλεξάνδρειας Πανεπιστημιούπολης.....</i>	<i>23</i>
1.7	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ	23
1.8	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΕΘΝΙΚΟΥ ΜΕΤΣΟΒΕΙΟΥ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ	24
1.9	ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ	25
1.10	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ.....	26
1.11	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΙΟΝΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ	27
1.12	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ.....	29
1.13	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ.....	30
1.14	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ.....	30
1.14.1	<i>Βιβλιοθήκη Πανεπιστημιούπολης Άλσους Αιγάλεω Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής (Παν/πολη 1).....</i>	<i>30</i>
1.14.2	<i>Βιβλιοθήκη Πανεπιστημιούπολης 2 Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής.....</i>	<i>31</i>
1.15	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ.....	32
1.16	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ.....	34
1.17	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ.....	35

1.18	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ	36
1.19	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	37
1.20	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΑΤΡΩΝ	39
1.21	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	41
1.22	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	42
1.23	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ.....	43
1.24	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ	44
1.25	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ.....	45
1.26	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΑΣΠΑΙΤΕ).....	46
1.27	ΠΡΩΗΝ ΑΤΕΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ – ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΛΛΙΣΤΩ	47

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ &

ΛΟΙΠΟΥ ΣΧΕΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΤΩΝ ΚΑΒ..... 51

2.1	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ FREDERICK	51
2.2	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ	51
2.3	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ – EUROPEAN UNIVERSITY OF CYPRUS.....	52
2.4	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΛΕΥΚΑΣ – EUROPEAN UNIVERSITY OF LEFKE	52
2.5	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΝΕΑΠΟΛΗΣ ΠΑΦΟΥ.....	54
2.6	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ	55
2.7	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ	55
2.8	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΕΡΥΝΕΙΑΣ – UNIVERSITY OF KYRENIA.....	56
2.9	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ	57

Κεφάλαιο 1. Αναλυτική Παρουσίαση Προγραμμάτων Πληροφοριακής Παιδείας & λοιπού σχετικού περιεχομένου των ΕΑΒ

1.1 Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών

Η Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών έχει αναρτήσει στην ιστοσελίδα της οδηγίες, που ακολουθούν τη λογική των μοντέλων της Πληροφοριακής Παιδείας, ώστε να υποστηρίζει τους χρήστες της στο επίπεδο της έρευνας και της εκπόνησης ακαδημαϊκών εργασιών. Για τον λόγο αυτό, η Βιβλιοθήκη της ανωτέρω Σχολής έχει ονομάσει τις παραπάνω οδηγίες «Υποστήριξη στην Έρευνα». Βάσει των σχετικών ανακοινώσεων στην ιστοσελίδα της βιβλιοθήκης (π.χ. Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών – προσπελάστηκε: 10/01/21), συμπεραίνεται ότι η εκπαίδευση των χρηστών σε θέματα Πληροφοριακής Παιδείας - παρέχεται είτε μέσω δια ζώσης μαθημάτων είτε με τη μέθοδο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, με τη χρήση ηλεκτρονικής πλατφόρμας. Επειδή όμως οι ανάγκες των χρηστών αυξάνονται διαρκώς, η Βιβλιοθήκη, προκειμένου να τις καλύψει επαρκέστερα παραπέμπει και στην ιστοσελίδα «Καλλιστώ», η οποία αποτελεί μία Υπηρεσία Πληροφοριακής Παιδείας, που δημιουργήθηκε από τη Βιβλιοθήκη Αλεξάνδρειου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Θεσσαλονίκης. Έτσι, οι χρήστες της Βιβλιοθήκης και του Κέντρου Πληροφόρησης της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών μπορούν να χρησιμοποιούν και αυτή την υπηρεσία για την εξ αποστάσεως εκπαίδευσή τους σε θέματα έρευνας και Πληροφοριακής Παιδείας.

Το Μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας, στο οποίο φαίνεται να βασίζεται η παρουσίαση των οδηγιών είναι το CILIP. Με βάση αυτό το μοντέλο οι φοιτητές καθοδηγούνται πως να κάνουν τα ακόλουθα: να αντιλαμβάνονται την πληροφοριακή ανάγκη, να γνωρίζουν τους διάφορους διαθέσιμους πόρους, να αναζητούν και να εντοπίζουν τις πληροφορίες που τους είναι απαραίτητες, να αξιολογούν τα αποτελέσματα της αναζήτησής τους, να τα χρησιμοποιούν σωστά και με ηθικό τρόπο και να διαχειρίζονται τα αποτελέσματα της ατομικής τους έρευνας. Όπως γίνεται αντιληπτό από την παρουσίαση των οδηγιών δεν φαίνεται οι χρήστες να καθοδηγούνται στις επιλογές μεθόδων διαμοιρασμού των πληροφοριών που συγκέντρωσαν.

Καθώς δεν υπάρχουν πληροφορίες αναφορικά με τη μέθοδο εκπαίδευσης των χρηστών της βιβλιοθήκης στην Πληροφοριακή Παιδεία, το μόνο που θα μπορούσε να συμπεράνει κάποιος σε σχέση με αυτή είναι η θεωρία μάθησης που πιθανώς ακολουθείται, πάντα βάσει του τρόπου παρουσίασης των σχετικών οδηγιών. Έτσι συμπεραίνεται ότι αυτή μάλλον αφορά περισσότερο στον Συμπεριφορισμό, ο οποίος πρεσβεύει ότι μία επιθυμητή εργασία πρέπει να αναλύεται πρώτα στους μαθησιακούς της στόχους. Η ευδιάκριτη αποτύπωση των επικεφαλίδων των οδηγιών στην ιστοσελίδα εκτιμάται ότι εκπληρώνει ως ένα βαθμό αυτό το στόχο.

Στη συνέχεια, σχεδιάζονται διαδικασίες για τη διδασκαλία κάθε επιμέρους σταδίου της εργασίας, καθώς και δοκιμές για τον βαθμό κατάκτησης της απαιτούμενης γνώσης σε κάθε στάδιο της μάθησης. Οι εκπαιδευόμενοι εργάζονται με το δικό τους ρυθμό, αλλά λαμβάνουν και ενίσχυση για συμπεριφορές που τους οδηγούν στην επίτευξη μίας εργασίας. Η συμπεριφορά διαμορφώνεται προς τον τελικό στόχο), χρησιμοποιώντας μοντελοποίηση του επιθυμητού αποτελέσματος- και προγραμματισμένες ακολουθίες οδηγιών σε μικρά βήματα, με άμεση ενίσχυση και τροποποίηση συμπεριφοράς, όπου μόνο σωστές συμπεριφορές ενισχύονται θετικά (Grassian και Karlowitz, 2001). Οι οδηγίες της ΑΣΚΤ προσομοιάζουν σε αυτή τη θεωρία ως προς τον σχεδιασμό των επιμέρους σταδίων εκπόνησης μίας ακαδημαϊκής εργασίας, αφού παρέχουν συγκεκριμένες οδηγίες και συνδέσμους για αυτόν τον σκοπό. Ωστόσο, δεν έχουν συμπεριλάβει την αποτίμηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων και την ενίσχυση της συμπεριφοράς, καθώς δεν παρέχουν κάποιο - παράδειγμα ή άσκηση ή εργαλείο που να είναι σχετικά. Βέβαια με το να παραπέμπουν σε πιο δια-δραστικά προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας (Καλλιστώ και Ωρίων), πιθανώς να πετυχαίνουν ως ένα βαθμό την εφαρμογή και αυτής της παραμέτρου, αλλά δεν θα μπορούσε κανείς να συμπεράνει με ασφάλεια ότι οι ίδιες οι οδηγίες εφαρμόζουν αμιγώς τη θεωρία του Συμπεριφορισμού.

Παρόλα αυτά, οι οδηγίες θα μπορούσαν να συνδεθούν και με τη θεωρία μάθησης του Εποικοδομισμού, αφού κάλλιστα μπορούν να χαρακτηριστούν ως υλικό ενός ελεύθερου, προσωποποιημένου μαθήματος, βασισμένου σε ένα εννοιολογικό πλαίσιο, όπως ένα μοντέλο -ερευνητικής διαδικασίας, που στην περίπτωση της ΑΣΚΤ είναι βασισμένο στο μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας της CILIP (Kobelski and Reichel, 1981). Συνεπώς, ο φοιτητής της ΑΣΚΤ μπορεί να ακολουθήσει τις οδηγίες τόσο για να μάθει με τον δικό του μοναδικό τρόπο όσο και να εφαρμόσει το μοντέλο που θα έχει ακολουθήσει ανάλογα με την εμπειρική γνώση που θα δημιουργήσει.

1.2 Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Η Βιβλιοθήκη και το Κέντρο Πληροφόρησης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης παρέχει υπηρεσίες υπό τον τίτλο «Εκπαίδευση Χρηστών» που σύμφωνα με το περιεχόμενο της οικείας ιστοσελίδας, περιλαμβάνουν τα εξής Σεμινάρια:

- Σεμινάριο με βασικό στόχο την εξοικείωση των χρηστών με τις υπηρεσίες και τις ηλεκτρονικές πηγές της ΒΚΠ καθώς και την ενημέρωση πάνω σε θέματα πληροφοριακής παιδείας και επιστημονικής επικοινωνίας. Το σεμινάριο είναι προσαρμοσμένο ανάλογα με το επιστημονικό πεδίο, το επίπεδο φοίτησης και τις πληροφοριακές ανάγκες των συμμετεχόντων. Η βασική διάρθρωση του σεμιναρίου περιλαμβάνει: (α) κατανόηση και αποτελεσματική χρήση του Καταλόγου και των Ηλεκτρονικών Πηγών της Βιβλιοθήκης, (β) στρατηγικές και τεχνικές αναζήτησης, (γ) αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και (δ) ηθική χρήση της πληροφορίας.
- Σεμινάριο για τη δημιουργία προσωπικής ηλεκτρονικής βιβλιογραφίας με στόχο την εκμάθηση του ειδικού προγράμματος διαχείρισης βιβλιογραφικών αναφορών Mendeley. Με τη χρήση του είναι δυνατή η δημιουργία εξατομικευμένης βάσης βιβλιογραφίας και η εισαγωγή βιβλιογραφικών αναφορών και βιβλιογραφίας μέσα στο κείμενο των εργασιών σε πολυάριθμα στυλ αναφοράς (π.χ. Harvard Citation Style, APA, MLA, κ.ά.).
- Σεμινάριο με σκοπό την ενημέρωση των χρηστών πάνω σε θέματα που αφορούν στα πνευματικά δικαιώματα των δημιουργών, την ηθική χρήση της πληροφορίας και τη λογοκλοπή. Γίνεται αναφορά στον Ν. 2121/93 περί πνευματικών δικαιωμάτων, στην εφαρμογή προτύπων βιβλιογραφίας (Citation Styles), σε περιπτώσεις καλών πρακτικών με σχετικά παραδείγματα, στην χρήση ανοικτών αδειών Creative Commons και στην αναζήτηση υλικού που διατίθεται με ανοικτές άδειες.
- Σεμινάριο με στόχο την παρουσίαση του διαδικτυακού εκπαιδευτικού περιβάλλοντος (Moodle) της Βιβλιοθήκης ΑΠΘ και την εκπαίδευση των φοιτητών στη χρήση του, το οποίο προσφέρεται από την ομάδα Ηλεκτρονικών Μαθημάτων.
- Σεμινάριο με τίτλο «Γνωρίζω τη Βιβλιοθήκη», το οποίο απευθύνεται στους πρωτοετείς φοιτητές του ΑΠΘ και έχει ως στόχο τη γνωριμία των φοιτητών με τη Βιβλιοθήκη, τις διαθέσιμες υπηρεσίες της και τον Κατάλογο της Βιβλιοθήκης. Με το πέρας του σεμιναρίου οι φοιτητές είναι σε θέση να εντοπίζουν υλικό, έντυπο στα ράφια (μπορεί να συνδυαστεί με επιτόπια άσκηση) και ηλεκτρονικό, μέσα από τις

συλλογές της, καθώς και να χρησιμοποιούν βασικές τεχνικές αναζήτησης ώστε να καλύπτουν τις βασικές τους ανάγκες σε βιβλιογραφία.

Τα σεμινάρια αυτά, που γίνονται μετά από αίτημα των διδασκόντων είναι κλειστά, αφορούν δηλαδή μόνο τα συγκεκριμένα Τμήματα, για τα οποία επιθυμεί ο διδάσκων να πραγματοποιηθεί η εκπαίδευση. Το περιεχόμενό τους είναι δυνατόν να εμπλουτιστεί και να προσαρμοστεί ανάλογα με τις απαιτήσεις των διδασκόντων στο πλαίσιο των μαθημάτων τους. Μπορεί επίσης, να επικεντρωθεί σε μια ενότητα (π.χ. εκμάθηση σύνταξης βιβλιογραφίας, παρουσίαση δομής επιστημονικής εργασίας), ακόμα και να πραγματοποιηθούν ασκήσεις με τη χρήση των εργαλείων, που διαθέτει το ηλεκτρονικό περιβάλλον μάθησης του ιδρύματος elearning.auth.gr.

Εκτός από τα κλειστά σεμινάρια πραγματοποιούνται και ανοιχτά προγραμματισμένα σεμινάρια, στα οποία μπορούν να συμμετέχουν μετά από αίτηση όλα τα μέλη του Α.Π.Θ. - Συμπεραίνεται, ότι αν και τα περισσότερα από αυτά τα σεμινάρια εκτελούνται διά ζώσης, για την καλύτερη εξυπηρέτηση των ενδιαφερόμενων, οργανώνονται σεμινάρια και στην ηλεκτρονική πλατφόρμα του ιδρύματος. Σε αυτά ο χρήστης γνωρίζει ουσιαστικά τους διαθέσιμους πόρους, εκπαιδεύεται στην αναζήτηση και τον εντοπισμό των απαραίτητων πληροφοριών, στην αξιολόγηση των αποτελεσμάτων, στην ορθή και ηθική τους χρήση, στην διαχείριση των αποτελεσμάτων της ατομικής έρευνας και τέλος, στην επιλογή μεθόδου διαμοιρασμού των πληροφοριών. Ωστόσο, δεν γίνεται κάποια αναφορά για την σε βάθος εκπαίδευση στην αναγνώριση της πληροφοριακής ανάγκης. Σημαντική παράμετρος αποτελεί το γεγονός, ότι τα άτομα εδώ ενημερώνονται και για την επιστημονική επικοινωνία, οπότε και συμπεραίνεται ότι το μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας, στο οποίο προσομοιάζει συνολικά το πρόγραμμα «Εκπαίδευση Χρηστών», αλλά και ειδικότερα το πρώτο σεμινάριο είναι το ACRL. Το διδακτικό μοντέλο, από την άλλη, που χρησιμοποιείται δεν είναι ξεκάθαρο, καθώς τα όσα αναφέρονται πως θα διδαχθούν παρουσιάζονται με περιληπτικό τρόπο και όχι με κάποια ιεραρχημένη και οργανωμένη μορφή διδακτικού μοντέλου. Ωστόσο, αναλύοντας κανείς ορισμένες από τις δηλώσεις που αναφέρονται στην ιστοσελίδα, όπως «*Το σεμινάριο είναι προσαρμοσμένο ανάλογα με το επιστημονικό πεδίο, το επίπεδο φοίτησης και τις πληροφοριακές ανάγκες των συμμετεχόντων*» ή «*μπορεί να συνδυαστεί με επιτόπια άσκηση*» ή «*ώστε να καλύπτουν τις βασικές τους ανάγκες σε βιβλιογραφία*» ή «*το περιεχόμενό τους είναι δυνατόν να προσαρμοστεί ανάλογα με τις απαιτήσεις των διδασκόντων στο πλαίσιο των μαθημάτων τους. Μπορεί να εμπλουτιστεί με ή να επικεντρωθεί σε μια ενότητα*», θα μπορούσε να εντοπίσει στοιχεία που συζητά η θεωρία

μάθησης του Γνωστικισμού, η οποία, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο επίλυσης προβλημάτων ,προτείνει τις ενεργές τεχνικές μάθησης και το παρακινητικό μαθησιακό περιεχόμενο.

1.3 Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Αριστοτελείου

Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης – Οδηγός Σύνταξης

Εργασίας

Η Βιβλιοθήκη και το Κέντρο Πληροφόρησης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης παρέχει εκτός των όσων προαναφέρθηκαν και ηλεκτρονικό πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας, το οποίο ονομάζει «Οδηγό Σύνταξη Εργασίας». Στην ουσία, πρόκειται για ένα πρόγραμμα διαχείρισης του χρόνου συγγραφής εργασιών Συγκεκριμένα, εισάγεται η ημερομηνία έναρξης της εργασίας και η επιθυμητή καταληκτική ημερομηνία και το σύστημα εξάγει οδηγίες για τη διαδικασία και τη διάρκεια κάθε σταδίου έως την ολοκλήρωση της συγγραφής. Κάθε βήμα αποτελείται από επιμέρους δεξιότητες, οι οποίες αντιστοιχούν στην εκπαίδευση ικανοτήτων Πληροφοριακής Παιδείας. Έτσι, παράλληλα με τα βήματα που ακολουθεί κάποιος για να συντάξει εν τέλει μια εργασία, μαθαίνει έμπρακτα πώς να συντάσσει μια εργασία ακαδημαϊκού επιπέδου και εξοικειώνεται με δεξιότητες, οι οποίες θα τον καταστήσουν τελικά Πληροφοριακά Εγγράμματο άτομο. Στον Πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται αναλυτικά τα επιμέρους βήματα.

Οδηγός Σύνταξης Εργασίας		
Βήματα	Υποενότητες	Δεξιότητα/-ες
Βήμα 1 ^ο : Κατανόω την εργασία μου	<ul style="list-style-type: none"> • Τεχνικές Απαιτήσεις Εργασίας. • Κατανόηση διατύπωσης εργασίας, • Επιλογή όρων αναζήτησης 	Αντίληψη της Πληροφοριακής Ανάγκης
Βήμα 2 ^ο : Αναζητώ Πηγές	<ul style="list-style-type: none"> • Τι ψάχνω; • Πώς αναζητώ; • Τεχνικές αναζήτησης 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Αναζήτηση και εντοπισμός πληροφοριών ➤ Γνώση διαθέσιμων πόρων

<p>Βήμα 3^ο Οργανώνω το υλικό μου</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Αναλυτικές οδηγίες για την ενοποιημένη μηχανή αναζήτησης • Μελετώ το υλικό – Τεχνικές ανάγνωσης • Κρατάω σημειώσεις • Δημιουργώ μια πρόχειρη δομή της εργασίας • Οργανώνω τη βιβλιογραφία μου • Αξιολογώ τα αποτελέσματα της έρευνάς μου • Γράφω ακαδημαϊκά • Διαμορφώνω την τελική δομή της εργασίας μου • Χρησιμοποιώ συνδυαστικές λέξεις για συνοχή μέσα στο κείμενο • Μελετώ και διορθώνω το κείμενό μου 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Αξιολόγηση αποτελεσμάτων ➤ Σωστή και ηθική χρήση πληροφοριών ➤ Διαχείριση αποτελεσμάτων ατομική έρευνας
<p>Βήμα 4^ο: Γράφω την εργασία μου</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Διαμορφώνω την τελική δομή της εργασίας μου • Χρησιμοποιώ συνδυαστικές λέξεις για συνοχή μέσα στο κείμενο • Μελετώ και διορθώνω το κείμενό μου 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Διαχείριση αποτελεσμάτων ατομική έρευνας ➤ Αξιολόγηση πληροφοριών ➤ Σωστή και ηθική χρήση πληροφοριών

Πίνακας 1 Οδηγός Σύνταξης

Όπως φαίνεται και από τον παραπάνω πίνακα μέσω των βημάτων εκπόνησης εργασιών υψηλού επιστημονικού επιπέδου και της εμφανούς σημασίας που δίνεται στον σωστό

τρόπο υλοποίησής τους, φανερώνεται πως το μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας, το οποίο συγγενεύει με το παρόν πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας είναι το ACRL.

Πιο αναλυτικά, αν θέλουμε να ετοιμάσουμε μια εργασία, με χρόνο εκκίνησης στις 24/02/2021 και με καταληκτική ημερομηνία παράδοσης στις 12/03/2021 τότε το σύστημα εξάγει αυτόματα κάποια αποτελέσματα.

Συγκεκριμένα, μέχρι τις 26/02/2021 θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί το πρώτο βήμα το οποίο ονομάζεται «Κατανόω την εργασία μου», οπότε και θα πρέπει να έχει κατανοηθεί πλήρως η εργασία. Αυτό περιλαμβάνει ο φοιτητής να έχει κατανοήσει σε βάθος τη διατύπωση και τις τεχνικές απαιτήσεις της εργασίας, ώστε να γίνει η επιλογή των κατάλληλων όρων και εννοιών για αναζήτηση. Έτσι, σε αυτό το βήμα θα διδαχθεί σε βάθος τον τρόπο αντίληψης της πληροφοριακής ανάγκης.

Το δεύτερο βήμα: «Αναζητώ πηγές» θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί ως και τις 02/03/2021. Εδώ λοιπόν, ο μαθητής καλείται να απαντήσει σε σημαντικά ερωτήματα όπως είναι το τι ακριβώς ψάχνει και θα μάθει τρόπους και τεχνικές αναζήτησης πληροφοριών ενώ θα βρει αναλυτικές οδηγίες για την ενοποιημένη μηχανή αναζήτησης της Βιβλιοθήκης. Επομένως, εδώ εξασκείται η ικανότητα της αντίληψης της πληροφοριακής ανάγκης, ενώ διδάσκεται και η ικανότητα της αναζήτησης και εντοπισμού πληροφοριών.

Στο τρίτο βήμα: «Οργανώνω το υλικό μου», δίνεται προθεσμία ολοκλήρωσης μέχρι τις 07/03/2021. Στο συγκεκριμένο βήμα, ο ενδιαφερόμενος θα εκπαιδευτεί στη μελέτη του υλικού που έχει συγκεντρώσει, σε τεχνικές ανάγνωσης, θα διδαχθεί ορθούς τρόπους καταγραφής σημειώσεων, καθώς και να δημιουργεί μία πρόχειρη δομή της εργασίας του και τέλος,, να οργανώνει τη βιβλιογραφία του και να αξιολογεί τα αποτελέσματα της έρευνάς που πραγματοποίησε. Άρα στο παρόν βήμα, θα αποκτηθούν οι ικανότητες της αξιολόγησης των αποτελεσμάτων, της σωστής και ηθικής χρήσης πληροφοριών και της διαχείρισης των αποτελεσμάτων ατομικής έρευνας.

Στο τελευταίο τέταρτο βήμα, το οποίο ονομάζεται: « Γράφω την εργασία μου», δίνεται όλος ο υπόλοιπος χρόνος μέχρι και τη λήξη της προθεσμίας καταβολής της εργασίας, που είναι η 12η/03/2021. Αυτό γίνεται διότι πρέπει να γραφτεί το κείμενο με ακαδημαϊκό και επιστημονικό τρόπο γραφής, να διαμορφωθεί κατάλληλα η τελική δομή της εργασίας, να χρησιμοποιηθούν οι σωστές συνδετικές λέξεις για την καλύτερη δυνατή συνοχή του κειμένου και τέλος, να γίνει μία τελική επιμέλεια του κειμένου. Όλες οι ανωτέρω ενέργειες είναι απαραίτητες στο τελευταίο στάδιο συγγραφής μιας εργασίας και διδάσκονται σε αυτό το βήμα. Ανάλογα λοιπόν, καταλαβαίνουμε ότι σε αυτό το βήμα, οι εκπαιδευόμενοι κάνουν χρήση ικανοτήτων, που απέκτησαν στα προηγούμενα βήματα, περί διαχείρισης

αποτελεσμάτων ατομικής έρευνας, αξιολόγησης αποτελεσμάτων και συγκεκριμένα των δικών τους και τέλος, της σωστής και ηθικής χρήσης των πληροφοριών.

Ωστόσο, δεν βλέπουμε κάπου να διδάσκεται κάποια μέθοδος διαμοιρασμού των πληροφοριών που (μπορεί συντάξει και να θελήσει να δημοσιεύσει). Παρ' όλα αυτά βλέπουμε ξεκάθαρα την έμφαση που δίνεται στην εκπόνηση εργασιών, βασισμένων σε επιστημονική ορολογία. Για όλους αυτούς του λόγους καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι το μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας που αντιστοιχεί σε αυτό το πρόγραμμα είναι το ANCIL.

Όσον αφορά το διδακτικό μοντέλο που ακολουθεί το πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας «Οδηγός Σύνταξης Εργασίας», αυτό φαίνεται να είναι ο Συμπεριφορισμός, ο οποίος πρεσβεύει ότι μία επιθυμητή εργασία πρέπει να αναλύεται πρώτα στους μαθησιακούς της στόχους. Η ευδιάκριτη αποτύπωση των επικεφαλίδων των βημάτων και των υποενοτήτων στην ιστοσελίδα εκτιμάται ότι εκπληρώνει, ως ένα βαθμό, αυτόν τον στόχο. Οι εκπαιδευόμενοι εργάζονται με το δικό τους ρυθμό. Η συμπεριφορά διαμορφώνεται προς τον τελικό στόχο χρησιμοποιώντας μοντελοποίηση του επιθυμητού αποτελέσματος και προγραμματισμένες ακολουθίες οδηγιών σε μικρά βήματα. Παρόλα αυτά, οι οδηγίες θα μπορούσαν να συνδεθούν και με τη θεωρία μάθησης του Εποικοδομισμού, αφού κάλλιστα μπορούν να χαρακτηριστούν ως υλικό ενός ελεύθερου και προσωποποιημένου μαθήματος, βασισμένου σε ένα εννοιολογικό πλαίσιο, όπως ένα μοντέλο της ερευνητικής διαδικασίας, που στην περίπτωσή είναι βασισμένο στο μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας της ANCIL (Kobelski and Reichel, 1981). Συνεπώς ο εκάστοτε διδασκόμενος μπορεί να ακολουθήσει τις οδηγίες τόσο για να μάθει με τον δικό του μοναδικό τρόπο όσο και να για να εφαρμόσει το μοντέλο που θα έχει ακολουθήσει ανάλογα με την εμπειρική γνώση που θα δημιουργήσει.

Σε συνδυασμό με το συγκεκριμένο πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας υπάρχει στην ιστοσελίδα και υπερσύνδεση pdf 29 σελίδων, όπου δίνονται ακόμα αναλυτικότερες οδηγίες σχετικά με τον τρόπο συγγραφής ακαδημαϊκών εργασιών. Ειδικά το κομμάτι της αναζήτησης πηγών και της οργάνωσης του υλικού παρέχει πολλές χρήσιμες πληροφορίες που καλύπτουν: ποικίλα είδη υλικού (π.χ. βιβλία, περιοδικά, διατριβές κ.α.), όπου κάποιος μπορεί να βρει πληροφορίες, πολλές περιπτώσεις προβλημάτων που μπορεί να προκύψουν, αλλά και διαφορετικούς τρόπους οργάνωσης, ανάλογα πάντα και με το υλικό που θα συγκεντρωθεί και θα τεθεί για διαχείριση. Οι οδηγίες αυτές που δίνονται στο pdf, προσομοιάζουν σε μια πραγματική διαζώσης θεωρία, σχετικά με τον σχεδιασμό των επιμέρους σταδίων εκπόνησης μίας ακαδημαϊκής εργασίας, αφού παρέχουν συγκεκριμένες οδηγίες για αυτόν τον σκοπό. Τέλος, σε συνδυασμό με τα σεμινάρια που προαναφέρθηκε στην προηγούμενη ενότητα ότι

διεξάγει η συγκεκριμένη βιβλιοθήκη, μπορούμε με ασφάλεια να πούμε ότι η Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης είναι σε θέση να παράσχει όλα εκείνα τα εφόδια σε έναν ενδιαφερόμενο, ώστε να τον καταστήσει, τόσο μέσω της θεωρητικής εκπαίδευσης όσο και μέσω της έμπρακτης εξάσκησης, Πληροφοριακά Εγγράμματο άτομο υψηλού επιπέδου.

1.4 Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Η Βιβλιοθήκη και το Κέντρο Πληροφόρησης του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, παρέχει υπηρεσίες υπό τον τίτλο «Εκπαίδευση Χρηστών» που περιλαμβάνουν:

- Σεμινάριο πρώτου επιπέδου, το οποίο έχει ως στόχο τον προσανατολισμό στο χώρο της Βιβλιοθήκης, την εκμάθηση των Βασικών Αρχών Έρευνας (την γνώση των διαθέσιμων πόρων της Βιβλιοθήκης, τα είδη των συλλογών και των τρόπων αναζήτησης βιβλιογραφίας μέσα από τον ηλεκτρονικό κατάλογο) και τη διαχείριση του προσωπικού λογαριασμού του εκάστοτε χρήστη.
- Σεμινάριο δεύτερου επιπέδου, με στόχο την παρουσίαση μεθόδων αναζήτησης υλικού στα ηλεκτρονικά περιοδικά και στις βάσεις δεδομένων.

Τα σεμινάρια αυτά παραδίδονται δια ζώσης. Για τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας που επιθυμούν εξ αποστάσεως εκπαίδευση το Ίδρυμα παραπέμπει στην Εκπαιδευτική Πλατφόρμα Πληροφοριακής Παιδείας, η οποία αποτελεί μία on-line εκπαιδευτική πλατφόρμα του ΣΕΑΒ (Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών) και χρησιμοποιείται για την ηλεκτρονική εκπαίδευση των χρηστών στην Πληροφοριακή Παιδεία. Επιπλέον παραπέμπει και τον Ιχνηλάτη, ένα Πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας της Βιβλιοθήκης του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου. Όσον αφορά τα δια ζώσης μαθήματα, σε αυτά το άτομο γνωρίζει τους διαθέσιμους πόρους, μαθαίνει να αναζητά και να εντοπίζει τις απαραίτητες πληροφορίες, αλλά δεν φαίνεται να διδάσκεται τον εντοπισμό της πληροφοριακής ανάγκης, καθώς και τους τρόπους αξιολόγησης και χρήσης της με ηθικό τρόπο. Επίσης, δεν γίνεται κάποια αναφορά για τη διαχείριση των αποτελεσμάτων της ατομική έρευνας των εκπαιδευόμενων, αλλά ούτε και για την επιλογή κάποιας μεθόδου διαμοιρασμού των πληροφοριών που παράγονται. Συνεπώς, πρόκειται για καθοδήγηση των χρηστών στην αναζήτηση της βιβλιογραφίας (bibliographic instruction), καθώς περιλαμβάνει βασική εκπαίδευση σε βιβλιογραφική παιδεία και στον χειρισμό εξειδικευμένων συστημάτων, όπως είναι ο κατάλογος της Βιβλιοθήκης και η αναζήτηση υλικού σε βάσεις

δεδομένων. Το διδακτικό μοντέλο με το οποίο διδάσκονται στους ενδιαφερόμενους οι προαναφερόμενες δεξιότητες δεν μπορεί να ταξινομηθεί, καθώς η παρουσίαση των πληροφοριών στην ιστοσελίδα δεν επιτρέπει τίποτα άλλο πέρα από μία γενική θεωρητική μαθησιακή προσέγγιση, η οποία δεν αναφέρεται σε κάποια συγκεκριμένη και δομημένη εκπαιδευτική διαδικασία μάθησης.

1.5 Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης

Η Βιβλιοθήκη και το Κέντρο Πληροφόρησης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, παρέχει υπηρεσίες υπό τον τίτλο «Εκπαίδευση Χρηστών» που περιλαμβάνουν:

- Ξεναγήσεις στους χώρους της Βιβλιοθήκης Σχολής ή Τμήματος και παρουσίαση της συλλογής και της οργάνωσης του υλικού που διατίθενται.
- Παρουσίαση των παρεχόμενων υπηρεσιών.
- Ενημέρωση για τον κανονισμό λειτουργίας της Βιβλιοθήκης και τη χρήση της.
- Παρουσίαση της ιστοσελίδας της Κεντρικής Βιβλιοθήκης και την ηλεκτρονικών υπηρεσιών που παρέχονται μέσα από αυτή.
- Αναζητήσεις στον Ηλεκτρονικό Κατάλογο της Κεντρικής Βιβλιοθήκης και παρουσίαση τρόπων εύρεσης βιβλιογραφίας.
- Αναζήτηση βιβλιογραφίας σε εξειδικευμένες ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων.

Τα προγράμματα αυτά γίνονται διά ζώσης και η Κεντρική Βιβλιοθήκη προτρέπει τους χρήστες να παρακολουθούν τις δράσεις των παραρτημάτων της για τυχόν επιπλέον σεμινάρια. Από ότι παρατηρείται όμως, τα παραρτήματα δεν διαθέτουν ιστοσελίδα, όπου θα μπορούσε να γίνεται καταγραφή προγραμμάτων Πληροφοριακής Παιδείας. Στη Κεντρική Βιβλιοθήκη, όπως γίνεται αντιληπτό, δεν υπάρχει πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας. Ωστόσο, αναφέρεται ότι οι ενδιαφερόμενοι μαθαίνουν να αναζητούν και να εντοπίζουν πληροφορίες εντός του Ηλεκτρονικού Καταλόγου της Κεντρικής Βιβλιοθήκης, καθώς και να αναζητούν και να βρίσκουν βιβλιογραφία σε ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων. Συνεπώς, πρόκειται για καθοδήγηση των χρηστών στην αναζήτηση της βιβλιογραφίας (bibliographic instruction), καθώς περιλαμβάνει βασική εκπαίδευση σε βιβλιογραφική παιδεία και στον χειρισμό εξειδικευμένων συστημάτων, όπως είναι ο κατάλογος της Βιβλιοθήκης και η αναζήτηση υλικού σε βάσεις δεδομένων. Τέλος, δεν αναφέρεται κανένα σχέδιο εκπαιδευτικού μοντέλου για τις δεξιότητες αυτές, οπότε το διδακτικό μοντέλο δεν μπορεί να ταξινομηθεί, καθώς η παρουσίαση των πληροφοριών στην ιστοσελίδα δεν επιτρέπει τίποτα άλλο πέρα

από μία γενική θεωρητική προσέγγιση, η οποία δεν αναφέρεται σε κάποια συγκεκριμένη και δομημένη εκπαιδευτική διαδικασία μάθησης.

1.6 Διεύθυνση Βιβλιοθήκη & Κέντρο Πληροφόρησης του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδας

Στην ιστοσελίδα της Διεύθυνσης Βιβλιοθήκης και του Κέντρου Πληροφόρησης του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδας, δεν παρατηρείται κάποια αναφορά σε πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας. Με αυτόν τον τρόπο ωθείται ο χρήστης να ανατρέξει στα παραρτήματα των βιβλιοθηκών της, ανάλογα με το τμήμα που σπουδάζει ή τον τομέα που ενδιαφέρει τον καθένα. Ως εκ τούτου δεν φέρεται να υλοποιεί κάποιο από τα μοντέλα Πληροφοριακής Παιδείας, ούτε και κάποιο διδακτικό μοντέλο των θεωριών μάθησης, που προαναφέρθηκαν στην παρούσα εργασία. Ωστόσο, γίνεται αναφορά και παραπομπή στο πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας «ΩΡΙΩΝ» που παρέχεται από παράρτημα: Βιβλιοθήκη Αλεξάνδρειου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Θεσσαλονίκης. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας θα αναλυθεί παρακάτω στην ανάλυση των υπηρεσιών του παραρτήματος.

1.6.1 Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης

Η Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης του Αλεξάνδρειου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Θεσσαλονίκης παρέχει στους φοιτητές και στους εν γένει χρήστες της Βιβλιοθήκης ένα δωρεάν ηλεκτρονικό πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας, το οποίο ονομάζεται «ΩΡΙΩΝ». Με αυτόν τον τρόπο η Βιβλιοθήκη στοχεύει στην εκπαίδευση των χρηστών σε θέματα που αφορούν τη σωστή χρήση της πληροφορίας, ώστε να μπορούν να προσδιορίζουν με επαγγελματικότητα, αποτελεσματικότητα, αμεσότητα και σαφήνεια τις πληροφοριακές τους ανάγκες, καθώς και να εντοπίζουν τις κατάλληλες πηγές πληροφόρησης, να αποτιμούν την αξία της πληροφορίας και να τη χρησιμοποιούν αποτελεσματικά, νόμιμα και ηθικά.

Συγκεκριμένα το πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας «ΩΡΙΩΝ» αποτελεί ένα εξαιρετικό δείγμα διαδικτυακού προγράμματος το οποίο είναι σε αρκετές περιπτώσεις διαδραστικό, πράγμα που διευκολύνει την εκπαίδευση του εκάστοτε ενδιαφερόμενου. Αποτελείται συνολικά από πέντε ενότητες και ένα γλωσσάριο. Κάθε ενότητα αποτελείται από υποενότητες και ορισμένες φορές και από ασκήσεις εμπέδωσης. Οι κύριες δεξιότητες παρουσιάζονται αναλυτικά οι στον κατωτέρω πίνακα.

Πρόγραμμα ΠΠ «ΩΡΙΩΝ»

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΥΛΩΝΑΣ SCONUL
Πώς Προσδιορίζω το θέμα της εργασίας μου;	<ol style="list-style-type: none"> 1. Αντίληψη πληροφοριακής ανάγκης, 2. Γνώση διαθέσιμων πόρων 3. Αναγνώριση – δημιουργία βιβλιογραφιών και ταξινομικών αριθμών. 	<ol style="list-style-type: none"> a) Αναγνώριση b) Σκοπός c) Σχέδιο δράσης
Που ψάχνω και πώς;	<ol style="list-style-type: none"> 1. Οι παραπάνω δεξιότητες 2. Αναζήτηση και εντοπισμός πληροφοριών 	<ol style="list-style-type: none"> a) Σχέδιο δράσης b) Συλλογή πληροφοριών
Πώς Αξιολογώ πληροφορίες;	<ol style="list-style-type: none"> 1. Αξιολόγηση πηγών και αποτελεσμάτων 	<ol style="list-style-type: none"> a) Σχέδιο δράσης b) Αξιολόγηση
Πώς γράφω την εργασία μου;	<ol style="list-style-type: none"> 1. Χρήση αποτελεσμάτων 2. Διαχείριση αποτελεσμάτων ατομικής έρευνας 3. Συγγραφή επιστημονικής εργασίας 4. Αξιολόγηση ατομικής εργασίας 	<ol style="list-style-type: none"> a) Αναγνώριση, Σκοπός, Σχέδιο δράσης, Συλλογή Πληροφοριών, Αξιολόγηση b) Διαχείριση c) Πεδίο Εφαρμογής d) Αξιολόγηση
Πώς κάνω τη βιβλιογραφία μου;	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ηθική χρήση πληροφοριών 	<ol style="list-style-type: none"> a) Αξιολόγηση

Γλωσσάρι	2. Σύνταξη βιβλιογραφίας	b) Πεδίο Εφαρμογής c) Διαχείριση
	1. Επεξήγηση ορολογίας και εννοιών	a) Αναγνώριση b) Σκοπός

Πίνακας 2 Πρόγραμμα ΠΠ "ΩΡΙΩΝ"

Όπως φαίνεται και από τον παραπάνω πίνακα κάθε βασική ενότητα αντιστοιχεί σε εκπαίδευση μιας ή και περισσότερων δεξιοτήτων σύμφωνα με το μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας που ακολουθείται. Το μοντέλο αυτό στην περίπτωση του προγράμματος Πληροφοριακής Παιδείας «ΩΡΙΩΝ» είναι αδιαμφισβήτητο το SCONUL, εφόσον σε κάθε βήμα – ενότητά του αποτυπώνεται τουλάχιστον ένας από τους επτά συνολικά πυλώνες του συγκεκριμένου μοντέλου.

Πιο αναλυτικά, στην πρώτη ενότητα με τίτλο «Πώς προσδιορίζω το θέμα μου», ο εκπαιδευόμενος μαθαίνει να αντιλαμβάνεται σε βάθος την πληροφοριακή ανάγκη που δημιουργείται κάθε φορά, που συνάδει με τον πυλώνα της Αναγνώρισης και του Σκοπού από το προαναφερθέν μοντέλο πληροφορικής παιδείας. Επίσης ο χρήστης γνωρίζει τους διαθέσιμους πόρους και τα είδη τους, ώστε να μπορεί εύκολα να αντλεί πληροφορίες από μια μεγάλη ποικιλία πηγών. Η ανάπτυξη αυτής της δεξιότητας απαντάται στον πυλώνα της SCONUL σχετικά με τον «Σκοπό», εφόσον πρέπει να γίνει ξεκάθαρη η αιτία της αναζήτησης για να μπορεί ο νέος ερευνητής να απευθύνεται στις κατάλληλες πηγές πληροφόρησης ανά πάσα στιγμή και για κάθε περίπτωση. Επίσης, σε αυτήν την ενότητα δίνονται στον ενδιαφερόμενο βιβλιογραφικές οδηγίες και μαθαίνει να δημιουργεί και να αναγνωρίζει βιβλιογραφικές αναφορές και ταξινομικούς αριθμούς, γεγονός το οποίο είναι εξαιρετικά χρήσιμο για να μπορεί να βρίσκει μόνος του βιβλία και επιστημονικά περιοδικά στα ράφια της βιβλιοθήκης ή σε ηλεκτρονικούς καταλόγους, να αναγνωρίζει από που προέρχεται η εκάστοτε πληροφορία και να μπορεί μετέπειτα, να αξιολογεί πιο εύκολα τις πληροφορίες που θα συλλέγει. Τόσο αυτή όσο και οι παραπάνω δύο δεξιότητες αποτελούν όλες μαζί μέρη του πυλώνα « Σχέδιο δράσης», καθώς αν όποιος τις κατέχει μπορεί πολύ εύκολα να δημιουργήσει ένα σχεδιάγραμμα, όσον αφορά τα στάδια αναζήτησης πληροφοριών για ένα θέμα.

Στην δεύτερη ενότητα «Που ψάχνω και πώς;», ο διδασκόμενος εξασκεί όλες τις προηγούμενες ικανότητες που απέκτησε, οι οποίες εντάσσονται στον πυλώνα «Σχέδιο δράσης» για τους λόγους που αναφέρθηκαν και αναπτύσσει τη δεξιότητα της σωστής

αναζήτησης και εντοπισμού πληροφοριών, η οποία και υπάγεται στον πυλώνα της SCONUL με τίτλο «Συλλογή Πληροφοριών» για προφανείς λόγους.

Στην τρίτη ενότητα «Πώς αξιολογώ πληροφορίες;», ο χρήστης εξασκεί όλες τις παραπάνω δεξιότητες και διδάσκεται τρόπους και τεχνικές αξιολόγησης πηγών πληροφόρησης, αλλά και των αποτελεσμάτων των αναζητήσεων που πραγματοποιεί, ώστε να είναι σίγουρος ότι οι πληροφορίες που συγκεντρώνει είναι οι κατάλληλες, καθώς και σχετικές με το θέμα, αξιόπιστες, σύγχρονες και τεκμηριωμένες. Έτσι, αυτό το βήμα – ενότητα αντιστοιχεί πλήρως στον πυλώνα της «Αξιολόγησης», προϋποθέτοντας παράλληλα και όλους του προαναφερθέντες.

Στην τέταρτη ενότητα, « Πώς γράφω την εργασία μου;», ο εκπαιδευόμενος εξασκεί έμπρακτα, σε ακόμα μεγαλύτερο βαθμό, όλες τις προηγούμενες δεξιότητες που απέκτησε. Επιπλέον, μαθαίνει να διαχειρίζεται και να χρησιμοποιεί τις ορθές πληροφορίες που εντόπισε με ορθό, ώστε να παραχθεί μια εργασία αρκετά υψηλού επιπέδου, που να μπορεί να χαρακτηριστεί ερευνητική/ επιστημονική. Μετά την ολοκλήρωση της συγγραφής της εργασίας ο φοιτητής πρέπει να κάνει εκ νέου χρήση της ικανότητας της αξιολόγησης, αφού πρέπει να ελέγξει αν τα όσα έχει γράψει έχουν αποτυπωθεί έχουν συνοχή και συνάφεια, σαφήνεια και ακρίβεια και τέλος, ορθή τεκμηρίωση. Στο σημείο αυτό λοιπόν, έχουμε χρήση όλων των προηγούμενων πυλώνων, αλλά και του πυλώνα «Πεδίο εφαρμογής», εφόσον όλη η προηγούμενη γνώση μετατρέπεται από θεωρία και απλές ασκήσεις σε πράξη υπό πραγματικές συνθήκες. Μπορεί να παρατηρηθεί επίσης, ότι το εν λόγω πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας έχει δανειστεί ένα στοιχείο και από το μοντέλο ACRL, αφού δίνεται έμφαση στην επιστημονική επικοινωνία μέσω των επιστημονικών εργασιών, αλλά και από το μοντέλο ANCIL, αφού η μεγάλη εξάσκηση του χρήστη καλλιεργεί σε αυτόν την κουλτούρα της μάθησης.

Στην πέμπτη και τελευταία ενότητα, η οποία έχει τίτλο: «Πώς κάνω τη Βιβλιογραφία μου», ο ενδιαφερόμενος εξασκεί την ικανότητά του να συντάσσει βιβλιογραφία, αντιλαμβάνεται τη σοβαρότητα της λογοκλοπής και κάνει ηθική χρήση των πληροφοριών που χρειάζεται. Με αυτόν τον τρόπο, μπορεί να επιστρέψει στην εργασία του και να τοποθετήσει βιβλιογραφικές αναφορές όπου χρειάζεται, καθώς και να προσθέσει σχετική βιβλιογραφία που χρησιμοποίησε. Σε αυτό το βήμα λοιπόν, συναντάμε τους πυλώνες της αναγνώρισης και αξιολόγησης, αφού με βάση την αντίληψη του θέματος θα αναζητήσουμε την κατάλληλη βιβλιογραφία και θα αντιληφθούμε το είδος της πηγής από όπου προέρχεται η πληροφορία και αν αυτή είναι κατάλληλη για την εργασία μας. Ο πυλώνας «αξιολόγηση» είναι σημαντικός γιατί μία σωστή και αξιόπιστη βιβλιογραφία είναι στοιχείο αξιολόγησης της

εργασίας μας. Παράλληλα γίνεται χρήση και του πυλώνα διαχείριση, αφού πρέπει να γνωρίζει κάποιος πως να επεξεργαστεί τις πηγές πληροφόρησης, που του δίνουν πληροφορίες για να μπορέσει να χρησιμοποιήσει σωστά την εκάστοτε βιβλιογραφία. Τέλος, χρησιμοποιείται ο πυλώνας «πεδίο εφαρμογής», καθώς όλη αυτή η συνολική γνώση που αποκτήθηκε από το πρόγραμμα Πληροφοριακή Παιδεία και οι αντίστοιχες δεξιότητες εφαρμόζονται και σε πραγματικές συνθήκες.

Τέλος, στην ενότητα «γλωσσάριο» αποσαφηνίζονται ορισμένοι όροι και έννοιες για να μπορέσει ο διδασκόμενος να αντιληφθεί σε βάθος τη σημασία τους. Με αυτόν τον τρόπο όταν θα συναντά οποιοδήποτε όρο και οποιαδήποτε έννοια θα ξέρει τι σημαίνουν, ώστε να κάνει ορθή χρήση τους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η έννοια «βιβλιογραφική αναφορά».

Όπως συμπεραίνουμε λοιπόν, η μόνη δεξιότητα που φαίνεται να μην διδάσκεται από τον «ΩΡΙΩΝ», λόγω του ότι δεν γίνεται κάποια αναφορά σε αυτή, είναι η επιλογή κατάλληλης μεθόδου διαμοιρασμού των πληροφοριών που θα παράγονται κάθε φορά.

Όσον αφορά το διδακτικό μοντέλο που ακολουθεί το πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας «ΩΡΙΩΝ», αυτό που φαίνεται να ακολουθείται είναι ο Συμπεριφορισμός, ο οποίος πρεσβεύει ότι μία επιθυμητή εργασία πρέπει να αναλύεται πρώτα στους μαθησιακούς της στόχους. Η ευδιάκριτη αποτύπωση των επικεφαλίδων των οδηγιών στην ιστοσελίδα εκτιμάται ότι εκπληρώνει ως ένα βαθμό αυτό το στόχο. Επιπλέον, παρουσιάζονται δοκιμές για τον βαθμό κατάκτησης γνώσης στα περισσότερα στάδια της μάθησης. Οι εκπαιδευόμενοι εργάζονται με το δικό τους ρυθμό. Η συμπεριφορά διαμορφώνεται προς τον τελικό στόχο χρησιμοποιώντας μοντελοποίηση του επιθυμητού αποτελέσματος, χρησιμοποιώντας προγραμματισμένες ακολουθίες οδηγιών σε μικρά βήματα. Οι οδηγίες που δίνονται στην τέταρτη ενότητα, προσομοιάζουν σε μια πραγματική διαζώσης θεωρία σχετικά με τον σχεδιασμό των επιμέρους σταδίων εκπόνησης μίας ακαδημαϊκής εργασίας, αφού παρέχουν συγκεκριμένες οδηγίες για αυτόν τον σκοπό.

Παρόλα αυτά, οι οδηγίες θα μπορούσαν να συνδεθούν και με τη θεωρία μάθησης του Εποικοδομισμού, αφού κάλλιστα μπορούν να χαρακτηριστούν ως υλικό ενός ελεύθερου και προσωποποιημένου μαθήματος, βασισμένου σε ένα εννοιολογικό πλαίσιο, όπως ένα μοντέλο της ερευνητικής διαδικασίας, που είναι βασισμένο στο μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας της SCONUL (Kobelski and Reichel, 1981). Συνεπώς ο εκάστοτε διδασκόμενος μπορεί να ακολουθήσει τις οδηγίες τόσο για να μάθει με τον δικό του μοναδικό τρόπο όσο και να εφαρμόσει το μοντέλο που θα έχει ακολουθήσει ανάλογα με την εμπειρική γνώση που θα δημιουργήσει.

Για να γίνει αντιληπτό καλύτερα πώς λειτουργεί ο «ΩΡΙΩΝ» εξετάστηκε η πρώτη ενότητα αναλυτικά:

Ενότητα 1^η : «Πώς προσδιορίζω το θέμα της εργασίας μου;».

Αρχικά σε αυτήν την ενότητα δίνονται οδηγίες σχετικά θέματα που πρέπει να ξεκαθαριστούν πριν την έναρξη της αναζήτησης πληροφοριών και της συγγραφής της εργασίας. Τέτοια θέματα είναι η διευκρίνηση του θέματος που πρόκειται να διερευνηθεί, η βαθύτερη κατανόηση εννοιών και όρων που περιγράφουν το θέμα, τον υπολογισμό των πληροφοριών που θα χρειαστούν προκειμένου να διερευνηθεί το θέμα και της διαλεύκανσης του είδους των πληροφοριών που είναι απαραίτητες για να διερευνηθεί το θέμα.

Υποενότητα 1^η : «Πώς βρίσκω λέξεις κλειδιά»:

Εδώ παρουσιάζονται οδηγίες σχετικά με το πώς να βρίσκει κάποιος αλλά και πώς να δημιουργεί λέξεις κλειδιά ενώ δίνονται και παραδείγματα. Οι οδηγίες αυτές εμφανίζονται με διαδραστικό τρόπο με φορά από τα δεξιά προς τα αριστερά κατά την φόρτωση της σελίδας. Στην ενότητα αυτή υπάρχουν ακόμα δύο υποενότητες. Η πρώτη έχει τίτλο «Εντοπίστε λέξεις κλειδιά». Σε αυτήν δίνεται ένα παράδειγμα από ένα υποθετικό θέμα εργασίας, και δύο διαδραστικά κενά κελιά. Στο πρώτο ο φοιτητής πρέπει να δημιουργήσει και να γράψει τουλάχιστον τέσσερις κατάλληλες λέξεις- κλειδιά για το θέμα που δίνεται, και στο δεύτερο κελί υπάρχει ένδειξη την οποία πρέπει να πατήσει ο χρήστης με τον κέρσορα του υπολογιστή. Εφόσον έχει συμπληρώσει ο χρήστης λέξεις-κλειδιά, του εμφανίζονται σωστές προτεινόμενες λέξεις – κλειδιά. Με αυτόν τον τρόπο μπορεί ο εκπαιδευόμενος να ελέγξει αν κατάλαβε σωστά τη διαδικασία παραγωγής λέξεων – κλειδιών. Η δεύτερη υποενότητα έχει τίτλο «Περισσότερες Ασκήσεις». Σε αυτήν δίνονται κατά την ίδια λογική περισσότερα παραδείγματα για τη μεγαλύτερη εξάσκηση και εξοικείωση των χρηστών με τη δημιουργία και τον εντοπισμό λέξεων – κλειδιών.

Υποενότητα 2^η: «Πώς αναλύω το θέμα μου;»

Σε αυτήν την υποενότητα αναγράφονται οδηγίες για το πώς ένας φοιτητής πρέπει να αποδομεί το θέμα που ερευνά. Η διαδικασία αυτή είναι εξαιρετικά σημαντική για την πορεία της έρευνας, αφού βοηθά τον ερευνητή να αναλύσει το θέμα στους βασικούς όρους που το απαρτίζουν και επομένως, καθιστά ευκολότερο το κομμάτι της αναζήτησης των πληροφοριών. Για την καλύτερη αποδόμηση του θέματος πρέπει να δημιουργηθεί ένα εννοιολογικό δένδρο. Στη μέση πρέπει να γραφτεί το κεντρικό θέμα – ιδέα που μας ενδιαφέρει, εν συνεχεία να προσθέσουμε σχετιζόμενες έννοιες γύρω από το κεντρικό θέμα και να τις διασυνδέσουμε μεταξύ τους ανάλογα και τέλος, κάθε νέα βασική έννοια που σκεπτόμαστε, την καταγράφουμε αρχίζοντας πάντα από το κεντρικό θέμα, το οποίο και

έχουμε πάντα στο μυαλό μας χωρίς ποτέ να ξεφεύγουμε από αυτό. Για να γίνουν όλες αυτές οι οδηγίες πιο κατανοητές υπάρχει εικόνα έτοιμου σχεδιαγράμματος εννοιολογικού δένδρου, ώστε οι διδασκόμενοι να το μελετήσουν για να καταλάβουν σε βάθος τη λειτουργία του, δηλαδή το πόσο διευκολύνει στην αποδόμηση, ανάλυση και βαθύτερη κατανόηση ενός θέματος που αναζητούμε.

Υποενότητα 3^η: «Ποιες είναι οι πηγές πληροφόρησης;»

Στην συγκεκριμένη υποενότητα περιγράφονται τα είδη των πηγών πληροφόρησης τα οποία είναι τρία: πρωτογενείς, δευτερογενείς και τριτογενείς. Παράλληλα δίνονται οι ορισμοί και παραδείγματα αυτών των ειδών για να γίνουν ευκολότερα και πραγματικά αντιληπτά τα είδη των πηγών πληροφόρησης και πώς τα συναντάμε στην καθημερινή ζωή. Για παράδειγμα πρωτογενείς πηγές είναι όσες πηγές περιγράφουν ένα γεγονός ή είναι τα αποτελέσματα μίας έρευνας, χωρίς όμως να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας ή αξιολόγησης. Πρόκειται δηλαδή για πρωτότυπο υλικό που δεν έχει υποστεί ερμηνεία, σύνοψη ή αξιολόγηση από έτερο άτομο/ομάδα (άρθρο περιοδικού, μονογραφία, αναφορά, ευρεσιτεχνία, διατριβή, απομνημονεύματα, αυτοβιογραφία). Δευτερογενείς είναι όσες πηγές προκύπτουν ως αποτέλεσμα της επεξεργασίας των πρωτογενών πηγών πληροφόρησης: βιβλιογραφίες, ευρετήρια, επιτομές, άρθρα περιοδικών που περιλαμβάνουν συνόψεις ή αναφορές άλλων ερευνητών κτλ. Οι δευτερογενείς πηγές ουσιαστικά παρέχουν πληροφορίες για πρωτογενείς πηγές ή για πρωτότυπες πληροφορίες που έχουν τροποποιηθεί, επιλεγεί ή έχουν αποκτήσει νέα διάταξη, με στόχο να εξυπηρετήσουν νέο κοινό ή διαφορετικό σκοπό. Τέλος, οι τριτογενείς πηγές είναι αυτές, οι οποίες περιέχουν πληροφορίες που έχουν συλλεγεί από πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές, έχουν υποστεί εκ νέου επεξεργασία και περιλαμβάνουν το απόσταγμα τους π.χ. εγκυκλοπαίδειες, ανασκοπήσεις, βιβλιογραφικές πηγές, άλμανακ κ.α.

Υποενότητα 4^η: «Ποιες είναι οι πηγές πληροφόρησης;»

Στην τέταρτη υποενότητα, γίνεται αναφορά και εξηγούνται τα είδη των πηγών πληροφόρησης, τα οποία μπορεί να είναι είτε σε έντυπη είτε σε ηλεκτρονική μορφή και οι οποίες ομαδοποιούνται, συνήθως, σε έξι κατηγορίες: βιβλία, περιοδικά(επιστημονικά & ποικίλης ύλης), διαδίκτυο, οπτικοακουστικό υλικό, οι κυβερνητικές εκδόσεις και η νομοθεσία. Τα είδη αυτά έχουν τοποθετηθεί με τη μορφή λίστας στη σελίδα της υποενότητας και λειτουργούν ως υπερσύνδεσμοι. Κάθε ένας υπερσύνδεσμος οδηγεί σε μια διαφορετική σελίδα, στην οποία γίνεται μία αναλυτική αναφορά σε κάθε είδος πηγής πληροφόρησης, πως χρησιμοποιείται, σε τι βοηθά - προσφέρει και, ενίοτε, τι πρέπει να προσέξουμε ώστε να

είμαστε σίγουροι για την αξιοπιστία και εγκυρότητα των πληροφοριών που μπορεί να προσφέρουν αυτές οι πηγές.

Υποενότητα 5^η: «Τι είδους υλικό θα χρειαστώ;»

Εδώ, γίνεται λόγος για το είδος υλικού που θα χρειαστεί κάποιος για το θέμα του και δίνεται η συμβουλή, ότι βασική προϋπόθεση για μια επιτυχημένη συγγραφή μιας εργασίας απαραίτητη είναι η μελέτη προγενέστερων δημοσιεύσεων, που απαρτίζουν κατά κύριο λόγο τη βιβλιογραφία που προτείνεται.. Για αυτόν τον σκοπό λοιπόν, και για να μπορέσουμε να αναζητήσουμε και να εντοπίσουμε βιβλία και άλλες πηγές πληροφόρησης, προέχει να είμαστε σε θέση να κατανοήσουμε τα στοιχεία από τα οποία απαρτίζεται μια βιβλιογραφική αναφορά. Αυτές οι αναφορές μπορούν να προέρχονται από ολόκληρα βιβλία ή κεφάλαια βιβλίων, περιοδικά, ακόμα και από ιστοσελίδες. Για να γίνει αυτό καλύτερα κατανοητό, ας αναφέρουμε ότι οι λέξεις «βιβλία, κεφάλαια βιβλίων, περιοδικά, ιστοσελίδες» λειτουργούν σα κουμπιά, στα οποία αν πατήσει κάποιος παρατηρεί ότι εμφανίζεται ένα παράδειγμα βιβλιογραφικής αναφοράς για το καθένα. Το κάθε παράδειγμα βιβλιογραφίας όπως είναι φυσικό αποτελείται από κάποια σημεία όπως είναι ο τίτλος του βιβλίου. Κάθε λοιπόν κομμάτι είναι διαδραστικό και καθώς περνάει ο κέρσορας του υπολογιστή από πάνω του αναγράφεται ποιο μέρος της βιβλιογραφικής αναφοράς είναι. Παραδείγματος χάρη αν αναγράφεται το Ανδρέου, Α.Κ (2005), όταν ο κέρσορας περάσει πάνω από το όνομα τότε θα εμφανιστεί το μήνυμα: «Συγγραφέας». Με τον ίδιο τρόπο αν ο κέρσορας περάσει πάνω από το (2009) θα εμφανιστεί το μήνυμα: «χρονολογία έκδοσης». Εκτός από αυτό, ανάλογα το είδος της πληροφοριακής πηγής, από την οποία προέρχονται οι βιβλιογραφικές αναφορές αναγράφονται και τα πιο χαρακτηριστικά σημεία της αναφοράς. Τα πιο χαρακτηριστικά σημεία της αναφοράς σε ένα βιβλίο είναι ο εκδότης και ο τόπος δημοσίευσης. , Σε ένα κεφάλαιο βιβλίου, το πιο χαρακτηριστικό σημείο της αναφοράς είναι η πρόθεση «Σε» ή «In» για τις αναφορές σε αγγλική βιβλιογραφία και, φυσικά, ο εκδότης και ο τόπος δημοσίευσης, προκειμένου να γίνει κατανοητό ότι πρόκειται για βιβλίο. Σε ένα περιοδικό, τα σημεία που κατά κύριο λόγο φανερώνουν τη βιβλιογραφική αναφορά. Σε δημοσιευμένο άρθρο είναι ο τόμος, το τεύχος και η σελιδαρίθμηση. Τέλος σε μια ιστοσελίδα, τα πιο χαρακτηριστικά σημεία της αναφοράς είναι η ημερομηνία πρόσβασης και η ηλεκτρονική διεύθυνση. Επιπλέον, αυτή η υποενότητα περιλαμβάνει δύο ενότητες. Η πρώτη έχει τίτλο: «Αντιστοιχίστε βιβλιογραφικές αναφορές» και πρόκειται για άσκηση κατανόησης των όσων διάβασαν προηγουμένως οι εκπαιδευόμενοι. Η άσκηση αυτή όμως για να λειτουργήσει χρειάζεται το πρόγραμμα «flash», το οποίο έχει καταργηθεί. Η δεύτερη ενότητα έχει τίτλο «Αναζήτηση σε βιβλιογραφικές πηγές». Σε αυτήν, δίνονται περισσότερες οδηγίες για το πού μπορούμε να

εντοπίσουμε πηγές πληροφόρησης, καθώς και επιπλέον συμβουλές αναζήτησης πληροφορικών πηγών, ανάλογα με το είδος τους. Αναφέρεται λοιπόν, ότι κάποιος μπορεί να εντοπίσει βιβλία και τίτλους περιοδικών στον κατάλογο της Βιβλιοθήκης και άλλα άρθρα περιοδικών, μέσω της HEAL Link. Επιπλέον, είναι δυνατή η εύρεση ελληνικών περιοδικών που υπάρχουν στη συλλογή της Βιβλιοθήκης μέσω του Ευρετηρίου Άρθρων Ελληνικών Περιοδικών, αλλά και στη πλατφόρμα Web of Knowledge, Google Books και Google Scholar. Όσον αφορά τις συμβουλές αναζήτησης, παρατηρείται ότι η αναζήτηση βιβλίων και τίτλων περιοδικών στο κατάλογο, μπορεί να πραγματοποιηθεί με την εισαγωγή όρου ή όρων στο πεδίο του τίτλου ή και του συγγραφέα, στην περίπτωση των βιβλίων ενώ ο εντοπισμός άρθρων από ξενόγλωσσα περιοδικά γίνεται μέσω της HEAL Link. Η αναζήτηση μπορεί να γίνει αλφαβητικά με βάση τον τίτλο του περιοδικού, θεματικά, αλλά και με λέξεις-κλειδιά

Υποενότητα 6^η: «Πώς θα εντοπίσω βιβλία στα ράφια;»

Στην υποενότητα αυτή δίνονται οδηγίες σχετικά με το πως κάποιος μπορεί εύκολα και γρήγορα να εντοπίσει το υλικό που επιθυμεί στο βιβλιοστάσιο. Για να μπορέσει να επιτευχθεί αυτό χρειάζεται να κατανοηθεί ο τρόπος που διαβάζεται ο ταξινομικός αριθμός που εμφανίζεται στη ράχη του βιβλίου. Η συγκεκριμένη Βιβλιοθήκη είναι οργανωμένη σύμφωνα με το Δεκαδικό Σύστημα Ταξινόμησης Dewey. Έτσι υπάρχουν δέκα κατηγορίες ανθρώπινης γνώσης, κάθε κατηγορία περιλαμβάνει 10 διαιρέσεις και κάθε διαίρεση 10 τμήματα κ.ο.κ. Οι δέκα βασικές κατηγορίες είναι οι εξής:

Δεκαδικό Σύστημα Ταξινόμησης Dewey	
000	Γενικά
100	Φιλοσοφία, Παραψυχολογία, Ψυχολογία
200	Θρησκεία
300	Κοινωνικές επιστήμες
400	Γλώσσες
500	Φυσικές επιστήμες και μαθηματικά

600	Τεχνολογία (εφαρμοσμένες επιστήμες)
700	Τέχνες
800	Λογοτεχνία και ρητορική
900	Γεωγραφία, Ιστορία και Βοηθητικές επιστήμες

Πίνακας 3 Δεκαδικό Σύστημα Ταξινόμησης Dewey

Ακόμα είναι πιθανό στον ταξινομικό αριθμό προστίθενται και βιβλιογραφικά στοιχεία του τεκμηρίου, όπως τα τρία πρώτα γράμματα από το επώνυμο του συγγραφέα, ο αριθμός του τόμου και ο αριθμός του αντιτύπου, τότε ο αριθμός λέγεται ταξιθετικός. Για να γίνει πιο κατανοητή η θεωρία δίνονται παραδείγματα. Τέλος, υπάρχει η αναγραφή «εξασκηθείτε μόνοι σας», η οποία αποτελεί υπερσύνδεση που οδηγεί σε μια σελίδα της ιστοσελίδας της Βιβλιοθήκης, όπου υπάρχει άσκηση για να μπορέσει ο μαθητής να κατανοήσει πλήρως το πώς να διαβάζει και να δημιουργεί ταξινομικούς αριθμούς. Η άσκηση αυτή όμως απαιτεί την ύπαρξη του προγράμματος «flash» στον υπολογιστή, το οποίο έχει καταργηθεί.

1.6.2 Τμήμα Βιβλιοθήκη Πανεπιστημιακού Κέντρου Διεθνών Προγραμμάτων

Σπουδών – International Hellenic University Library and Information Centre

Στο Κέντρο Βιβλιοθήκης και Πληροφοριών του Διεθνούς Ελληνικού Πανεπιστημίου δεν παρατηρείται κάποια αναφορά σε οργανωμένο πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας. Ωστόσο, αναφέρεται ότι στην αρχή κάθε μαθήματος, το προσωπικό της Βιβλιοθήκης και του Κέντρου Πληροφοριών θα υποστηρίξει και θα καθοδηγήσει του χρήστες να εντοπίσουν και να αποκτήσουν πρόσβαση στους πόρους της βιβλιοθήκης. Άρα αυτομάτως δηλώνεται ότι οι φοιτητές μαθαίνουν για τους διαθέσιμους πόρους πηγών και πληροφοριών που υπάρχουν στη Βιβλιοθήκη.

Ακόμα, υπογραμμίζεται ότι στόχος της Βιβλιοθήκης είναι να εκπαιδευτούν οι χρήστες σε εργαλεία και τεχνικές αναζήτησης προκειμένου να μπορούν να ανταποκρίνονται γρήγορα και αποτελεσματικά όταν τους δημιουργείται κάποια πληροφοριακή ανάγκη. Επομένως εδώ φανερώνεται ότι οι ενδιαφερόμενοι θα αποκτήσουν την δεξιότητα της αναζήτησης και του εντοπισμού πληροφοριών.

Επειδή όμως, τα παραπάνω αναφέρονται πολύ περιληπτικά, μη οργανωμένα και, όπως γίνεται αντιληπτό, δεν παρατηρείται κάποια δράση για τη διδασκαλία άλλων δεξιοτήτων, δεν μπορεί να γίνει αναφορά σε πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας. Αντίθετα, αναφέρεται ότι αυτές οι οδηγίες για την απόκτηση των συγκεκριμένων ικανοτήτων διατίθενται μόνο σε έντυπη και σε ηλεκτρονική μορφή και δεν διδάσκονται με συστηματικό τρόπο σαν μάθημα. Επομένως, μπορούμε να θεωρήσουμε ότι εδώ έχουμε την περίπτωση της καθοδήγησης των χρηστών στην αναζήτηση της βιβλιογραφίας (bibliographic instruction), καθώς περιλαμβάνει εκπαίδευση σε βασικές ικανότητες, σε βιβλιογραφική παιδεία και χειρισμό εξειδικευμένων συστημάτων όπως είναι ο κατάλογος της Βιβλιοθήκης, η αναζήτηση και η εύρεση υλικού σε βάσεις δεδομένων. Τέλος, δεν αναφέρεται κανένα σχέδιο μοντέλου θεωρίας μάθησης, ούτε και κάποιο εκπαιδευτικό μοντέλο για τις δεξιότητες αυτές, οπότε το διδακτικό μοντέλο δεν μπορεί να ταξινομηθεί, καθώς η παρουσίαση των πληροφοριών στην ιστοσελίδα δεν επιτρέπει τίποτα άλλο πέρα από μία γενική θεωρητική προσέγγιση σχετικά με το τι θα μάθει ο εκπαιδευόμενος, άνευ αναφοράς σε κάποια συγκεκριμένη και δομημένη εκπαιδευτική διαδικασία μάθησης.

1.6.3 Βιβλιοθήκη Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Κεντρικής Μακεδονίας - Σερρών

Η Βιβλιοθήκη του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Κεντρικής Μακεδονίας – Σερρών, δεν παρέχει ηλεκτρονικό πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας. Ωστόσο, προσφέρει υπηρεσίες σεμιναρίων υπό τον τίτλο «Εκπαίδευση Χρηστών» που περιλαμβάνουν τις παρακάτω θεματικές ενότητες:

- Οργάνωση και Χρήση Συλλογής Πληροφοριακού Τμήματος: Έντυπες και ηλεκτρονικές συλλογές, διαδανεισμός, βάσεις δεδομένων, πρότυπα βιβλιογραφικών αναφορών κ.α.
- Οργάνωση και Χρήση Συλλογής Δανειστικού Τμήματος: Δανειστικό τμήμα, οργάνωση βιβλιοθήκης, κανόνες δανεισμού, συλλογή – αναζήτηση βιβλιογραφίας- χρήση αυτοματοποιημένου καταλόγου, χρήση συλλογικών καταλόγων.
- Ηλεκτρονική Διαχείριση Πληροφορίας: Βιβλιοθήκες και διαδίκτυο, δομή και έννοια γκρίζας βιβλιογραφίας, αναζήτηση σε βάσεις δεδομένων (Ultranet), στρατηγικές αναζήτησης στο Internet.

Αναλυτικότερα, τα σεμινάρια αυτά, τα οποία πραγματοποιούνται δια ζώσης στις αρχές κάθε εξαμήνου και αφορούν ολόκληρη την ακαδημαϊκή κοινότητα (σπουδαστές, εξωτερικούς χρήστες και διδακτικό προσωπικό). Μέσω αυτών οι χρήστες ενημερώνονται για τις

υπηρεσίες που παρέχει η Βιβλιοθήκη, γνωρίζουν τον χώρο της, μαθαίνουν να αξιοποιούν τις πληροφοριακές πηγές που διαθέτει καθώς και τον υπάρχοντα εξοπλισμό. Επιπλέον, οι ενδιαφερόμενοι διδάσκονται νέο-εισαχθείσες τεχνικές και τεχνολογίες αναζήτησης και εντοπισμού πληροφοριών και βιβλιογραφιών (σύστημα αυτοματισμού βιβλιοθήκης, δίκτυο cd-rom, πρόσβαση σε απομακρυσμένες πηγές πληροφόρησης μέσω Internet), ώστε να μπορούν να ικανοποιήσουν ανά πάσα ώρα , γρήγορα και αποτελεσματικά, τις πληροφοριακές τους ανάγκες. Έτσι αποκτούν δεξιότητες στην αναζήτηση και στον εντοπισμό πληροφοριών, καθώς και τη γνώση των διαθέσιμων πόρων της Βιβλιοθήκης. Καθώς δεν υπάρχει κάποια σχετική αναφορά, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι ,εφόσον οι χρήστες εκπαιδεύονται στην αναζήτηση, κατανόηση και αναγνώριση (ίσως και δημιουργία) προτύπων βιβλιογραφικών αναφορών, μαθαίνουν να χρησιμοποιούν τις πληροφορίες που αντλούν με ηθικό τρόπο. Όπως γίνεται αντιληπτό όμως, δεν διδάσκονται βασικές δεξιότητες Πληροφοριακής Παιδείας, όπως είναι π.χ. η αντίληψη της πληροφοριακής ανάγκης. Επομένως, εφόσον τα σεμινάρια αυτά έχουν περισσότερο χαρακτήρα οδηγίων και όχι κάποιο συστηματικό τρόπο εκμάθησης, συμπεραίνεται ότι Βιβλιοθήκη του Τεχνολογικού Ιδρύματος Κεντρικής Μακεδονίας – Σερρών δεν παρέχει πρόγραμμα Πληροφορικής Παιδείας, αλλά υπηρεσίες καθοδήγησης των χρηστών (bibliographic instruction), καθώς περιλαμβάνει εκπαίδευση σε βασικές ικανότητες, σε βιβλιογραφική παιδεία και χειρισμό εξειδικευμένων συστημάτων όπως είναι ο κατάλογος της Βιβλιοθήκης και η αναζήτηση και η εύρεση υλικού σε βάσεις δεδομένων. Το διδακτικό μοντέλο, με οποίο διδάσκονται στους ενδιαφερόμενους οι προαναφερόμενες δεξιότητες δεν μπορεί να ταξινομηθεί, όπως ούτε και το μοντέλο της θεωρίας μάθησης, καθώς η παρουσίαση των πληροφοριών στην ιστοσελίδα δεν επιτρέπει τίποτα άλλο πέρα από μία γενική θεωρητική προσέγγιση, η οποία δεν αναφέρεται σε κάποια συγκεκριμένη και δομημένη εκπαιδευτική διαδικασία μάθησης.

1.6.4 Τμήμα Εκδόσεων και Βιβλιοθήκη Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

Στην ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης και του ΤΕΙ Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, το οποίο μετονομάστηκε σε Τμήμα Εκδόσεων και Βιβλιοθήκης το 2002, δεν παρατηρείται κάποια αναφορά σε πρόγραμμα Πληροφορικής Παιδείας. Ως εκ τούτου δεν φέρεται να υλοποιεί κάποιο από τα μοντέλα Πληροφορικής Παιδείας και κάποιο διδακτικό μοντέλο που να προκύπτει από τις θεωρίες μάθησης που συζητήθηκαν στην παρούσα εργασία.

1.6.5 Τμήμα Εκδόσεων Ιδρύματος Αλεξάνδρειας Πανεπιστημιούπολης

Όπως φαίνεται από την ιστοσελίδα της Κεντρικής Βιβλιοθήκης του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος, το παράρτημά της: Τμήμα Εκδόσεων Ιδρύματος, έχει την ίδια φυσική διεύθυνση με το παράρτημα: Τμήμα Βιβλιοθήκης Θεσσαλονίκης, ενώ ταυτόχρονα δεν αναγράφεται κάποια ξεχωριστή ιστοσελίδα. Ως εκ τούτου δεν μπορεί να αναγνωριστεί αν υλοποιεί κάποιο από τα μοντέλα Πληροφοριακής Παιδείας και κάποιο διδακτικό μοντέλο που να προκύπτει από τις θεωρίες μάθησης που συζητήθηκαν στην παρούσα εργασία. Μπορεί όμως να θεωρηθεί ότι τα δύο αυτά τμήματα στην ουσία αποτελούν ένα ενιαίο τμήμα ή να συνεργάζονται οπότε και το παρόν τμήμα να χρησιμοποιεί τα ίδιο πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας (ΩΡΙΩΝ) με τη Κεντρική Βιβλιοθήκη του Τμήματος Θεσσαλονίκης. Επομένως είναι πιθανό να χρησιμοποιεί τις ίδιες τεχνικές μάθησης (SCONUL) και τα ίδια διδακτικά μοντέλα (Συμπεριφορισμός, Εποικοδομισμός) για να καλλιεργήσει τις ίδιες δεξιότητες. Παρ' όλα αυτά, ο ισχυρισμός αυτός δεν μπορεί να τεκμηριωθεί.

1.7 Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Η Βιβλιοθήκη και το Κέντρο Πληροφόρησης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών έχει αναρτήσει στην ιστοσελίδα της οδηγίες που ακολουθούν τη λογική των μοντέλων της Πληροφοριακής Παιδείας, ώστε να υποστηρίζει τους χρήστες της στο επίπεδο της έρευνας και της εκπόνησης ακαδημαϊκών εργασιών. Για τον λόγο αυτό έχει ονομάσει τις παραπάνω οδηγίες «ΜΑΘΑΙΝΩ ΠΩΣ». Βάσει των σχετικών ανακοινώσεων στην ιστοσελίδα της βιβλιοθήκης (Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών – προσπελάστηκε 16/01/21) συμπεραίνεται ότι δεν πραγματοποιούνται εκπαιδευτικά σεμινάρια ούτε δια ζώσης, αλλά ούτε και εξ αποστάσεως. Το Μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας, στο οποίο φαίνεται να βασίζεται η παρουσίαση των οδηγιών είναι το CILIP. Με βάση αυτό το μοντέλο οι φοιτητές καθοδηγούνται στο πώς να κάνουν τα ακόλουθα: να αντιλαμβάνονται την πληροφοριακή ανάγκη, να γνωρίζουν τους διάφορους διαθέσιμους πόρους, να αναζητούν και να εντοπίζουν τις πληροφορίες που τους είναι απαραίτητες (μέσω των οδηγιών σχετικά με την εκπόνηση εργασιών), να αξιολογούν τα αποτελέσματα αναζήτησής τους και να τα χρησιμοποιούν σωστά και με ηθικό τρόπο. Επίσης, διατίθεται βίντεο καθοδήγησης για τον διαμοιρασμό των πληροφοριών που συγκέντρωσαν στο ιδρυματικό αποθετήριο «Πέργαμος». Επιπλέον, υπάρχουν οδηγίες για την δημιουργία

βιβλιογραφικών παραπομπών αλλά προτείνονται και ηλεκτρονικά εργαλεία για αυτή τη διαδικασία όπως το Mendeleey και τρόποι χειρισμού τους.

Καθώς δεν υπάρχουν πληροφορίες αναφορικά με τη μέθοδο εκπαίδευσης των χρηστών της βιβλιοθήκης στην Πληροφοριακή Παιδεία, το μόνο που θα μπορούσε να συμπεράνει κάποιος σε σχέση με αυτή, είναι η θεωρία μάθησης που πιθανώς ακολουθείται, πάντα βάσει του τρόπου παρουσίασης των σχετικών οδηγιών. Έτσι συμπεραίνεται ότι αυτή μάλλον αφορά περισσότερο στον Εποικοδομισμό, αφού οι ανωτέρω οδηγίες κάλλιστα μπορούν να χαρακτηριστούν ως υλικό ενός ελεύθερου, προσωποποιημένου μαθήματος, βασισμένου σε ένα εννοιολογικό πλαίσιο, όπως η ερευνητική διαδικασία, που είναι βασισμένο στο μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας της CILIP (Kobelski and Reichel, 1981). Συνεπώς, ο φοιτητής μπορεί να ακολουθήσει τις οδηγίες τόσο για να μάθει με τον δικό του μοναδικό ρυθμό και τρόπο, όσο και να εφαρμόσει το μοντέλο που θα έχει ακολουθήσει ανάλογα με την εμπειρική γνώση που θα δημιουργήσει.

1.8 Κεντρική Βιβλιοθήκη Εθνικού Μετσόβειου Πολυτεχνείου

Η Κεντρική Βιβλιοθήκη του Εθνικού Μετσόβειου Πολυτεχνείου αναφέρει ότι παρέχονται υπηρεσίες Πληροφοριακής Παιδείας στους χρήστες της βιβλιοθήκης, υπό τον τίτλο «Εργαστήρια Πληροφοριακής Παιδείας». Στην ουσία όμως πρόκειται για ένα αυτοματοποιημένο ηλεκτρονικό σύστημα επεξηγήσεων των βημάτων και ερωτήσεων που σε κάποιες περιπτώσεις οι απαντήσεις είναι προκαθορισμένες. Έτσι, ο εκάστοτε ενδιαφερόμενος μπορεί να συμπληρώσει τα κενά κελιά και να επιλέξει τις απαντήσεις που νομίζει ότι είναι σωστές ώστε να συγκεντρώσει τη σκέψη του, να επικεντρωθεί στην ουσία της πληροφορίας που χρειάζεται, να αντιληφθεί τα λάθη του έγκαιρα και να καταφέρει να ανταπεξέλθει ικανοποιητικά σε τυχόν εργασίες του ή σε προβλήματα αναζήτησης που αντιμετωπίζει εξαιτίας αυτών. Με βάση το συγκεκριμένο πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας ο χρήστης μαθαίνει να αντιλαμβάνεται την πληροφοριακή ανάγκη, να γνωρίζει τους διάφορους διαθέσιμους πόρους, να αναζητά και να εντοπίζει τις πληροφορίες που τους είναι απαραίτητες, να διαχειρίζεται και αξιολογεί τα αποτελέσματα της έρευνας/ αναζήτησής του και να τα χρησιμοποιεί σωστά και με ηθικό τρόπο. Ωστόσο, οι χρήστες δεν εκπαιδεύονται στις επιλογές μεθόδων διαμοιρασμού των πληροφοριών, που συγκέντρωσαν καθώς δεν υπάρχει κάποια νύξη πάνω σε αυτό το ζήτημα. Το μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας που αφορά σε αυτό το πρόγραμμα είναι το SCUNUL, καθώς προτείνεται ένα αρκετά καλό σχέδιο δράσης, όσον αφορά στην αναζήτηση πληροφοριών σχετικά με το θέμα και την χρησιμοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας, ώστε να υπερέχει η προσωπική γνώμη του

συγγραφέα. Αν μπορούμε να αποδώσουμε σε αυτό το ηλεκτρονικό αυτοματοποιημένο «εκπαιδευτικό» εργαστήριο ένα διδακτικό μοντέλο, τότε αυτό θα ήταν του εποικοδομισμού διότι οι ενδιαφερόμενοι μαθαίνουν μόνοι τους και με τον δικό τους μοναδικό τρόπο να εφαρμόζουν τις υπάρχουσες οδηγίες πάνω σε υπαρκτά σενάρια εργασιών και άρα αποκτούν εμπειρική γνώση. Επιπρόσθετα, στις ενότητες Γ, περί αξιολόγησης της ανακτηθείσας πληροφορίας και Ε, περί λογοκλοπής, το διδακτικό μοντέλο που χρησιμοποιείται προκύπτει από τη θεωρία μάθησης του συμπεριφορισμού, καθώς οι ενδιαφερόμενοι εργάζονται με τον δικό τους ρυθμό, αλλά λαμβάνουν ενίσχυση για συμπεριφορές που τους οδηγούν στην επίτευξη της εργασίας. Ειδικότερα η συμπεριφορά διαμορφώνεται προς τον τελικό στόχο με βάση τη μοντελοποίηση του επιθυμητού αποτελέσματος, δηλαδή χρησιμοποιώντας προγραμματισμένες ακολουθίες οδηγιών σε μικρά βήματα με άμεση ενίσχυση, και τροποποίηση συμπεριφοράς, όπου μόνο σωστές συμπεριφορές ενισχύονται επιλεκτικά, π.χ. εμφάνιση παραθύρου με την ένδειξη σωστό ή λάθος (Grassian και Karlowitz, 2001).

1.9 Εξ Αποστάσεως Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου

Η Εξ Αποστάσεως Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου προσφέρει υπηρεσίες σεμιναρίων σε όλους τους χρήστες της, τα οποία ονομάζει «Εκπαίδευση Χρηστών». Αυτά παρέχονται κυρίως διαδικτυακά μετά από αίτημα των ενδιαφερόμενων, αλλά και δια ζώσης σε χώρους της βιβλιοθήκης. Υπάρχουν αναλυτικές οδηγίες αναρτημένες στην ιστοσελίδα της βιβλιοθήκης για οποιοδήποτε στάδιο δεξιοτήτων πρόκειται να διδαχθεί στα μαθήματα αυτά, οι οποίες καλύπτουν σε αρκετά ικανοποιητικό βαθμό τις περισσότερες απορίες και ανάγκες των ενδιαφερόμενων. Έτσι μέσα από τις οδηγίες αυτές φαίνεται πως στα σεμινάρια οι εκπαιδευόμενοι μαθαίνουν τους διάφορους διαθέσιμους πόρους της Βιβλιοθήκης, να αναζητούν και να εντοπίζουν τις πληροφορίες και τη βιβλιογραφία που τους είναι απαραίτητη -είτε στον κατάλογο της βιβλιοθήκης είτε σε βάσεις δεδομένων-, και να διαχειρίζονται και χρησιμοποιούν σωστά και με ηθικό τρόπο τις πληροφορίες που τους ενδιαφέρουν, συντάσσοντας βιβλιογραφικές αναφορές. Τέλος, διδάσκονται το πώς να διαμοιράζονται με την κατάλληλη μέθοδο τα δεδομένα που συγκέντρωσαν. Παρ' όλα αυτά δεν υπάρχουν οδηγίες σε βασικές δεξιότητες, όπως είναι η αντίληψη της ουσίας της πληροφοριακής ανάγκης και η αξιολόγηση των πληροφοριών. Βέβαια το τελευταίο θα μπορούσε θεωρητικά να διδάσκεται, αφού οι ενδιαφερόμενοι εκπαιδεύονται στην σύνταξη και άρα στην κατανόηση της βιβλιογραφίας. Συνεπώς, οι ηλεκτρονικές οδηγίες που υπάρχουν καθώς και τα μαθήματα που γίνονται, αποτελούν επί

της ουσίας, - καθοδήγηση των χρηστών στην αναζήτηση της βιβλιογραφίας (bibliographic instruction) καθώς περιλαμβάνουν εκπαίδευση σε βασικές ικανότητες, σε βιβλιογραφική παιδεία και χειρισμό εξειδικευμένων συστημάτων, όπως είναι ο κατάλογος της Βιβλιοθήκης και η αναζήτηση και η εύρεση υλικού σε βάσεις δεδομένων. Έτσι μπορούμε να συμπεράνουμε ότι με βάση τα ανωτέρω στοιχεία, το Μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας στο οποίο φαίνεται να βασίζεται η παρουσίαση των οδηγιών αυτών είναι το CILIP. Καθώς δεν υπάρχουν πληροφορίες αναφορικά με τη μέθοδο εκπαίδευσης των χρηστών της βιβλιοθήκης στην Πληροφοριακή Παιδεία, το μόνο που θα μπορούσε να συμπεράνει κάποιος σε σχέση με αυτή, είναι η θεωρία μάθησης που πιθανώς ακολουθείται, πάντα βάσει του τρόπου παρουσίασης των σχετικών οδηγιών. Έτσι συμπεραίνεται ότι αυτή μάλλον αφορά περισσότερο στον Συμπεριφορισμό, ο οποίος πρεσβεύει ότι μία επιθυμητή εργασία πρέπει να αναλύεται πρώτα στους μαθησιακούς της στόχους. Η ευδιάκριτη αποτύπωση των επικεφαλίδων των οδηγιών στην ιστοσελίδα εκτιμάται ότι εκπληρώνει ως ένα βαθμό αυτό το στόχο. Παρόλα αυτά, οι οδηγίες θα μπορούσαν να συνδεθούν και με τη θεωρία μάθησης του Επικοινωνισμού, αφού κάλλιστα μπορούν να χαρακτηριστούν ως υλικό ενός ελεύθερου, προσωποποιημένου μαθήματος, βασισμένου σε ένα εννοιολογικό πλαίσιο, όπως ένα μοντέλο -ερευνητικής διαδικασίας, που στην συγκεκριμένη περίπτωση είναι βασισμένο στο μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας της CILIP (Kobelski and Reichel, 1981). Συνεπώς ο φοιτητής μπορεί να ακολουθήσει τις οδηγίες τόσο για να μάθει με τον δικό του μοναδικό τρόπο όσο και να για να εφαρμόσει το μοντέλο που θα έχει ακολουθήσει ανάλογα με την εμπειρική γνώση που θα δημιουργήσει.

1.10 Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Ελληνικού

Μεσογειακού Πανεπιστημίου

Η Βιβλιοθήκη και το Κέντρο Πληροφόρησης του Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου δεν παρέχει πρόγραμμα πληροφοριακής παιδείας. Ωστόσο προσφέρει σεμινάρια κυρίως διαζώσης, όμως λόγω των μέτρων που έχουν θεσπιστεί λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού αυτά πραγματοποιούνται πλέον διαδικτυακά. Δεν γίνεται αναφορά για το αν θα υιοθετηθεί και αυτή η μέθοδος στην εκπαιδευτική διαδικασία. Τα προγράμματα των σεμιναρίων αυτών ονομάζονται «Υποστήριξη & Εκπαίδευση χρηστών». Σε αυτά ο ενδιαφερόμενος που θα πάρει μέρος θα μάθει να αντιλαμβάνεται την πληροφοριακή ανάγκη και τους διάφορους διαθέσιμους πόρους, να αναζητά και να εντοπίζει τις πληροφορίες που του είναι απαραίτητες είτε στον κατάλογο της βιβλιοθήκης είτε σε βάσεις δεδομένων είτε σε ηλεκτρονικά περιοδικά, να αξιολογεί τα αποτελέσματα της αναζήτησής του και να τα

χρησιμοποιεί σωστά και με ηθικό τρόπο, κάνοντας βιβλιογραφικές παραπομπές. Επιπλέον, θα καταστεί ικανός να διαχειρίζεται τα αποτελέσματα της ατομικής του έρευνας με σκοπό την εκπόνηση εργασιών ακαδημαϊκού επιπέδου και να επιλέγει την κατάλληλη μέθοδο διαμοιρασμού των πληροφοριών που συγκέντρωσαν. Στην ιστοσελίδα μπορεί κανείς να εντοπίσει και ειδική παρουσίαση που έχει αναρτηθεί με μορφή υπερσυνδέσμου, και η οποία σχετίζεται με τις βιβλιογραφικές αναφορές. Επιπλέον, σημαντικό είναι ότι οι χρήστες μπορούν να ελέγξουν τις γνώσεις τους μέσω των ηλεκτρονικών quiz που υπάρχουν στον ιστότοπο της βιβλιοθήκης, οπότε και να κάνουν πρακτική εξάσκηση στα όσα έμαθαν. Αξιοσημείωτο είναι ότι μπορεί κάποιος που τον ενδιαφέρει η έρευνα, να αποκτήσει δωρεάν μέσα από την παρακολούθηση αυτών των μαθημάτων, ένα ψηφιακό αναγνωριστικό ORCID, το οποίο προσφέρει σε έναν ερευνητή αναγνώριση από πληθώρα συστημάτων επιστημονικής επικοινωνίας, όπως συστήματα υποβολής εργασιών σε εκδότες ή σε περιοδικά ομότιμης αξιολόγησης. Έτσι διαμορφώνεται παρακίνηση σε μια κουλτούρα μάθησης. Με βάση τα παραπάνω, το μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας που είναι εγγύτερο στους κύκλους αυτών των σεμιναρίων είναι το ACRL. Όσον αφορά, το διδακτικό τρόπο με τον οποίο θα διδαχθούν αυτές τις δεξιότητες οι μαθητεύομενοι, δεν γίνεται ξεκάθαρη αναφορά σε κάποιο συγκεκριμένο τρόπο διδασκαλίας. Από όσα αναγράφονται όμως, γίνεται αντιληπτό ότι μάλλον χρησιμοποιούν το διδακτικό μοντέλο του Γνωστικισμού, διότι δίνεται έμφαση στο να στηρίζονται οι εκπαιδευόμενοι στις δικές τους δυνάμεις, να δουλεύουν με τον δικό τους μοναδικό τρόπο, να «οδηγούν» οι ίδιοι την μάθησή τους, να κατανοούν σε βάθος τα όσα κάνουν, να αντιλαμβάνονται τα προβλήματα και που αντιμετωπίζουν δυσκολίες, τις οποίες να επιλύουν μέσω εξάσκησης. Κατά αυτόν τον τρόπο, όλα αυτά θα τους γίνουν βιώματα και θα «αποθηκευτούν» μέσα τους. Τέλος, μέσω των ακαδημαϊκών εργασιών που θα παρακινούνται να κάνουν οι διδασκόμενοι θα μπορούν να εξασκηθούν ακόμα περισσότερο στα όσα θα έχουν μάθει, ώστε να τα κάνουν κτήμα εις αεί. Έτσι μπορούμε να πούμε ότι ακολουθείται και το διδακτικό μοντέλο του εποικοδομισμού, αφού οι εργασίες θα αφορούν ένα προσωποποιημένο θέμα γύρω από ένα εννοιολογικό πλαίσιο.

1.11 Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Ιονίου

Πανεπιστημίου

Η Βιβλιοθήκη και το Κέντρο Πληροφόρησης του Ιονίου Πανεπιστημίου δεν διαθέτει ηλεκτρονικό πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας. Ωστόσο πραγματοποιεί δια ζώσης κάποια σεμινάρια εκπαίδευσης χρηστών. Σε αυτά τα σεμινάρια παρέχονται ξεναγήσεις στο χώρο της Βιβλιοθήκης και παρουσιάζονται συνοπτικά οι υπηρεσίες, τα εργαλεία που

προσφέρει η Βιβλιοθήκη στους χρήστες της, ο τρόπος λειτουργίας της και τα δικαιώματα και υποχρεώσεις των χρηστών. Ακόμα διατίθεται και ένας κύκλος σεμιναρίων, στα οποία παρουσιάζονται οι πληροφοριακές πηγές, όπου έχει πρόσβαση η Βιβλιοθήκη. Επιπλέον, γίνεται επίδειξη διαδικτυακών προγραμμάτων διαχείρισης βιβλιογραφικών αναφορών όπως είναι το Mendeleey. Με τη χρήση του προαναφερθέντος προγράμματος, είναι δυνατή η δημιουργία εξατομικευμένης βάσης βιβλιογραφίας και η εισαγωγή βιβλιογραφικών αναφορών και βιβλιογραφίας μέσα στο κείμενο των εργασιών σε πολυάριθμα στυλ αναφοράς (π.χ. Harvard Citation Style, APA, MLA, κ.ά.). Χάρη σε αυτά τα σεμινάρια αποκτούνται η γνώση των πόρων της βιβλιοθήκης και οι δεξιότητες, της αναζήτησης και εντοπισμού πληροφοριών και βιβλιογραφιών. Θεωρητικά Μπορούμε να υποθέσουμε, ότι εφόσον μαθαίνουν να συντάσσουν βιβλιογραφία, έστω και μέσα από ειδικά διαδικτυακά προγράμματα, μαθαίνουν να την κατανοούν και άρα να τη διαχειρίζονται σωστά και συνάμα να χρησιμοποιούν τις πληροφορίες που αναζητούν νόμιμα και ηθικά. Παρ' όλα αυτά φαίνεται πως δεν διδάσκονται βασικές δεξιότητες, όπως είναι η αντίληψη της πληροφοριακής ανάγκης. Επομένως, εφόσον τα σεμινάρια αυτά έχουν περισσότερο χαρακτήρα οδηγίων και όχι συστηματικό τρόπο εκμάθησης, συμπεραίνεται ότι η Βιβλιοθήκη και το Κέντρο Πληροφόρησης του Ιονίου Πανεπιστημίου δεν παρέχει πρόγραμμα Πληροφορικής Παιδείας, αλλά υπηρεσίες καθοδήγησης των χρηστών (bibliographic instruction) καθώς περιλαμβάνει εκπαίδευση σε βασικές ικανότητες, σε βιβλιογραφική παιδεία και χειρισμό εξειδικευμένων συστημάτων, όπως είναι ο κατάλογος της Βιβλιοθήκης και η αναζήτηση και η εύρεση υλικού σε βάσεις δεδομένων. Το διδακτικό μοντέλο, με το οποίο διδάσκονται στους ενδιαφερόμενους οι προαναφερόμενες δεξιότητες δεν μπορεί να ταξινομηθεί, καθώς η παρουσίαση των πληροφοριών στην ιστοσελίδα δεν επιτρέπει τίποτα άλλο πέρα από μία γενική θεωρητική προσέγγιση, η οποία δεν αναφέρεται σε κάποια συγκεκριμένη και δομημένη εκπαιδευτική διαδικασία μάθησης. Η συγκεκριμένη Βιβλιοθήκη όμως, για να μπορέσει να καλύψει αυτό το «κενό» και να διευκολύνει τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας που επιθυμούν εξ αποστάσεως εκπαίδευση Πληροφορικής Παιδείας παραπέμπει στο πρόγραμμα «ΩΡΙΩΝ», για το οποίο έχει γίνει εκτενής αναφορά παραπάνω. Επίσης, η Βιβλιοθήκη παραπέμπει στο Πληροφοριακό Σύστημα ILSEAB, το οποίο είναι μια διαδικτυακή υπηρεσία πληροφοριακής υποστήριξης, εκπαίδευσης και πληροφόρησης των τελικών χρηστών, των υπηρεσιών και των βιβλιοθηκονόμων, των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Για το συγκεκριμένο, θα γίνει λεπτομερής αναφορά στο τέλος του κεφαλαίου. Τέλος, προτείνεται ο Οδηγός Σύνταξης Εργασίας. Αυτό αποτελεί ένα εργαλείο, διαχείρισης του χρόνου για τη συγγραφή και έγκαιρη παράδοση

εργασιών, που δημιουργήθηκε από την Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, όπως έχει αναλυθεί νωρίτερα. Στην ουσία, εισάγει κάποιος την ημερομηνία έναρξης της εργασίας και την επιθυμητή καταληκτική ημερομηνία, και το σύστημα εξάγει οδηγίες για τη διαδικασία και τη διάρκεια κάθε σταδίου έως και την ολοκλήρωση της συγγραφής. Μπορεί λοιπόν να μην παρέχει πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας η Κεντρική Βιβλιοθήκη του Ιονίου Πανεπιστημίου, όμως με τον συνδυασμό των οδηγιών που παρέχει δια ζώσης και των προγραμμάτων Πληροφοριακής Παιδείας που προτείνει, ο ενδιαφερόμενος μπορεί να εξασκηθεί και να αποκτήσει όλες τις απαραίτητες δεξιότητες ώστε να θεωρείται Πληροφορικά Εγγράμματο άτομο.

1.12 Βιβλιοθήκη Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Η Βιβλιοθήκη του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών δεν παρέχει στους χρήστες της κάποιο ηλεκτρονικό πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας, ούτε παραπέμπει σε κάποιο εκτός Βιβλιοθήκης (π.χ. «ΩΡΙΩΝ»). Ωστόσο, οργανώνει εκπαιδευτικά συνέδρια σχετικά με την Πληροφοριακή Παιδεία καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, τα οποία και ονομάζει «Εκπαιδευτικές Παρουσιάσεις – Εκδηλώσεις». Αυτά πραγματοποιούνται κυρίως δια ζώσης και περιλαμβάνουν παρουσιάσεις και ξεναγήσεις, ώστε οι συμμετέχοντες να αποκτήσουν εξοικείωση με τους χώρους της Βιβλιοθήκης, τον τρόπο οργάνωσης της πληροφορίας και του υλικού, τους κανόνες δανεισμού κ.α. Επίσης, διοργανώνονται ειδικά tutorials σε συνεργασία με τους διδάσκοντες με απώτερο σκοπό οι φοιτητές να ενημερωθούν για ειδικευμένες πηγές, να εκπαιδευτούν στη χρήση τους με παραδείγματα και ασκήσεις, ώστε να τις αξιοποιούν στις εργασίες του μαθήματος και στην ευρύτερη καθημερινή αναζήτηση. Από τον περιληπτικό τρόπο που αναφέρονται τα όσα διδάσκονται στα σεμινάρια θα μπορούσαμε να πούμε ότι έχουν περισσότερο χαρακτήρα οδηγιών και όχι συστηματικό τρόπο εκμάθησης. Συμπεραίνεται λοιπόν, ότι η Βιβλιοθήκη του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, δεν παρέχει πρόγραμμα Πληροφορικής Παιδείας αλλά υπηρεσίες καθοδήγησης των χρηστών (bibliographic instruction), καθώς περιλαμβάνει εκπαίδευση κυρίως σε βασικές ικανότητες, σε βιβλιογραφική παιδεία και χειρισμό εξειδικευμένων συστημάτων, όπως είναι ο κατάλογος της Βιβλιοθήκης και η αναζήτηση και η εύρεση υλικού σε βάσεις δεδομένων. Το διδακτικό μοντέλο με το οποίο διδάσκονται στους ενδιαφερόμενους όλα αυτά δεν μπορεί να ταξινομηθεί, όπως ούτε και το μοντέλο της θεωρίας μάθησης, καθώς η παρουσίαση των πληροφοριών στην ιστοσελίδα δεν επιτρέπει τίποτα άλλο πέρα από μία γενική θεωρητική προσέγγιση, η οποία δεν αναφέρεται σε κάποια συγκεκριμένη και δομημένη εκπαιδευτική διαδικασία μάθησης. Παρ' όλα αυτά το γεγονός ότι αναφέρεται χρήση παραδειγμάτων και

εκπόνησης ασκήσεων με σκοπό την εμπέδωση της θεωρίας, σημαίνει ότι ίσως χρησιμοποιείται το διδακτικό μοντέλο του Εποικοδομισμού.

1.13 Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Πανεπιστημίου

Αιγαίου

Η Βιβλιοθήκη και το Κέντρο Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Αιγαίου, όπως τουλάχιστον φαίνεται από την ιστοσελίδα της, δεν παρέχει κάποιο πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας. Ως εκ τούτου δεν φαίνεται να υλοποιεί κάποιο από τα μοντέλα Πληροφοριακής Παιδείας και κάποιο διδακτικό μοντέλο που να προκύπτει από τις θεωρίες μάθησης που συζητήθηκαν στην παρούσα εργασία. Ωστόσο, αναφέρεται μόνο, ότι όλοι οι προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές του τμήματος τυγχάνουν ενημέρωσης σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας της βιβλιοθήκης, τους διαθέσιμους πόρους που περιλαμβάνει και πώς μπορούν να βρουν και να ανασύρουν υλικό μέσω του OPAC της βιβλιοθήκης. Αυτή η δια ζώσης διαδικασία προσφέρει μεν στους ενδιαφερόμενους τη δυνατότητα να αποκτήσουν τη γνώση των διαθέσιμων πόρων της Βιβλιοθήκης και τις δεξιότητες του εντοπισμού και αναζήτησης πληροφοριών, αλλά δεν τους προσφέρει βασικές ικανότητες όπως είναι η κατανόηση της ουσίας της πληροφοριακής ανάγκης ή της αξιολόγησης των πληροφοριών. Επιπλέον φαίνεται να έχει περισσότερο χαρακτήρα οδηγίων. Συνεπώς, οι ξεναγήσεις – σεμινάρια που διοργανώνει η συγκεκριμένη Βιβλιοθήκη δεν αποτελούν μάθημα Πληροφοριακής Παιδείας, αλλά υπηρεσίες καθοδήγησης των χρηστών (bibliographic instruction), καθώς περιλαμβάνει εκπαίδευση σε βασικές ικανότητες, σε βιβλιογραφική παιδεία και χειρισμό εξειδικευμένων συστημάτων όπως είναι ο κατάλογος της Βιβλιοθήκης, το σύστημα δανεισμού, η εγγραφές μελών στο σύστημα, η αναζήτηση και η εύρεση υλικού σε βάσεις δεδομένων.

1.14 Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής

1.14.1 Βιβλιοθήκη Πανεπιστημιούπολης Άλσους Αιγάλεω Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής (Παν/πολη 1)

Η Βιβλιοθήκη της Πανεπιστημιούπολης τους Άλσους Αιγάλεω του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής (Παν/πολη 1), όπως τουλάχιστον φαίνεται από την ιστοσελίδα της, δεν παρέχει πρόγραμμα πληροφοριακής παιδείας. Ως εκ τούτου, δεν φαίνεται να υλοποιεί κάποιο από τα μοντέλα Πληροφοριακής Παιδείας και κάποιο διδακτικό μοντέλο που να προκύπτει από τις θεωρίες μάθησης που συζητήθηκαν στην παρούσα εργασία. Ωστόσο, διεξάγει καθ' όλη τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους δια ζώσης σεμινάρια για την εκπαίδευση όλων των

φοιτητών του Πανεπιστημίου και όχι μόνο, με τον τίτλο «Εκπαίδευση Χρηστών Βιβλιοθήκης», αν και δεν αναφέρεται ξεκάθαρα το τι μαθαίνει κάποιος ενδιαφερόμενος σε ένα τέτοιο σεμινάριο. Αναγράφεται μόνο η εξοικείωση με τους χώρους της βιβλιοθήκης, τους διαθέσιμους πόρους της, άρα και την αναζήτηση σε αυτούς και τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες της. Επομένως, ο διδασκόμενος αποκτά μεν η γνώση των διαθέσιμων πόρων της Βιβλιοθήκης και τις δεξιότητες της αναζήτησης και εντοπισμού πληροφοριών, αλλά όχι ικανότητες, όπως η αξιολόγηση των δεδομένων που βρίσκει και τη βαθύτερη κατανόηση της πληροφοριακής ανάγκης που προκύπτει κάθε φορά. Πέρα από αυτό, γίνεται αντιληπτό ότι πρόκειται περισσότερο για μάθημα κατευθυντήριων οδηγιών, παρά οργανωμένου μαθήματος Πληροφοριακής Παιδείας. Συνεπώς, τα σεμινάρια που διοργανώνει η συγκεκριμένη Βιβλιοθήκη δεν αποτελούν μάθημα Πληροφορικής Παιδείας αλλά υπηρεσίες καθοδήγησης των χρηστών (bibliographic instruction), καθώς περιλαμβάνει εκπαίδευση σε βασικές ικανότητες, σε βιβλιογραφική παιδεία και χειρισμό εξειδικευμένων συστημάτων, όπως είναι ο κατάλογος της Βιβλιοθήκης και η αναζήτηση και η εύρεση υλικού σε βάσεις δεδομένων.

1.14.2 Βιβλιοθήκη Πανεπιστημιούπολης 2 Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής

Η Βιβλιοθήκη της Πανεπιστημιούπολης του Αρχαίου Ελαιώνα (Παν/πολη 2) του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, όπως τουλάχιστον φαίνεται από την ιστοσελίδα της, δεν παρέχει πρόγραμμα πληροφοριακής παιδείας. Ως εκ τούτου δεν φαίνεται να υλοποιεί κάποιο από τα μοντέλα Πληροφοριακής Παιδείας και κάποιο διδακτικό μοντέλο που να προκύπτει από τις θεωρίες μάθησης που συζητήθηκαν στην παρούσα εργασία. Ωστόσο, καθ' όλη τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους οργανώνει δια ζώσης σεμινάρια τα οποία και ονομάζει «Εκπαιδευτικά Σεμινάρια». Δεν αναφέρεται ξεκάθαρα το εκπαιδευτικό περιεχόμενο που θα διδαχθούν οι φοιτητές – χρήστες της βιβλιοθήκης. Γίνεται αναφορά μόνο στο ότι τα εκπαιδευτικά αυτά προγράμματα σχετίζονται με τον τρόπο λειτουργίας της βιβλιοθήκης, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των διαφόρων ομάδων χρηστών της, την θεωρητική παρουσίαση των υπηρεσιών της αλλά και την πρακτική, που πραγματοποιείται μέσα στους χώρους της βιβλιοθήκης και εκπαιδεύει τους χρήστες στη χρήση του δημόσιου καταλόγου OPAC και των online υπηρεσιών πληροφόρησης. Εκ των ανωτέρω αντιλαμβανόμαστε ότι οι χρήστες της Βιβλιοθήκης θα μάθουν τους διαθέσιμους πόρους της Βιβλιοθήκης, καθώς και να αναζητούν και να εντοπίζουν πληροφορίες. Όμως δεν αναφέρεται στην ιστοσελίδα η εκπαίδευση βασικών ικανοτήτων της Πληροφοριακής Παιδείας, όπως είναι π.χ. η σε βάθος κατανόηση της πληροφοριακής ανάγκης. Επιπλέον, αναγράφεται ότι η εκπαίδευση του διοικητικού και εκπαιδευτικού προσωπικού είναι συνεχής και πραγματοποιείται μετά από συνεννόηση με το προσωπικό της βιβλιοθήκης. Τέλος, η

εκπαίδευση των φοιτητών ξεκινά από τη έναρξη των σπουδών τους και συνεχίζεται ανάλογα με τη διαμόρφωση των πληροφοριακών αναγκών, ενώ για τους εξωτερικούς χρήστες οργανώνονται ξεναγήσεις στους χώρους της βιβλιοθήκης. Οι αναφορές αυτές είναι αρκετά γενικές οπότε και γίνεται αντιληπτό ότι πρόκειται περισσότερο για μάθημα κατευθυντήριων οδηγιών, παρά για οργανωμένο μάθημα Πληροφοριακής Παιδείας. Συνεπώς, τα εκπαιδευτικά σεμινάρια που διοργανώνει η συγκεκριμένη Βιβλιοθήκη δεν αποτελούν μάθημα Πληροφορικής Παιδείας αλλά υπηρεσίες καθοδήγησης των χρηστών (bibliographic instruction), καθώς περιλαμβάνει εκπαίδευση σε βασικές ικανότητες, σε βιβλιογραφική παιδεία και χειρισμό εξειδικευμένων συστημάτων, όπως είναι ο κατάλογος της Βιβλιοθήκης και η αναζήτηση και η εύρεση υλικού σε βάσεις δεδομένων.

1.15 Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

Η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, όπως τουλάχιστον φαίνεται από την ιστοσελίδα της, δεν παρέχει πρόγραμμα πληροφοριακής παιδείας. Ως εκ τούτου δεν φαίνεται να υλοποιεί κάποιο από τα μοντέλα Πληροφοριακής Παιδείας, ούτε κάποιο διδακτικό μοντέλο που να προκύπτει από τις θεωρίες μάθησης που πραγματεύεται η παρούσα εργασία.

Ωστόσο παρέχει στους χρήστες της εκπαιδευτικά σεμινάρια, τα οποία τιτλοφορεί «Εκπαίδευση Χρηστών». Αυτά πραγματοποιούνται δια ζώσης μετά από συνεννόηση με το εκπαιδευτικό προσωπικό και προς το παρόν μόνο η Κεντρική Βιβλιοθήκη της Κοζάνης (υποκατάστημα της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας) προσφέρει διαδικτυακό σεμινάριο, το οποίο οργανώνεται μετά από υποβολή αίτησης και εφόσον συμπληρωθεί ο απαραίτητος ελάχιστος αριθμός των πέντε χρηστών. Η Βιβλιοθήκη παραπέμπει επίσης, τους ενδιαφερόμενους και στα κατωτέρω:

- στο πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας «ΩΡΙΩΝ» το οποίο έχει αναλυθεί εκτενώς σε παραπάνω υποκεφάλαιο
- στη Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ)
- στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κύπρου.
- στη Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.
- στη Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Πάτρας.
- στη Βιβλιοθήκη του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου και συγκεκριμένα στον Οδηγό Συγγραφής Πτυχιακής Εργασίας και Διατριβών: <https://libguides.cut.ac.cy/etds> .

Στα μαθήματα που πραγματοποιούνται είτε αναλογικά είτε ψηφιακά, οι εκπαιδευόμενοι μαθαίνουν:

- Στρατηγικές αναζήτησης και έρευνας
- Το δεκαδικό σύστημα ταξινόμησης “Dewey»
- Τις αξιολογημένες πηγές πληροφόρησης
- Αναζήτηση στον κατάλογο της βιβλιοθήκης
- Αναζήτηση στο FedShare (Μηχανή Ομόσπονδης Αναζήτησης της Βιβλιοθήκης)
- Αναζήτηση στο ιδρυματικό καταθετήριο «@νάκτησις».

Επιπλέον παρέχονται οδηγίες σύνταξης εργασιών σχετικά με τη μορφή του κειμένου, τη δομή της επιστημονικής εργασίας, τα πνευματικά δικαιώματα, τα πρότυπα βιβλιογραφικών αναφορών και τα εργαλεία οργάνωσης και διαχείρισης των βιβλιογραφικών αναφορών.

Παρά το γεγονός ότι μέσω αυτών των μαθημάτων φαίνεται ότι οι εκπαιδευόμενοι διδάσκονται αρκετές σημαντικές δεξιότητες όπως την γνώση των διαθέσιμων πόρων της Βιβλιοθήκης, την αναζήτηση, τον εντοπισμό και την αξιολόγηση των πληροφοριών καθώς και την σωστή και ηθική χρήση αυτών, δεν μαθαίνουν βασικές ικανότητες όπως την, σε βάθος, κατανόηση της Πληροφοριακής Ανάγκης. Επίσης, παρατηρείται ότι μάλλον τα μαθήματα αυτά έχουν περισσότερο ως στόχο την παροχή κατευθυντήριων οδηγιών. Συνεπώς, τα εκπαιδευτικά σεμινάρια που διοργανώνει η συγκεκριμένη Βιβλιοθήκη δεν αποτελούν μάθημα Πληροφορικής Παιδείας αλλά υπηρεσίες καθοδήγησης των χρηστών (bibliographic instruction). Από τον τρόπο όμως που δίνονται οι οδηγίες και σύμφωνα με τις δεξιότητες που θέλουν να καλλιεργήσουν, μπορούμε να πούμε ότι το μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας που φαίνεται να αντιστοιχεί στις παρούσες οδηγίες, είναι το ACRL. Εξαιτίας της τελείως θεωρητικής αναφοράς στο τι θα μάθει ο ενδιαφερόμενος και όχι στο πώς, δεν μπορούμε με σιγουριά να πούμε πιο διδακτικό μοντέλο χρησιμοποιείται για την εκπαίδευση αυτών των οδηγιών. Παρ’ όλα αυτά στο κομμάτι της σύνταξης των εργασιών μπορούμε να πούμε ότι μάλλον χρησιμοποιούνται τα διδακτικά μοντέλα του Γνωστικισμού και του Επικοινωνισμικού. Αυτό γιατί γίνεται αντιληπτό ότι μέσω των εργασιών που θα παρακινούνται να εκπονούν, θα μπορούν να εξασκηθούν ακόμα περισσότερο στα όσα θα έχουν μάθει, ώστε να τα κάνουν κτήμα ες αεί. Επομένως, μπορούμε να πούμε ότι ακολουθείται και το διδακτικό μοντέλο του επικοινωνισμικού, αφού οι εργασίες θα αφορούν ένα προσωποποιημένο θέμα γύρω από ένα εννοιολογικό πλαίσιο.

1.16 Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Πανεπιστημίου

Θεσσαλίας

Η Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου της Θεσσαλίας, όπως τουλάχιστον φαίνεται από την ιστοσελίδα της, δεν παρέχει στους χρήστες της πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας. Ωστόσο, προσφέρει εκπαιδευτικά σεμινάρια με τον τίτλο «Πληροφοριακή Υποστήριξη & Εκπαίδευση». Αυτά πραγματοποιούνται δια ζώσης, κυρίως στην αρχή κάθε ακαδημαϊκού έτους και χωρίζονται σε εκείνα, που αφορούν προπτυχιακούς και σε εκείνα, που απευθύνονται σε μεταπτυχιακούς φοιτητές. Η μόνη βασική διαφορά των σεμιναρίων σε σχέση με το τι διδάσκονται οι ενδιαφερόμενοι είναι, ότι οι μεταπτυχιακοί φοιτητές μαθαίνουν επιπλέον και βασικές έννοιες Πληροφοριακής Παιδείας. Επίσης, τα εκπαιδευτικά προγράμματα αυτά πραγματοποιούνται και κατά τη διάρκεια του έτους, αν το αιτηθούν αρκετοί ενδιαφερόμενοι. Σε αυτά λοιπόν τα μαθήματα τα άτομα εκπαιδεύονται στο να αναγνωρίζουν την πληροφοριακή ανάγκη, γνωρίζουν τους διαθέσιμους πόρους της Βιβλιοθήκης, εξοικειώνονται με την αναζήτηση και τον εντοπισμό πληροφοριών στους καταλόγους των βιβλίων και των περιοδικών της Βιβλιοθήκης, καθώς και στο σύστημα αναζήτησης ηλεκτρονικών πηγών Muse, αλλά και σε βάσεις δεδομένων. Δεν γίνεται αναφορά για την αξιολόγηση των πληροφοριών, αλλά είναι πιθανό εφόσον μαθαίνουν να αναζητούν πληροφορίες, διδάσκονται και να τις αξιολογούν, ειδικά εφόσον εκπαιδεύονται στην ανάγνωση και σύνταξη βιβλιογραφίας. Αυτό παράλληλα σημαίνει ότι μαθαίνουν να χρησιμοποιούν τα δεδομένα που συλλέγουν με ηθικό τρόπο. Εδώ υπάρχει ένα «κενό» σχετικά με τη διδαχή της ορθής χρήση των πληροφοριών. Αξιοσημείωτο είναι ότι οι φοιτητές εκπαιδεύονται πάνω στη δομή εργασιών και ειδικά επιστημονικών εργασιών, άρα καταλαβαίνουν τη σημαντικότητα της επιστημονικής επικοινωνίας και τη συμβολή της στον κόσμο της πληροφορίας. Ωστόσο, δεν γίνεται κάποια νύξη για τρόπους διαμοιρασμού των πληροφοριών που συγκεντρώνουν και των επιστημονικών εργασιών που μπορεί να παράξουν. Πέρα από τις αναφορές που υπάρχουν στην ιστοσελίδα σχετικά με το τι διδάσκονται οι ενδιαφερόμενοι, υπάρχουν links τα οποία εμφανίζουν τις διαφάνειες των μαθημάτων προπτυχιακού και μεταπτυχιακού επιπέδου. Από όσα λοιπόν παρατηρούνται και εκεί, φαίνεται ότι τα μαθήματα αυτά έχουν περισσότερο χαρακτήρα απεικόνισης και εκμάθησης οδηγιών. Συνεπώς, τα εκπαιδευτικά σεμινάρια που διοργανώνει η συγκεκριμένη Βιβλιοθήκη δεν αποτελούν μάθημα Πληροφοριακής Παιδείας, αλλά υπηρεσίες καθοδήγησης των χρηστών (bibliographic instruction). Από τον τρόπο όμως που δίνονται οι οδηγίες και σύμφωνα με τις δεξιότητες που θέλουν να καλλιεργήσουν, μπορούμε να πούμε ότι το

μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας που φαίνεται να αντιστοιχεί στις παρούσες οδηγίες είναι το ACRL. Αντίθετα, το διδακτικό μοντέλο που χρησιμοποιείται για την διδασκαλία όλων των ανωτέρω στους φοιτητές δεν είναι εμφανές, από τις πληροφορίες που δίνονται μέσω της ιστοσελίδας της Βιβλιοθήκης. Ωστόσο, όπως προαναφέρθηκε υπάρχουν αναρτημένοι σύνδεσμοι, οι οποίοι κατευθύνουν στις διαφάνειες που χρησιμοποιούνται στη διεξαγωγή των μαθημάτων, τόσο για το προπτυχιακό επίπεδο, όσο και για το μεταπτυχιακό ενώ παράλληλα μπορούν να βρεθούν και υπερσυνδέσεις που οδηγούν σε λυμένες ασκήσεις εμπέδωσης της θεωρίας. Κρίνοντας λοιπόν τις διαφάνειες και τις ασκήσεις μπορούμε να καταλάβουμε ότι το μοντέλο διδασκαλίας αυτών των οδηγιών είναι ο Συμπεριφορισμός, ο οποίος πρεσβεύει ότι μία επιθυμητή εργασία πρέπει να αναλύεται πρώτα στους μαθησιακούς της στόχους. Η ευδιάκριτη αποτύπωση των επικεφαλίδων των οδηγιών τις διαφάνειες παρουσίασης των σεμιναρίων εκτιμάται ότι εκπληρώνει ως ένα βαθμό αυτό το στόχο. Οι οδηγίες θα μπορούσαν να συνδεθούν επίσης και με τη θεωρία μάθησης του Εποικοδομισμού, αφού κάλλιστα μπορούν να χαρακτηριστούν ως υλικό ενός ελεύθερου, προσωποποιημένου μαθήματος, βασισμένου σε ένα εννοιολογικό πλαίσιο, όπως ένα μοντέλο -ερευνητικής διαδικασίας, που στην συγκεκριμένη περίπτωση είναι βασισμένο στο μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας της CILIP (Kobelski and Reichel, 1981). Συνεπώς ο φοιτητής μπορεί να ακολουθήσει τις οδηγίες τόσο για να μάθει με τον δικό του μοναδικό τρόπο όσο και να για να εφαρμόσει το μοντέλο που θα έχει ακολουθήσει ανάλογα με την εμπειρική γνώση που θα δημιουργήσει. Τέλος, πρέπει να τονιστεί ότι η Βιβλιοθήκη & το Κέντρο Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, συνεργάζονται με τη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, για τη διοργάνωση του σεμιναρίου: «Βιβλιοθήκες και προσφορά υπηρεσιών σε άτομα με προβλήματα όρασης», που αφορά την εκπαίδευση προσωπικού Βιβλιοθηκών στην οργάνωση και προσφορά υπηρεσιών σε εντυποανάπηρα άτομα.

1.17 Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Πανεπιστημίου

Ιωαννίνων

Στην ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης και Κέντρο Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου των Ιωαννίνων, δεν παρατηρείται κάποια αναφορά σε πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας. Ως εκ τούτου δεν φέρεται να υλοποιεί κάποιο από τα μοντέλα Πληροφοριακής Παιδείας και κάποιο διδακτικό μοντέλο, που να προκύπτει από τις θεωρίες μάθησης που πραγματεύονται στην παρούσα εργασία.

1.18 Βιβλιοθήκης και Κέντρο Πληροφόρησης Πανεπιστημίου Κρήτης

Η Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου της Κρήτης, όπως τουλάχιστον φαίνεται από την ιστοσελίδα της, δεν παρέχει πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας. Ωστόσο, διοργανώνει εκπαιδευτικά σεμινάρια των χρηστών της, τα οποία και ονομάζει «Πληροφόρηση & Εκπαίδευση Χρηστών». Αυτά πραγματοποιούνται εξ αποστάσεως, μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας Microsoft Teams και μέσω αυτών οι ενδιαφερόμενοι μαθαίνουν τα βασικά εργαλεία για τη χρήση της Βιβλιοθήκης, αλλά και θέματα όπως η γνώση των διαθέσιμων πόρων της βιβλιοθήκης και η αναζήτηση και ο εντοπισμός πληροφοριών και βιβλιογραφιών σε βασικά γνωστικά αντικείμενα αλλά και σε πιο ειδικά, όπως είναι οι ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες, οι επιστήμες αγωγής, η ιατρική και άλλες θετικές επιστήμες. Δυστυχώς όμως, δεν αναφέρεται η διδασκαλία βασικών δεξιοτήτων όπως είναι η αντίληψη της πληροφοριακής ανάγκης και η αξιολόγηση των πληροφοριών που συλλέγονται μετά την αναζήτηση. Παρ' όλα αυτά όμως, μέσα από την οργάνωση διάφορων εκδηλώσεων, όπως είναι οι εκθέσεις βιβλίων πάνω σε επίκαιρα και εορταστικά θέματα, ή την έκδοση πληροφοριακών φυλλαδίων σε οποιαδήποτε μορφή (αναλογική ή ψηφιακή) σχετικά με τις υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης και το υλικό της, η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κρήτης προωθεί και καλλιεργεί μια κουλτούρα μάθησης. Από ότι παρατηρείται όμως, τα όσα διδάσκονται στα σεμινάρια αυτά έχουν περισσότερο χαρακτήρα εκμάθησης οδηγίων. Συνεπώς, τα εκπαιδευτικά σεμινάρια που διοργανώνει η συγκεκριμένη Βιβλιοθήκη δεν αποτελούν μάθημα Πληροφοριακής Παιδείας, αλλά υπηρεσίες καθοδήγησης των χρηστών (bibliographic instruction). Έτσι, από τα παραπάνω μπορούμε να πούμε ότι το μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας που είναι πιο κοντά στην εκπαίδευση αυτών των οδηγίων, σύμφωνα και με τις αντίστοιχες ικανότητες που θέλει να καλλιεργήσει στους χρήστες της Βιβλιοθήκης, είναι το ANCIL. Όσον αφορά το διδακτικό μοντέλο που χρησιμοποιείται για την διδασκαλία των παραπάνω στους φοιτητές και τους χρήστες της Βιβλιοθήκης, αυτό δεν μπορεί να ταξινομηθεί σε κάποια κατηγορία διότι γίνεται μία τελείως θεωρητική προσέγγιση σχετικά με το τι θα μάθει ο εκπαιδευόμενος, η οποία δεν αναφέρεται σε κάποια συγκεκριμένη και δομημένη εκπαιδευτική διαδικασία μάθησης.

1.19 Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Πανεπιστημίου

Μακεδονίας

Η Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου της Μακεδονίας όπως τουλάχιστον φαίνεται από την ιστοσελίδα της δεν παρέχει κάποιο πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας στους χρήστες της. Ωστόσο, διοργανώνει εκπαιδευτικά σεμινάρια για φοιτητές και όχι μόνο (διδάσκοντες, εξωτερικοί χρήστες) τα οποία ονομάζει «Σεμινάρια Πληροφοριακής Παιδείας». Τα σεμινάρια αυτά πραγματοποιούνται σε συγκεκριμένες ημερομηνίες κατά τη διάρκεια κάθε ακαδημαϊκού έτους τόσο δια ζώσης όσο και με τη μέθοδο της τηλ-εκπαίδευσης. Καθένας μπορεί να επιλέξει όσες Εκπαιδευτικές Θεματικές Ενότητες επιθυμεί, οι οποίες πέρα από τον εντοπισμό, την αξιολόγηση και την διαχείριση των πληροφοριών αναφέρονται και στην χρήση σύγχρονων εργαλείων της Google και Cloud υπηρεσιών. Οι Θεματικές Ενότητες αυτές είναι οι εξής:

1. Προσανατολισμός στο χώρο της Βιβλιοθήκης
2. Έρευνα σε Βιβλιογραφικές πηγές
3. Πρότυπα εργαλεία συγγραφής εργασίας
4. Ψηφιακά μέσα και διαδικτυακές υπηρεσίες [α) Τρόποι Αποτελεσματικής Παρουσίασης της Εργασίας σας, β) Google Tools, Calendar, Gdrive, Google Forms.]
5. Έρευνα για Θέματα Σχεδιασμού Σταδιοδρομίας & Αναζήτησης Εργασίας [α) Τεχνικές Αναζήτησης Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων, β) Τεχνικές Αναζήτησης Εργασίας. γ) Web 2.0 .Διαχείριση εργασιών μέσω Cloud εφαρμογών, δ) Ανακαλύψτε τις extra δυνατότητες του Gmail]
6. Πώς να δημοσιεύσετε την εργασία σας σε επιστημονικά περιοδικά των κοινωνικών επιστημών
7. Πώς να γράψετε ένα επιστημονικό άρθρο για δημοσίευση
8. Πληροφοριακή Παιδεία στις Οικονομικές Επιστήμες (Μόνο για του φοιτητές του τμήματος Οικονομικής Επιστήμης)
9. Πληροφοριακή Παιδεία στις Οικονομικές Επιστήμες II (Μόνο για του φοιτητές του τμήματος Οικονομικής Επιστήμης)
10. Συγγραφή και παρουσίαση επιστημονικής εργασίας
11. Πληροφοριακή Παιδεία στις Επιστήμες της Εκπαίδευσης (Μόνο για τους φοιτητές του τμήματος Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής)
12. Λογοκλοπή: Λογισμικό πρόωθησης της ακαδημαϊκής ακεραιότητας - Turnitin

Αξιοσημείωτο είναι ότι όσοι φοιτητές, είτε είναι προπτυχιακοί είτε μεταπτυχιακοί, παρακολουθήσουν τουλάχιστον τέσσερις θεματικές ενότητες από τα σεμινάρια αυτά, θα αναφέρονται στο Παράρτημα του Διπλώματός τους, ως επιπλέον δεξιότητες που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια των σπουδών. Άρα μπορούμε να δούμε πόσο μεγάλη έμφαση δίνει η συγκεκριμένη Βιβλιοθήκη στα σεμινάρια που διοργανώνει και στα όσα αυτά μεταλαμπαδεύουν στους ενδιαφερόμενους. Στα μαθήματα αυτά οι συμμετέχοντες εξοικειώνονται με το να αντιλαμβάνονται την ουσία της πληροφοριακής ανάγκης, να γνωρίζουν τους διαθέσιμους πόρους της βιβλιοθήκης, να μαθαίνουν να εφαρμόζουν τις κατάλληλες τεχνικές αναζήτησης, εντοπίζοντας εύκολα και γρήγορα τις απαραίτητες πληροφορίες, τι οποίες να αξιολογούν με σωστά κριτήρια και να τις χρησιμοποιούν ορθά και ηθικά, με τη χρήση και τη σύνθεση βιβλιογραφιών. Επιπλέον, εκπαιδεύονται στο να διαχειρίζονται τα αποτελέσματα της προσωπικής τους έρευνας και να δημιουργούν πρότυπες εργασίες και να επιλέγουν την κατάλληλη μέθοδο διαμοιρασμού των δεδομένων που παράγουν. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται ειδικά στον τρόπο δόμησης και οργάνωσης επιστημονικών εργασιών και στη δημοσίευσή τους σε επιστημονικά περιοδικά, ώστε να δίνεται βαρύτητα στην επιστημονική επικοινωνία και έτσι να καλλιεργείται μία κουλτούρα μάθησης. Επιπροσθέτως, παρέχονται quiz και ασκήσεις κατανόησης των όσων διδάσκονται για περαιτέρω εξάσκηση των μαθητών. Επίσης, υπάρχουν διάφορα σημεία της ιστοσελίδας λέξεις – σύνδεσμοι, που οδηγούν σε οπτικοακουστικό υλικό οδηγιών ή/και επεξηγήσεων αναφορικά με τις διαδικασίες που πρέπει να κάνει κάποιος για να συμμετάσχει σε αυτά τα σεμινάρια ή το περιεχόμενο κάθε θεματικής ενότητας που πρόκειται να διδαχθεί. Όσον αφορά τα όσα διδάσκονται, παρατηρείται ότι ο τρόπος με τον οποίο παρουσιάζεται προσομοιάζει περισσότερο σε χαρακτήρα εκπαίδευσης κατευθυντήριων οδηγιών. Συνεπώς, τα εκπαιδευτικά σεμινάρια που διοργανώνει η συγκεκριμένη Βιβλιοθήκη δεν συνιστούν ένα οργανωμένο ηλεκτρονικό πρόγραμμα πληροφοριακής παιδείας. Ουσιαστικά πρόκειται για μία σειρά εξειδικευμένων μαθημάτων σχεδιασμένα υπό το πρίσμα της Πληροφορικής Παιδείας και για τους σκοπούς της συγκεκριμένης εργασίας εντάσσονται στις υπηρεσίες καθοδήγησης των χρηστών (bibliographic instruction). Έτσι, γίνεται φανερό ότι το μοντέλο Πληροφορικής Παιδείας που συνάδει με τα σεμινάρια εκπαίδευσης αυτών των οδηγιών δεν είναι ξεκάθαρα ένα, καθώς περιλαμβάνει στοιχεία από το ACRL(επιστημονική επικοινωνία), το ANCIL και το SCONUL (σχέδιο δράσης αναζητήσεων, προετοιμασίας αναζητήσεων, πεδίο εφαρμογής αναζητήσεων σε εργασίες και σε εργαλεία της καθημερινότητας). Το διδακτικό μοντέλο που φαίνεται να ακολουθούν οι αρμόδιοι για την διδασκαλία των προαναφερθέντων μαθημάτων είναι μάλλον αυτό του Γνωστικισμού, διότι δίνεται έμφαση

στο να στηρίζονται οι εκπαιδευόμενοι στις δικές τους δυνάμεις, να δουλεύουν με τον δικό τους μοναδικό τρόπο, να «οδηγούν» οι ίδιοι την μάθησή τους, να κατανοούν σε βάθος τα όσα κάνουν, να αντιλαμβάνονται τα προβλήματα και να τα επιλύουν μέσω εξάσκησης. Τέλος, μέσω των ασκήσεων και των quiz που θα παρακινούνται να κάνουν οι διδασκόμενοι θα μπορούν να εξασκηθούν ακόμα περισσότερο στα όσα θα έχουν μάθει, ώστε κατά αυτόν τον τρόπο, αυτά θα τους γίνουν βιώματα και θα «αποθηκευτούν» μέσα τους. Έτσι μπορούμε να πούμε ότι ακολουθείται και το διδακτικό μοντέλο του εποικοδομισμού, αφού οι εργασίες αφορούν ένα προσωποποιημένο θέμα γύρω από ένα εννοιολογικό πλαίσιο. Τέλος, μετά τη λήξη κυρίως των εξ αποστάσεως σεμιναρίων, υπάρχει στην ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης, ερωτηματολόγιο για την αποτίμηση της ποιότητας των Online Εκπαιδευτικών Σεμιναρίων - ΒΚΠ Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

1.20 Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Πανεπιστημίου

Πατρών

Η Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Πατρών δεν φαίνεται να πραγματοποιεί κάποιο πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας. Ωστόσο, γίνεται αναφορά ότι πραγματοποιούνται διάφορα σεμινάρια, κυρίως για τους μεταπτυχιακούς και διδακτορικούς φοιτητές, τα οποία ονομάζονται ευρύτερα με τον τίτλο «Υποστήριξη & Εκπαίδευση. Τα σεμινάρια αυτά γίνονται κυρίως δια ζώσης αλλά κάτω από ειδικές περιστάσεις πραγματοποιούνται και εξ αποστάσεως και περιλαμβάνουν:

- Θέματα συνδρομών σε ηλεκτρονικές πηγές.
- Εκπαιδευτικό υλικό (ηλεκτρονικά συγγράμματα και βιβλία).
- Ενημέρωση για την Ανοικτή Πρόσβαση (δημοσίευση άρθρων, ηλεκτρονική εκδοτική, ψηφιακές συλλογές).
- Ενημέρωση για το Ιδρυματικό Αποθετήριο «Νημέρτης».
- Υποστήριξη ΑΜΕΑ.
- Υποστήριξη Turnitin (λογισμικό λογοκλοπής)
- Πρόγραμμα Εκπαίδευσης το οποίο περιλαμβάνει:
 - Ξεναγήσεις
 - Σεμινάρια Βιβλιογραφικής έρευνας
 - Σεμινάρια Βιβλιογραφικής διαχείρισης.

Συνολικά λοιπόν από τα σεμινάρια και ειδικά από εκείνα που αφορούν αποκλειστικά στην ενίσχυση της παιδείας, μπορεί κάποιος που ενδιαφέρεται να τα παρακολουθήσει να αποκτήσει σημαντικές ικανότητες, ακόμα και αν αποτελεί εντυποανάπηρο άτομο. Αρχικά θα καταφέρει να εξοικειωθεί με τους χώρους της Βιβλιοθήκης και να μάθει τους διαθέσιμους πόρους της. Επιπλέον, θα εκπαιδευτεί στην άμεση και γρήγορη αναζήτηση και εντοπισμό των πληροφοριών που του είναι απαραίτητες την εκάστοτε δεδομένη στιγμή. Παράλληλα θα μάθει να ανταπεξέρχεται σε τυχόν τεχνικά και λειτουργικά προβλήματα που μπορεί να προκύψουν κατά τη διάρκεια της αναζήτησης και όχι μόνο. Επίσης, θα διδαχθεί να χρησιμοποιεί σωστά όλες τις πληροφορίες που αντλεί. Ακόμα, χάρη στα προγράμματα βιβλιογραφικής διαχείρισης όπως είναι το Mendeley, θα καταλάβει και θα αναγνωρίζει τα επιμέρους στοιχεία μια βιβλιογραφικής παραπομπής, πώς αυτή δημιουργείται και τη σημασία που έχει η αναγραφή της σε μια επιστημονική εργασία. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με το λογισμικό λογοκλοπής «Turnitin» θα οδηγήσει τους μαθητές να χρησιμοποιούν τα δεδομένα που χρειάζονται και ηθικά. Τέλος, αν κάποιος θέλει να καταθέσει κάποια εργασία του, είτε επιστημονική – ερευνητική είτε ακαδημαϊκού επιπέδου (πτυχιακή, μεταπτυχιακή, διδακτορική), μπορεί να το κάνει στο ιδρυματικό αποθετήριο της Βιβλιοθήκης που ονομάζεται «Νημερτής». Για τον σωστό τρόπο κατάθεσης, υπάρχει στην ιστοσελίδα υπερσύνδεσμος με τις κατάλληλες οδηγίες κατάθεσης. Έτσι, οι ενδιαφερόμενοι, αποκτούν και την ικανότητα – γνώση επιλογής μεθόδου διαμοιρασμού των πληροφοριών που παρήγαγαν. Παρά τις όσες προαναφερόμενες παροχές που αναφέραμε, δεν γίνεται λόγος για την εκμάθηση βασικών δεξιοτήτων, όπως είναι η αντίληψη της πληροφοριακής ανάγκης ή η αξιολόγηση των πληροφοριών που συλλέγονται. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με τον τρόπο που αναφέρονται όλα τα παραπάνω, μας οδηγεί στο συμπέρασμα πως τα σεμινάρια αυτά έχουν περισσότερο χαρακτήρα εκπαίδευσης κατευθυντήριων οδηγιών. Συνεπώς, τα εκπαιδευτικά σεμινάρια που διοργανώνει η συγκεκριμένη Βιβλιοθήκη δεν αποτελούν μάθημα Πληροφορικής Παιδείας, αλλά υπηρεσίες καθοδήγησης των χρηστών (bibliographic instruction), καθώς περιλαμβάνουν εκπαίδευση σε βασικές ικανότητες, σε βιβλιογραφική παιδεία και σε χειρισμό εξειδικευμένων συστημάτων, όπως είναι ο κατάλογος της Βιβλιοθήκης και η αναζήτηση και η εύρεση υλικού σε βάσεις δεδομένων.

Παρόλο που το πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας που συνάδει με τα σεμινάρια εκπαίδευσης αυτών των οδηγιών δεν είναι ξεκάθαρο, είναι εύλογο να οδηγηθούμε στο συμπέρασμα ότι είναι το ANCIL, αφού αν παρατηρήσουμε παλαιότερες ενέργειες που έχει κάνει η Βιβλιοθήκη στο κομμάτι ενίσχυσης της εκπαίδευσης, παρατηρούμε ότι επιθυμεί να δημιουργήσει μία κουλτούρα δια βίου εκπαίδευσης. Όσον αφορά, τη θεωρία μάθησης που

ακολουθείται σε αυτά τα σεμινάρια, επίσης δεν είναι φανερό, εξαιτίας της τελείως θεωρητικής αναφοράς στο τι θα μάθει ο ενδιαφερόμενος και όχι στο πώς. Παρ' όλα αυτά, αν παρατηρήσουμε τις παλαιότερες δράσεις της βιβλιοθήκης, μπορούμε να φτάσουμε στο συμπέρασμα ότι μάλλον χρησιμοποιείται η θεωρία μάθησης του Γνωστικισμού, διότι δίνεται έμφαση στο να στηρίζονται οι εκπαιδευόμενοι στις δικές τους δυνάμεις, να δουλεύουν με τον δικό τους μοναδικό τρόπο, να «οδηγούν» οι ίδιοι την μάθησή τους, να κατανοούν σε βάθος τα όσα κάνουν, να αντιλαμβάνονται τα προβλήματα που μπορεί να προκύψουν και να είναι πάντα έτοιμοι να τα επιλύσουν. Μέσα λοιπόν από τον προσωπικό τους κόπο, οι ενδιαφερόμενοι κάνουν όλα όσα μάθουν βιώματα και τα «αποθηκεύουν» μέσα τους, κάνοντάς τα κτήμα ες αεί, ώστε να μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα εφόδια αυτά οποτεδήποτε τους είναι απαραίτητα στη καθημερινή ζωή τους.

1.21 Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Πειραιώς

Η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Πειραιώς όπως τουλάχιστον φαίνεται από την ιστοσελίδα της, δεν παρέχει κάποιο ηλεκτρονικό πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας. Ωστόσο, αν κατευθυνθούμε στο μενού της αρχικής σελίδας και πάμε στην κατηγορία «Εξυπηρέτηση Χρηστών» θα δούμε να ξεπροβάλλει μια λίστα από επιλογές. Εκεί παρατηρούμε ότι αναγράφεται μια επιλογή με τίτλο «Πληροφοριακή Παιδεία». Η επιλογή αυτή - δεν αποτελεί υπερσύνδεσμο, αλλά μας οδηγεί στην προβολή ακόμα ενός drop down menu το οποίο αποτελείται και αυτό από επιλογές – υπερσυνδέσμους που οδηγούν σε σελίδες με αναρτημένες οδηγίες, σε μορφότυπο pdf, σχετικές πάντα με τον τίτλο κάθε ενότητας. Για παράδειγμα, αν πάμε στην ενότητα με τίτλο «Υπηρεσίες και Χρήση της Βιβλιοθήκης» θα μεταφερθούμε σε μια ιστοσελίδα, όπου βρίσκονται οδηγίες για παρόμοια θέματα π.χ. «Βιβλιοθήκη Οργάνωση και Λειτουργία». Σύμφωνα λοιπόν με τους τίτλους των ενότητων που υπάρχουν και τα αντίστοιχα pdf συμπεραίνουμε ότι οι ενδιαφερόμενοι που θα επιθυμήσουν να διαβάσουν και να εκπαιδευτούν σε αυτές τις ενότητες θα αποκομίσουν τις παρακάτω δεξιότητες:

- Θα μάθουν να αντιλαμβάνονται σε βάθος την ουσία της πληροφοριακής ανάγκης,
- Θα λάβουν γνώση των διαθέσιμων πόρων της Βιβλιοθήκης,
- Θα διδαχθούν να αναζητούν και να εντοπίζουν άμεσα, γρήγορα και σωστά πληροφορίες που τους είναι απαραίτητες,
- Θα εκπαιδευτούν στο να τις αξιολογούν και να τις χρησιμοποιούν σωστά και ηθικά συντάσσοντας βιβλιογραφικές αναφορές και τηρώντας τη δεοντολογία της πληροφορίας,
- Και τέλος θα μάθουν να διαχειρίζονται τα αποτελέσματα της ατομικής τους έρευνας.

Επίσης, υπάρχει αναρτημένος οδηγός με υπόδειγμα γραπτής παρουσίασης έρευνας, το οποίο δείχνει ότι η Βιβλιοθήκη ενδιαφέρεται για την σωστή δομή εργασιών, ώστε να είναι ισάξιες ακαδημαϊκού και επιστημονικού επιπέδου. Επίσης, υπάρχουν σύνδεσμοι με quiz γνώσεων τα οποία δεν λειτουργούν. Ωστόσο δεν φαίνεται οι χρήστες να μαθαίνουν τρόπους διαμοιρασμού των πληροφοριών που συλλέγουν, αξιολογούν, οργανώνουν, καταγράφουν και παράγουν.

Από τα παραπάνω μπορούμε να αντιληφθούμε ότι η συγκεκριμένη Βιβλιοθήκη δεν παρέχει πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας, αλλά αντ' αυτού έχει αναρτήσει στην ιστοσελίδα της οδηγίες, που ακολουθούν τη λογική των μοντέλων της Πληροφοριακής Παιδείας, ώστε να υποστηρίζει τους χρήστες της στο επίπεδο της έρευνας και εκπόνησης ακαδημαϊκών εργασιών. Για τον λόγο αυτό έχει ονομάσει τις παραπάνω οδηγίες «Υποστήριξη στην Έρευνα». Από όλα αυτά είναι εύλογο να πούμε ότι οι οδηγίες αυτές δίνονται με τέτοιο τρόπο που κάλλιστα αντιστοιχούν στο μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας ANCIL. Όσον αφορά στη θεωρία μάθησης που ακολουθείται, μπορούμε να πούμε ότι αυτή είναι πλησιέστερη στον Συμπεριφορισμό, ο οποίος πρεσβεύει ότι μία επιθυμητή εργασία πρέπει να αναλύεται πρώτα στους μαθησιακούς της στόχους. Η ευδιάκριτη αποτύπωση των επικεφαλίδων των οδηγιών τόσο στις ιστοσελίδες, όσο και στους τίτλους των pdf εκτιμάται ότι εκπληρώνει ως ένα βαθμό αυτό το στόχο. Συνάμα, θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι συναντάμε και τη θεωρία του Γνωστικισμού, διότι δίνεται έμφαση στο να στηρίζονται οι εκπαιδευόμενοι στις δικές τους δυνάμεις, να δουλεύουν με τον δικό τους μοναδικό τρόπο, να «οδηγούν» οι ίδιοι την μάθησή τους και μέσα από τον προσωπικό τους κόπο, να κάνουν όλα όσα μάθουν βιώματα και «αποθηκεύοντάς» τα μέσα τους, ώστε αυτά να γίνουν κτήμα ες αεί, για να είναι σε θέση να τα χρησιμοποιήσουν οποτεδήποτε τους είναι απαραίτητα στη καθημερινή ζωή τους.

1.22 Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Στην ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης και Κέντρο Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου των Ιωαννίνων, όπως τουλάχιστον φαίνεται από την ιστοσελίδα της δεν γίνεται κάποια αναφορά σε πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας. Ωστόσο, παρέχει οδηγίες Πληροφοριακής Παιδείας σε μορφότυπο pdf. Με τη βοήθεια του συγκεκριμένου οδηγού ο χρήστης μπορεί να αποκτήσει τις δεξιότητες της γνώσης των διαθέσιμων πόρων της Βιβλιοθήκης, καθώς και τεχνικές αναζήτησης πληροφοριών. Κατ' αυτόν τον τρόπο όμως, δεν διδάσκονται βασικές δεξιότητες Πληροφοριακής Παιδείας, όπως είναι η αξιολόγηση των πληροφοριών και η σε

βάθος κατανόηση της πληροφοριακής ανάγκης. Συνεπώς ο αναρτημένος οδηγός δεν αποτελεί μορφή μαθήματος Πληροφορικής Παιδείας, αλλά στην ουσία μια υπηρεσία καθοδήγησης των χρηστών (bibliographic instruction), καθώς περιλαμβάνει εκπαίδευση σε βασικές ικανότητες, σε βιβλιογραφική παιδεία και στον χειρισμό εξειδικευμένων συστημάτων, όπως είναι ο κατάλογος της Βιβλιοθήκης, η αναζήτηση και η εύρεση υλικού σε βάσεις δεδομένων, σε θέματα όπως η διαδικασία του δανεισμού κ.α. Ωστόσο, το μοντέλο Πληροφορικής Παιδείας, το οποίο θα μπορούσαμε να πούμε ότι συνάδει με τις παρούσες οδηγίες με βάση τα παραπάνω, είναι το CILIP. Όσον αφορά το θεωρητικό μοντέλο μάθησης που ακολουθείται για τη διδασκαλία των δεξιοτήτων, αυτό μάλλον είναι του Συμπεριφορισμού, καθώς πρεσβεύει ότι μία επιθυμητή εργασία πρέπει να αναλύεται πρώτα στους μαθησιακούς της στόχους. Η ευδιάκριτη αποτύπωση των επικεφαλίδων σε κάθε επιμέρους κεφάλαιο των οδηγιών εκτιμάται ότι εκπληρώνει ως ένα βαθμό αυτό το στόχο.

1.23 Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Παντείου

Πανεπιστημίου

Η Βιβλιοθήκη και το Κέντρο Πληροφόρηση του Πανεπιστημίου της Παντείου δεν παρέχει κάποιο ηλεκτρονικό πρόγραμμα Πληροφορικής Παιδείας. Προσφέρει όμως τρεις σειρές από δια ζώσης εκπαιδευτικά σεμινάρια, τα οποία οργανώνονται για τους ενδιαφερόμενους μετά από συνεννόηση με το διδακτικό προσωπικό του Πανεπιστημίου και διεξάγονται καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Η πρώτη σειρά αφορά την εισαγωγή στη χρήση της Βιβλιοθήκης, η δεύτερη στη χρήση των ηλεκτρονικών πηγών πληροφόρησης και η τρίτη στην εκπαίδευση της χρήσης βάσεων δεδομένων και άλλων πληροφοριακών εργαλείων. Σε αυτά τα σεμινάρια ο ενδιαφερόμενος γνωρίζει τους διαθέσιμους πόρους της Βιβλιοθήκης, μαθαίνει να αναζητά και εντοπίζει βιβλία στους καταλόγους της και να ερευνά βιβλιογραφικές πηγές. Επίσης, εκπαιδεύεται στο να χρησιμοποιεί τα όσα βρίσκει με ηθικό τρόπο, χρησιμοποιώντας παραπομπές και βιβλιογραφία, τις οποίες μπορούν να επεξεργαστούν μέσω ειδικών εργαλείων, όπως το Mendeley και το Zotero. Από τον τρόπο που αυτά παρουσιάζονται στην ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης, αντιλαμβανόμαστε ότι μάλλον τα σεμινάρια αυτά έχουν περισσότερο χαρακτήρα εκπαίδευσης κατευθυντήριων οδηγιών παρά οργανωμένου μαθήματος Πληροφορικής Παιδείας. Συνεπώς, τα σεμινάρια που διοργανώνει η συγκεκριμένη Βιβλιοθήκη δεν αποτελούν μάθημα Πληροφορικής Παιδείας, αλλά υπηρεσίες καθοδήγησης των χρηστών (bibliographic instruction), καθώς περιλαμβάνουν εκπαίδευση σε βασικές ικανότητες, σε βιβλιογραφική παιδεία και στον χειρισμό εξειδικευμένων συστημάτων, όπως είναι ο κατάλογος της Βιβλιοθήκης και η αναζήτηση και η εύρεση υλικού

σε βάσεις δεδομένων. Ωστόσο από τα παραπάνω, μπορούμε να πούμε ότι το μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας που προσομοιάζει σε αυτό το πρόγραμμα εκπαίδευσης οδηγιών, είναι το CILIP. Όσον αφορά στη θεωρία μάθησης που χρησιμοποιείται για να διδαχθούν τα παραπάνω στους ενδιαφερόμενους, δεν μπορεί να ταξινομηθεί με ακρίβεια, καθώς γίνεται μία πολύ γενική θεωρητική προσέγγιση των όσων μαθαίνουν τα άτομα και δεν αναφέρεται ο ακριβής τρόπος που πραγματοποιείται αυτό.

1.24 Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Πολυτεχνείου

Κρήτης

Η Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης του Πολυτεχνείου της Κρήτης δεν φαίνεται να προσφέρει κάποιο ηλεκτρονικό πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας, όπως τουλάχιστον φαίνεται από την ιστοσελίδα της. Όμως, διοργανώνει εκπαιδευτικά σεμινάρια είτε δια ζώσης είτε ηλεκτρονικά μετά από σχετική αίτηση. Τα σεμινάρια αυτά απευθύνονται σε όλες τις κατηγορίες χρηστών (προπτυχιακούς, μεταπτυχιακούς, διδακτικό και διοικητικό προσωπικό αλλά και τους εξωτερικούς χρήστες) και αποτελούνται από δύο κύριες ενότητες. Στην πρώτη γίνεται μια ξενάγηση στη Βιβλιοθήκη και εξηγούνται τρόποι αναζήτησης στον ηλεκτρονικό κατάλογο ενώ στη δεύτερη παρουσιάζεται ο τρόπος χρήσης βάσεων δεδομένων και ηλεκτρονικών πηγών. Σε αυτά λοιπόν οι ενδιαφερόμενοι αποκτούν κάποιες βασικές δεξιότητες, όπως εκείνες της γνώσης των διαθέσιμων πόρων και της άμεσης και γρήγορης αναζήτησης και εντοπισμού πληροφοριών. Επιπλέον, όπως παρατηρείται στην ιστοσελίδα υπάρχουν ανεβασμένες οδηγίες σε μορφότυπο pdf σχετικά με τη χρήση των ηλεκτρονικών πηγών (οδηγός χρήσης Order Manager, Emerald κ.α.) και με την παροχή βοήθειας στην έρευνα και συγγραφή εργασιών (αναζήτηση, σύνταξη και διαχείριση βιβλιογραφίας, πνευματικά δικαιώματα κ.α.). Βασιζόμενοι λοιπόν σε αυτές τις οδηγίες, οι χρήστες θα μάθουν να χρησιμοποιούν τις πληροφορίες που βρίσκουν σωστά και ηθικά ενώ παράλληλα θα καταλάβουν πως να διαχειρίζονται αποτελέσματα ατομικής έρευνας. Παρ' όλα αυτά δεν αποκτούν βασικές ικανότητες, όπως αυτή της κατανόησης της ουσίας της πληροφοριακής ανάγκης ή της αξιολόγησης των πληροφοριακών πηγών. Επομένως, εκ των ανωτέρω στοιχείων που παρουσιάζονται στην ιστοσελίδα της εν λόγω βιβλιοθήκης αντιλαμβανόμαστε ότι τα σεμινάρια που διοργανώνει δεν αποτελούν μάθημα Πληροφοριακής Παιδείας, αλλά υπηρεσίες καθοδήγησης των χρηστών (bibliographic instruction), καθώς περιλαμβάνουν εκπαίδευση σε βασικές ικανότητες, σε βιβλιογραφική παιδεία και χειρισμό εξειδικευμένων συστημάτων, όπως είναι ο κατάλογος της Βιβλιοθήκης και η αναζήτηση και η εύρεση υλικού σε βάσεις δεδομένων. Το γεγονός όμως της έμφασης που δίνεται στο κομμάτι της έρευνας

και η βοήθεια που θέλει να παρέχει η Βιβλιοθήκη για τη συγγραφή σωστών εργασιών σε συνδυασμό με τις γενικότερες ικανότητες που θέλει να καλλιεργήσει στους χρήστες, μας κάνει να υποθέσουμε ότι το μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας που προσομοιάζει στην εκπαίδευση αυτών των οδηγίων, είναι το ANCIL. Όσον αφορά στη θεωρία μάθησης που ακολουθείται, αν και δεν γίνεται φανερή λόγω της γενικόλογης και θεωρητικής αναφοράς στο τί θα μάθει ο εκάστοτε ενδιαφερόμενος και όχι στο πως, φαίνεται ότι πρόκειται, τουλάχιστον στο κομμάτι των on-line οδηγιών, μάλλον για το μοντέλο του Συμπεριφορισμού. Αυτό γιατί το συγκεκριμένο μοντέλο πρεσβεύει ότι μία επιθυμητή εργασία πρέπει να αναλύεται πρώτα στους μαθησιακούς της στόχους. Η ευδιάκριτη αποτύπωση των επικεφαλίδων των οδηγιών στις αντίστοιχες ιστοσελίδες της Βιβλιοθήκης εκτιμάται ότι εκπληρώνει ως ένα βαθμό αυτό το στόχο. Επειδή όμως, όπως προαναφέραμε υπάρχουν αρκετές σημαντικές δεξιότητες που δεν διδάσκονται ούτε στα σεμινάρια, ούτε με την σχολαστική εκμάθηση των on-line οδηγιών, η Βιβλιοθήκη και το Κέντρο Πληροφόρησης του Πολυτεχνείου Κρήτης παραπέμπει τους ενδιαφερόμενους στο ηλεκτρονικό πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας «ΩΡΙΩΝ», για το οποίο έχει γίνει λόγος σε ανωτέρω κεφάλαιο. Με αυτόν τον τρόπο ενισχύεται και ολοκληρώνεται η εκπαίδευση του εκάστοτε μαθητή στην Πληροφοριακή Παιδεία, αφού πλέον μαθαίνει όλες τις απαραίτητες δεξιότητες που του χρειάζονται σε ικανοποιητικό βαθμό (αντίληψη της πληροφοριακής ανάγκης, γνώση των διαθέσιμων πόρων της βιβλιοθήκης, αναζήτηση, εντοπισμός, αξιολόγηση, σωστή και ηθική χρήση των πληροφοριών, διαχείριση αποτελεσμάτων ατομικής έρευνας). Μπορεί λοιπόν η Βιβλιοθήκη και το Κέντρο Πληροφόρησης του Πολυτεχνείου Κρήτης να μην παρέχει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας, όμως με τον συνδυασμό των οδηγιών που παρέχει, των σεμιναρίων που πραγματοποιεί και του προγράμματος Πληροφοριακής Παιδείας που προτείνει («ΩΡΙΩΝ»), ο ενδιαφερόμενος μπορεί να εξασκηθεί και να αποκτήσει όλες τις απαραίτητες δεξιότητες, ώστε να θεωρείται Πληροφοριακά Εγγράμματο άτομο.

1.25 Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Χαροκόπειου

Πανεπιστημίου Αθηνών

Η Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου των Αθηνών, όπως τουλάχιστον φαίνεται στην ιστοσελίδα του δεν παρέχει κάποιο πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας αλλά διοργανώνει κατά διαστήματα εκπαιδευτικά σεμινάρια τα οποία ονομάζει «Εκπαίδευση Χρηστών». Αυτά, διοργανώνονται δια ζώσης κάθε χρόνο, τόσο κατά το χειμερινό όσο και κατά το εαρινό εξάμηνο, απευθυνόμενα στους πρωτοετείς φοιτητές των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών τμημάτων του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου,

καθώς και στους υποψήφιους διδάκτορες. Δυστυχώς δεν γίνεται επαρκής αναφορά ούτε στο τί μαθαίνουν οι ενδιαφερόμενοι σε αυτά τα σεμινάρια ούτε στο πώς. Επομένως, δεν μπορεί να γίνει λόγος για υλοποίηση κάποιου από τα μοντέλα Πληροφοριακής Παιδείας ή κάποιου διδακτικού μοντέλου που να προκύπτει από τις θεωρίες μάθησης που συζητήθηκαν στην παρούσα εργασία. Για την κάλυψη αυτού του κενού, η εν λόγω Βιβλιοθήκη παραπέμπει στο πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας «ΩΡΙΩΝ», για το οποίο έχει γίνει ενδελεχής αναφορά σε προηγούμενο κεφάλαιο. Μέσα λοιπόν από την παραπομπή αυτή, η Βιβλιοθήκη οδηγεί έναν χρήστη που ενδιαφέρεται για την Πληροφοριακή Παιδεία, σε ένα ασφαλές και πλήρως κατατοπιστικό περιβάλλον. Μέσα σε αυτό θα διδαχθεί στηριζόμενος στις δικές του δυνάμεις όλες τις απαραίτητες δεξιότητες (αντίληψη της πληροφοριακής ανάγκης, γνώση των διαθέσιμων πόρων της βιβλιοθήκης, αναζήτηση, εντοπισμός, αξιολόγηση, σωστή και ηθική χρήση των πληροφοριών, διαχείριση αποτελεσμάτων ατομικής έρευνας), που του είναι απαραίτητες, τόσο για την καθημερινή αναζήτηση έγκυρων πληροφοριών, όσο και για την παραγωγή ερευνητικών δεδομένων και εργασιών υψηλού επιστημονικού – ακαδημαϊκού επιπέδου, καθιστώντας τον πληροφοριακά εγγράμματο άτομο.

1.26 Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Ανώτατης Σχολής Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΑΣΠΑΙΤΕ)

Η Βιβλιοθήκη και το Κέντρο Πληροφόρησης της Ανώτατης Σχολής Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης, όπως τουλάχιστον φαίνεται από την ιστοσελίδα της, δεν παρέχει κάποιο πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας. Ως εκ τούτου δεν φέρεται να υλοποιεί κάποιο από τα μοντέλα Πληροφοριακής Παιδείας και κάποιο διδακτικό μοντέλο, που να προκύπτει από τις θεωρίες μάθησης που συζητήθηκαν στην παρούσα εργασία. Ωστόσο, παρατηρούνται επιλογές στο «κουμπί» του μενού της ιστοσελίδας με τίτλο «Έρευνα», οι οποίες λογικά περιείχαν μάλλον οδηγίες σχετικά με τα αντίστοιχα θέματα των επικεφαλίδων τους, όπως για παράδειγμα η επιλογή «Οδηγός Συγγραφής Εργασιών». Η χρήση αορίστου χρόνου γίνεται διότι οι ιστοσελίδες που παραπέμπουν αυτοί οι υπερσύνδεσμοι δεν λειτουργούν ή δεν έχουν περιεχόμενο πλέον. Τέλος, υπάρχει και το κουμπί «Μαθαίνω πώς», στο κεντρικό μενού δεξιά από το κουμπί «Έρευνα», το οποίο δεν λειτουργεί.

1.27 Πρώην ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης – Πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας Καλλιστώ

Το Πρώην Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης παρέχει στους φοιτητές και χρήστες της Βιβλιοθήκης εκτός από το πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας «ΩΡΙΩΝ» και το πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας «Καλλιστώ». Η «Καλλιστώ» αποτελείται από οκτώ (8) βασικές ενότητες. Ωστόσο, δεν σχετίζονται όλες με την εκμάθηση και τη καλλιέργεια δεξιοτήτων Πληροφοριακής Παιδείας αλλά υπάρχουν και βασικές οδηγίες για ότι προσφέρει η κάθε μια από αυτές, για το πώς να κινείται ο φοιτητής μέσα στο Τεχνολογικό Ίδρυμα, τι υπηρεσίες μπορεί να βρει., , Περιλαμβάνει επίσης, πύλη για ηλεκτρονικά μαθήματα του ΤΕΙ. Συγκεκριμένα:

Ενότητα	Δεξιότητα/-ες
Ωρίων για προχωρημένους	Όλες τις δεξιότητες που αναφέρθηκαν στο πρόγραμμα «ΩΡΙΩΝ»
Ωρίων σε 10΄	Παραπομπή στο «ΩΡΙΩΝ» <ul style="list-style-type: none">• Αντίληψη πληροφοριακής ανάγκης• Αναζήτηση, Εντοπισμός και Αξιολόγηση πληροφοριών• Ορθή χρήση πληροφοριών – αποτελεσμάτων ατομικής έρευνας – συγγραφή εργασιών• Ηθική χρήση πληροφοριών
Κάντε τη Βιβλιογραφία σας	Παραπομπή στο «ΩΡΙΩΝ» Εκμάθηση βιβλιογραφικών προτύπων – ηθική χρήση πληροφοριών

Θέλετε να μάθετε περισσότερα;	<ul style="list-style-type: none"> • Αντίληψη πληροφοριακής ανάγκης • Ηθική χρήση πληροφοριών • Αναζήτηση και εντοπισμό πληροφοριών • Συγγραφή εργασιών
Εγχειρίδια και οδηγοί χρήσης	Αναζήτηση και εντοπισμός Πληροφοριών
Θέλετε να έρθουμε σε εσάς;	Όλες οι παραπάνω δεξιότητες
Οδηγός Επιβίωσης Φοιτητών	Οδηγίες προσανατολισμού εντός ΤΕΙ
e- μάθηση	Πύλη για ηλεκτρονικά μαθήματα

Πίνακας 4 Πρόγραμμα Καλλιστώ

Από τα παραπάνω αντιλαμβανόμαστε ότι το πρόγραμμα «Καλλιστώ» στηρίζεται αρκετά στο πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας «ΩΡΙΩΝ». Χαρακτηριστικά βλέπουμε ότι στις τρεις πρώτες ενότητες, «Ωρίων για προχωρημένους», «Ωρίων σε 10'» και «Κάντε τη βιβλιογραφία σας», το πρόγραμμα «Καλλιστώ» παραπέμπει απευθείας τους χρήστες στο πρόγραμμα του «ΩΡΙΩΝ» για την εκμάθηση των απαραίτητων δεξιοτήτων Πληροφοριακής Παιδείας.

Στην τέταρτη ενότητα «Θέλετε να μάθετε περισσότερα» υπάρχουν υπερσύνδεσμοι που παραπέμπουν σε αξιόλογους, κατά τη Βιβλιοθήκη, ιστοτόπους στους οποίους ο ενδιαφερόμενος μπορεί να μελετήσει αναλυτικότερα και να αποκτήσει παραπάνω γνώσεις για βιβλιογραφικά πρότυπα, να παρακολουθήσει δωρεάν ηλεκτρονικά μαθήματα, να διαβάσει παραπάνω οδηγούς συγγραφής εργασιών, να εξοικειωθεί περαιτέρω με τη δημιουργία και χρήση «λέξεων- κλειδιών» και θησαυρών, ενώ τέλος μπορεί να βρει ηλεκτρονικά εγχειρίδια και βιβλία, αλλά και εγκυκλοπαίδειες και αξιόπιστες ειδησεογραφικές πηγές, από τις οποίες μπορεί να αντλήσει πληροφορίες για τις εργασίες και έρευνές του.

Στην πέμπτη ενότητα «Εγχειρίδια και οδηγοί χρήσης», ο μαθητής συναντά οδηγίες χρήσης για τα κοινωνικά δίκτυα και το WEB 2.0 και συγκεκριμένα εγχειρίδια χρήσης των Google Books και για τη μηχανή αναζήτησης Google Scholar. Ωστόσο, οι υπερσύνδεσμοι που παραπέμπουν σε αυτές τις οδηγίες, δεν λειτουργούν.

Στην έκτη ενότητα «Θέλετε να έρθουμε σε εσάς», δεν διδάσκεται κάποια δεξιότητα άμεσα αλλά στην ουσία η παρούσα ενότητα αποτελεί ένα ηλεκτρονικό ημερολόγιο χάρη στο οποίο

ο ενδιαφερόμενος μπορεί να δηλώσει συμμετοχή σε κάποια από τις διαθέσιμες μέρες και ώρες που δίνονται ώστε να παρακολουθήσει δια ζώσης ή ηλεκτρονικά κάποιο μάθημα Πληροφοριακής Παιδείας, το οποίο μάλιστα μπορεί να βασίζεται σε κάποιο μάθημα που διδάσκεται στο ΤΕΙ Θεσσαλονίκης. Για παράδειγμα, κάποιος που σπουδάζει στο Τμήμα Γεωπονίας μπορεί να θέλει να συμμετάσχει σε ένα μάθημα Πληροφοριακής Παιδείας αποκλειστικά πάνω σε εύρεση και αξιολόγηση πηγών που σχετίζονται με το επιστημονικό του αντικείμενο.

Στην έβδομη ενότητα «Οδηγός Επιβίωσης Φοιτητών», στην ουσία υπάρχουν οδηγίες σε μορφότυπο pdf για τον προσανατολισμό του χρήστη ή νεοεισαχθέντος φοιτητή μέσα στο εκπαιδευτικό ίδρυμα, τα γραφεία που υπάρχουν ανάλογα με το τι μπορεί να του ζητηθεί ή τι αίτημα μπορεί να έχει (π.χ. Γραφείο Πρακτικής Άσκησης, γραφείο ERASMUS), τα τμήματα που υπάρχουν και τις υπηρεσίες που προσφέρει το Εκπαιδευτικό αυτό Ίδρυμα.

Η όγδοη και τελευταία ενότητα «e-μαθήματα» επί της ουσίας αποτελεί μια πύλη προς τα ηλεκτρονικά μαθήματα του ΑΤΕΙ, τα οποία είναι χωρισμένα ανά Σχολή, Τμήμα, Μαθήματα Κορμού και Κατευθύνσεων και Εξάμηνο. Για να μπορέσει όμως κάποιος να παρακολουθήσει κάποιο από αυτά πρέπει να είναι φοιτητής του συγκεκριμένου ΤΕΙ.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι υπάρχει υπερσύνδεσμος στην αρχική σελίδα του προγράμματος, ο οποίος αντιστοιχεί σε ένα διαδικτυακό φύλλο αξιολόγησης του «Καλλιστώ». Έτσι κάποιος ανάλογα με την κριτική που θα κάνει μπορεί να βοηθήσει αποτελεσματικά στη βελτίωση του προαναφερθέντος προγράμματος.

Από τα παραπάνω λοιπόν μπορούμε να συμπεράνουμε τα παρακάτω:

- 1) Ο δεξιότητες που διδάσκονται σε αυτό το πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας, κυρίως χάρη στην παραπομπή στο πρόγραμμα «ΩΡΙΩΝ», είναι η αντίληψη της ουσίας της πληροφοριακής ανάγκης, η εύκολη και γρήγορη αναζήτηση, ο εντοπισμός των πληροφοριών, η γνώση των διαθέσιμων πόρων της βιβλιοθήκης αλλά και των εξωτερικών πηγών πληροφόρησης, η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων, η ορθή και ηθική χρήση των δεδομένων που συλλέγονται και των πληροφοριών που παράγονται από αυτά και τέλος, η χρήση των αποτελεσμάτων ατομικής έρευνας. Παρατηρείται επομένως, ότι δεν διδάσκεται η ικανότητα διαμοιρασμού των παραγόμενων πληροφοριών.
- 2) Το μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας που αντιστοιχεί στο εν λόγω πρόγραμμα είναι το SCONUL εφόσον υπάρχει ένα συγκεκριμένο σχέδιο δράσης το οποίο σχετίζεται με ένα άμεσο πεδίο εφαρμογής(αναζήτηση και εντοπισμός πληροφοριών στην καθημερινότητα, εκπόνηση εργασιών κ.α. Παράλληλα παρατηρούνται στοιχεία και

από το μοντέλο ACRL, εφόσον δίνεται έμφαση στην επιστημονική επικοινωνία μέσω των επιστημονικών εργασιών, αλλά και από το μοντέλο ANCIL, εφόσον η όλη εξάσκηση του χρήστη και της επιμονής του προγράμματος τόσο στην Πληροφοριακή Παιδεία όσο και στα διάφορα ηλεκτρονικά μαθήματα του Ιδρύματος, όπου ένας φοιτητής μπορεί να παρακολουθήσει, καλλιεργεί μια κουλτούρα μάθησης.

- 3) Όσον αφορά το διδακτικό μοντέλο που ακολουθεί το πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας «Καλλιστώ» φαίνεται να είναι ο Συμπεριφορισμός, ο οποίος πρεσβεύει ότι μία επιθυμητή εργασία πρέπει να αναλύεται πρώτα στους μαθησιακούς της στόχους. Η ευδιάκριτη αποτύπωση των επικεφαλίδων των ενοτήτων στην ιστοσελίδα του προγράμματος, στις υποενότητες και στο «ΩΡΙΩΝ» εκτιμάται ότι εκπληρώνει ως ένα βαθμό αυτό το στόχο.

Παρόλα αυτά, οι οδηγίες θα μπορούσαν να συνδεθούν και με τη θεωρία μάθησης του Εποικοδομισμού, αφού κάλλιστα μπορούν να χαρακτηριστούν ως υλικό ενός ελεύθερου και προσωποποιημένου μαθήματος, βασισμένου σε ένα εννοιολογικό πλαίσιο, όπως ένα μοντέλο της ερευνητικής διαδικασίας, που στην περίπτωσή είναι βασισμένο στα μοντέλα Πληροφοριακής Παιδείας της SCOUNL, ACRL και ANCIL (Kobelski and Reichel, 1981). Συνεπώς, ο εκάστοτε διδασκόμενος μπορεί να ακολουθήσει τις οδηγίες τόσο για να μάθει με τον δικό του μοναδικό τρόπο όσο και να για να εφαρμόσει το μοντέλο που θα έχει ακολουθήσει ανάλογα με την εμπειρική γνώση που δημιούργησε.

Κεφάλαιο 2. Αναλυτική Παρουσίαση Προγραμμάτων Πληροφοριακής Παιδείας & λοιπού σχετικού περιεχομένου των ΚΑΒ

2.1 Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου FREDERICK

Στην ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου FREDERICK δεν παρατηρείται κάποια αναφορά σε ηλεκτρονικό πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας. Ως εκ τούτου δεν φέρεται να υλοποιεί κάποιο από τα μοντέλα Πληροφοριακής Παιδείας ή κάποιο διδακτικό μοντέλο που να προκύπτει από τις θεωρίες μάθησης που συζητήθηκαν στην παρούσα εργασία.

2.2 Βιβλιοθήκη Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου

Η Βιβλιοθήκη του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου σύμφωνα με τα όσα παρατηρούνται στην ιστοσελίδα της δεν παρέχει πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας. Ωστόσο, προσφέρει αποκλειστικά και μόνο στους φοιτητές του Πανεπιστημίου, διαδικτυακά σεμινάρια στις αρχές κάθε μήνα. Τα σεμινάρια αυτά έχουν τίτλο «Υποστήριξη Έρευνας». Σε αυτά, οι ενδιαφερόμενοι, μαθαίνουν τους διαθέσιμους πόρους της βιβλιοθήκης αλλά και πως να αναζητούν και να εντοπίζουν την πληροφορία που τους ενδιαφέρει. Επιπλέον, εκπαιδεύονται στο να συντάσσουν βιβλιογραφία έστω και μέσω ηλεκτρονικών εργαλείων όπως είναι το Mendeley και το Refworks. Εφόσον λοιπόν, όπως είναι λογικό, μέσα από αυτό αντιλαμβάνονται τη χρήση και τη σημασία των βιβλιογραφικών αναφορών είναι πολύ πιθανό να διδάσκονται να χρησιμοποιούν τις όποιες πληροφορίες βρίσκουν με ηθικό τρόπο. Από τα όσα παρατηρούνται όμως, φαίνεται ότι τα σεμινάρια αυτά έχουν περισσότερο χαρακτήρα υπηρεσιών καθοδήγησης των χρηστών (bibliographic instruction), καθώς περιλαμβάνουν εκπαίδευση σε βασικές ικανότητες, σε βιβλιογραφική παιδεία και χειρισμό εξειδικευμένων συστημάτων, όπως είναι ο κατάλογος της Βιβλιοθήκης, τα προγράμματα σύνταξης βιβλιογραφίας και η αναζήτηση και η εύρεση υλικού σε βάσεις δεδομένων. Όσον αφορά τη θεωρία μάθησης που χρησιμοποιείται για να διδαχθούν τα παραπάνω στους ενδιαφερόμενους, δεν μπορεί να ταξινομηθεί με ακρίβεια διότι γίνεται μία πολύ γενική θεωρητική προσέγγιση των όσων μαθαίνουν τα άτομα και δεν αναφέρεται με ακρίβεια ο τρόπος που πραγματοποιείται αυτό.

2.3 Βιβλιοθήκη Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου –

European University of Cyprus

Η Βιβλιοθήκη του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου της Κύπρου όπως τουλάχιστον φαίνεται από την ιστοσελίδα της, - παρέχει υπηρεσίες και εργαλεία διαχείρισης πρόσβασης σε ηλεκτρονικές πηγές (π.χ Open Athens), ιδρυματικό καταθετήριο («Πλημοχό»), 120+ διαθέσιμες βάσεις δεδομένων, ηλεκτρονικά βιβλία και περιοδικά, εργαλεία έρευνας και πρόσβαση σε καταλόγους βιβλιοθηκών διαφόρων χωρών (Système Universitaire de Documentation, The Argo, WorldCat κ.α.) , Εκτός από την παρουσίαση των διαθέσιμων πόρων και των λεπτομερειακών οδηγιών για την αναζήτηση σε αυτούς τους πόρους, παρέχει και οδηγίες αξιολόγησης των πηγών, καθώς και της ηθικής χρήσης τους, μέσω της σύνταξης βιβλιογραφικών αναφορών. Ωστόσο όλα τα παραπάνω εντάσσονται στη λογική της παροχής οδηγιών (Βιβλιογραφικής Εκπαίδευσης), που θα προσομοιάζαν σε ένα από τα μοντέλα πληροφοριακής παιδείας, εφόσον βέβαια παρεχόταν κάτι τέτοιο. Το εγγύτερο μοντέλο θα μπορούσε να είναι αυτό της ACRL, ενώ το παιδαγωγικό μοντέλο που φαίνεται να απορρέει από τον τρόπο οργάνωσης και παρουσίασης των ανωτέρω οδηγιών είναι αυτό του συμπεριφορισμού, ως προς τα βήματα αναζήτησης της βιβλιογραφίας, καθώς και του επικοινωνισμού ως προς το σύνολο των οδηγιών.

2.4 Βιβλιοθήκη Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Λεύκας –

European University of Lefke

Η Βιβλιοθήκη του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Λεύκας (Lefke Aurora Unversitesi), η οποία βρίσκεται στην τουρκοκυπριακή επαρχία Λευκωσίας, στην πόλη της Λεύκας, όπως φαίνεται από την ιστοσελίδα της, δεν παρέχει κάποιο πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας στους χρήστες της. Ωστόσο για να καλύψει αυτό το «κενό» παραπέμπει στην εκπαιδευτική ενότητα Springer Nature "Author Academy". Αυτή η εκπαιδευτική ενότητα παρέχει όλες τις λεπτομέρειες που σχετίζονται με τη συγγραφή άρθρων ή βιβλίων σύμφωνα με τα πρότυπα της Springer Nature. Συγκεκριμένα, το - πρόγραμμα αυτό -, παρέχεται και διαδικτυακά, αλλά και με τη μορφή εξ αποστάσεων σεμιναρίων. Αποτελείται από πέντε ενότητες:

Ενότητα:	Δεξιότητα/-ες
Γράφοντας ένα άρθρο περιοδικού	<ul style="list-style-type: none"> • Ορθή και Ηθική χρήση αποτελεσμάτων • Διαχείριση Αποτελεσμάτων Ατομικής Έρευνας
Πώς να υποβάλετε ένα άρθρο περιοδικού	Επιλογή Μεθόδου Διαμοιρασμού Πληροφοριών
Γράφοντας στα Αγγλικά	Επιλογή Μεθόδου Διαμοιρασμού Πληροφοριών
Πώς να αξιολογείτε ομότιμους συγγραφείς	Αξιολόγηση Αποτελεσμάτων
Ανοιχτή Πρόσβαση	Αναζήτηση και εντοπισμός Πληροφοριών

Πίνακας 5 Πρόγραμμα Springer Nature

Μερικές από τις ενότητες αυτές περιλαμβάνουν διαδραστικά κουίζ για να ελέγξουν οι εκπαιδευόμενοι τις γνώσεις που αποκόμισαν ενώ άλλα περιλαμβάνουν εκπαιδευτικά βίντεο, τα οποία μπορεί κάποιος να παρακολουθήσει, αφού πρώτα κάνει εγγραφή στη Βιβλιοθήκη. Τα κουίζ και οι διαλέξεις λαμβάνουν χώρα στην Αγγλική - γλώσσα. Μέσα από το πρόγραμμα αυτό ή από τα αντίστοιχα εκπαιδευτικά σεμινάρια κάποιος μπορεί να μάθει να αναζητά και να εντοπίζει άμεσα και γρήγορα τις πληροφορίες που επιθυμεί, να τις αξιολογεί και να τις χρησιμοποιεί ορθά και με ηθικό τρόπο, να διαχειρίζεται τα αποτελέσματα της ατομικής του έρευνας σωστά και τέλος, να κάνει όλες εκείνες τις απαραίτητες ενέργειες ώστε να διαμοιράσει την εργασία του στην επιστημονική κοινότητα. Από όλα αυτά λοιπόν μπορούμε να συμπεράνουμε ότι το μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας που χρησιμοποιεί το συγκεκριμένο πρόγραμμα είναι το ACRL. Όσον αφορά τη θεωρία μάθησης που ακολουθείται για να διδαχθούν όλες οι παραπάνω δεξιότητες είναι αυτό του Συμπεριφορισμού, γιατί το συγκεκριμένο μοντέλο πρεσβεύει ότι μία επιθυμητή εργασία πρέπει να αναλύεται πρώτα στους μαθησιακούς της στόχους. Η ευδιάκριτη αποτύπωση των επικεφαλίδων των εννοιών στο πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας και στις θεματικές των σεμιναρίων εκτιμάται ότι εκπληρώνει ως ένα βαθμό αυτό το στόχο. Ταυτόχρονα, θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι συναντάμε και τη θεωρία του Γνωστικισμού, διότι δίνεται έμφαση στο να στηρίζονται οι εκπαιδευόμενοι στις δικές τους δυνάμεις, να δουλεύουν με τον δικό τους μοναδικό τρόπο, να «οδηγούν» οι ίδιοι την μάθησή τους και μέσα από τον προσωπικό τους κόπο, να κάνουν όλα όσα μάθουν βιώματα και «αποθηκεύοντάς» τα μέσα τους να τα κάνουν κτήμα ες αεί

για να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τα εφόδια αυτά οποτεδήποτε χρειάζεται στην καθημερινή ζωή τους.

2.5 Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Νεάπολης Πάφου

Η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου της Νεάπολης που βρίσκεται στην περιοχή της Πάφου, όπως τουλάχιστον φαίνεται από την ιστοσελίδα της δεν παρέχει κάποιο πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας. Ωστόσο, προσφέρει ηλεκτρονικά εκπαιδευτικά σεμινάρια τόσο στους φοιτητές του Πανεπιστημίου όσο και σε εξωτερικούς χρήστες της Βιβλιοθήκης, τα οποία φέρουν τον τίτλο «Πληροφοριακή Παιδεία». Στα σεμινάρια αυτά πραγματοποιούνται ξεναγήσεις στο Πανεπιστήμιο Νεάπολης αλλά και σε Σχολεία της Κύπρου, οι χρήστες μαθαίνουν τους διαθέσιμους πόρους της Βιβλιοθήκης να γνωρίζουν τρόπους αναζήτησης και εντοπισμού πληροφοριών και το πως να διαχειρίζονται βιβλιογραφία, συντάσσοντας και κατανοώντας βιβλιογραφικές αναφορές. Επομένως είναι λογικό να αντιλαμβάνονται και την σημασία της ηθικής χρήσης των δεδομένων που εντοπίζουν. Αξιοσημείωτο είναι ότι η Βιβλιοθήκη εκδίδει φυλλάδια που έχουν ως στόχο να εισαγάγουν τους χρήστες στις βασικές λειτουργίες των εργαλείων ανάκτησης πληροφοριακών πόρων του Πανεπιστημίου Νεάπολης και να προτείνει ιδέες για το πότε και πώς να χρησιμοποιούνται αποτελεσματικά. Από τα παραπάνω φαίνεται ότι τα σεμινάρια αυτά έχουν περισσότερο χαρακτήρα υπηρεσιών καθοδήγησης των χρηστών (bibliographic instruction), καθώς περιλαμβάνουν εκπαίδευση σε βασικές ικανότητες όσον αφορά τη βιβλιογραφική παιδεία και τον χειρισμό εξειδικευμένων συστημάτων, όπως είναι ο κατάλογος της Βιβλιοθήκης, η διαχείριση βιβλιογραφίας, η αναζήτηση και η εύρεση υλικού σε βάσεις δεδομένων. Ωστόσο, από τα παραπάνω, μπορούμε να πούμε ότι το μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας που φαίνεται να είναι πιο κοντά σε αυτό το πρόγραμμα εκπαίδευσης οδηγίων είναι το CILIP. Όσον αφορά τη θεωρία μάθησης που χρησιμοποιείται για να διδαχθούν τα παραπάνω στους ενδιαφερόμενους, δεν μπορεί να ταξινομηθεί με ακρίβεια, καθώς γίνεται μία πολύ γενική θεωρητική προσέγγιση των όσων μαθαίνουν τα άτομα και δεν αναφέρεται ο ακριβής τρόπος που πραγματοποιείται αυτό. Αξίζει να σημειωθεί ότι η βιβλιοθήκη παρέχει και υπηρεσίες μέσω της εκπαιδευτικής πλατφόρμας Moodle (Library in Moodle), που όμως δεν είναι ανοιχτής πρόσβασης στους επισκέπτες ώστε να γίνει εφικτή η ανάλυση του περιεχομένου της.

2.6 Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Πανεπιστημίου

Λευκωσίας

Η Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου της Λευκωσίας, δεν παρέχει πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας. Ωστόσο, αναφέρεται ότι διοργανώνει τακτικά εκπαιδευτικά σεμινάρια και εργαστήρια για την ανάπτυξη ερευνητικών και άλλων δεξιοτήτων. Στην ιστοσελίδα γίνεται αναφορά ότι αυτά τα σεμινάρια γίνονται μόνο εξ αποστάσεως, επειδή το συγκεκριμένο Πανεπιστήμιο έχει αρκετές διακρίσεις και επιτυχίες στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Αναφορικά με το τι μαθαίνουν οι ενδιαφερόμενοι σε αυτά τα σεμινάρια, γίνεται μια πολύ γενική αναφορά, όμως κάποιος εύκολα μπορεί να καταλάβει ότι σίγουρα διδάσκονται να αναζητούν και να εντοπίζουν πληροφορίες εύκολα και γρήγορα, καθώς επίσης μαθαίνουν όλους τους διαθέσιμους πόρους που περιλαμβάνει η Βιβλιοθήκη και όχι μόνο, καθώς οι συλλογές της δεν περιορίζονται στα όρια του Πανεπιστημίου, αλλά περιλαμβάνουν και έναν τεράστιο αριθμό από ηλεκτρονικά βιβλία, περιοδικά, καταλόγους, εργαλεία αναζήτησης και υπηρεσίες διαδανεισμού με άλλα κρατικά Πανεπιστήμια ή μέσω του British Library Document Centre. Επιπρόσθετα, εκτός από την παροχή υπηρεσίας για τη δημιουργία βιβλιογραφικών αναφορών (RefWorks), ιδιαίτερη μνεία γίνεται για την αξιολόγηση των πηγών πληροφόρησης και μάλιστα των fake news και των πληροφοριών που αφορούν στην πανδημία Covid 19. Από τον τρόπο που αναφέρονται οι Πληροφορίες φαίνεται ότι τα σεμινάρια αυτά έχουν περισσότερο χαρακτήρα υπηρεσιών καθοδήγησης των χρηστών (bibliographic instruction), καθώς περιλαμβάνουν εκπαίδευση σε βασικές ικανότητες, στη βιβλιογραφική παιδεία και στο χειρισμό εξειδικευμένων συστημάτων, όπως είναι ο κατάλογος της Βιβλιοθήκης και η αναζήτηση και η εύρεση υλικού σε βάσεις δεδομένων, στη δημιουργία αναφορών και άρα στην ηθική χρήση της πληροφορίας, καθώς και στην αξιολόγηση των πηγών. Συνεπώς, θα μπορούμε να πούμε ότι το μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας που προσομοιάζει σε αυτό το πρόγραμμα σεμιναρίων διδασκαλίας κατευθυντήριων οδηγιών είναι το ACRL. Παρόλη την περιληπτική παρουσίαση των όσων διδάσκονται, η παρουσίαση των οδηγιών φαίνεται να έχει κάποια από τα χαρακτηριστικά του Συμπεριφορισμού.

2.7 Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Κύπρου

Η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου της Κύπρου, όπως τουλάχιστον φαίνεται από την ιστοσελίδα της, δεν προσφέρει κάποιο πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας. Ωστόσο, παρέχει στους φοιτητές και χρήστες της δια ζώσης εκπαιδευτικά σεμινάρια. Με τα πρόσφατα

όμως μέτρα κατά της πανδημίας του Κορωνοϊού προσφέρει και εξ αποστάσεων προγράμματα μέσω της πλατφόρμας Microsoft Teams. Δεν υπάρχει όμως κάποια αναφορά στο αν θα υιοθετηθεί και αυτός ο τρόπος εκπαίδευσης μετά το πέρας της πανδημίας. Στα σεμινάρια αυτά, όπως φαίνεται από την ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης, ο ενδιαφερόμενος μαθαίνει πρωτίστως τους διαθέσιμους πόρους της Βιβλιοθήκης και, παράλληλα, τη χρήση των κατάλληλων τεχνικών αναζήτησης, με σκοπό να εντοπίζει άμεσα και γρήγορα την πληροφορία που τον ενδιαφέρει. Επιπλέον, διδάσκεται να διαχειρίζεται εξειδικευμένα εργαλεία οργάνωσης και διαχείρισης βιβλιογραφικών αναφορών (π.χ. RefWorks). Έτσι, καταλαβαίνει την σημαντικότητα και την αξία της βιβλιογραφίας οπότε μαθαίνει να χρησιμοποιεί τις πληροφορίες που θέλει δεοντολογικά και με ηθικό τρόπο, ώστε να αποφεύγει την λογοκλοπή, στην οποία γίνεται ιδιαίτερη αναφορά. Μερικές από τις δεξιότητες που δεν αναφέρονται είναι πολύ πιθανό να διδάσκονται σε αυτά τα σεμινάρια. Αυτές πιθανόν να αφορούν τον σωστό τρόπο χρήσης των πληροφοριών που εντοπίζονται, τη διαχείριση των αποτελεσμάτων της ατομικής έρευνας και των ορθών μεθόδων και τρόπων διαμοιρασμού των δεδομένων και των πληροφοριών και εν τέλει, τη γνώση που θα συνθέσει και θα οργανώσει ο εκάστοτε ενδιαφερόμενος. Ο τρόπος που αναφέρονται τα παραπάνω στην ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι τα σεμινάρια αυτά έχουν περισσότερο χαρακτήρα υπηρεσιών καθοδήγησης των χρηστών (bibliographic instruction), καθώς περιλαμβάνουν εκπαίδευση σε βασικές ικανότητες, σε βιβλιογραφική παιδεία και στον χειρισμό εξειδικευμένων συστημάτων, όπως είναι ο κατάλογος της Βιβλιοθήκης και τα εργαλεία διαχείρισης βιβλιογραφίας, καθώς και η αναζήτηση και η εύρεση υλικού σε βάσεις δεδομένων. Παρ' όλα αυτά, μπορούμε να πούμε ότι το μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας που προσομοιάζει σε αυτό το πρόγραμμα σεμιναρίων διδασκαλίας κατευθυντήριων οδηγιών είναι το CILIP. Παρόλη την περιληπτική παρουσίαση των όσων διδάσκονται, το διδακτικό μοντέλο που χρησιμοποιείται για την παρουσίαση των οδηγιών βιβλιογραφικής εκπαίδευσης θα μπορούσε να ταξινομηθεί με βάση τον Συμπεριφορισμό.

2.8 Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Κερύνειας – University of

Kyrenia

Η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου της Κερύνειας (Girne Universitesi), το οποίο βρίσκεται στην περιοχή των κατεχόμενων της Κύπρου, από τα όσα αναφέρονται στην ιστοσελίδα της, δεν παρατηρείται κάποια αναφορά σε ηλεκτρονικό πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας. Ως εκ τούτου δεν φέρεται να υλοποιεί κάποιο από τα μοντέλα Πληροφοριακής Παιδείας και κάποιο

διδασκτικό μοντέλο που να προκύπτει από τις θεωρίες μάθησης που συζητήθηκαν στην παρούσα εργασία.

2.9 Βιβλιοθήκη και Υπηρεσία Πληροφόρησης Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου

Η Βιβλιοθήκη και Υπηρεσία Πληροφόρησης του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου της Κύπρου προσφέρει εκπαιδευτικά σεμινάρια Πληροφοριακής Παιδείας, καθώς η εκπαίδευση και η πληροφόρηση των χρηστών είναι ένας από τους βασικούς στόχους της συγκεκριμένης Βιβλιοθήκης. Για αυτόν ακριβώς τον λόγο διεξάγονται καθ' όλη τη διάρκεια της ακαδημαϊκής χρονιάς εκπαιδευτικά σεμινάρια για της υπηρεσίες και τα εργαλεία που διαθέτει. Τα προγράμματα αυτά προσφέρονται σε όλα τα μέλη της Βιβλιοθήκης. Έτσι, ο οποιοσδήποτε ενδιαφέρεται μπορεί να παρακολουθήσει τόσο θεωρητικά όσο και πρακτικά – εργαστηριακά σεμινάρια είτε είναι φοιτητής, είτε ακαδημαϊκός είτε ανήκει στο διοικητικό προσωπικό. Σε αυτά τα σεμινάρια κάποιος μπορεί να μάθει τους διαθέσιμους πόρους της Βιβλιοθήκης, να αναζητά και να εντοπίζει πληροφορίες άμεσα και γρήγορα, να διαχειρίζεται εργαλεία βιβλιογραφικής εκπαίδευσης και άρα να μαθαίνει να χρησιμοποιεί της πληροφορίες που χρειάζεται κάθε φορά σύμφωνα με τους κώδικες δεοντολογίας (ηθικά). Δεν διδάσκονται όμως βασικές ικανότητες, όπως η αντίληψη της πληροφοριακής ανάγκης και η συνεχής αξιολόγηση των δεδομένων που ερευνώνται και παράγονται. Επιπλέον, από τον τρόπο που παρουσιάζονται τα σεμινάρια στην ιστοσελίδα μπορούμε να συμπεράνουμε ότι αυτά έχουν περισσότερο χαρακτήρα υπηρεσιών καθοδήγησης των χρηστών (bibliographic instruction), καθώς περιλαμβάνουν εκπαίδευση σε βασικές ικανότητες, σε βιβλιογραφική παιδεία και στο χειρισμό εξειδικευμένων συστημάτων, όπως είναι ο κατάλογος της Βιβλιοθήκης και τα εργαλεία διαχείρισης βιβλιογραφίας, και η αναζήτηση και η εύρεση υλικού σε βάσεις δεδομένων. Αν μπορούμε να πούμε ότι κάποιο μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας προσεγγίζει αυτό το πρόγραμμα σεμιναρίων διδασκαλίας κατευθυντήριων οδηγιών, τότε αυτό είναι το CILIP. Δυστυχώς εξαιτίας της πολύ περιληπτικής παρουσίασης των όσων διδάσκονται, δεν μπορεί να εξακριβωθεί ο ακριβής τρόπος διδασκαλίας, οπότε και το διδασκτικό μοντέλο που χρησιμοποιείται σε αυτά τα εκπαιδευτικά σεμινάρια δεν μπορεί να ταξινομηθεί.

Για τη συμπλήρωση αυτού του «κενού» των δια ζώσης σεμιναρίων, η συγκεκριμένη Βιβλιοθήκη παρέχει και ένα εξ αποστάσεως – online πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας, το οποίο ονομάζεται «Ιχνηλάτης». Σκοπός του προγράμματος είναι η καθοδήγηση του

χρήστη, ώστε να γίνει πληροφοριακά αυτόνομος σε θέματα αναζήτησης, αξιολόγησης, οργάνωσης και αποτελεσματικής χρήσης της πληροφορίας.

Συγκεκριμένα ο «Ιχνηλάτης αποτελείται από έξι(6) βασικές ενότητες και κάθε μία από αυτές διαιρείται σε υποενότητες. Κάθε ενότητα αντιστοιχεί και σε κάποια δεξιότητα:

Ενότητες	Δεξιότητα/-ες
Πληροφοριακή Ανάγκη	Αντίληψη πληροφοριακής ανάγκης
Αναζήτηση Πληροφοριών	<ul style="list-style-type: none"> • Αναζήτηση και εντοπισμός πληροφοριών • Γνώση διαθέσιμων πόρων
Αξιολόγηση Πληροφοριών	Αξιολόγηση πληροφοριών
Οργάνωση πληροφοριών	Διαχείριση πληροφοριών
Σύνθεση Πληροφοριών	<ul style="list-style-type: none"> • Ορθή χρήση πληροφοριών • Διαχείριση αποτελεσμάτων ατομική έρευνας
Λογοκλοπή	Ηθική χρήση πληροφοριών

Πίνακας 6 Πρόγραμμα Ιχνηλάτης

Μέσα από αυτό το πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας ο εκπαιδευόμενος μαθαίνει να αναγνωρίζει σε βάθος την πληροφοριακή ανάγκη, να διατυπώνει το θέμα με ακρίβεια και σαφήνεια, να δημιουργεί λέξεις κλειδιά και να γνωρίζει τους υπάρχοντες πόρους (βιβλία, περιοδικά και βιβλιογραφίες σε ηλεκτρονική ή μη μορφή) που του παρέχει η Βιβλιοθήκη. Ακόμα διδάσκεται τεχνικές, τρόπους και στρατηγικές αναζήτησης και εντοπισμού πληροφοριών σε διάφορες πηγές πληροφόρησης και σε βάσεις δεδομένων. Επίσης, μαθαίνει να αξιολογεί αυτές τις πληροφορίες ώστε να είναι σίγουρος ότι συνάδουν με το θέμα του, είναι ορθές και τεκμηριωμένες και μπορεί να τις χρησιμοποιήσει χωρίς τον κίνδυνο της παραπληροφόρησης. Επιπλέον, ο ενδιαφερόμενος, εκπαιδεύεται στο να οργανώνει και να χρησιμοποιεί σωστά τις πληροφορίες που βρίσκει ώστε να μπορεί να τις συνθέτει σωστά. Επιπροσθέτως δίνονται οδηγίες για τη δομή, τους τρόπους και τους κανόνες σύνταξης εργασιών ατομικής έρευνας. Τέλος, γίνεται λόγος για την ανάγκη της ηθικής χρήσης των πληροφοριών που συντίθενται και δημιουργούνται, με τη σύνταξη βιβλιογραφικών παραπομπών – αναφορών, αλλά και βιβλιογραφιών σύμφωνα με τα βιβλιογραφικά πρότυπα. Για τον λόγο αυτό οι ενδιαφερόμενοι μαθαίνουν να χειρίζονται και εργαλεία διαχείρισης βιβλιογραφία όπως το Mendeley και το RefWorks στα εκπαιδευτικά σεμινάρια. Αξιοσημείωτο είναι ότι στον «Ιχνηλάτη» υπάρχουν σε πολλές ενότητες διδακτικά βίντεο και

ασκήσεις, που βοηθούν στην καλύτερη κατανόηση των όσων μελετούν. Με τον τρόπο αυτό είναι σαν η εκπαίδευση να πηγαίνει βήμα – βήμα και να υπάρχει ένα σχέδιο δράσης, οπότε το μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας που συνάδει το πρόγραμμα του «Ιχνηλάτη» είναι το SCONUL. Από τη άλλη, όσον αφορά τη θεωρία μάθησης, στην οποία βασίζεται η διδασκαλία των παραπάνω δεξιοτήτων φαίνεται να είναι ο Συμπεριφορισμός, γιατί το συγκεκριμένο μοντέλο πρεσβεύει ότι μία επιθυμητή εργασία πρέπει να αναλύεται πρώτα στους μαθησιακούς της στόχους. Η ευδιάκριτη αποτύπωση των επικεφαλίδων των ενοτήτων στο πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας και στις θεματικές των σεμιναρίων εκτιμάται ότι εκπληρώνει ως ένα βαθμό αυτό το στόχο. Επιπροσθέτως θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι χρησιμοποιείται και ο Γνωστικισμός. Αυτό γιατί, όπως τουλάχιστον φαίνεται, δίνεται έμφαση στο να στηρίζονται οι εκπαιδευόμενοι στις δικές τους δυνάμεις, να δουλεύουν με τον δικό τους μοναδικό τρόπο, να «οδηγούν» οι ίδιοι την μάθησή τους και μέσα από τον προσωπικό τους κόπο, να κάνουν όλα όσα μάθουν βιώματα και «αποθηκεύοντάς» τα μέσα τους να τα κάνουν κτήμα ες αεί για να είναι σε θέση να τα χρησιμοποιούν όποτε τους είναι απαραίτητα. Ο συνδυασμός των σεμιναρίων και του προγράμματος Πληροφοριακής Παιδείας τα οποία προσφέρονται από τη Βιβλιοθήκη του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου είναι ικανά να εκπαιδεύσουν σωστά κάποιον που θέλει να ασχοληθεί με την επιστήμη της πληροφόρησης, να τον καταστήσουν πληροφοριακά εγγράμματο άτομο και να του δημιουργήσουν μία κουλτούρα δια βίου μάθησης και συνεχούς ευρύτητας των πνευματικών οριζόντων του.